



RAPORT PRIVIND "ANALIZA CADRULUI DE REGLEMENTARE ECONOMICĂ ÎN DOMENIUL ILUMINATULUI PUBLIC ÎN STATELE MEMBRE UE" - VARIANTA PRELIMINARĂ -

**Proiect: "Întărirea capacității administrative a Autorității Naționale
de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice
pentru reglementarea, autorizarea, evaluarea și monitorizarea
serviciilor comunitare de utilități publice"**

cod SMIS 2014+ 127462





CUPRINS

CAP. I STUDIILE REALIZATE DE CĂTRE ALTE STRUCTURI ȘI INSTITUȚII INTERNAȚIONALE PRIVIND SITUAȚIA LA NIVELUL UE ÎN SECTORUL ILUMINATULUI PUBLIC 4

1. Situația actuală a iluminatului public în România	4
1.1. Cadrul de reglementare primar pentru serviciul de iluminat public în România	4
1.1.1. Definiția, caracteristicile și principiile care guvernează serviciul de iluminat public.....	6
1.1.2. Autorități și competențe în domeniul serviciului de iluminat public.....	8
1.1.3. Activitățile componente ale serviciului de iluminat public	13
1.1.4. Infrastructura de iluminat public - regimul proprietății asupra sistemului de iluminat public	14
1.1.5. Gestiunea serviciului de iluminat public	20
1.1.6. Cum se finanțează serviciul de iluminat public.....	22
1.1.7. Tarifarea serviciului de iluminat public.....	23
1.1.8. Atribuirea contractelor de gestiune a serviciului de iluminat public.....	27
1.1.9. Ordinul nr. 77/2007 privind aprobarea Normelor metodologice de stabilire, ajustare sau modificare a valorii activităților serviciului de iluminat public.....	29
1.1.10. Posibilitatea înființării unei asociații de dezvoltare intercomunitară	29
1.1.11. Ordinul nr. 86/2007 pentru aprobarea Regulamentului-cadru al serviciului de iluminat public	31
1.1.12. Ordinul nr. 87/2007 pentru aprobarea Caietului de sarcini-cadru al serviciului de iluminat public	34
1.1.13. Ordinul nr. 93/2007 pentru aprobarea Contractului-cadru privind folosirea infrastructurii sistemului de distribuție a energiei electrice pentru realizarea serviciului de iluminat public	35
1.2. Legislație ce conține prevederi aplicabile serviciului de iluminat public	37
1.3. Standarde tehnice	47
1.4. Situația actuală a serviciului de iluminat public în România.	50
1.4.1. Descrierea situației actuale a sistemului de iluminat public din punct de vedere tehnic .	50
1.4.2. Analiza practicii unităților administrativ teritoriale și a performanței contractelor de delegare a SIP	53
1.4.3. Potențialul de creștere a eficienței energetice în SIP	79
1.4.4. Analiza datelor primite de la A.N.R.S.C.	81
1.5. Concluzii: Inadvertențe sau disfuncționalități care împiedică prestarea serviciului de iluminat public în România la standardele de performanță europene.	83
2. Studii realizate de către alte structuri și instituții internaționale privind situația la nivelul UE în sectorul iluminatului public	86
2.1. Politici publice europene, cadrul legal european, decizii, comunicări interpretative ale Comisiei Europene	86
2.1.1. Considerații generale	87
2.1.2. Cadrul legal european - principalele reglementări europene din domeniul energiei, cu impact direct asupra iluminatului public (stradal, arhitectural, festiv).....	90
2.2. Studii cu privire la serviciul de iluminat public efectuate de către structuri/instituții internaționale	98
2.2.1. Analiza, din punct de vedere tehnic, a studiilor realizate de către alte structuri și instituții internaționale privind situația la nivelul UE în sectorul iluminatului public	98
2.2.2. Analiza studiilor realizate de către alte structuri și instituții internaționale privind situația la nivelul UE în sectorul iluminatului public din punct de vedere al formării valorilor	



activităților de iluminat public, al elementelor de cheltuieli, structurii elementelor de cheltuieli și venituri, formulelor de ajustare	118
2.2.3. Analiza din punct de vedere juridic a studiilor realizate de către diferitele structuri și instituții internaționale privind situația la nivelul UE în sectorul iluminatului public	122
CAP. II ANALIZA COMPARATĂ A CADRULUI DE REGLEMENTARE ECONOMICĂ DIN STATELE MEMBRE ALE UE CU PRIVIRE LA MODUL DE STABILIRE A TARIFELOR PENTRU ILUMINATUL PUBLIC	144
3. Analiza comparată a cadrului reglementare economică din statele membre ale Uniunii Europene cu privire la modul de stabilire a tarifelor pentru iluminatul public din punct de vedere tehnic și juridic.....	146
4. Cadrul instituțional din statele membre ale UE cu privire la serviciul de iluminat public.	173
5. Finanțarea serviciului de iluminat public în statele membre	200
6. Analiza comparată a cadrului de reglementare economică din statele membre ale Uniunii Europene cu privire la modul de stabilire a tarifelor pentru iluminatul public	212
CAP. III STABILIREA STATULUI MEMBRU UE A CĂRUI PERFORMANȚĂ ÎN REGLEMENTAREA SECTORULUI POATE CONSTITUI UN MODEL PENTRU A.N.R.S.C.	221
7. Analiza din punct de vedere juridic, tehnic și din punct de vedere al reglementării economice	221
8. Statele membre UE ale căror performanță în reglementarea sectorului pot constitui un model pentru A.N.R.S.C.	224
CAP. IV. RECOMANDĂRI ȘI PROPUNERI DE ÎMBUNĂTĂȚIRE CU PRIVIRE LA REGLEMENTAREA SERVICIULUI DE ILUMINAT PUBLIC ÎN ROMÂNIA	235
9. Problemele identificate privind organizarea și funcționarea serviciului de iluminat public. Necesitatea modificării legislației aferente serviciului de iluminat public.	235
9.1. Problemele identificate privind proprietatea sistemului de iluminat.....	235
9.2. Problemele identificate privind poluarea luminoasă.	235
9.3. Problemele identificate privind organizarea serviciului public de iluminat public.....	236
9.4. Problemele identificate privind tarifele pentru serviciul public de iluminat public.....	237
9.5. Concluzii	238
BIBLIOGRAFIE	239

CAP. I STUDIILE REALIZATE DE CĂTRE ALTE STRUCTURI ȘI INSTITUȚII INTERNAȚIONALE PRIVIND SITUAȚIA LA NIVELUL UE ÎN SECTORUL ILUMINATULUI PUBLIC

1. Situația actuală a iluminatului public în România

1.1. Cadrul de reglementare primar pentru serviciul de iluminat public în România

Legislația aplicabilă serviciului de iluminat public este compusă din:

- Legea nr. 51/2006 a serviciilor comunitare de utilități publice, republicată, cadrul legal general aplicabil tuturor serviciilor publice, cu modificările și completările ulterioare
- Legea nr. 230/2006 a serviciului de iluminat public, republicată, cadrul legal specific serviciului de iluminat public, cu modificările ulterioare
- Ordinul nr. 77/2007 privind aprobarea Normelor metodologice de stabilire, ajustare sau modificare a valorii activităților serviciului de iluminat public
- Ordinul nr. 86/2007 pentru aprobarea Regulamentului-cadru al serviciului de iluminat public
- Ordinul nr. 87/2007 pentru aprobarea Caietului de sarcini-cadru al serviciului de iluminat public
- Ordinul nr. 93/2007 pentru aprobarea Contractului-cadru privind folosirea infrastructurii sistemului de distribuție a energiei electrice pentru realizarea serviciului de iluminat public.

De asemenea, o serie de alte acte normative au incidență în privința serviciului de iluminat public:

- HG nr. 322/2013 privind restricțiile de utilizare a anumitor substanțe periculoase în echipamente electrice și electronice, cu modificările și completările ulterioare
- OUG nr. 57/2019 privind Codul Administrativ, cu modificările și completările ulterioare
- OUG nr. 5/2015 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice, cu modificările și completările ulterioare
- HG nr. 745/2007 pentru aprobarea Regulamentului privind acordarea licențelor în domeniul serviciilor comunitare de utilități publice, cu modificările ulterioare
- Legea nr. 121/2014 privind eficiența energetică, cu modificările și completările ulterioare
- Legea nr. 211/2011 privind regimul deșeurilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare

- Legea nr. 104/2011 privind calitatea aerului înconjurător, cu modificările ulterioare
- Legea nr. 50/1991 autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată, cu modificările și completările ulterioare
- Legea nr. 10/1995 privind calitatea în construcții, republicată, cu modificările și completările ulterioare
- Hotărârea 1132/2008 privind regimul bateriilor și acumulatorilor și al deșeurilor de baterii și acumulatori, cu modificările și completările ulterioare
- Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice, cu modificările și completările ulterioare
- Legea nr. 100/2016 privind concesiunile, cu modificările și completările ulterioare
- Legea nr. 101/2016 privind remediile și căile de atac în materie de atribuire a contractelor de achiziție publică, a contractelor sectoriale și a contractelor de concesiune de lucrări și concesiune de servicii, precum și pentru organizarea și funcționarea Consiliului Național de Soluționare a Contestațiilor, cu modificările și completările ulterioare

O deosebită importanță pentru serviciul de iluminat public o au standardele tehnice:

- SR EN 13201 :2015 privind iluminatul public
- SR-EN 13201-1:2015 Iluminat public - Partea 1: Selectarea claselor de iluminat
- SR-EN 13201-2 :2016 Iluminat public - Partea 2: - Cerințe de performanță
- SR-EN 13201-3 :2016 Iluminat public - Partea 3: - Calculul performanțelor
- SR-EN 13201-4:2016 Iluminat public - Partea 4: - Metode de măsurare a performanțelor fotometrice
- SR-EN 13201-5 :2016 Iluminat public. Partea 5: Indicatori de performanță energetică
- SR EN 12665:2019 Lumină și iluminat. Termeni de bază și criterii de specificare a condițiilor de iluminat.
- SR EN 60598 - 1:2009 Cerințe generale pentru aparate de iluminat cu surse de iluminat electrice și tensiuni de alimentare de până la 1000V
- I7:2011 Normativ pentru proiectarea, execuția și exploatarea instalațiilor aferente clădirilor
- SR EN 40 Stâlpi pentru iluminat
- STAS10144/1-90 Străzi - Profiluri transversale - Prescripții de proiectare - Standarde de drumuri - distanțe minime
- PE 116 / 94 Normativ de încercări și măsurători la echipamente și instalații electrice
- NTE 007 / 08 / 00 Normativ pentru proiectarea și executarea rețelelor de cabluri electrice
- PE132/2003 Normativ pentru proiectarea rețelelor electrice de distribuție publică

În continuare, prezentul Raport analizează cele mai importante aspecte prevăzute în reglementarea română referitoare la serviciul de iluminat public.

- Legea nr. 51/2006 a serviciilor comunitare de utilități publice - republicată, cadrul legal general aplicabil tuturor serviciilor publice și Legea nr. 230/2006 a serviciului de iluminat public, cadrul legal specific serviciului de iluminat public

1.1.1. Definiția, caracteristicile și principiile care guvernează serviciul de iluminat public

În prezent, serviciul de iluminat public face parte din categoria serviciilor comunitare de utilități publice, fiind reglementat de dispozițiile Legii nr. 51/2006 a serviciilor comunitare de utilități publice - republicată, lege generală, precum și de dispozițiile legii speciale în materie, respectiv Legea nr. 230/2006 a serviciului de iluminat public.

Potrivit art. 1 alin. (2) din Legea nr. 230/2006, acest serviciu cuprinde *totalitatea acțiunilor și activităților de utilitate publică și de interes economic și social general desfășurate la nivelul unităților administrativ-teritoriale sub conducerea, coordonarea și responsabilitatea autorităților administrației publice locale, în scopul asigurării iluminatului public.*

Legea generală, respectiv legea nr. 51/2006 stabilește reguli cu privire la: (i) cadrul juridic și instituțional, (ii) obiectivele, (iii) competențele, (iv) atribuțiile și (v) instrumentele specifice necesare înființării, organizării, gestionării, finanțării, exploatării, monitorizării și controlului furnizării/prestării reglementate a tuturor serviciilor de utilitate publică.

Serviciul de iluminat public este calificat de lege drept un serviciu de interes economic general, cu toate consecințele ce decurg din această calificare, inclusiv în ceea ce privește incidența normelor privind ajutorul de stat, și are **caracteristici proprii unui astfel de serviciu universal**, respectiv:

- asigură satisfacerea nevoilor esențiale de utilitate și interes public general cu caracter social ale colectivităților locale [art. 1 alin. (2) din Legea nr. 51/2006];
- face obiectul unor **obligații specifice de serviciu public** în scopul asigurării unui nivel ridicat al calității siguranței și accesibilității, egalității de tratament, promovării accesului universal și a drepturilor utilizatorilor [art. 1 alin. (4) din Legea nr. 51/2006];
- are caracter economico-social;
- are caracter permanent și regim de funcționare continuu;
- regimul de funcționare poate avea caracteristici de monopol;
- presupune existența unei infrastructuri tehnico-edilitare adecvate;

- aria de acoperire are dimensiuni locale: comunale, orășenești, municipale sau județene;
- sunt în responsabilitatea autorităților administrației publice locale;
- sunt organizate pe principii economice și de eficiență în condiții care să le permită să își îndeplinească misiunile și obligațiile specifice de serviciu public;
- modalitatea de gestiune este stabilită prin hotărâri ale autorităților deliberative ale administrației publice locale (Consiliile locale ale comunelor, orașelor, municipiilor);
- sunt furnizate/prestate pe baza principiului "beneficiarul plătește";
- recuperarea costurilor de exploatare și de investiție (n.a. reabilitare, extindere și modernizare) se face prin tarife sau taxe și, după caz, din alocații bugetare. Măsura poate implica elemente de natura ajutorului de stat, situație în care autoritățile administrației publice locale solicită avizul Consiliului Concurenței.

Detalierea organizării, dezvoltării, finanțării, funcționării și gestionării serviciului de iluminat public se face prin legea specială - Legea nr. 230/2006 a serviciului de iluminat public, prin norme și reglementări sectoriale adoptate prin hotărâri ale Guvernului și prin ordine ale A.N.R.S.C., precum și prin hotărâri ale autorităților administrației publice locale ale unităților administrativ-teritoriale.

Potrivit Legii nr. 230/2006, finanțarea cheltuielilor curente de funcționare și de exploatare a serviciului de iluminat public se asigură din veniturile proprii ale operatorilor, care provin din: „a) *alocații bugetare, în cazul gestiunii directe; b) încasarea de la autoritățile administrației publice locale, în calitate de reprezentante ale comunităților locale beneficiare ale serviciului de iluminat public, a sumelor reprezentând contravaloarea serviciului prestat, în cazul gestiunii delegate*”. De asemenea, art. 35 alin. (5), Legea nr. 230/2006 prevede că sursele de finanțare a lucrărilor de investiții se asigură potrivit prevederilor Legii nr. 51/2006.

În materie de **organizare și funcționare** a serviciilor de utilitate publică, Legea nr. 51/2006 a serviciilor comunitare de utilități publice prevede respectarea **principiilor**: autonomiei locale, descentralizării serviciilor publice, subsidiarității și proporționalității, responsabilității și legalității, asocierii intercomunitare, dezvoltării durabile și corelării cerințelor cu resursele, protecției și conservării mediului natural și construit, asigurării igienei și sănătății populației, administrării eficiente a bunurilor din proprietatea publică sau privată a unităților administrativ-teritoriale, participării și consultării cetățenilor, liberul acces la informațiile privind serviciile publice(art. 6).

Organizarea și funcționarea serviciului de iluminat public trebuie să asigure îndeplinirea obligațiilor de serviciu public și anume:

- „a) *satisfacerea cerințelor cantitative și calitative ale utilizatorilor;*
- b) *sănătatea populației și calitatea vieții;*
- c) *protecția utilizatorilor;*

- d) funcționarea optimă, în condiții de siguranță a persoanelor și a serviciului, de rentabilitate și eficiență economică a construcțiilor, instalațiilor, echipamentelor și dotărilor, corespunzător parametrilor tehnologici proiectați și în conformitate cu caietele de sarcini, cu instrucțiunile de exploatare și cu regulamentele serviciilor;
- e) introducerea unor metode moderne de management;
- f) introducerea unor metode moderne de elaborare și implementare a strategiilor, politicilor, programelor și/sau proiectelor din sfera serviciilor de utilități publice;
- g) dezvoltarea durabilă, protejarea și valorificarea domeniului public și privat al unităților administrativ-teritoriale și protecția și conservarea mediului, în conformitate cu reglementările specifice în vigoare;
- h) informarea și consultarea comunităților locale beneficiare ale acestor servicii;
- i) respectarea principiilor economiei de piață, asigurarea unui mediu concurențial, restrângerea și reglementarea ariilor de monopol” (Art. 7).

1.1.2. Autorități și competențe în domeniul serviciului de iluminat public

În ceea ce privește **autoritățile și competențele** acestora în privința serviciului de iluminat public, Legea nr. 51/2006 desemnează:

(i) **Autoritățile administrației publice locale, care:**

- au **competență exclusivă**¹, în condițiile legii, în tot ceea ce privește înființarea, organizarea, gestionarea și funcționarea serviciului de iluminat public, crearea, dezvoltarea, modernizarea, reabilitarea și exploatarea bunurilor proprietate publică sau privată a unităților administrativ-teritoriale care compun sistemele de utilități publice;
- au **competențe partajate**² cu autoritățile administrației publice centrale și cu autoritățile de reglementare competente în ceea ce privește reglementarea, monitorizarea și controlul serviciului de iluminat public.

Autoritățile deliberative ale administrației publice locale (n.a. Consiliile Locale) adoptă hotărâri în legătură cu:

- elaborarea și aprobarea strategiilor proprii privind dezvoltarea serviciului de iluminat public, a programelor de reabilitare, extindere și modernizare a sistemelor de iluminat public existent, și a programelor de înființare a unor noi sisteme, inclusiv cu consultarea operatorilor;
- coordonarea proiectării și execuției lucrărilor tehnico-edilitare, în scopul realizării acestora într-o concepție unitară și corelată cu programele de dezvoltare economico-socială a localităților, de amenajare a teritoriului, urbanism și mediu;

¹ Art. 8 din Legea nr. 51/2006

² Art. 8 din Legea nr. 51/2006

- asocierea cu alte unități administrativ-teritoriale în scopul înființării, organizării, gestionării și exploatării în interes comun a serviciului de iluminat public și pentru finanțarea și realizarea obiectivelor de investiții specifice sistemelor de iluminat public;
- alegerea modalității de gestiune a serviciului și darea în administrare sau, după caz, punerea la dispoziție a sistemelor de iluminat public în scopul furnizării/prestării acestora;
- aprobarea documentației de atribuire, inclusiv proiectul contractului de delegare a gestiunii ce urmează a fi atribuit și anexele obligatorii ale acestora - în cazul gestiunii delegate;
- aprobarea modificării contractelor de delegare a gestiunii;
- urmărirea, monitorizarea și raportarea indicatorilor de performanță și aplicarea metodologiei³ de comparare a acestor indicatori, elaborată de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, prin raportare la operatorul cu cele mai bune performanțe din domeniul serviciilor comunitare de utilități publice;
- participarea unităților administrativ-teritoriale la constituirea capitalului social al unor societăți având ca obiectiv furnizarea/prestarea serviciului de iluminat public;
- contractarea sau garantarea împrumuturilor, precum și contractarea de datorie publică locală prin emisiuni de titluri de valoare, în condițiile legii, în numele unității administrativ-teritoriale, pentru finanțarea programelor de investiții în vederea dezvoltării, reabilitării și modernizării sistemelor publice;
- garantarea, în condițiile legii, a împrumuturilor contractate de operatorii serviciilor de iluminat public în vederea înființării sau dezvoltării infrastructurii tehnico-edilitare aferentă serviciului;
- elaborarea și aprobarea regulamentelor serviciului, a caietelor de sarcini, a contractelor de prestare a serviciului și a altor acte normative locale referitoare la serviciul de iluminat public, pe baza regulamentului-cadru, a caietului de sarcini-cadru ori a altor reglementări-cadru elaborate și aprobate de autoritățile de reglementare competente;
- stabilirea și aprobarea anuală a taxei speciale pentru finanțarea serviciului de iluminat public, în situațiile prevăzute de art. 34 din Legea nr. 230/2006;
- aprobarea stabilirii, ajustării sau modificării tarifelor, cu respectarea normelor metodologice/procedurilor elaborate și aprobate de autoritățile de reglementare competente;
- restrângerea ariilor în care se manifestă condițiile de monopol;
- protecția și conservarea mediului natural și construit.

³ În prezent nu există o astfel de metodologie adoptată. În curs de realizare este un proiect finanțat pe P.O.C.A. implementat de Secretariatul General al Guvernului (SGG) împreună cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (MDRAP) și Patronatul Serviciilor Publice (PSP) în calitate de parteneri, intitulat „Monitorizarea și evaluarea integrată a performanței serviciilor publice” - cod MySMIS 127589, cod SIPOCA 616, cu aplicare națională, care se derulează începând cu 10 septembrie 2019.

În raport cu comunitățile locale pe care le reprezintă, autoritățile administrației publice locale au următoarele responsabilități:

- a) să aducă la cunoștință publică, în condițiile legii, hotărârile și dispozițiile având ca obiect serviciul de iluminat public;
- b) să stabilească și să aprobe indicatorii de performanță ai serviciului de iluminat public numai după ce, în prealabil, au fost supuși dezbaterii publice;
- c) să elaboreze și să aprobe strategia locală de dezvoltare a serviciului de iluminat public și a infrastructurii aferente, cu consultarea prealabilă a cetățenilor;
- d) să informeze periodic locuitorii cu privire la starea serviciului de iluminat public, la măsurile adoptate sau preconizate pentru asigurarea funcționării acestuia, inclusiv cu privire la necesitatea instituirii unor taxe speciale pentru finanțarea investițiilor necesare;
- e) să rezolve sesizările cu privire la deficiențele apărute în prestarea serviciului de iluminat public.

Conform art. 12 din Legea nr. 230/2006, autoritățile administrației publice locale au față de operatorii serviciilor de iluminat public, pe lângă drepturile prevăzute în Legea nr. 51/2006, și următoarele drepturi:

- a) să aplice clauzele sancționatorii, în cazul în care operatorul nu respectă prevederile hotărârii de dare în administrare sau ale contractului de delegare a gestiunii, după caz, inclusiv prevederile din regulamentul serviciului și din caietul de sarcini anexate la acestea;
Se impune precizarea că pentru a fi aplicabile, clauzele sancționatorii (penalități, clauze de rezilare, efectuare de plăți parțiale, etc) trebuie să se afle în hotărârea de dare în administrare sau în contractul de delegare.
- b) să verifice respectarea clauzelor de administrare, întreținere și predare a bunurilor publice sau private afectate serviciului.

De asemenea, potrivit articolului antecitat, autoritățile administrației publice locale au față de operatorii serviciilor de iluminat public, pe lângă obligațiile prevăzute în Legea nr. 51/2006, și următoarele obligații:

- a) să asigure și să respecte independența managerială a operatorului față de orice ingerințe ale autorităților și instituțiilor publice;
- b) să asigure menținerea echilibrului contractual, stabilit prin contractul prin care se delegă gestiunea;
- c) să asigure publicitatea și accesul liber la informațiile de interes public, cu precădere la acele informații care asigură pregătirea ofertelor și participarea la procedurile de delegare a gestiunii serviciului.

(ii) **Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice (A.N.R.S.C.)** reprezintă autoritatea de reglementare competentă pentru serviciul de iluminat public, care, potrivit art. 15 din Legea nr. 230/2006, își

exercită competențele și atribuțiile care îi sunt acordate prin Legea nr. 51/2006 față de autoritățile administrației publice locale și față de toți operatorii, indiferent de forma de organizare, natura capitalului, țara de origine sau modalitatea de gestiune adoptată.

În conformitate cu Legea nr. 51/2006⁴, A.N.R.S.C. eliberează licențe, elaborează metodologii și regulamente-cadru pentru domeniul serviciilor de utilități publice din sfera sa de reglementare și pentru piața acestor servicii și monitorizează modul de respectare și implementare a legislației aplicabile acestor servicii.

Principiile care stau la baza activității A.N.R.S.C. sunt prevăzute la art. 14 alin. (2) din legea nr. 51/2006. Astfel, A.N.R.S.C. își desfășoară activitatea în temeiul următoarelor principii:

- protejarea intereselor utilizatorilor în raport cu operatorii care acționează în sfera serviciilor de utilități publice;
- promovarea concurenței, eficacității și eficienței economice în sectorul serviciilor de utilități publice care funcționează în condiții de monopol;
- promovarea principiilor transparenței, accesibilității, tratamentului nediscriminatoriu și protecției utilizatorilor;
- promovarea relațiilor contractuale echilibrate, orientate către rezultat;
- asigurarea egalității de tratament și de șanse în relația autorităților administrației publice centrale și locale cu operatorii serviciilor de utilități publice;
- conservarea resurselor, protecția mediului și a sănătății populației.

A.N.R.S.C. are, potrivit Legii nr. 51/2006, următoarele competențe și atribuții privind serviciile de utilități publice, inclusiv în ceea ce privește serviciul de iluminat public, din sfera sa de reglementare:

- elaborează și stabilește reglementări sectoriale de nivel terțiar cu caracter obligatoriu;
- acordă, modifică, suspendă sau retrage licențele ori autorizațiile, după caz;
- avizează proiectele de acte normative elaborate și promovate de alte autorități ale administrației publice centrale, cu impact asupra domeniului său de activitate;
- organizează sistemul informațional de culegere, prelucrare și sinteză a datelor cu privire la serviciile de utilități publice din sfera sa de reglementare, la infrastructura tehnico-edilitară aferentă acestora, precum și la activitatea operatorilor;⁵

⁴ Art. 13 alin. (3) din Legea nr. 51/2006

⁵ În cadrul proiectului "Întărirea capacității administrative a Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice pentru reglementarea, autorizarea, evaluarea și monitorizarea serviciilor comunitare de utilități publice" cod proiect 127462 are loc procedura de achiziționare de servicii Dezvoltare sistem integrat,

- întocmește și gestionează baza de date necesară desfășurării activității proprii și pentru furnizarea de informații Guvernului, ministerelor sau altor autorități centrale și locale interesate;
- monitorizează îndeplinirea de către autoritățile administrației publice locale sau, după caz, de către operatori a obligațiilor prevăzute la art. 5 alin. (3) și (7), aplică sancțiunile contravenționale în cazul nerespectării acestora;
- organizează sistemul de monitorizare, evaluare și control în teritoriu privind modul de aplicare a prevederilor prezentei legi și a legislației sectoriale specifice fiecărui serviciu;
- monitorizează aplicarea și respectarea de către operatori și autoritățile administrației publice locale a legislației primare din domeniu, a reglementărilor emise în aplicarea acesteia, a sistemului de prețuri și tarife în vigoare și aplică sancțiuni în cazul nerespectării acestora;
- monitorizează respectarea și îndeplinirea de către operatori a obligațiilor și măsurilor stabilite în condițiile de emitere sau de menținere a licenței ori autorizației;
- sesizează Consiliul Concurenței ori de câte ori constată nerespectarea reglementărilor cu privire la concurență și a celor din domeniul ajutorului de stat;
- propune autorităților administrației publice locale și Consiliului Concurenței măsuri pentru restrângerea ariilor în care se manifestă condiții de monopol, precum și pentru prevenirea abuzului de poziție dominantă pe piață, în vederea limitării efectelor caracterului de monopol al serviciilor;
- inițiază și organizează programe de instruire și pregătire profesională în domeniile de activitate reglementate;
- prezintă anual Guvernului un raport cu privire la serviciile de utilități publice din sfera sa de reglementare și la activitatea proprie. Raportul se dă publicității;
- colaborează cu organizații și autorități similare din alte țări în domeniul său de activitate;
- îndeplinește orice alte atribuții stabilite prin lege.

În materia serviciului de iluminat public, A.N.R.S.C., potrivit art. 38 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 51/2006, eliberează licențele prin care se recunoaște calitatea de operator al serviciului de iluminat public, precum și capacitatea și dreptul de a presta acest serviciu.

De asemenea, A.N.R.S.C. elaborează regulamentul-cadru, caietul de sarcini-cadru și contractul-cadru de gestiune a serviciului de iluminat public, în baza cărora se elaborează regulamentele de serviciu, caietele de sarcini ale serviciului și contractele de gestiune a serviciului de către autoritățile administrației publice locale, cu

respectiv servicii pentru Realizarea unui sistem integrat IT de gestionare a datelor și informațiilor privind activitatea desfășurată de operatorii/furnizorii/ prestatorii de servicii comunitare de utilități publice în vederea eficientizării reglementării, licențierii și avizării/aprobării prețurilor și tarifelor pentru serviciile de utilități publice

mențiunea că nu există un act normativ emis încă de către A.N.R.S.C. pentru aprobarea unui model de contract cadru pentru gestiunea serviciului de iluminat.

În legea specială nr. 230/2006, la art 15 alin. (2) se prevede că A.N.R.S.C., în colaborare cu C.N.R.I., va realiza și va dezvolta un sistem informațional ce va permite colectarea, monitorizarea și compararea continuă a fiecărui indicator de performanță specific serviciului de iluminat public cu nivelul atins de operatorul cel mai performant în domeniu.

(iii) Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei (A.N.R.E.)

Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei (A.N.R.E.) elaborează, aprobă și monitorizează aplicarea ansamblului de reglementări obligatorii la nivel național necesar funcționării sectorului și pieței energiei electrice, termice și a gazelor naturale în condiții de eficiență, concurență, transparență și proiecție a consumatorilor.

Activitatea de reglementare a A.N.R.E. se realizează în baza Legii nr.123/2012 a energiei electrice și gazelor naturale, și a Legii nr. 160/2012, privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale de Reglementare în domeniul Energiei.

În materia serviciului de iluminat public, A.N.R.E. emite, prin președintele instituției, prin ordin comun cu președintele A.N.R.S.C., contractul-cadru privind folosința, cu titlu gratuit, a infrastructurii sistemului de distribuție a energiei electrice.

1.1.3. Activitățile componente ale serviciului de iluminat public

Potrivit art. 22 din Legea nr. 230/2006, „*pot face obiectul contractelor de delegare a gestiunii activitățile de operare propriu-zisă - gestionare, administrare, exploatare, întreținere -, precum și activitățile de pregătire, finanțare și realizare a investițiilor din infrastructura aferentă serviciului de iluminat public.*”

Din conținutul acestui text, rezultă că obiectul unui contract de delegare a gestiunii serviciului de iluminat public nu ar putea avea ca obiect doar realizarea de investiții în lipsa operării propriu-zise. În schimb contractul de delegare de gestiune poate cuprinde doar operarea, sau operarea împreună cu realizarea de investiții.

Actele administrative normative emise de către A.N.R.S.C. în materia iluminatului public conțin o descriere mai completă a activităților componente ale serviciului de iluminat public, respectiv Regulamentul cadru al serviciului de iluminat public descrie la art. 3 activitățile componente ale serviciului de iluminat public:

- *iluminat arhitectural - iluminatul destinat punerii în evidență a unor monumente de artă sau istorice ori a unor obiective de importanță publică sau culturală pentru comunitatea locală;*

- *iluminat ornamental - iluminatul zonelor destinate parcurilor, spațiilor de agrement, piețelor, târgurilor și altora asemenea;*
- *iluminat ornamental-festiv - iluminatul temporar utilizat cu ocazia sărbătorilor și altor evenimente festive;*
- *iluminat stradal-pietonal - iluminatul căilor de acces pietonal;*
- *iluminat stradal-rutier - iluminatul căilor de circulație rutieră;*

Art. 3 alin. (2) din Normele Metodologice din 2007 de stabilire, ajustare sau modificare a valorii activităților serviciului de iluminat public aprobate prin Ordinul A.N.R.S.C. nr. 77/2007 reia enumerarea aceluiași activități:

Componentele principale ale serviciului de iluminat public sunt modernizarea și întreținerea/mentenanța serviciului.

1.1.4. Infrastructura de iluminat public - regimul proprietății asupra sistemului de iluminat public

Planificarea, organizarea și finanțarea iluminatului public a reprezentat o atribuție a consiliilor locale, încă din perioada OUG nr. 63/1998 privind energia electrică și termică, însă majoritatea stâlpilor și rețelelelor nu se aflau în proprietate acestora. Ulterior, Legea 326/2001 a serviciilor publice de gospodărie comunală enumera printre serviciile de utilitate publică *și serviciul de alimentare cu energie electrică* la momentul adoptării sale în 28 iunie 2001, prevăzut atunci în sarcina Societăților comerciale de gospodărie comunală.

Prin Hotărârea Guvernului nr.1342/2001 privind reorganizarea Societății Comerciale de Distribuție și Furnizare a Energiei Electrice „Electrica” - S.A., adoptată la data de 27 decembrie 2001, se înființează 8 societăți comerciale și 8 sucursale de întreținere și servicii energetice prin reorganizarea Societății Comerciale de Distribuție și Furnizare a Energiei Electrice "Electrica" - S.A., denumită în continuare "Electrica" - S.A.

Urmare a acestei hotărâri, la data de 07.02.2002, Legea nr. 326/2001 a fost modificată prin Ordonanța de Urgență 9/2002: serviciul de alimentare cu energie electrică a fost scos din sfera serviciilor de utilitate publică, iar serviciul de iluminat public a fost introdus. Odată cu intrarea în vigoare a OUG nr.9/2002 a fost abrogat și art. 22 alin. (3) lit. f) din Legea nr. 326/2001 care prevedea că serviciul de alimentare cu energie electrică reprezenta o sarcină a Societăților comerciale de gospodărie comunală.

Prin expunerea de motive a proiectului de modificare a Legii nr. 326/2001 se prevedea că necesitatea modificărilor vine dintr-o nevoie de unitate a sistemului de distribuție a energiei electrice care, până la acel moment, era împărțit, din punct de vedere al proprietății, în trei componente, respectiv:

- Componenta ce a aparținut statului până în anii 1990, proprietate privată a SC Electrica SA, la acel moment;
- Conduce proprietatea persoanelor fizice și juridice;
- Sistemele de distribuție, mixte, proprietatea consiliilor locale și a persoanelor fizice și juridice.

La data de 30 ianuarie 2003 intră în vigoare un act normativ dedicat serviciului de iluminat public, respectiv Ordonanța Guvernului nr. 42/2003 privind organizarea și functionarea serviciilor de iluminat public, care prevedea la art. 3 că *"Serviciile de iluminat public se realizează prin intermediul unei infrastructuri tehnico-edilitare specifice, denumită în continuare sistem de iluminat public"*, iar *"Sistemele de iluminat public constituie un ansamblu tehnologic și funcțional, alcătuit din construcții, instalații și echipamente specifice, care cuprinde:*

- a)rețele electrice de joasă tensiune supraterane sau subterane, destinate iluminatului public;*
- b)stâlpi de susținere a rețelei, respectiv a corpurilor de iluminat, destinați exclusiv iluminatului public;*
- c)posturi de transformare și cutii de distribuție aeriene, terane sau subterane, destinate exclusiv iluminatului public;*
- d)echipamente de comandă, automatizare, măsurare și control;*
- e)corpuri de iluminat, console și accesorii."*

Prin art 3 alin. (3) din această ordonanță se prevede expres dreptul de proprietate publică al unităților administrativ teritoriale asupra sistemelor de iluminat public :*"Sistemele de iluminat public aparțin proprietății publice a unităților administrativ-teritoriale, cu excepțiile prevăzute de lege."*

Excepțiile sunt situații în care parte din sistemul de distribuție al energiei electrice este utilizat pentru funcționarea sistemului de iluminat public, cum ar fi stâlpii, cutiile de distribuție etc. Problema dreptului de proprietate asupra sistemului de iluminat public a fost tranșată la nivel normativ și prin Legea nr. 51/2006 a serviciilor comunitare de utilități publice. La nivel practic, din cauză că marea majoritate a serviciilor de iluminat public din localități se realizau utilizând elemente ale sistemului de distribuție a energiei electrice, localitățile fie nu au avut fonduri pentru a achiziționa restul de infrastructură de la operatorii de distribuție, fie au preferat să își facă propriile investiții în infrastructură proprie (rețele, stâlpi, echipamente etc.) decât să achiziționeze o infrastructură învechită și care nu mai era performantă.

Potrivit legii în vigoare, serviciul de iluminat public se realizează prin intermediul unui **sistem de iluminat public**, definit de Legea nr. 230/2006 ca *ansamblu tehnologic și funcțional compus din construcții, instalații și echipamente specifice, componente care asigură funcționarea, întreținerea, menținerea și reabilitarea sistemului.*

Sistemul de iluminat public⁶ este **ansamblul format din puncte de aprindere, cutii de distribuție, cutii de trecere, linii electrice de joasă tensiune subterane sau aeriene, fundații, stâlpi, instalații de legare la pământ, console, corpuri de iluminat, accesorii, conductoare, izolatoare, cleme, armături, echipamente de comandă, automatizare și măsurare utilizate pentru iluminatul public**⁷.

Legea nr. 230/2006 face distincție între sistemul de iluminat public și sistemul de distribuție a energiei electrice, precizând că în cazul sistemelor de iluminat public destinate exclusiv serviciului de iluminat public, părțile componente ale acestora sunt cele prevăzute la alin. (2) art. 2 din Lege, iar în cazul în care serviciul de iluminat public se realizează utilizând elemente ale sistemului de distribuție a energiei electrice, sistemul de iluminat cuprinde elementele prevăzute la alin. (2), cu excepția elementelor care fac parte din sistemul de distribuție a energiei electrice.

Sistem de distribuție a energiei electrice este definit de legea nr. 230/2006 ca fiind *”totalitatea instalațiilor deținute de un operator de distribuție care cuprinde ansamblul de linii, inclusiv elemente de susținere și de protecție ale acestora, stații electrice, posturi de transformare și alte echipamente electroenergetice conectate între ele, cu tensiunea de linie nominală până la 110 kV inclusiv, destinate transmiterii energiei electrice de la rețelele electrice de transport sau de la producători către instalațiile proprii ale consumatorilor de energie electrică”*.

Noțiunea de sistem de distribuție nu se regăsește însă în Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012. Legea nr.123/2012 definește rețeaua electrică de distribuție ca fiind „rețeaua electrică cu tensiunea de linie nominală până la 110 kV inclusiv”⁸.

Rețeaua electrică este definită ca fiind ansamblul de linii, inclusiv elementele de susținere și de protecție a acestora, stațiile electrice și alte echipamente electroenergetice conectate între ele prin care se transmite energie electrică de la o capacitate energetică de producere a energiei electrice la un utilizator; rețeaua electrică poate fi rețea de transport sau rețea de distribuție [art.3, (63)], iar serviciul de distribuție este serviciul asigurat de operatorul de distribuție care constă în asigurarea transmiterii, în condiții de eficiență și siguranță, a energiei electrice între două sau mai multe puncte ale rețelei de distribuție, cu respectarea standardelor de performanță în vigoare [art.3, (68)].

Având în vedere cadrul legislativ anterior, mare parte din sistemul de iluminat era în proprietatea Electrica și ulterior a fost dat în concesiune operatorilor de distribuție

⁶ Art. 3 lit. l din Legea nr. 230/2006

⁷ Art. 2 alin. (2) din Legea nr. 230/2006 a serviciului de iluminat public

⁸ Art. 3, definiția 64 din Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012

concesionari⁹. Legea nr. 51/2006 prevede un mecanism referitor la transmiterea dreptului de proprietate asupra sistemului de iluminat public către unitățile administrativ teritoriale, precum și un mecanism de tranziție în cadrul articolelor 41 și 43.

Astfel autoritățile publice locale aveau posibilitatea acordării de despăgubiri operatorilor de distribuție concesionari pentru a lua în proprietate prin expropriere stâlpii de iluminat și ale componente necesare sistemului de iluminat public, conform art 43: *"Autoritățile publice locale pot decide¹⁰ exproprierea persoanelor juridice de drept privat, pentru sistemele de iluminat prevăzute la art. 2 alin. (3) și (4) din Legea nr. 230/2006."*

De asemenea, art 41 (3) din legea nr. 230/2006 prevede că *"Până la atribuirea sau darea în administrare a serviciului de iluminat public, după caz, operatorii (n.a. concesionari) de distribuție a energiei electrice care prestează în prezent serviciul de iluminat public vor asigura continuitatea acestuia, cu recuperarea costurilor aferente, în baza unui contract încheiat cu autoritățile administrației publice locale prin negociere directă, cu avizul A.N.R.E."*

În practică sunt rare cazurile în care unitățile administrativ teritoriale au avut la dispoziție fondurile necesare pentru a expropria stâlpi și rețele necesare sistemului de iluminat public. Având în vedere și vechimea acestor componente există unele unități administrativ teritoriale care au investit într-o rețea de stâlpi nouă atunci când au avut la dispoziție fonduri.

Inclusiv în raportul elaborat de către A.N.R.S.C.¹¹ se evidențiază această situație: *"Deși serviciul de iluminat public face parte din sfera serviciilor de utilități publice, autoritățile administrației publice locale nu se implică corespunzător celorlalte servicii care au un impact socio-economic mai mare asupra comunităților locale (respectiv activitatea de colectare a deșeurilor, alimentarea cu apă și canalizarea, epurarea) în ceea ce privește organizarea serviciului și preluarea infrastructurii tehnico-edilitare aferente de la furnizorul de energie electrică. De cele mai multe ori acest serviciu este considerat un serviciu auxiliar serviciului de furnizare a energiei electrice."*

⁹ Legea energiei electrice și a gazelor naturale la art. 10, lit. (4¹) definește operatorii de distribuție concesionari ca fiind acei operatori economici care au încheiate contracte de concesiune a serviciului de distribuție cu ministerul de resort în condițiile legii.

¹⁰ Conform disp. art. 43 din Legea nr. 230/2006 *"În aplicarea prevederilor art. 4 alin. (1) și (2) din Legea nr. 51/2006, în termen de 3 ani de la intrarea în vigoare a prezentei legi, sistemele de iluminat prevăzute la art. 2 alin. (3) și (4), aflate în prezent în proprietatea unor persoane juridice de drept privat, vor fi transferate, cu justă despăgubire, autorităților administrației publice locale, la cererea acestora."*

¹¹ A.N.R.S.C., "Analiza cadrului de reglementare economică în domeniul iluminatului public", 2020.

Notă: *autoritățile administrației publice locale pot prelua infrastructurii tehnico-edilitare aferente de la operatorul de distribuție concesionar.* Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012 definește furnizorul ca fiind persoană fizică și/sau juridică ce desfășoară activitatea de furnizare de energie [art. 3, pct. 26], iar activitatea de furnizare ca fiind activitatea de vânzare de energie electrică către clienți, precum și alimentarea cu energie electrică a locurilor de consum aflate în proprietatea furnizorului [art. 3, pct. 25].

Această precizare este importantă pentru definirea obligațiilor operatorului serviciului public de iluminat.

Legea nr. 51/2006 reglementează inclusiv situația în care sistemul de iluminat public se realizează utilizând elemente ale sistemului de distribuție a energiei electrice, respectiv art. 4 alin. (2) din Legea nr. 230/2006¹², menționează că în situația respectivă, autoritățile administrației publice locale au dreptul de folosință cu titlu gratuit asupra infrastructurii sistemului de distribuție a energiei electrice, în baza unui contract încheiat cu operatorul sistemului de distribuție a energiei electrice.

Potrivit aceluiași text de lege, prin contractul de folosință a sistemului de distribuție „se reglementează toate aspectele cu privire la asigurarea condițiilor pentru prestarea serviciului de iluminat public, cu respectarea echitabilă a drepturilor și obligațiilor tuturor părților implicate.”

Astfel, contractul despre care face vorbire art. 4 din Legea serviciului de iluminat public se încheie între Proprietar și Autoritate locală, obiectul contractului constând în folosirea cu titlu gratuit a infrastructurii sistemului de distribuție a energiei electrice aparținând Proprietarului pentru realizarea serviciului de iluminat public de către Autoritatea locală.

Acest Contract cadru a fost aprobat ulterior apariției legii, prin Ordinul comun al președinților A.N.R.E. și A.N.R.S.C. nr. 5/93/2007 pentru aprobarea Contractului-cadru privind folosirea infrastructurii sistemului de distribuție a energiei electrice pentru realizarea serviciului de iluminat public.

Acest contract cadru nu rezolvă problemele tehnice care intervin în funcționarea serviciului de luminat public, întrucât operatorii de distribuție nu realizează investiții în infrastructura sistemului de distribuție ce este utilizată și pentru iluminatul public (în special stâlpi și rețele) care este veche și nu este compatibilă cu o operațiune de modernizare completă a sistemului de iluminat public. În contractele de concesiune încheiate nu sunt prevăzute astfel de obligații în sarcina operatorilor de distribuție

¹² art. 4 alin. (2) din Legea nr. 230/2006 - „În situația în care sistemul de iluminat public se încadrează în prevederile art. 2 alin. (4), autoritățile administrației publice locale au drept de folosință cu titlu gratuit asupra infrastructurii sistemului de distribuție a energiei electrice, pe toată durata existenței acesteia, pe baza unui contract încheiat între autoritățile administrației publice locale și proprietarul sistemului de distribuție a energiei electrice.”

concesionari, iar aceștia nu au nici un interes să facă aceste investiții, deoarece nu le pot recupera prin tarifele de distribuție aprobate de A.N.R.E.

În același timp unitățile administrativ teritoriale nu pot realiza investiții într-o infrastructură care nu le aparține întrucât ar încălca Legea nr. 273/2006 a finanțelor publice locale. Din această perspectivă, se impune tranșarea situației existente fie prin instituirea unor obligații legale pentru operatorii de distribuție concesionari, să efectueze investiții în sistemul de distribuție care este utilizat și pentru iluminatul public sau, în caz contrar, să transmită partea din sistemul de distribuție necesar iluminatului public în patrimoniul autorităților publice locale cu titlu gratuit.

În prezent se identifică mai multe situații în teren cu privire la separarea sistemului de distribuție al energiei electrice de sistemul de iluminat public (V. Figura 1).

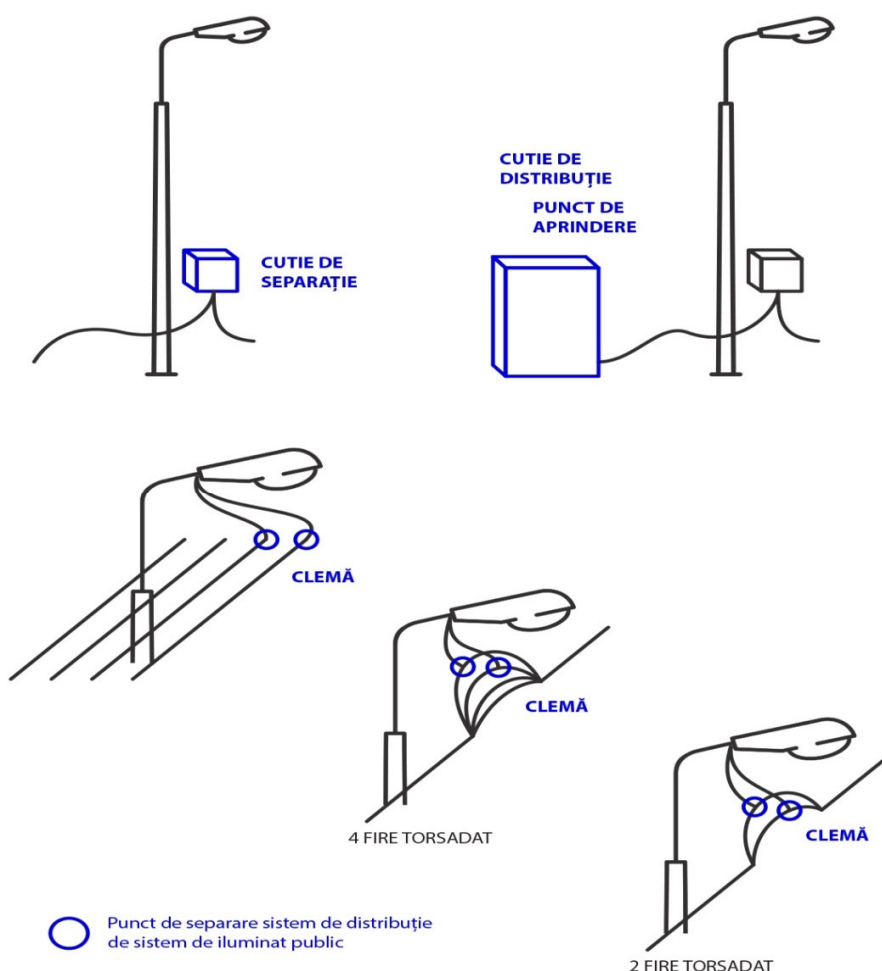


Figura 1 - Situații în teren cu privire la separarea sistemului de distribuție al energiei electrice de sistemul de iluminat public

1.1.5. Gestiunea serviciului de iluminat public

Potrivit Legii nr. 51/2006 serviciilor comunitare de utilități publice, delegarea gestiunii serviciului de utilități publice reprezintă, cu titlu general, *„acțiunea prin care o unitate administrativ-teritorială atribuie unuia sau mai multor operatori, în condițiile prezentei legi, furnizarea/prestarea unui serviciu ori a unei activități din sfera serviciilor de utilități publice a căruia/cărei răspundere o are. Delegarea gestiunii unui serviciu/unei activități de utilități publice implică operarea propriu-zisă a serviciului/activității, punerea la dispoziție a sistemului de utilități publice aferent serviciului/activității delegat/delegate, precum și dreptul și obligația operatorului de a administra și exploata sistemul de utilități publice respectiv.”*¹³

Autoritățile publice locale sunt obligate să decidă forma de gestiune a serviciului de iluminat public. Conform art. 41 alin. (2) din legea nr. 230/2006 *”În termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, autoritățile administrației publice locale vor stabili forma de gestiune a serviciului de iluminat public”*.

Potrivit reglementărilor interne, autoritățile administrației publice locale, în calitate de reprezentante ale comunităților locale sunt responsabile de asigurarea serviciului de iluminat public, de respectarea regulamentului serviciului și a prevederilor legislației specifice.

Potrivit art. 22 alin. (1) din Legea nr. 51/2006, *„autoritățile administrației publice locale sunt libere să hotărască asupra modalității de gestiune a serviciilor de utilități publice aflate sub responsabilitatea lor”*.

În continuare, același text de lege reglementează posibilitatea autorităților publice locale de a gestiona în mod direct serviciul de utilități publice, **în baza unei hotărâri de dare în administrare sau de a încredința gestiunea serviciului**, respectiv toate ori numai o parte din competențele și responsabilitățile proprii privind furnizarea/prestarea unui serviciu de utilități publice ori a uneia sau mai multor activități din sfera respectivului serviciu de utilități publice, **în baza unui contract de delegare a gestiunii**.

Potrivit art. 22 alin. (2) din Legea nr. 51/2006, *„Gestiunea serviciilor de utilități publice se organizează și se realizează în următoarele modalități:*

- a) *gestiune directă;*
- b) *gestiune delegată.”*

¹³ Art. 2 lit. 3 din Legea nr. 51/2006 serviciilor comunitare de utilități publice

Modalitatea de gestiune a serviciilor de utilități publice se stabilește prin hotărâri ale autorităților edilitative ale unităților administrativ-teritoriale, în baza unui studiu de oportunitate, în conformitate cu art. 22 alin. (3) din Legea nr. 51/2006.

În ceea ce privește gestiunea serviciului de iluminat public, potrivit art. 16 alin. (2) din Legea nr. 230/2006, alegerea formei de gestiune a serviciului de iluminat public se face prin hotărâre a consiliilor locale, a Consiliului General al Municipiului București sau a asociațiilor de dezvoltare comunitară, după caz.

Gestiunea directă este definită în cadrul art. 28 alin. (1) din legea nr. 51/2006 ca fiind modalitatea de gestiune prin care „*autoritățile deliberative și executive, în numele unităților administrativ-teritoriale pe care le reprezintă, își asumă și exercită nemijlocit toate competențele și responsabilitățile ce le revin potrivit legii cu privire la furnizarea/prestarea serviciilor de utilități publice, respectiv la administrarea, funcționarea și exploatarea sistemelor de utilități publice aferente acestora.*”

Gestiunea directă se poate realiza prin intermediul unor operatori de drept public sau privat care pot fi:

- Servicii publice de interes local sau județean, specializate, înființate și organizate în subordinea consiliilor locale sau consiliilor județene, după caz, prin hotărâri ale autorităților deliberative ale unităților administrativ-teritoriale;
- Societăți reglementate de legea nr. 31/1990¹⁴, cu capital social integral al unităților administrativ-teritoriale, înființate de autoritățile deliberative ale unităților administrativ-teritoriale respective.

Gestiunea delegată reprezintă, potrivit art. 29 alin. (1) din Legea nr. 51/2006 „*modalitatea de gestiune în care autoritățile deliberative ale unităților administrativ-teritoriale ori, după caz, asociațiile de dezvoltare intercomunitară cu obiect de activitate serviciile de utilități publice, în numele și pe seama unităților administrativ-teritoriale membre, atribuie unuia sau mai multor operatori toate ori numai o parte din competențele și responsabilitățile proprii privind furnizarea/prestarea serviciilor de utilități publice, pe baza unui contract, denumit în continuare contract de delegare a gestiunii. Gestiunea delegată a serviciilor de utilități publice implică punerea la dispoziția operatorilor a sistemelor de utilități publice aferente serviciilor delegate, precum și dreptul și obligația acestora de a administra și de a exploata aceste sisteme.*”

Gestiunea serviciilor publice poate fi delegată către operatori - societăți reglementate de legea 31/1990 - cu capital social privat sau mixt.

¹⁴ Privind societățile comerciale

Concluzionând, potrivit reglementărilor interne, organizarea și funcționarea serviciului de iluminat public se poate realiza prin:

- gestiune directă prin intermediul unor operatori de drept public sau privat care pot fi:
 - servicii publice de interes local sau județean, specializate, cu personalitate juridică, înființate și organizate în subordinea consiliilor locale sau consiliilor județene, după caz, prin hotărâri ale autorităților deliberative ale unităților administrativ-teritoriale respective; sau
 - societăți reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cu capital social integral al unităților administrativ-teritoriale, înființate de autoritățile deliberative ale unităților administrativ-teritoriale respective, caz în care gestiunea serviciului se atribuie în mod direct, fie, în primul caz, prin darea în administrare în baza hotărârii consiliilor locale sau privat fie, prin încheierea unui contract fără parcurgerea unei proceduri concurențiale, în al doilea caz.
- gestiune delegată, prin intermediul unor operatori de drept privat, selectați printr-o procedură concurențială, cu care se încheie contract de delegare a gestiunii ce îmbracă forma unui contract de achiziție publică sau a unui contract de concesiune.

1.1.6. Cum se finanțează serviciul de iluminat public

Legea nr. 230/2006 menționează că finanțarea serviciului de iluminat public se referă la finanțarea cheltuielilor curente de funcționare și exploatare a serviciului și la finanțarea investițiilor. Tot această lege consacră responsabilitatea autorităților administrației publice locale, de a *asigura continuitatea serviciului de iluminat public, prin planificarea și urmărirea lucrărilor de investiții necesare asigurării funcționării sistemului în condiții de siguranță și la parametrii ceruți prin prescripțiile tehnice.*¹⁵

În conformitate cu art. 35 alin. (1) din Legea nr. 230/2006, finanțarea cheltuielilor curente de funcționare și de exploatare a serviciului de iluminat public se asigură din veniturile proprii ale operatorilor, care provin din:

- alocații bugetare, în cazul **gestiunii directe**;
- încasarea de la autoritățile administrației publice locale, în calitate de reprezentante ale comunităților locale beneficiare ale serviciului de iluminat public, a sumelor reprezentând **contravaloarea serviciului prestat, în cazul gestiunii delegate.**

¹⁵ Art. 34 alin. (1) din Legea nr. 230/2006

Sumele necesare finanțării funcționării și exploatării serviciului de iluminat public se prevăd în bugetele locale și se aprobă odată cu acestea, prin hotărâre a consiliilor locale, a Consiliului General al Municipiului București sau a asociațiilor de dezvoltare comunitară, după caz.

Finanțarea investițiilor pentru dezvoltarea, funcționarea și exploatarea serviciului de iluminat public din bugetele locale se face în baza hotărârii consiliilor locale, a Consiliului General al Municipiului București sau a asociațiilor de dezvoltare comunitară, după caz, potrivit legii.

Un aspect important de menționat este că Legea nr. 230/2006 prevede la art 35 alin. (2) că autoritățile publice locale stabilesc taxe speciale pentru finanțarea serviciului de iluminat public, în conformitate cu prevederile legale în vigoare. Competența de a stabili taxe speciale este consacrată expres de textul art. 484 din Codul fiscal conform căruia consiliile locale, și Consiliul General al Municipiului București, după caz, pot adopta taxe speciale pentru funcționarea unor servicii publice locale create în interesul persoanelor fizice și juridice. Domeniile în care consiliile locale și Consiliul General al Municipiului București, după caz, pot adopta taxe speciale pentru serviciile publice locale, precum și cuantumul acestora se stabilesc în conformitate cu prevederile Legii nr. 273/2006 privind finanțele publice locale, cu modificările și completările ulterioare.

Deși taxa specială este prevăzută de lege, nu sunt multe autorități care au instituit această taxă locală specială. Sunt rare cazurile în care autoritățile publice locale au decis adoptarea unei taxe speciale pentru serviciul de iluminat public prin hotărâre de consiliu local, acestea regăsindu-se mai ales la unități administrative mai mici (comune)¹⁶. În unele cazuri taxa sepcială are o natură mixtă fiind prevăzută atât pentru finanțarea serviciului de iluminat public ci cât și pentru salubritate, pază și ordine publică, etc.¹⁷

1.1.7. Tarifarea serviciului de iluminat public

Deși atât legea nr. 51/2006 cât și legea nr. 230/2006 prevăd termenul de tarif, normele referitoare la stabilirea, ajustarea și modificarea tarifului pentru serviciului de iluminat public se intitulează Normele Metodologice din 2007 de stabilire, ajustare sau modificare a **valorii activităților** serviciului de iluminat public aprobate prin Ordinul președintelui A.N.R.S.C. nr. 77/2007.

Normele prevăd activitățile specifice serviciului de iluminat public, respectiv:

- a) iluminatul stradal rutier;
- b) iluminatul stradal pietonal;
- c) iluminatul arhitectural;

¹⁶ Comuna Stulpicani, comuna Prundu Bârgăului, comuna Fântânele

¹⁷ HCL nr. 18/2017 Comuna Fantanele

- d) iluminatul ornamental;
- e) iluminatul ornamental-festiv al comunelor, orașelor și municipiilor.

Conform Normelor, activitățile specifice serviciului de iluminat public cuprind două componente, respectiv întreținerea¹⁸ și modernizarea¹⁹ serviciului.

Valorile activităților serviciului de iluminat public se fundamentează pe baza cheltuielilor de producție și exploatare, a cheltuielilor de întreținere și reparații, a amortismentelor aferente capitalului imobilizat în active corporale și necorporale, a costurilor pentru protecția mediului, a costurilor financiare asociate creditelor contractate, a costurilor derivând din contractul de delegare a gestiunii, precum și a unei cote de profit. Ori de câte ori se stabilesc, ajustează sau modifică valorile activităților serviciului de iluminat public se completează fișele de fundamentare anexe 1 sau 2 la Ordinul 77/2007.

În majoritatea contractelor de delegare de gestiune a serviciului de iluminat public sau în cazul gestiunii directe, achiziția energiei electrice nu este în sarcina operatorului serviciului public de iluminat, iar acesta nu are nici o responsabilitate / obligație / motivație să urmărească evoluția consumului de energie electrică. Acest lucru se poate datora faptului că autoritățile publice locale preferă să achiziționeze separat energia electrică. De altfel, legea nr. 230/2006 permite operatorilor să producă sau să cumpere, în condițiile legii, energia electrică necesară în scopul prestării serviciului de iluminat public însă aceasta **va fi facturată separat de tariful pentru serviciul de iluminat public**, potrivit Ordinului 77/2007.

Valorile activităților specifice serviciului de iluminat publice sunt aprobate de către autoritățile administrației publice locale, care au competență exclusivă în acest sens, potrivit art. 8 din Ordinul nr. 77/2007. Spre deosebire de serviciul de alimentare cu apă, în materia serviciului de iluminat public A.N.R.S.C. nu are competențe legale de avizare a tarifului ci doar de monitorizare și control al respectării Ordinului 77/2007.

Stabilirea, ajustarea sau modificarea valorilor activităților specifice serviciului de iluminat public se fac pe baza solicitărilor operatorilor, prestatori ai serviciului de iluminat public.

Conform art. 9 alin. (2) din Ordinul nr. 77/2007, odată cu solicitarea de stabilire, ajustare sau modificare a valorii activităților specifice serviciului de iluminat public, operatorul va transmite către autoritatea administrației publice locale următoarele:

¹⁸ Ansamblul activităților de menținere în funcțiune a sistemului de iluminat public la parametrii luminotehnici normați, care se realizează atât cu înlocuirea de componente, cât și fără înlocuirea acestora.

¹⁹ Activitățile de pregătire, finanțare și realizare a investițiilor în sistemul de iluminat public, în vederea adaptării la cerințele și exigențele stabilite în normele legale în vigoare și în programele de dezvoltare.

- a) cererea de stabilire, ajustare sau modificare, care conține nivelul propus al valorii activităților serviciului de iluminat public, nivelul în vigoare în cazul ajustării sau modificării și justificarea propunerii de stabilire, ajustare sau modificare; valorile activităților specifice serviciului de iluminat public propuse în cererea înaintată la autoritatea administrației publice locale vor fi determinate exclusiv cota de TVA;
- b) fișa de fundamentare a valorii activităților serviciului de iluminat public, pe elemente de cheltuieli, conform anexelor nr. 1 și 2;
- c) memoriul tehnico-economic prin care se justifică oportunitatea stabilirii, ajustării sau modificării valorii aferente activităților serviciului de iluminat public;
- d) alte date și informații necesare fundamentării valorilor propuse.”²⁰

Așa cum am arătat mai sus în prezentul Raport, potrivit Legii nr. 51/2006, terminologia folosită cu referire la plata cuvenită pentru prestarea serviciilor comunitare pentru utilități publice este cea de „prețuri sau tarife”. Legea nr. 230/2006 consacră termenul de tarif (art. 22 alin. (6) , art. 17 alin. (1) lit. a) însă

Ordinul președintelui A.N.R.S.C. nr. 77/2007 - face vorbire despre „valorile activităților serviciului de iluminat public”.

Art. 43 alin. (3) din legea nr. 51/2006 enumeră elementele componente care trebuie să stea la baza prețurilor și tarifelor aferente serviciilor de utilități publice. Astfel, prețurile și tarifele aferente serviciilor de utilități publice se fundamentează, cu respectarea metodologiei de calcul stabilite de autoritățile de reglementare competente, pe baza cheltuielilor de producție și exploatare, a cheltuielilor de întreținere și reparații, a amortismentelor aferente capitalului imobilizat în active corporale și necorporale, a costurilor pentru protecția mediului, a costurilor financiare asociate creditelor contractate, a costurilor derivând din contractul de delegare a gestiunii, și includ o cotă pentru crearea surselor de dezvoltare și modernizare a sistemelor de utilități publice, precum și o cotă de profit.

Anexa nr 1 la Ordinul 77/2007 intitulată fișa de fundamentare pentru stabilirea valorii activităților specifice serviciului de iluminat public, enumeră următoarele elemente componente:

	Specificație	Întreținere activitate	Modernizare activitate
1.	Cheltuieli materiale, din care:		
	- materii prime și materiale		
	- amortizarea		

²⁰ Art. 9 alin. (2) din Normele Metodologice din 2007 de stabilire, ajustare sau modificare a valorii activităților serviciului de iluminat public

	- alte cheltuieli materiale		
2.	Cheltuieli cu munca vie, din care:		
	- salarii		
	- CAS		
	- fond șomaj		
	- CASS		
	- fond de risc		
	- cotă de contribuții pentru concedii și indemnizații		
	- fond garantare creanțe salariale		
3.	Cheltuieli operaționale (utilaje etc.)		
I.	Cheltuieli de exploatare (1+2+3)	C_t	C_t
II.	Profit		
III.	Valoare activitate de iluminat public (I+II), exclusiv TVA	$V = C_t + p$	$V = C_t + p$

Se poate observa o diferență între elementele enumerate de legea nr. 51/2006 și cele din Ordinul 77/2007, iar dacă din punct de vedere al regulilor financiar contabile cheltuielile pot fi clasificate în mai multe modalități- ceea ce ar explica diferența de abordare dintre Lege și Ordin, totuși reiese cu evidență că Ordinul nr. 77/2007 nu include în valoarea activităților serviciului de iluminat *cota pentru crearea surselor de dezvoltare și modernizare a sistemelor de utilități publice.*

Precizări explicative privind modul în care reglementarea din domeniul energiei diferențiază prețurile și tarifele: când vorbim despre tarife ne referim întotdeauna la servicii și, de obicei, sunt asociate unei rețele care are caracter de monopol natural. Astfel, dacă facem o similitudine, este impropriu să spunem prețul (costul) biletului de transport - el fiind în fapt tariful serviciului public de transport care se realizează prin intermediul unei infrastructuri publice.

Este la fel și în cazul unei călătorii cu metroul: nu contează care este distanța pe care călătorești, vei plăti la fel - tariful pentru o călătorie.

În cazul unei călătorii cu trenul, tarifele sunt diferite (i) în funcție de viteză - o calitate diferită a serviciului și (ii) distanța, care prin similitudine cu energia electrică, depinde de lungimea și complexitatea rețelei parcurse.

Corect este să vorbim despre prețuri atunci când ne referim la activitățile de producere (prețul de producere al energiei electrice, al gazelor, al pâinii etc.) și atunci când vorbim despre activitatea de furnizarea (vânzarea produsului). Astfel prețul de furnizare al energiei electrice, de cele mai multe ori referit (incorect) prețul energiei electrice include prețul de producere, tarifele de rețea (transport și distribuție la ÎT,

MT sau JT, după caz), alte tarife specifice pieței energiei electrice și marja furnizării - marja pe care și-o adaugă furnizorul la vânzare. Marja furnizării acoperă costurile de organizare a activității de furnizare: prospectare și marketing pentru atragere clienți, logistica clienților - inclusiv organizarea centrului de relații cu clienții, costurile pentru îndeplinirea obligațiilor (participare la piețele de energie, raportări, monitorizări, analize de piață etc.)

De aceea corect este să vorbim despre tarife specifice activităților de iluminat (astfel cum sunt ele definite prin lege). Vorbim despre venituri atunci când luăm în considerare volumul lucrărilor prestate (număr de becuri schimbate, de exemplu, justificate prin deviz: operatorul spune câte becuri schimbă - materiale consumate pentru care a dat prețul de achiziție la care se adaugă costul serviciului pe care îl prestează - justificat prin tarif orar sau tarif per operațiune).

Considerăm aceste elemente necesar a fi clarificate, încă din această etapă, deoarece vor contribui la stabilirea modului de reglementare a tarifelor pentru serviciul public de iluminat.

1.1.8. Atribuirea contractelor de gestiune a serviciului de iluminat public

Modalitatea de atribuire a contractelor privind gestiunea serviciului de iluminat public diferă în funcție de tipul de gestiune ales de către autoritățile publice locale în virtutea dispozițiilor art. 22 alin. (1) din Legea nr. 51/2006.

Gestiunea directă se realizează prin intermediul unor operatori de drept public sau privat, operatorii de drept public fiind servicii publice de interes local cu personalitate juridică care sunt în subordinea consiliilor locale iar operatorii de drept privat sunt societăți comerciale care sunt înființate de Consiliile locale și au capital social integral deținut de U.A.T.-ul respectiv.

În cazul gestiunii directe prin intermediul serviciilor publice de interes local specializate, cu personalitate juridică, gestiunea serviciului de iluminat public se face prin intermediul hotărârii de dare în administrare adoptată de către consiliul Local. hotărârea de dare în administrare trebuie să conțină prevederi detaliate și complete privind atribuțiile și responsabilitățile acestora cu privire la furnizarea/prestarea serviciului și operarea sistemului de utilități publice aferent.

Contractele de gestiune a serviciului de iluminat public se atribuie în cazul în care gestiunea serviciului este încredințată unei societăți reglementate de Legea nr. 31/1990.

În cazul gestiunii directe, contractul de gestiune a serviciului de iluminat public poate fi atribuit direct (fără o procedură concurențială) unui operator de drept privat cu

respectarea următoarelor condiții cumulative, care trebuie îndeplinite atât la momentul atribuirii contractului, cât și pe întreaga perioadă de executare a acestuia:

- a) *unitățile administrativ-teritoriale membre ale unei asociații de dezvoltare intercomunitară cu obiect de activitate serviciile de utilități publice, în calitate de acționari/asociați ai operatorului regional, prin intermediul asociației, sau, după caz, unitatea administrativ-teritorială, în calitate de acționar/asociat unic al operatorului, prin intermediul adunării generale a acționarilor și al consiliului de administrație, exercită un control direct și o influență dominantă asupra deciziilor strategice și/sau semnificative ale operatorului regional/operatorului în legătură cu serviciul furnizat/prestat, similar celui pe care îl exercită asupra structurilor proprii în cazul gestiunii directe;*
- b) *operatorul regional, respectiv operatorul, după caz, desfășoară exclusiv activități din sfera furnizării/prestării serviciilor de utilități publice destinate satisfacerii nevoilor de interes public general ale utilizatorilor de pe raza de competență a unităților administrativ-teritoriale membre ale asociației, respectiv a unității administrativ-teritoriale care i-a încredințat gestiunea serviciului;*
- c) *capitalul social al operatorului regional, respectiv al operatorului este deținut în totalitate de unitățile administrativ-teritoriale membre ale asociației, respectiv de unitatea administrativ-teritorială; participarea capitalului privat la capitalul social al operatorului regional/operatorului este exclusă.*

Deși contractul atribuit direct potrivit art. 28 alin. (2¹) din legea nr. 51/2006 este denumit marginal în textul legii ca fiind *contract de delegare a gestiunii*, plasarea textului de lege în cadrul Secțiunii 2 - Gestiunea Directă, precum și faptul că asupra operatorului, autoritatea deliberativă exercită un control direct și o influență dominantă asupra deciziilor strategice, modalitate de gestiune a serviciului public este considerată a fi directă.

În cazul serviciilor de utilități publice încredințate unor operatori care nu se încadrează în condițiile art. 28 alin. (2¹), procedura de atribuire a contractelor de delegare a gestiunii se stabilește, după caz, în baza prevederilor Legii nr. 98/2016, Legii nr. 99/2016 și Legii nr. 100/2016.

Potrivit art. 29 alin. (10), Contractul de delegare a gestiunii va fi însoțit în mod obligatoriu de următoarele anexe:

- a) *caietul de sarcini privind furnizarea/prestarea serviciului;*
- b) *regulamentul serviciului;*
- c) *inventarul bunurilor mobile și imobile, proprietate publică sau privată a unităților administrativ-teritoriale, aferente serviciului;*
- d) *procesul-verbal de predare-preluare a bunurilor prevăzute la lit. c);*
- e) *indicatori tehnici corelați cu țintele/obiectivele asumate la nivel național.*



A.N.R.S.C., în calitate de reglementator, a emis următoarele acte normative pentru serviciul de iluminat public:

1.1.9. Ordinul nr. 77/2007 privind aprobarea Normelor metodologice de stabilire, ajustare sau modificare a valorii activităților serviciului de iluminat public

Normele metodologice aprobate prin Ordinul nr. 77/2007 stabilesc modul de calcul al valorii activităților specifice pentru serviciul de iluminat public

Potrivit acestor norme, „valorile activităților serviciului de iluminat public se fundamentează pe baza cheltuielilor de producție și exploatare, a cheltuielilor de întreținere și reparații, a amortismentelor aferente capitalului imobilizat în active corporale și necorporale, a costurilor pentru protecția mediului, a costurilor financiare asociate creditelor contractate, a costurilor derivând din contractul de delegare a gestiunii, precum și a unei cote de profit.”²¹

Potrivit art. 7 din Norme, valorile activităților serviciului de iluminat public nu cuprind cheltuielile cu energia electrică consumată pentru iluminat, acestea facturându-se separat.

Normele stabilesc, de asemenea, și formulele de calcul pentru stabilirea, ajustarea și modificarea valorii activităților specifice serviciului de iluminat public.

1.1.10. Posibilitatea înființării unei asociații de dezvoltare intercomunitară

În cazul unităților administrativ-teritoriale de dimensiuni reduse, care nu au capacitatea administrativă și financiară de a organiza un serviciu de iluminat public performant și aliniat la standardele europene, inclusiv din cauza faptului că gestionarea serviciului public într-o localitate mică nu prezintă interes pentru operatorii economici care prestează servicii de iluminat, o soluție pentru asigurarea unui serviciu de iluminat public performant o reprezintă constituirea unei asociații de dezvoltare intercomunitară, în condițiile prevăzute de art. 10 din Legea nr. 51/2006.

Potrivit actului normativ menționat, asociația de dezvoltare intercomunitară are ca obiectiv înființarea, organizarea, reglementarea, finanțarea, exploatarea, monitorizarea și gestionarea în comun a serviciilor de utilități publice furnizate/prestate pe raza de competență a unităților administrativ-teritoriale membre, precum și realizarea în comun a unor proiecte de investiții publice de interes zonal ori regional destinate înființării, modernizării și/sau dezvoltării, după caz, a sistemelor de utilități publice aferente acestor servicii.

²¹ Art. 6 din Norme Metodologice de stabilire, ajustare sau modificare a valorii activităților serviciului de iluminat public.



Astfel, două sau mai multe unități administrativ-teritoriale pot să coopereze și să se asocieze, în condițiile legii, în scopul constituirii unor asociații de dezvoltare intercomunitară având ca scop prestarea în comun a serviciului de iluminat public, precum și înființarea, modernizarea, reabilitarea și/sau dezvoltarea, după caz, a sistemului de iluminat public aferent.

Pe baza unui mandat special din partea autorităților deliberative ale unităților administrativ-teritoriale membre ale asociației, unitățile administrativ-teritoriale pot mandata, în condițiile legii, asociațiile de dezvoltare intercomunitară având ca scop serviciile de utilități publice să exercite, pe seama și în numele lor, dreptul de a delega gestiunea serviciilor de utilități publice transferate în responsabilitatea asociațiilor, inclusiv dreptul de a pune la dispoziție sistemele de utilități publice aferente serviciilor de utilități publice transferate.

Potrivit art. 16 alin. (2) din Legea nr. 230/2006, alegerea formei de gestiune a serviciului de iluminat public se face prin hotărâre a consiliilor locale sau a asociațiilor de dezvoltare comunitară, după caz.

În cazul gestiunii directe, unitățile administrativ-teritoriale membre ale unei asociații de dezvoltare intercomunitară pot decide înființarea unui operator regional, în scopul prestării serviciului de utilitate publică pentru asigurarea căruia a fost înființată asociația, fie prin înființarea unei noi societăți, fie prin participarea la capitalul social al unuia dintre operatorii existenți deținut de o unitate administrativ-teritorială membră a asociației de dezvoltare intercomunitară, în conformitate cu prevederile Legii nr. 31/1990.

Operatorul regional reprezintă o societate reglementată de Legea societăților nr. 31/1990, cu capital social integral al unora sau al tuturor unităților administrativ-teritoriale membre ale unei asociații de dezvoltare intercomunitară având ca scop serviciile de utilități publice, care asigură prestarea serviciului/activității de utilități publice pe raza de competență a unităților administrativ-teritoriale asociate, exploatarea sistemelor de utilități publice aferente acestora, precum și implementarea programelor de investiții publice de interes zonal ori regional destinate înființării, modernizării și/sau, după caz, dezvoltării infrastructurii tehnico-edilitare aferente acestor servicii/activități, realizate în comun în cadrul asociației. [art. 2 lit. h) din Legea nr. 51/2006]

Sistemele de utilități publice sau părțile componente ale acestora, realizate în comun prin programe de investiții noi realizate în cadrul asociației de dezvoltare intercomunitară cu obiect de activitate serviciile de utilități publice, aparțin proprietății publice a unităților administrativ-teritoriale membre și se înregistrează în patrimoniul acestora conform prevederilor Legii nr. 213/1998 privind bunurile proprietate publică, pe baza unor criterii prevăzute de Legea nr. 51/2006 și stabilite

convențional prin statutul asociațiilor și prin contractul de delegare a gestiunii respective.

Se impune precizarea că deși aparent, la nivel teoretic, asociațiile de dezvoltare întreprinderă înființate pentru prestarea serviciului de iluminat public ar putea reprezenta o soluție pentru localitățile mai mici, care nu dispun de fonduri și care nu sunt atractive pentru operatorii economici delegatari din cauza dimensiunii business-ului, totuși acest sistem nu este recomandabil. Explicația rezidă în însăși modul reglementat de lege prin care funcționează aceste ADI, respectiv pentru încredințarea contractului de delegare a gestiunii și pentru aprobarea tarifelor este nevoie de acordul unanim al tuturor U.A.T.-urilor participante. Astfel de acord va genera blocaje importante în caz de dezacord care va duce la imposibilitatea realizării dezideratului de performanță energetică și de mediu a sistemelor de iluminat public.

1.1.11. Ordinul nr. 86/2007 pentru aprobarea Regulamentului-cadru al serviciului de iluminat public

Prin Ordinul nr. 86/2007 a fost aprobat Regulamentul-cadru al serviciului de iluminat public.

Regulamentul se aplică serviciului de iluminat public din localitățile în care există sisteme de iluminat public, indiferent de mărimea acestora și stabilește cadrul juridic unitar privind desfășurarea serviciului de iluminat public, definind modalitățile și condițiile-cadru ce trebuie îndeplinite pentru asigurarea serviciului, indicatorii de performanță, condițiile tehnice, raporturile dintre operator și utilizator în comune, orașe și municipii.

Este amintit că desfășurarea serviciului de iluminat public trebuie să asigure satisfacerea unor cerințe și nevoi de utilitate publică ale comunităților locale, pe care le precizează.

De asemenea, Regulamentul definește termenii și noțiunile relevante serviciului de iluminat public, prezintă cadrul desfășurării serviciului de iluminat public, principiile și obiectivele realizării serviciului, documentația tehnică minimă necesară desfășurării activității specifice serviciului, îndatoririle personalului de deservire, detalii de natură tehnică, precum și drepturile și obligațiile operatorilor serviciului de iluminat public.

Indicatorii de performanță stabiliți prin anexa la Regulamentul cadru al serviciului sunt împărțiți în două categorii:

- a. indicatori de performanță garantați - parametri ai serviciului de iluminat public prestat, pentru care se stabilesc niveluri minime de calitate și pentru care sunt prevăzute penalizări în licență sau în contractele de delegare de gestiune, în cazul nerealizării lor și

- b. indicatori de performanță generali - parametri ai serviciului de iluminat public prestat, pentru care se stabilesc niveluri minime de calitate, urmăriți la nivelul operatorilor și care reprezintă condiții de acordare sau de retragere a licenței, dar pentru care nu sunt prevăzute penalizări în contractele de delegare de gestiune, în cazul nerealizării lor.

Aceștia sunt indicatori minimali, iar autoritățile publice locale pot stabili și alți indicatori pe baza unui studiu de oportunitate în care se va ține seama cu prioritate de necesitățile comunităților locale, de starea tehnică și eficiența sistemelor de iluminat public existente, precum și de standardele minimale privind iluminatul public, prevăzute de normele interne și ale Uniunii Europene în acest domeniu. Potrivit art. 21 alin. 2 din Legea nr. 230/2006 privind serviciul de iluminat public activitățile de monitorizare și control privind indicatorii de performanță stabiliți în contractele de delegare a gestiunii revin autorităților administrației publice locale.

Se observă că Regulamentul cadru nu mai corespunde nivelului actual al tehnologiei apărute și nici cerințelor imperative de eficiență energetică. De asemenea, indicatorii de performanță ar trebui adaptați noilor cerințe de dezvoltare durabilă (performanță energetică, protecția mediului, evitarea poluării luminoase).

În prezent nu există un sistem care să monitorizeze indicatorii de performanță ai serviciului de iluminat public, sub acest aspect fiind foarte utilă modificarea art. 15 alin. (2) din legea nr. 230/2006, cu următorul conținut:

”(2) A.N.R.S.C, în colaborare cu C.N.R.I. și asociațiile si/sau organismele de profil, va realiza și va dezvolta un sistem informațional ce va permite colectarea, monitorizarea și compararea continuă a fiecărui indicator de performanță specific serviciului de iluminat public cu nivelul atins de operatorul cel mai performant în domeniu”.

Și, de asemenea, se impune stabilirea unor ținte / obiective anuale, pentru creșterea eficienței sistemelor de iluminat, care astfel pot contribui la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

Pentru a aduce Regulamentul cadru al serviciului de iluminat public la nivelul tehnologiei actuale și pentru a-l pune în acord cu cerințele de eficiență energetică de la nivelul Uniunii Europene, se impun următoarele completări:

- Completarea art. 2 cu o nouă literă, cu următorul conținut: *”Desfășurarea serviciului de iluminat public trebuie să asigure satisfacerea unor cerințe și nevoi de utilitate publică ale comunităților locale, și anume”:*
 - *accesul nediscriminatoriu al tuturor membrilor comunității la facilitățile serviciului”.*
- Completarea art. 3 cu noi definiții, respectiv:

- ”Driver - dispozitiv montat în circuitul de alimentare a uneia sau mai multor lămpi cu descărcări, având ca scop asigurarea curentului la valoarea necesară funcționării sursei led.
 - Dimming - posibilitatea de a crește sau a scădea valoarea curentului de alimentare la ieșirea din driver pentru a crește sau scădea intensitatea luminoasă a sursei led.
 - Sursa led - dioda luminiscentă, dispozitiv optoelectronic capabil să emită lumina atunci când este parcurs de un curent electric”.
- Completarea art. 12 cu un nou alineat, cu următorul conținut:
 - ”(6) Proiectarea va fi realizată de personal atestat ca specialist în iluminat conform COR sau care deține o atestare similară emisă de un organism european”.
- Completarea art. 14 alin. (2) cu un nou paragraf, cu următorul conținut:
 - ”Toate proiectele vor fi realizate sau vizate de un specialist în iluminat care va deține în paralel și autorizare ANRE minim grad II A”.
- Modificarea art. 47 alin. (2) și (3) în sensul eliminării referințelor la lămpile ”cu descărcări în vapori de sodiu la înaltă presiune” și înlocuirea acestora cu ”led”, urmând ca textul să aibă următorul conținut:
 - ”(2) Iluminatul public se va realiza de regulă cu surse de lumină/lămpi cu led pentru toate tipurile de căi de circulație principale și secundare. Pentru anumite căi de circulație înguste, din zonele declarate istorice ale localităților, unde se dorește o redare foarte bună a culorilor, se pot utiliza surse de lumină/lămpi cu sodiu la înaltă presiune alb sau surse de lumină/lămpi fluorescente compacte de culoare caldă (Tc=2700 K).
 - (3) În sistemele de iluminat public se vor prevedea surse de lumină/lămpi cu led, cu excepția căilor de circulație declarate ca având caracter istoric, unde se pot folosi surse de lumină/lămpi cu incandescență pentru păstrarea atmosferei tipice momentului istoric ce se dorește a fi scos în evidență”.
- Modificarea art. 62 alin. (2) în sensul înlocuirii mențiunii privind standardul SR 13433:1999 cu standardul SR 13021:2016, respectiv:
 - ”(2) Autoritățile administrației publice locale sunt direct răspunzătoare de realizarea parametrilor luminotehnici stabiliți prin prezentul regulament, având ca referință și standardul SR 13021:2016”.
- Completarea art. 63 alin. (2), cu următoarea prevedere:
 - ”Trecherile de pietoni vor fi iluminate suplimentar. Iluminarea la nivelul acestora se va calcula conform zonelor de conflict (vezi SR EN 13201/2016) și a intersecțiilor”.
- Completarea art. 63 alin. (3), cu următoarea prevedere:
 - ”La preluarea sistemului și pe parcursul delegării operatorul are obligația de a realiza masuratori luminotehnice care să verifice parametrii luminotehnici ai instalației. Masuratorile vor fi realizate de firme specializate atestate”.

- Modificarea art. 66 alin. (1) în sensul înlocuirii mențiunii privind clasa de protecție IP 65 cu IP 66, respectiv:
 - *"Iluminatul podurilor și pasajelor se va realiza cu surse de lumină care trebuie să asigure o luminanță egală cu cea realizată pe restul traseului, iar corpurile de iluminat vor avea clasa de protecție IP 66, pentru mărirea timpului de bună funcționare".*
- Completarea art. 82 lit. a), respectiv:
 - *"a) revizia corpurilor de iluminat și a accesoriilor (balast, igniter, condensator, siguranță, driver etc.)"*
- Completarea art. 87 cu o nouă literă cu următorul conținut:
 - *"- Înlocuirea plăcii de led-uri în caz de defect al unuia dintre led-uri."*

De asemenea, în Regulamentul - cadru al serviciului trebuie introdus un tabel cu nivelul parametrilor lumino tehnici prevăzut în SR 13201/2015 pentru fiecare stradă, sau categorie de stradă și/sau zonă de conflict.

1.1.12. Ordinul nr. 87/2007 pentru aprobarea Caietului de sarcini-cadru al serviciului de iluminat public

Ordinul nr. 87/2007 aprobă Caietul de sarcini-cadru al serviciului de iluminat public care stabilește modul de întocmire a caietelor de sarcini ale serviciului de către consiliile locale, Consiliul General al Municipiului București și asociațiile de dezvoltare comunitară.

Potrivit Ordinului 87/2007 atunci când adoptă caiete de sarcini care stabilesc condițiile de desfășurare a serviciului de iluminat public din localitatea respectivă, consiliile locale sau asociațiile dezvoltare intercomunitară trebuie să preia prin transcrierea identică a textelor scrise cu caractere normale, conținutul caietului de sarcini cadru.

Caietele de sarcini -care stabilesc condițiile de desfășurare a serviciului de iluminat public, vor **conține specificațiile tehnice** care definesc caracteristicile referitoare la nivelul calitativ, tehnic și de performanță, siguranța în exploatare, precum și sisteme de asigurare a calității, terminologie, simboluri, condițiile pentru certificarea conformității cu standardele specifice sau altele asemenea. Acestea se vor întocmi în concordanță cu necesitățile obiective ale autorității administrației publice locale sau ale asociației de dezvoltare comunitară respectivă.

Caietul de sarcini al serviciului va face parte integrantă din documentația necesară desfășurării activităților de realizare a serviciului de iluminat public și constituie ansamblul cerințelor tehnice de bază.

Caietul de sarcini cadru al serviciului stabilește și un set de cerințe organizatorice minimale, pe care trebuie să le asigure operatorii serviciului de iluminat public.

În final, este stabilit ceea ce este necesar să se asigure a fi realizat prin executarea prestării serviciului de iluminat public.

Caietul de sarcini cadru ar trebui să impună autorităților publice locale ca la elaborarea caietului de sarcini al serviciului să includă și Informațiile cu privire la tipul aparatelor aflate în sistem, numărul lor, date tehnice, poziționarea lor și informații legate de mentenanța și reparațiile efectuate.

De asemenea, următoarele informații cuprinse în caietul de sarcini al serviciului ar putea elimina o serie de inadvertențe și erori, la elaborarea documentațiilor tehnice:

”Pentru predarea sistemului autoritatea publică locală va pregăti o hartă a sistemului de iluminat pe care vor fi prezentate minim următoarele informații:

- *Poziționarea și tipul stălpilor*
- *Poziționarea și tipul aparatelor de iluminat*
- *Puterea aparatelor și tipul sursei*
- *Tipul rețelei*
- *Posibilitatea de control a aparatelor*
- *Denumirea strazii*
- *Numărul de identificare a stălpului*

La preluarea sistemului operatorul are datoria de a verifica în teren corespondența dintre harta și realitate și să corecteze eventualele erori.

Harta va fi realizată cel puțin în format electronic (dwg) și va fi conectată la un tabel centralizator în care se vor regăsi informațiile legate de sistem”.

1.1.13. Ordinul nr. 93/2007 pentru aprobarea Contractului-cadru privind folosirea infrastructurii sistemului de distribuție a energiei electrice pentru realizarea serviciului de iluminat public

Prin Ordinul nr. 93/2007 a fost aprobat Contractul-cadru privind folosirea infrastructurii sistemului de distribuție a energiei electrice pentru realizarea serviciului de iluminat public. În conținutul contractului sunt vizate: părțile contractante, obiectul contractului, durata contractului, prețul, data de la care intră în vigoare contractul, precum și drepturile și obligațiile părților contractante.

De asemenea, este stipulat ce se întâmplă cu obligațiile contractuale în caz de forță majoră, dacă se pot sau nu aduce modificări contractului și în ce măsură, modalitățile de reziliere a contractului și, în final, ce se întâmplă în cazul nerespectării sau executării necorespunzătoare a obligațiilor contractuale.

Astfel, contractul cadru prevede în sarcina părților contractante următoarele obligații principale:

Proprietarul (n.a. operatorul de distribuție) are următoarele obligații:

- a) să permită, în condițiile prezentului contract, folosirea infrastructurii sistemului de distribuție a energiei electrice care și aparține pentru realizarea serviciului de iluminat public de către Autoritatea locală;
- b) să respecte reglementările și normele generale și specifice de protecție și securitate a muncii în vigoare pentru activitatea de distribuție și utilizare a energiei electrice;
- c) să ia măsuri de protecție și securitate a muncii în instalațiile proprii, dacă acestea sunt necesare și prevăzute de norme pentru executarea unor lucrări în instalațiile Autorității locale, la cererea acesteia;
- d) să nu execute manevre sau lucrări în instalațiile Autorității locale situate în aval de punctul de delimitare, dacă acestea nu sunt convenite prin convenția de la pct. 7 lit. c) sau prin programele prevăzute la lit. e);
- e) să încheie program de lucrări cu Autoritatea locală, la solicitarea acesteia, pentru fiecare lucrare din categoriile prevăzute în convenția de la pct. 7 lit. c), ce se execută în instalația Autorității locale, dar necesită intervenții și în instalațiile Proprietarului situate în amonte de punctul de delimitare;
- f) să încheie cu Autoritatea locală o convenție de exploatare, anexă la contractul de furnizare a energiei electrice și/sau la contractul pentru serviciul de distribuție a energiei electrice și la prezentul contract, cu stabilirea modului de colaborare dintre Părți pentru desfășurarea activității de exploatare, pentru remedierea deranjamentelor, precum și cu nominalizarea personalului Părților cu competență în exploatarea instalațiilor proprii și modalitățile de contactare.

Autoritatea locală are următoarele obligații:

- a) să asigure exploatarea și întreținerea/mentenanța sistemului de iluminat public, în aval de punctele de delimitare, numai cu personal calificat și autorizat conform prevederilor reglementărilor Ministerului Muncii și Solidarității Sociale și Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei, respectiv prin operatori economici atestați conform „Regulamentului pentru atestarea operatorilor economici care proiectează, execută, verifică și exploatează instalații electrice din sistemul electroenergetic”;
- b) să respecte, la realizarea lucrărilor de exploatare și întreținere a sistemului de iluminat public, reglementările de securitate a muncii în vigoare și instrucțiunile proprii de securitate a muncii pentru instalații electrice în exploatare, elaborate conform legii;
- c) să solicite prin cerere Proprietarului luarea de măsuri suplimentare de protecție și securitate a muncii în instalațiile proprii, dacă acestea sunt necesare și prevăzute de norme, pentru executarea unor lucrări în instalațiile Autorității locale;
- d) să asigure permanent, prin aparataj reglat/calibrat corespunzător, funcționarea selectivă a protecțiilor din sistemul de iluminat public în raport cu cele din sistemul de distribuție a energiei electrice;

- e) să nu execute manevre sau lucrări în instalațiile Proprietarului situate în amonte de punctul de delimitare, dacă acestea nu sunt convenite prin convenția de la pct. 7 lit. c) sau prin programele prevăzute la lit. f);
- f) să solicite Proprietarului încheierea unui program de lucrări pentru fiecare lucrare în parte, din categoriile prevăzute în convenția de la pct. 7 lit. c), care necesită intervenții și în instalațiile Proprietarului situate în amonte de punctul de delimitare și să execute lucrările numai în baza acestui program;
- g) să respecte etapele și procedurile prevăzute de reglementările în vigoare privind racordarea utilizatorilor la rețelele electrice de distribuție, în cazul în care vrea să dezvolte serviciul de iluminat public utilizând infrastructura sistemului de distribuție a energiei electrice a Proprietarului, și să suporte, în condițiile legii, costurile acestei dezvoltări; lucrările respective se proiectează și se execută numai cu operatori economici titulari de atestat conform „Regulamentului pentru atestarea operatorilor economici care proiectează, execută, verifică și exploatează instalații electrice din sistemul electroenergetic”;
- h) să obțină avizele, acordurile și autorizațiile stabilite de actele normative în vigoare pentru modificarea sistemului de iluminat public prin montarea de elemente suplimentare (console, brațe, corpuri de iluminat, ghirlande etc.) sau prin înlocuirea celor existente cu altele de alt tip;
- i) să încheie cu Proprietarul (*n.a.* operatorul de distribuție) o convenție de exploatare, anexă la contractul de furnizare a energiei electrice și/sau la contractul pentru serviciul de distribuție a energiei electrice și la prezentul contract, cu stabilirea modului de colaborare dintre Părți pentru desfășurarea activităților menționate la pct. 9.1, precum și cu nominalizarea personalului Părților cu competență în exploatarea instalațiilor proprii și modalitățile de contactare;
- j) la încheierea contractelor cu operatori ai serviciului de iluminat public sau operatori economici atestați, pentru realizarea lucrărilor de exploatare și întreținere/mentenanță a sistemului de iluminat public, să impună acestora obligațiile specifice ce derivă din prezentul contract;
- k) să restituie Proprietarului, pe bază de proces-verbal, în vederea casării și valorificării ca materiale recuperabile, bunurile acestuia dezafectate ca urmare a executării de către Autoritatea locală a unor lucrări de reabilitare sau modernizare a sistemului de iluminat public;
- l) să programeze lucrările în sistemul de iluminat public care necesită scoaterea de sub tensiune și a rețelei de distribuție a energiei electrice astfel încât, pe cât posibil, acestea să coincidă ca perioadă de execuție cu lucrările planificate ale Proprietarului și să colaboreze cu acesta în scopul de a se afecta cât mai puțin alimentarea cu energie electrică a consumatorilor.

1.2. Legislație ce conține prevederi aplicabile serviciului de iluminat public

- **Regulamentul 245/18-mar-2009 de implementare a Directivei 2005/32/CE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește cerințele de proiectare ecologică aplicabile lămpilor fluorescente fără balast încorporat, lămpilor cu descărcare de intensitate ridicată, precum și balasturilor și corpurilor de iluminat compatibile cu aceste lămpi, și de abrogare a Directivei 2000/55/CE a Parlamentului European și a Consiliului.**

Regulamentul 245/2009 stabilește cerințele obligatorii privind proiectarea ecologică a produselor de iluminat care sunt utilizate în mod curent în sectorul terțiar, enumerându-se expres în această categorie iluminatul stradal (conform punctului 3 din expunerea de motive a Regulamentului).

De asemenea, Regulamentul definește în Anexa II, pct. 3 poluarea luminoasă ca “suma tuturor efectelor adverse ale luminii artificiale asupra mediului”, una dintre sursele de lumina artificială fiind iluminatul stradal.

Începând cu 1 septembrie 2021, Regulamentul 245/2009 va înceta să se aplice fiind înlocuit cu **Regulamentul 2020/01-oct-2019 de stabilire a cerințelor în materie de proiectare ecologică aplicabile surselor de lumină și dispozitivelor de comandă separate în temeiul Directivei 2009/125/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Regulamentelor (CE) nr. 244/2009, (CE) nr. 245/2009 și (UE) nr. 1194/2012 ale Comisiei** - prin noul Regulament cerințele în materie de proiectare ecologică existente sunt actualizate.

- **Regulamentul 2020/2019**

Reiterează principiul economiei circulare (punctul 12 din expunerea de motive), iar activitățile aflate în curs trebuie să ducă la standardizarea eficienței materialelor în legătură cu produsele cu impact energetic, [.....]. De asemenea, se menționează faptul că *“cerințele în materie de proiectare ecologică obligatorii se aplică produselor introduse pe piața Uniunii indiferent de locul unde sunt instalate sau utilizate și, prin urmare, aceste cerințe nu ar trebui să fie condiționate de modul de utilizare a produsului”* (punctul 14 din expunerea de motive), prin urmare noile prevederi ale Regulamentului 2020/2019 se aplică și produselor componente ale instalațiilor de iluminat public. Prin acest Regulament se tinde ca produsele de iluminat care intră în sfera de aplicare a acestuia să nu conțină mercur și să aibă o eficiență energetică de 95% prin utilizarea celor mai bune tehnologii disponibile pe piață.

Urmare a încercării UE de înlocuire a surselor de lumină existente cu produse care se încadrează în cerințele în materie de proiectare ecologică, în România a fost adoptat **Ordinul 1162/2020 pentru aprobarea Ghidului de finanțare a Programului privind sprijinirea eficienței energetice și a gestionării inteligente a energiei în infrastructura de iluminat public**. Scopul Programului îl reprezintă îmbunătățirea calității mediului prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin utilizarea unor corpuri de iluminat cu LED care să determine o eficiență energetică ridicată.

- OUG nr. 5/2015 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice, precum și HG nr. 1132/2008 privind regimul bateriilor și acumulatorilor și al deșeurilor de baterii și acumulatori

Stabilește modalitatea de reciclare a componentelor electrice și electronice și a bateriilor, aplicandu-se prin urmare și componentelor care fac parte din sistemul de iluminat public. În baza Ordonanței 5/2015, autoritățile sau operatorii sistemului de iluminat au obligația de colectare și reciclare pentru componentele electrice și electronice ale sistemului de iluminat public devenite deșeuri, în vederea protejării mediului și sănătății populației. Finanțarea costurilor de colectare, tratare și valorificare a deșeurilor rezultate din exploatarea sistemului de iluminat public sunt în sarcina producătorilor care au furnizat respectivele componente, conform art. 33 alin. (1). Un regim special de reciclare îl au bateriile destinate să alimenteze sistemul de iluminat, care trebuie să respecte prevederile Hotărârii 1132/2008 privind regimul bateriilor și acumulatorilor și al deșeurilor de baterii și acumulatori, art. 7 alin. (18) *“utilizatorul final de baterii și acumulatori auto și industriali este obligat să predea deșeurile de baterii și acumulatori auto și industriale separat de alte deșeuri”*.

- Legea nr. 10/1995 privind calitatea în construcții

Se aplică lucrărilor de instalații pentru iluminatul stradal, *care stabilește cerințe pentru menținerea caracteristicilor fundamentale ale instalațiilor și intervențiilor pentru eficientizarea performanței energetice. De asemenea, aplicabil instalațiilor de iluminat public este și Regulamentul 305/09-mar-2011 de stabilire a unor condiții armonizate pentru comercializarea produselor pentru construcții și de abrogare a Directivei 89/106/CEE a Consiliului, care stabilește cerințele aplicabile materialelor de construcții în vederea asigurării protecției sănătății, mediului și a lucrătorilor și introduce criterii de evaluare și verificare a performanței materialelor pentru construcții. Astfel, Regulamentul stabilește în cuprinsul anexei 1 faptul că “construcțiile trebuie [...] să nu exercite un impact exagerat de mare asupra calității mediului sau a climei pe întregul lor ciclu de viață, în cursul construirii, utilizării, demolării, în special ca rezultat al oricăroră din următoarele”*.

- Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice

Stabilește modul de realizare a achizițiilor publice, procedurile de atribuire a contractelor de achiziție publică și de organizare a concursurilor de soluții, instrumentele și tehnicile specifice care pot fi utilizate pentru atribuirea contractelor de achiziție publică, precum și anumite aspecte specifice în legătură cu executarea contractelor de achiziție publică, aplicabilă în cazul atribuirii contractelor privind delegarea de gestiune a serviciului de iluminat public în sarcina unui operator economic cu capital privat sau mixt, în ipoteza reglementat de art. 29 alin. (8) lit. b) din Legea nr. 51/2006.

- **Legea nr. 100/2016 privind concesiunile**

Reglementează modul de atribuire a contractelor de concesiune de lucrări și a contractelor de concesiune de servicii, regimul juridic aplicabil acestor contracte, precum și anumite aspecte specifice în legătură cu executarea acestora, aplicabilă în cazul atribuirii contractelor privind delegarea de gestiune a serviciului de iluminat în ipoteza încheierii unui contract de concesiune, potrivit art. 29 alin. (8) lit. a) din Legea nr. 51/2006.

- **Legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții**

Prevede procedura de autorizare, formularele necesare autorizării și criteriile pentru stabilirea conținutului documentațiilor necesare autorizării pentru realizarea lucrărilor de construcții, incluzând astfel și lucrările de extindere și/sau modernizare a sistemului de iluminat public. De asemenea, Lege nr. 50/1991 are drept scop punerea în aplicare a prevederilor documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism, aprobate potrivit legii, care constituie temei juridic pentru realizarea de lucrări de construcții, aplicabile în mod implicit și construcțiilor de modernizare și extindere a sistemului de iluminat public.

- **Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul**

Reglementează gestionarea spațială a teritoriului care urmărește să asigure indivizilor și colectivităților dreptul de folosire echitabilă și responsabilitatea pentru o utilizare eficientă a teritoriului, condiții de locuire adecvate, calitatea arhitecturii, protejarea identității arhitecturale, urbanistice și culturale a localităților urbane și rurale, condiții de muncă, de servicii și de transport ce răspund diversității nevoilor și resurselor populației, reducerea consumurilor de energie, asigurarea protecției peisajelor naturale și construite, conservarea biodiversității și crearea de continuități ecologice, securitatea și salubritatea publică, raționalizarea cererii de deplasări, fiind astfel aplicabilă serviciului de iluminat public. Stabilește de asemenea condițiile eliberării certificatelor de urbanism și conținutul acestora, necesare pentru parcurgerea procedurii de autorizare a lucrărilor în construcții în conformitate cu Legea nr. 50/1991, aplicabile, așa cum se arată mai sus, lucrărilor de extindere și modernizare a sistemului de iluminat public.

- **Legea nr. 372/2005 privind performanța energetică a clădirilor, republicată, și Legea 121/2014 privind eficiența energetică**

Cadrul normativ în România cu privire la eficiența energetică este constituit din Legea 372/2005 privind performanța energetică a clădirilor, republicată și Legea 121/2014 privind eficiența energetică, acesta din urmă fiind cea care are incidență asupra serviciului de iluminat public.

În ceea ce privește competențele administrației publice locale, la art 9 alin. (21) din Legea 121/2014 privind eficiența energetică se menționează că „Autoritățile administrației publice locale din localitățile cu o populație mai mare de 20.000 de locuitori au obligația:

a) să întocmească programe de îmbunătățire a eficienței energetice în care includ măsuri pe termen scurt și măsuri pe termen de 3-6 ani, cu respectarea prevederilor art. 6 alin. (14) lit. a) și

b) să numească un manager energetic, atestat conform legislației în vigoare, sau să încheie un contract de management energetic cu o persoană fizică autorizată, atestată în condițiile legii, sau cu o persoană juridică prestatoare de servicii energetice agreată în condițiile legii.[..]

(22) Programele de îmbunătățire a eficienței energetice prevăzute la alin. (20) și alin. (21) lit. a) se elaborează în conformitate cu modelul aprobat de Departamentul pentru eficiență energetică și se transmit acestuia până la 30 septembrie a anului în care au fost elaborate.”

De asemenea, Art 6 alin. 14 din aceeași lege statuează că „(14) Organismele publice, inclusiv cele organizate la nivel regional și local, precum și organismele care se ocupă de locuințele sociale reglementate de dreptul public sunt încurajate, potrivit competențelor și structurilor administrative ale acestora: a) să adopte un plan de eficiență energetică, de sine stătător sau ca parte a unui plan general privind clima sau mediul, care să conțină obiective și acțiuni specifice privind economia de energie și eficiența energetică. În vederea respectării rolului de exemplu al clădirilor administrației publice centrale prevăzut la alin. (1), (9) și (11); b) să pună în aplicare un sistem de gestionare a energiei, inclusiv audituri energetice, ca parte din punerea în aplicare a planului prevăzut la lit. a); c) să utilizeze, după caz, societăți de servicii energetice și contracte de performanță energetică pentru a finanța renovările și a implementa planurile de menținere sau de îmbunătățire a eficienței energetice pe termen lung.”

Măsurile asumate prin Strategia Nationala pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030, care sunt în aria de competență a unităților administrativ teritoriale, pe energie, pe Obiectivul de dezvoltare durabilă nr 7 și Țintele asumate pentru anul 2020 pentru Obiectivul de dezvoltare durabilă nr. 7 sunt:

- Menținerea unui mix energetic optim prin valorificarea resurselor proprii, diversificarea surselor de import și a destinațiilor de export, modernizarea și eficientizarea instalațiilor existente viabile, promovarea surselor regenerabile de energie și a tehnologiilor de conversie cu emisii reduse de carbon
- Consolidarea politicii de eficiență energetică și protecția consumatorilor
- Reducerea cu 19% a consumului intern de energie primară

Tintele asumate pentru anul 2030 pentru OD 7 prin Strategia Națională Pentru DEZVOLTAREA DURABILĂ a României 2030²² sunt următoarele:

- *Decuplarea creșterii economice de procesul de epuizare a resurselor și de degradare a mediului prin sporirea considerabilă a eficienței energetice (cu minimum 27% comparativ cu scenariul de status-quo) și folosirea extinsă a schemei EU ETS în condiții de piață previzibile și stabile*
- *Creșterea ponderii surselor de energie regenerabilă și a combustibililor cu conținut scăzut de carbon în sectorul transporturilor (autovehicule electrice), inclusiv combustibili alternativi*
- *Suținerea strategică a ponderii energiei electrice în totalul consumului casnic, industrial și în transporturi prin stabilirea unor norme de performanță pentru instalații și aparatură*

Legislația actuală care reglementează serviciul de iluminat public prevede în sarcina autorităților publice locale obligația de reducere a consumului de energie, dar care sunt foarte generale și care nu sunt suficiente față de țintele de eficiență energetică naționale și europene:

- **Legea nr. 51/2006 privind serviciile comunitare de utilități publice** - art. 3 prevede că *“serviciile de utilități publice sunt în responsabilitatea autorităților administrației publice locale”, art. 6 „serviciile de utilități publice se organizează și funcționează cu respectarea principiilor [...] dezvoltării durabile și corelării cerințelor cu resursele”. Conform art. 9 alin. (2), „autoritățile publice locale au dreptul să sancționeze operatorul în cazul în care acesta nu operează la nivelul indicatorilor de performanță și eficiență la care s-a obligat și nu asigură continuitatea serviciilor”.*
- **Ordinul nr. 86/2007 pentru aprobarea Regulamentului-cadru al serviciului de iluminat public**, prevede în art. 11 lit. e), *„în exercitarea atribuțiunilor conferite de lege cu privire la elaborarea și aprobarea strategiilor locale de dezvoltare a serviciului de iluminat public, a programelor de investiții privind dezvoltarea și modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare aferente, a regulamentului propriu al serviciului, a caietului de sarcini, alegerea modalității de gestiune, precum și a criteriilor și procedurilor de delegare a gestiunii, autoritățile administrației publice locale sau asociațiile de dezvoltare comunitară vor urmări atingerea următoarelor obiective: reducerea consumurilor specifice prin utilizarea unor corpuri de iluminat performante, a unor echipamente specializate și prin asigurarea unui iluminat public judicios”.*
- **Ordinul nr. 87/2007 pentru aprobarea Caietului de sarcini - cadru al serviciului de iluminat public**, stabilește în art. 6 lit. f) că *“operatorii serviciului de iluminat*

²² Guvernul României și DEPARTAMENTUL PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ.

public vor asigura creșterea eficienței sistemului de iluminat în scopul reducerii tarifelor, prin reducerea costurilor de producție, a consumurilor specifice de materiale și materii, energie electrică și prin modernizarea acestora.”

În ceea ce privește aplicabilitatea art. 6 autorităților publice locale, prin art. 2 se stabilește că *“Prezentul caiet de sarcini a fost elaborat spre a servi drept documentație tehnică și de referință în vederea stabilirii condițiilor specifice de desfășurare a serviciului de iluminat public, indiferent de tipul de gestiune.”*

- Prin OUG nr.1/2020 **autoritatea de reglementare a eficienței energetice** a fost transferată la Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri (MEEMA). *Ministerul energiei a avut această responsabilitate eficienței energetice până în anul 2009, prin Agenția Română pentru Conservarea Energiei (ARCE). În anul 2009, prin Legea nr. 329/2009 privind reorganizarea unor autorități și instituții publice, raționalizarea cheltuielilor publice, susținerea mediului de afaceri și respectarea acordurilor-cadru cu Comisia Europeană și Fondul Monetar Internațional, prin Agenția Română pentru Conservarea Energiei, s-a stabilit preluarea ARCE de către Autoritatea de Reglementare în domeniul energiei (ANRE): a fost schimbat regimul de finanțare și au fost reduse 97 de posturi. În ianuarie 2020, autoritatea responsabilă cu implementarea cadrului de eficiență energetică a fost transferată de la Autoritatea de Reglementare în domeniul energiei (ANRE) la MEEMA; în cadrul ministerului a fost organizată Direcția Eficiență Energetică.*

În prezent, MEEMA pregătește revizuirea întregului cadru de reglementare preluat de la ANRE. Probabil schimbările nu vor fi majore, deoarece toate reglementările trebuie să fie aliniate cu legislația europeană.

În vederea aplicării prevederilor legislației în domeniul eficienței energetice s-a înființat, în cadrul MEEMA, Direcția eficiență energetică, cu următoarele atribuții și responsabilități:

- b) monitorizarea stadiului implementării Planului național de acțiune în domeniul eficienței energetice IV, aprobat prin Hotărârea Guvernului [nr. 203/2019](#), și a programelor aferente de îmbunătățire a eficienței energetice, la nivel național, precum și a economiilor de energie rezultate în urma prestării de servicii energetice și a altor măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice;
- c) elaborarea și implementarea măsurilor de eficiență energetică, în vederea realizării de noi economii de energie, în perioada 1 ianuarie 2021-31 decembrie 2030, conform obiectivelor prevăzute în cadrul Planului național integrat pentru energie și schimbări climatice;
- j) promovarea programelor de eficiență energetică la consumatori, prin acțiuni complementare, organizarea, inclusiv din surse externe, dar și de la bugetul de stat, de campanii de informare și de motivare, de interes național, a consumatorilor mici de energie, inclusiv casnici, pentru a utiliza eficient energia;

- k) elaborarea de studii, din surse de la bugetul de stat sau din fonduri externe, de promovare a cogenerării de înaltă eficiență sau a încălzirii și răcirii centralizate, pentru fundamentarea programelor naționale de eficiență energetică, precum și participarea la proiecte declarate eligibile, în cadrul programelor de eficiență energetică și energii regenerabile, inițiate de organisme internaționale;
- l) elaborarea cadrului legal privind aprobarea și implementarea Contractului-cadru de performanță energetică și a cadrului legal de reglementare a societăților de servicii energetice de tip ESCO.

De asemenea, MEEMA are calitatea de autoritate națională competentă pentru coordonarea aplicării regulamentelor CE emise în anul 2019 privind cerințele referitoare la etichetarea și eficiența energetică a unor categorii de produse și supravegherea pieței de echipamente și aparate pentru care există reglementări specifice privind eficiența energetică și proiectarea ecologică, precum și aplicarea legislației specifice.

- **Planul național integrat pentru energie și schimbări climatice 2021-2030 - publicat de către comisia Europeană -Septembrie 2020**

Planurile Naționale în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice (PNIESC) au fost prevăzute prin Regulamentului (UE) 2018/1999 privind guvernarea uniunii energetice, adoptat ca parte a pachetului privind energia curată pentru toți europenii care a fost adoptat în 2019.

Planul trasează modurile în care țările Uniunii Europene urmează să gestioneze:

- Eficiența energetică,
- Energia din resurse regenerabile,
- Reducerea gazelor cu efect de seră,
- Interconectarea piețelor de energie,
- Cercetarea și inovarea.

Această abordare necesită o coordonare a obiectivelor la nivelul tuturor instituțiilor guvernamentale și oferă un grad de planificare care va facilita investițiile publice și private.²³

Uniunea Europeană s-a angajat să conducă tranziția energetică la nivel global, prin îndeplinirea obiectivelor prevăzute în Acordul de la Paris privind schimbările climatice, care vizează furnizarea de energie curată în întreaga Uniune Europeană. Pentru a îndeplini acest angajament, Uniunea Europeană a stabilit obiective privind energia și clima la nivelul anului 2030, după cum urmează:

- Obiectivul privind reducerea emisiilor interne de gaze cu efect de seră cu cel puțin 40% până în 2030, comparativ cu 1990;
- Obiectivul privind un consum de energie din surse regenerabile de 32% în 2030;

²³ https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/implementation-eu-countries/energy-and-climate-governance-and-reporting/national-energy-and-climate-plans_ro

- Obiectivul privind îmbunătățirea eficienței energetice cu 32,5% în 2030;
- Obiectivul de interconectare a pieței de energie electrică la un nivel de 15% până în 2030.

În consecință, pentru a garanta îndeplinirea acestor obiective, fiecare stat membru a fost obligat să transmită Comisiei Europene un Proiect al Planului Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice (PNIESC) pentru perioada 2021-2030, până la data de 31 decembrie 2018. Proiectele PNIESC stabilesc obiectivele și contribuțiile naționale la realizarea obiectivelor UE privind schimbările climatice. În consecință, România a transmis propriul proiect PNIESC la acea dată.

În urma analizei planurilor integrate transmise de către toate statele membre, a rezultat faptul că există un decalaj între obiectivele UE și contribuțiile Statelor Membre în materie de energie din surse regenerabile și eficiență energetică:

- Există o diferență între ținta Surse Regenerabile de Energie de 32% asumată la nivelul UE și cea rezultată conform acestor planuri, care se situează între 30,4% și 31,9%;
- În urma evaluării Comisiei Europene în domeniul eficienței energetice, a rezultat o reducere în materie de consum primar situată între 26,3% și 30,2%, iar în materie de consum final situată între 26,5% și 30,7%.

Planul propus de România integrează cu prioritate obiectivele și direcțiile stabilite prin strategiile specifice în domeniul energetic, respectiv al schimbărilor climatice, bazându-se în același timp pe documentele programatice inițiate și de alte ministere/autorități.

Ca atare, abordarea și-a propus să identifice un set de priorități care să conducă la îndeplinirea obiectivelor asumate revizuite, având în vedere resursele disponibile, necesitatea asigurării unei tranziții suportabile pentru industrie și consumatori și capacitatea instituțională de implementare.

În acest sens, elementele principale luate în considerare în abordarea strategică ap au fost următoarele:

- Abordarea holistică energie, economie, mediu și schimbări climatice să se deruleze în strânsă corelare cu realitatea economică a Statelor Membre, astfel încât să nu fie afectat echilibrul macroeconomic și social intern;
- Restructurarea cadrului de piață, în contextul costurilor induse de tranziție și capacitatea Statelor Membre de a susține aceste costuri, în termeni de accesibilitate și competitivitate;
- Creșterea economică și a veniturilor per gospodărie (la orizontul anului 2030);
- Reducerea sărăciei energetice.

Comisia Europeană a menționat, pe de altă parte, faptul că România va trebui să își propună o reducere mai mare a consumurilor de energie primară și finală până în anul 2030, pentru ca obiectivul de eficiență energetică al Uniunii să fie atins.

Prin urmare, România țintește un consum primar de energie de 32,3 Mtep, respectiv un consum final de energie de 25,7 Mtep, obținând astfel economii de energie de 45,1%,

raportate la consumul primar aferent anului 2030, respectiv de 40,4% pentru consumul final de energie, comparativ cu scenariul de referință PRIMES 2007.

Mai mult, pentru a se conforma obligațiilor prevăzute la Art. 7 din Directiva (UE) 2018/2002 de modificare a Directivei 2012/27/UE privind eficiența energetică, România trebuie să atingă o valoare cumulată a economiilor noi de energie echivalentă cu 10,12 Mtep în perioada 2021 - 2030. În urma unei analize detaliate, România a decis să elaboreze și să implementeze măsuri și politici alternative care să încurajeze economiile de energie. În plus, un Proiect privind Strategia de Renovare pe Termen Lung a fost prezentat spre consultare publică, ce urmează a fi adoptat până în martie 2020 (scenariul actual de renovare prevede o eficiență energetică și economii de CO₂ semnificative, precum și noi facilități pentru instalații de producerea de SRE-E - majoritatea sub formă de panouri fotovoltaice pentru clădirile existente).²⁴ Principalele măsuri pe care România le vizează în domeniul eficienței energetice sunt rezumate în următorul tabel:

 Eficiență energetică	Sectorul Rezidențial	Implementarea Strategiei de renovare pe termen lung (SRTL)	Decarbonare - energia din surse regenerabile	Proiectul STRL presupune, suplimentar renovării clădirilor în scopul creșterii eficienței energetice, adoptarea tehnologiilor SRE, precum instalarea de panouri solare termice, panouri fotovoltaice și pompe de căldură, ce va contribui la îndeplinirea țintelor SRE-E și SRE-I&R la nivelul anului 2030
			Decarbonare - emisiile și absorbțiile GES	Reducerea consumului de energie în sectorul rezidențial și terțiar (clădiri guvernamentale, clădiri publice, clădiri de birouri) va contribui la reducerea emisiilor GES din aceleași sectoare
	Sectorul Industrial	Creșterea Eficienței Energetice în sectoarele industriale reglementate prin EU-ETS	Decarbonare - energia din surse regenerabile	Creșterea ponderii energiei din surse regenerabile, prin dezvoltarea facilităților de producere a energiei electrice de către consumatorii industriali
			Decarbonare - emisiile și absorbțiile GES	Reducerea consumului de energie în sectorul industrial va contribui la reducerea emisiilor GES din sector
	Sectorul Transporturilor	Dezvoltarea și promovarea Mobilității Alternative	Decarbonare - emisiile și absorbțiile GES	Reducerea emisiilor GES, prin dezvoltarea și promovarea metodelor alternative de mobilitate
	Sectorul Transporturilor	Reînnoirea parcului auto	Decarbonare - emisiile și absorbțiile GES	Reducerea emisiilor GES, prin menținerea unui parc auto cu autovehicule (Euro 6), eficiente sau vehicule cu propulsie electrică sau pe bază de gaz natural (GNC/GNL) și prin posibilitatea interzicerii înmatriculării autovehiculelor cu norme de poluare Euro 3 și Euro 4

Sursa: Planulul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030 Aprilie 2020, pd. 20

Conform Planulului Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030 Aprilie 2020 publicat pe site-ul Comisiei Europene, "Începând cu luna mai 2018, Departamentul de Eficiență Energetică (DEE) din cadrul ANRE a inițiat procesul de consultare, la nivelul unui Grup de Lucru (GL ESCO), în vederea diseminării unor aspecte referitoare la clarificarea cadrului legislativ necesar pentru funcționarea companiilor de tip ESCO în România, prin identificarea principalelor bariere legislative/administrative privind aplicarea contractului de performanță energetică (CPEn) în sectorul public, precum și stabilirea unor soluții juridice pentru eliminarea acestora".

²⁴ Ministerul Energiei, "Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030 - proiect," ianuarie 2020, http://www.economie.gov.ro/images/transparența-decizionala/ANUNT%20PNIESC%202020/PNIESC%20revizuit_31%2001%202020.pdf.

Documentul menționează barierele identificate în implementarea CPEn, respectiv:

- Cadrul legislativ, inclusiv regulile privind achizițiile publice
- Prețuri scăzute și fluctuante ale energiei
- Accesarea cu dificultate a finanțărilor
- Riscuri tehnice percepute ca fiind mari
- Neîncredere generală, bazată pe lipsa unei standardizări (ex: măsurători și verificări nestandardizate)
- Probleme legate de piață și de parteneriate.

Planul menționează că având în vedere experiența internațională privind implementarea cu succes a contractării performanței energetice, cu prioritate pentru iluminatul public, potențialul mare de economii de energie (>40%) și faptul că contribuțiile Unităților Administrativ Teritoriale (UAT) nu sunt întotdeauna necesare sau sunt scăzute s-a decis abordarea inițială a modelului de CPEn pentru reabilitarea sistemelor de iluminat public.

1.3. Standarde tehnice

Pentru normarea sistemului de iluminat public și a serviciilor aferente acestuia, în prezent se utilizează ca bază standardele SR EN 13201-1; SR EN 13201-2; SR EN 13201-3; SR EN 13201-4; SR EN 13201-5.

Pentru drumurile naționale, europene etc mai există un Ghid al CNADNR realizat în 2012, care are la bază standardele anterioare celor prezentate mai sus.

(i) SR-EN 13201-1:2015 Iluminat public - Partea 1: Selectarea claselor de iluminat

Standardul detaliază modul în care se realizează încadrarea străzilor și a zonelor de conflict, ținând cont de câteva aspecte relevante:

- Tipul traficului : motorizat și/sau pedestru
- Nivelul luminii ambientale
- Volumul de trafic
- Viteza de deplasare
- Posibilitatea de orientare

Analizând datele și utilizând tabelul pus la dispoziție, se execută un calcul din care rezulta încadrarea în clasa adecvată.

(ii) SR-EN 13201-2 :2016 Iluminat public - Partea 2: - Cerințe de performanță

Standardul stabilește cerințele de performanță pe care trebuie să le îndeplinească sistemul de iluminat pe fiecare din tipologiile de străzi încadrate în clase de iluminat conform partii 1 a standardului.

Pentru a norma aceste cerinte s-au introdus o serie de marimi luminotehnice care sunt impuse ca nivel minim pentru fiecare clasa in parte.

Astfel pentru caile de rulare avem:

- Luminanta L (cd/m²)
- Uniformitatea longitudinala Ul
- Uniformitatea generala Uo
- Factorul de orbire Ti
- Nivelul de iluminare al vecinatatilor EIR

Pentru suprafete sau zone de conflict (intersectii, sensuri giratorii, etc) marimile utilizate sunt :

- Iluminarea medie E (lx)
- Iluminarea minima Emin (lx)
- Iluminarea semisferica Ehs (lx)
- Uniformitatea generala Uo

Pentru zonele pietonale(inclusiv trotuare, treceri de pietoni) se utilizeaza :

- Iluminarea medie E (lx)
- Iluminarea minima Emin (lx)
- Iluminarea verticala Ev (lx)
- Iluminarea semicilindrica Esc (lx)

Toti acesti parametrii sunt normati in clasele M1-M5 pentru caile de rulare, C0-C5 pentru suprafete/zone si P1-P7 pentru zonele pietonale.

(iii) SR-EN 13201-3 :2016 Iluminat public - Partea 3: - Calculul performanțelor

Standardul normeaza modul de calcul al performantelor aparatelor de iluminat astfel incat indiferent de cine realizeaza calculul luminotehnic sa utilizeze aceeasi parametrii si sa porneasca de la aceeasi baza.

In acest standar pe langa marimile fotometrice prezentate in partea a 2 a sunt introdusi parametrii care tin cont de pozitionarea in spatiu a aparatelor, a punctelor in care se realizeaza calculul si de orientarea aparatelor in raport cu suprafata de calcul.

(iv) SR-EN 13201-4:2016 Iluminat public - Partea 4: - Metode de măsurare a performanțelor fotometrice.

In acest standard sunt prezentate metodele prin care se pot realiza masuratorile care determina performantele sistemului de iluminat.

Masuratorile se realizeaza utilizand aparate de masura adecvate: luminantmetru (pentru masurarea luminantei) respectiv luxmetru (pentru masurarea iluminarii).

Standardul descrie modul de pozitionare al aparatelor si al punctelor de masura, coeficientii care trebuiesc luati in calcul, metodele de calcul si modul de ajustare a calculelor in functie de conditiile din teren.

(v) SR-EN 13201-5 :2016 Iluminat public. Partea 5: Indicatori de performanță energetică

Standardul definește modul de calcul al indicatorilor de performanță pentru sistemele de iluminat stradal astfel încât să se poată compara două sau mai multe soluții prezentate beneficiarilor.

Standardul introduce o serie de indicatori de performanță care determină performanța energetică a unui sistem.

- Indicatorul densității de putere D_p ($W/(lx \cdot m^2)$)
- Indicatorul de energie consumată anual D_e ($W \cdot h/m^2$ an)

Calculul indicatorilor are la bază puterea aparatelor respectiv energia consumată de acestea și suprafața iluminată între 2 stalpi consecutivi.

Calculul ține cont de numărul de ore de funcționare în funcție de anotimp.

Ghidul CNADNR se adresează numai porțiunilor de străzi cuprinse în afara localităților indiferent de mărimea și/sau importanța acestora.

1.4. Situația actuală a serviciului de iluminat public în România.

1.4.1. Descrierea situației actuale a sistemului de iluminat public din punct de vedere tehnic

În prezent în România sistemul de iluminat public diferă de la localitate la localitate atât din punct de vedere al calității cât și al modului în care este realizat și administrat.

Astfel întâlnim diverse abordări, care țin în unele cazuri de voință (de regulă factori de decizie ai unităților administrativ teritoriale) și nu de prevederile normativelor.

a) Iluminatul public în cazul municipiilor reședință de județ:

- În cadrul SIP întâlnim elemente relativ noi cum ar fi de exemplu aparatele de iluminat (peste 80% sunt montate după 1990), stâlpi metalici, rețele modernizate, dar și elemente vechi: aparate de iluminat cu grad de protecție redus sau cu un grad avansat de uzură, stâlpi de beton în multe cazuri comuni cu rețeaua de distribuție energie electrică, rețele vechi (în special în cazul celor subterane dintre blocuri).
- În marea majoritate aparatele de iluminat sunt cu surse cu descărcări în vapori de sodiu
- Iluminatul străzilor principale și în mare parte al celor secundare a fost realizat conform normativelor în vigoare la data investiției
- O mare parte din rețele , în special pe străzile secundare sunt aeriene, în unele situații comune cu cele de distribuție, iar comanda se realizează prin fir pilot. Stâlpii la aceste rețele sunt de beton.
- Există zone pe care s-au montat aparate de iluminat cu LED și, sporadic, și sisteme de telegestiune.
- autoritățile publice locale au serviciu de iluminat public și un responsabil angajat însă nu toate au realizat delegarea serviciului de iluminat.
- Menținerea și întreținerea se realizează de către operator (dacă serviciul a fost delegat) sau de către firme acreditate pe baza unui contract anual.

b) Iluminatul public în cazul municipiilor și a orașelor care nu sunt reședințe de județ:

- În funcție de potențialul orașului, în cadrul SIP întâlnim elemente relativ noi cum ar fi de exemplu aparatele de iluminat (peste 70% sunt montate după 1990) , stâlpi metalici, rețele modernizate, dar și elemente vechi: aparate de iluminat cu grad de protecție redus sau cu un grad avansat de uzură, stâlpi de beton în multe cazuri comuni cu rețeaua de distribuție energie electrică, rețele vechi (în special în cazul celor subterane dintre blocuri)

- În marea majoritate aparatele de iluminat sunt cu surse cu descărcări în vapori de sodiu dar regăsim și aparate cu surse cu descărcări în vapori de mercur sau fluorescent compacte.
- Iluminatul străzilor principale a fost realizat conform normativelor în vigoare la data investiției însă în unele situații pe străzile secundare întâlnim corpuri de iluminat doar din 2 în 2 stâlpi.
- Majoritatea rețelelor sunt aeriene, în unele situații comune cu cele de distribuție, iar comanda se realizează prin fir pilot. Stâlpii la aceste rețele sunt de beton. Există în general în zonele centrală și rețele strict pentru iluminat.
- Există zone pe care s-au montat aparate de iluminat cu LED însă în majoritatea cazurilor fără sisteme de telegestiune.
- Autoritățile publice locale au înființat un serviciu de iluminat public și un responsabil angajat însă nu toate au realizat delegarea serviciului de iluminat.
- Menținerea și întreținerea se realizează de către operator (dacă serviciul a fost delegat) sau de către firme acreditate pe baza unui contract anual.

c) Iluminatul public în cazul comunelor

- În funcție de potențialul comunei în cadrul SIP întâlnim aparate de iluminat noi, stâlpi metalici mai rar, rețele modernizate, dar și elemente vechi: aparate de iluminat cu grad de protecție redus sau cu un grad avansat de uzură, stâlpi de beton în majoritatea cazurilor comuni cu rețeaua de distribuție energie electrică, rețele vechi.
- În marea majoritate aparatele de iluminat sunt cu surse cu descărcări în vapori de sodiu dar regăsim și aparate cu surse cu descărcări în vapori de mercur sau fluorescent compacte.
- Iluminatul străzilor principale nu este întotdeauna realizat conform normativelor în vigoare și, în general, pe străzile secundare și câteodată și pe străzile principale întâlnim corpuri de iluminat doar din 2 în 2 stâlpi.
- Toate rețelele sunt aeriene, comune cu cele de distribuție, iar comanda se realizează prin fir pilot. Stâlpii la aceste rețele sunt de beton. Există câteodată, în general în zonele centrale și rețele strict pentru iluminat (de obicei în parcuri).
- Există zone pe care s-au montat aparate de iluminat cu LED însă fără sisteme de telegestiune.
- Unitățile administrativ teritoriale nu au înființat serviciu de iluminat public, deși Legea 51/2006 instituie această obligativitate, nici un responsabil angajat, în afară de câteva comune care au realizat delegarea serviciului de iluminat.
- Menținerea și întreținerea se realizează de către operator (dacă serviciul a fost delegat) sau de firme acreditate pe baza unui contract anual.

În ultimii ani au fost disponibile fonduri nerambursabile pentru modernizarea și eficientizarea SIP. Prin programul POR 3.1 C acestea au avut ca adresă orașele și municipiile, iar programele disponibile prin PNDL și AFM au avut o adresare generală. Cu această ocazie s-au montat și se vor monta aparate cu LED și sisteme de telegestiune în aproximativ 7-800 de localități.

La momentul actual întâlnim aparate LED în majoritatea localităților din țară însă numai câteva sunt complet modernizate. Sistemele de telegestiune sunt rare și orasul Bicaz este singura localitate complet controlată printr-un astfel de sistem. Pe lângă acesta mai există câteva orașe în care sistemul de control administrează mai mult de 50% din aparate..

Disponibilitățile bugetare sunt principala problemă atunci când discutăm de realizarea unor sisteme de iluminat public eficiente.

Un sistem eficient ar trebui să conțină : aparate cu LED, sistem de telegestiune, un soft adecvat pentru control, monitorizare și mentenanță și posibilitatea de a integra iluminatul într-o platforma de smart city. Aparatele moderne pot integra mai multe funcții, care cumulat duc la o reducere semnificativă a costurilor atât cu energia cât și cu serviciile de mentenanță și întreținere.

Un SIP astfel gândit ar îndeplini următoarele funcțiuni:

- Programul de funcționare se va adapta automat la anotimp;
- În funcție de trafic și palierul orar, fluxul luminos va crește sau se va reduce automat;
- Prezența/absența mașinilor sau a oamenilor va genera, de asemenea, posibilitatea de creștere/diminuare a fluxului luminos.
- Defecțiunile sunt raportate în timp real și se creează posibilitatea de intervenție rapidă.
- Programul de mentenanță este organizat și activitățile se pot desfășura pe baza unui plan bine stabilit.

Pentru utilizarea, gestionarea și menținerea în funcțiune a SIP este nevoie de personal bine pregătit. Din acest motiv operatorii trebuie să aibă în echipă pe lângă electricieni de intervenție și personal specializat pentru administrarea sistemului de telegestiune.

Deoarece se dorește introducerea în subteran a rețelelor este nevoie de dotări corespunzătoare pentru operatori care vor fi nevoiți în caz de intervenții să realizeze decopertări și săpături. Nu este suficient ca un operator să aibă în dotare numai un PRB și o autoutilitară , aceasta fiind explicația pentru necesitatea ca lista dotărilor obligatorii pentru un operator să fie modificată, în Regulamentul de acordare a licențelor.

Indicatorii de performanță trebuie să țină cont de avantajele sistemelor nou create și să pună accent pe obligația operatorilor de a păstra în funcțiune sistemul fără a aștepta lansarea de comenzi de lucru din partea primăriei.

Toate proiectele trebuie realizate sau vizate de un specialist în iluminat care va fi responsabil de rezultatele obținute în baza proiectului.

După realizarea iluminatului pe o stradă sau o zonă trebuie să fie obligatorie efectuarea de măsuratori lumino tehnice de o firmă terță care să verifice și să ateste obținerea parametrilor conform standard.

Indicatorii de performanță trebuie să aibă în vedere reducerea față de situația actuală și menținerea sub control a consumului de energie fără a scădea calitatea iluminatului.

1.4.2. Analiza practicii unităților administrativ teritoriale și a performantei contractelor de delegare a SIP

Pentru a contura situația actuală și a reflecta cum sunt aplicate prevederile legale în practică, am analizat un eșantion de 19 documentații de atribuire pentru atribuirea contractelor de delegare de gestiune a serviciului de iluminat public, publicate în SEAP, în perioada cuprinsă între februarie 2019 - iulie 2020, ale căror valori estimate se situează în intervalul 2.150.000 lei (fără TVA) - 106.427.237,94 lei (fără TVA).

A. Analiza comparativă a documentațiilor de atribuire a contractelor de delegare a gestiunii serviciului de iluminat public în România

În cadrul acestei activități au fost analizate documentațiile achizițiilor care au fost publicate în Sistemul Electronic de Achiziții Publice, în perioada februarie 2019 - iulie 2020.

Anunțurile de participare privind Delegarea serviciului public de iluminat public se referă la diferite categorii de localități: municipii, orașe sau comune.

Au fost analizate documentele care se referă la 19 localități din toate regiunile României (V. Figura 2), care au însumat un număr de 1 423 870 locuitori²⁵ (reprezentând 7% din populația totală a României).

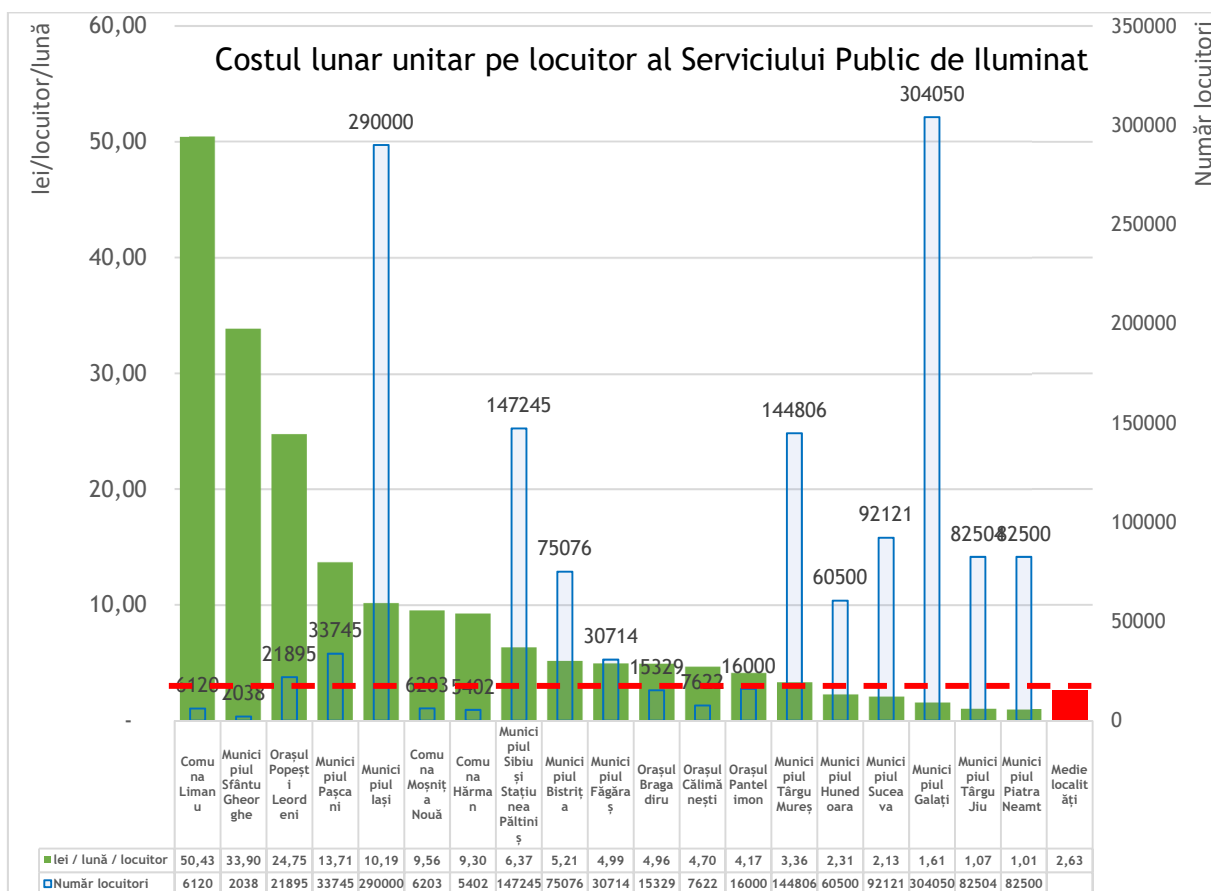
²⁵ Conform datelor de la ultimul recensământ din 2011.



Figura 2 - Harta administrativă

Valoarea totală a contractelor de delegare a serviciului public de iluminat este de 374 218 192,37 lei, exclusiv T.V.A., iar durata totală a contractelor de iluminat este de 1200 luni, ceea ce reprezintă o medie de 2,63 lei, exclusiv T.V.A./lună/locuitor. Aceste cifre sunt orientative, deoarece comunele /orașele / municipiile analizate se încadrează, mai degrabă, în categoria localități mici și mijlocii (excepție fac Iași și Galați), iar cheltuielile sunt, în general, doar cele aferente activității de operare și mentenanță și organizării iluminatului festiv.

În Graficul 1 este prezentat comparativ costul unitar lunar / locuitor, pentru localitățile analizate.



În Tabelul 2 sunt sintetizate câteva dintre informațiile privind (i) tipul de contract, așa cum a fost stabilit prin documentația de atribuire, (ii) elemente privind prețul contractului, tarife unitare pentru activitățile din cadrul serviciului de iluminat public și modalități de ajustare.

În cele ce urmează este prezentată sinteza observațiilor și concluziilor (V. Tabelul 2).

Au fost folosite următoarele prescurtări: SiIP - Sistemul de Iluminat Public și SeIP - Serviciul de Iluminat Public

B. Atribuirea contractelor de delegare de gestiune a serviciului de iluminat public

În urma analizei contractelor din eșantion, se impun câteva considerații despre natura juridică a contractului de delegare de gestiune a serviciului de iluminat public și practica unităților administrativ teritoriale atunci când aleg tipul de contract.

În cadrul POR 2014-2020 - Axa prioritară 3 - Prioritate de investiții 3.1. Operațiunea C - Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon, au fost finanțate extinderea / modernizarea infrastructurii de iluminat și de servicii, care rămâne o prioritate în continuare pentru multe comunități locale urbane din România.

Printre tipurile de activități finanțate în cadrul acestei priorități de investiție enumerăm:

- înlocuirea sistemelor de iluminat public cu incandescență cu iluminat prin utilizarea unor lămpi cu eficiență energetică ridicată, durată mare de viață și asigurarea confortului corespunzător (ex. LED), inclusiv prin reabilitarea instalațiilor electrice - stâlpi, rețele, etc.;
- achiziționarea/instalarea de sisteme de telegestiune a iluminatului public;
- crearea/extinderea/reîntregirea sistemului de iluminat public în localitățile urbane;
- utilizarea surselor regenerabile de energie (ex. panouri fotovoltaice, etc.);
- orice alte activități care conduc la îndeplinirea realizării obiectivelor proiectului;
- realizarea de strategii pentru eficiență energetică (ex. strategii de reducere a CO2) care au proiecte implementate prin POR 2014 - 2020.

Odată cu deschiderea acestei axe de finanțare, lucrările de modernizare și extindere a infrastructurii de iluminat public au fost luate în considerare de către U.A.T.-urile beneficiare ale fondurilor nerambursabile în cadrul unor documentații de atribuire a unor contracte de achiziție publică de lucrări, iar nu în cadrul unor contracte de delegare de gestiune.

Majoritatea autorităților publice au preferat să atribuie contractele de delegare de gestiune doar pentru activitatea componentă a întreținerii și menținerii funcționării serviciului de iluminat, lucrările de extindere, modernizare și management al consumurilor energetice fiind gestionate direct de către compartimentele de specialitate din cadrul primăriilor (ex. SEAP - Baia Mare, Focșani, etc.), deși Legea nr. 51/2006 prevede că gestiunea directă poate fi realizată numai de către operatori publici sau privați cu capital integral al UAT, cu personalitate juridică, prevăzuți la art. 28 alin. (2) din lege.

De asemenea, conform art. 33 alin. (6) din actul normativ menționat, *"operatorii prevăzuți la art. 28 alin. (2) au obligația aplicării prevederilor legislației în vigoare atunci când atribuie contracte de achiziții publice, contracte de concesiune de lucrări publice sau contracte de concesiune de servicii destinate furnizării/prestării serviciilor de utilități publice."*

Cu toate acestea, beneficiarii P.O.R. fondurilor sunt doar unitățile administrativ teritoriale. Față de aceste inadvertențe, în acest caz particular ar trebui să existe în hotărârile de dare în administrare sau în contractele de delegare a gestiunii prevederi

referitoare la posibilitatea efectuării de investiții direct de către delegatar și transferul de responsabilitate asupra părții din sistem supuse modernizării.

O altă practică întâlnită din analiza documentațiilor de atribuire publicate în SEAP în anul 2020 și anul 2019 este aceea a calificării greșite a tipului de contract, operațiunile de mentenanță (înlocuire lămpi) fiind încadrate la categoria lucrări, ce fac obiectul atribuirii unor contracte de execuție lucrări (de ex. execuția lucrărilor de reparații pentru menținerea, inclusiv întreținerea sistemului de iluminat public în municipiul Constanța), iar nu de delegare de gestiune, deși întreținerea și mentenanța sunt activități componente ale serviciului de iluminat public.

În condițiile în care serviciul de iluminat public, respectiv activitățile componente ale serviciului, pot fi realizate doar în regim de gestiune directă sau regim de gestiune delegată, atunci când sunt externalizate către terți, acestea ar trebui să facă obiectul unui contract de delegare de gestiune.

Referitor la calificarea contractelor de delegare de gestiune în contracte de servicii sau contracte de lucrări, această chestiune este stabilită expres prin dispozițiile Legii nr. 51/2006, conform căreia contractul de delegare de gestiune a serviciului de iluminat public este un contract de servicii.

Acest aspect reiese din dispozițiile art. 20 alin. (4) din Legea nr. 230/2006, care prevăd că *"Tipul contractului de delegare a gestiunii, forma, conținutul și anexele acestuia se stabilesc potrivit prevederilor Legii nr. 51/2006 și corespunzător legislației aplicabile fiecărei modalități de delegare a gestiunii serviciului, în funcție de regimul juridic ce urmează a fi adoptat pentru delegarea gestiunii"*, coroborate cu cele ale art. 29 alin. (8) din același act normativ, potrivit căreia *"Contractul de delegare a gestiunii serviciilor de utilități publice poate fi: a) contract de concesiune de servicii; b) contract de achiziție publică de servicii"*.

Dificultatea stabilirii tipului de contract, de lucrări sau servicii, intervine în practică atunci când contractul are ca obiect atât servicii de întreținere și mentenanță, cât și lucrări de modernizare.

Deși modernizarea și realizarea de investiții sunt în esență lucrări, atunci când vor face obiectul unui contract de delegare de gestiune împreună cu activitățile de întreținere și mentenanță, contractul va fi de achiziție publică de servicii sau de concesiune de servicii, fiind astfel calificat în mod expres prin lege.

După cum rezultă din dispozițiile art. 29 alin. (8) din Legea nr. 51/2006, contractul de delegare a gestiunii serviciului de iluminat public este un contract de servicii, guvernat de legislația specială în materie - Legea nr. 51/2006 și Legea nr. 230/2006, care se completează cu dispozițiile altor acte normative doar în măsura în care legea specială

prevede aceasta și cu condiția ca aceste prevederi să nu fie contrare dispozițiilor speciale în materie.

Conform art. 29 alin. (9) din Legea nr. 51/2006, procedura de atribuire care trebuie urmată *"se stabilește, după caz, în baza prevederilor Legii nr. 98/2016, Legii nr. 99/2016 și Legii nr. 100/2016."* Tot în Legea nr. 51/2006, la art. 30 se face trimitere la prevederile legilor privind achizițiile publice și concesiunilor doar în ceea ce privește procedura de atribuire: *"Organizarea și desfășurarea procedurilor de atribuire a contractului de delegare a gestiunii pentru serviciile de utilități publice prevăzute la art. 1 alin. (2) se fac în baza unei documentații de atribuire elaborate de delegatar, după caz, în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 98/2016, Legii nr. 99/2016 și Legii nr. 100/2016."*

Concluzia este că natura juridică a contractului de delegare a gestiunii unui serviciu de utilitate publică a fost deja stabilită de către Legea nr. 51/2006, iar aplicarea Legilor nr. 98/2016, nr. 99/2016 și nr. 100/2016 se va face pentru a se determina dacă contractul va fi unul de achiziție de servicii sau unul de concesiune de servicii și doar în măsura în care se prevede expres în Legea nr. 51/2006.

Această concluzie este în conformitate și cu art. 50 din Legea nr. 24/2000, intitulat *Trimiterea la alte acte normative*, conform căruia *"Trimiterea la normele unui alt act normativ se poate face la întregul său conținut ori numai la o subdiviziune, precizată ca atare. Când actul ce face obiect de trimitere a fost modificat, completat ori republicat, se face mențiune și despre aceasta."*

O situație atipică din perspectiva modului de asigurare a serviciului de iluminat public și a contractelor încheiate în acest sens a fost semnalată în raportul elaborat de către ANRSC, în care s-a menționat că *"o categorie aparte o reprezintă autoritățile administrației publice locale care au modernizat/extins sau chiar au realizat un sistem de iluminat public nou și firma care a realizat lucrările acordă garanție pe o perioadă de până la 5 ani de zile și prin urmare autoritatea administrației publice locale consideră că nu mai este necesară organizarea serviciului, decât după expirarea perioadei de garanție, deși prevederile legale oferă cadru normativ"*.

Față de aspectele evidențiate din analiza eșantionului de contracte de delegare se impune o discuție referitoare la distincția dintre contractul de achiziție și contractul de concesiune.

Din analiza documentațiilor de atribuire publicate în SEAP rezultă că unele contracte de delegare a gestiunii serviciului de iluminat public au fost *calificate în mod greșit drept contracte de concesiune* iar nu de achiziție publică de servicii.

Contractul de concesiune de servicii este definit de Legea nr. 100/2016 art. 5 pct. 8 lit. h) ca fiind *"un contract cu titlu oneros, asimilat potrivit legii actului administrativ,*

încheiat în scris, prin care una sau mai multe entități contractante încredințează prestarea și gestionarea de servicii, altele decât executarea de lucrări prevăzută la lit. g), unuia sau mai multor operatori economici, în care contraprestația pentru servicii este reprezentată fie exclusiv de dreptul de a exploata serviciile care fac obiectul contractului, fie de acest drept însoțit de o plată”.

Contractele de concesiune sunt reglementate de Legea nr. 100/2016 privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii, al cărei domeniu de aplicare este stabilit în raport cu dispozițiile art. 6:

”(1) Atribuirea unei concesiuni de lucrări sau de servicii implică întotdeauna transferul către concesionar a unei părți semnificative a riscului de operare de natură economică, în legătură cu exploatarea lucrărilor și/sau a serviciilor respective.

(2) Se consideră că o parte semnificativă a riscului de operare a fost transferată atunci când pierderea potențială estimată suportată de concesionar nu este una neglijabilă.

(3) Riscul de operare este riscul care îndeplinește, în mod cumulativ, următoarele condiții:

a) este generat de evenimente care nu se află sub controlul părților la contractul de concesiune;

b) implică expunerea la fluctuațiile pieței;

c) ca efect al asumării riscului de operare, concesionarului nu i se garantează, în condiții normale de exploatare, recuperarea costurilor investițiilor efectuate și a costurilor în legătură cu exploatarea lucrărilor sau a serviciilor.

(4) În sensul alin. (3), riscul de operare poate consta în:

a) fie riscul de cerere - riscul privind cererea reală pentru lucrările sau serviciile care fac obiectul concesiunii de lucrări sau de servicii;

b) fie riscul de ofertă - riscul legat de furnizarea lucrărilor sau a serviciilor care fac obiectul concesiunii de lucrări sau a concesiunii de servicii, în special riscul că furnizarea serviciilor nu va corespunde cererii. Riscul de ofertă poate fi împărțit în riscul de construcție și riscul operațional legat de disponibilitatea serviciilor atunci când construcția și operarea constituie cele două mari faze ale proiectului de concesiune;

c) fie ambele riscuri, de cerere și de ofertă”.

Prin Legea nr. 98/2016²⁶ privind achizițiile publice se instituie obligația autorității de a analiza dacă atribuirea contractului implică transferul unei părți semnificative a riscului de operare către operatorul economic, astfel cum este definit în Legea nr. 100/2016 privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii.

Corelativ, art. 8 alin. (1) din Legea nr. 100/2016 privind concesiunile de lucrări și servicii, prevede că prin studiul de fundamentare prevăzut la art. 7 alin. (1) entitatea

²⁶ Art. 230 alin. (1) din Legea nr. 98/2016

contractantă are obligația să analizeze dacă atribuirea contractului implică transferul unei părți semnificative a riscului de operare către operatorul economic.

De asemenea, art. 8 alin. (1) și (3) din Legea nr. 100/2016 prevede că *”(1) Prin studiul de fundamentare prevăzut la art. 7 alin. (1) entitatea contractantă are obligația să analizeze dacă atribuirea contractului implică transferul unei părți semnificative a riscului de operare către operatorul economic. (...) (3) În cazul în care, ca urmare a analizei prevăzute la alin. (1), entitatea contractantă constată că o parte semnificativă a riscului de operare, astfel cum este definit la art. 6, nu va fi transferată operatorului economic, contractul respectiv va fi considerat contract de achiziție publică sau contract sectorial, după caz”*.

În înțelesul dispozițiilor Legii nr. 100/2016, riscul este unul semnificativ în măsura în care pierderea potențială estimată suportată de concesionar nu este una neglijabilă.

Prin urmare, pentru a stabili tipul de contract (achiziție publică de servicii sau concesiune de servicii) și legea aplicabilă procedurii de atribuire a contractului de delegare a gestiunii serviciului de iluminat public, este necesară analizarea riscurilor de operare de natură economică specifice unui contract de delegare a gestiunii serviciului de iluminat public și eventualele pierderi pe care operatorul le-ar suferi pe parcursul derulării contractului de delegare a gestiunii.

a) Riscul de cerere

În reglementarea Legii nr. 100/2016, riscul de cerere este definit ca fiind riscul privind cererea reală pentru lucrările sau serviciile care fac obiectul concesiunii de lucrări sau de servicii, care presupune posibilitatea existenței unor costuri suplimentare cum ar fi de întreținere și de finanțare, precum și a unor penalități datorate faptului că volumul sau calitatea serviciilor nu respectă standardele specificate în contract.

Potrivit art. 4 alin. (1) din Legea nr. 230/2006, sistemul de iluminat public destinat exclusiv prestării serviciului de iluminat public este parte componentă a infrastructurii tehnico-edilitare a unităților administrativ-teritoriale care aparțin proprietății publice a acestora care se bucură de folosința gratuită a sistemului.

Prin contractul privind delegarea gestiunii sistemului de iluminat public însă, autoritatea contractantă - delegatarul procură un serviciu pentru sine, ce nu va fi înstrăinat, iar exploatarea acestuia nu se va face în schimbul unor contraprestații ale unor terțe persoane.

Acest aspect este confirmat chiar de prevederile Legii nr. 230/2006, care indică utilizatorul serviciului de iluminat public ca fiind autoritățile administrației publice locale, iar ca beneficiar al serviciului comunitatea locală în ansamblul său.²⁷

Astfel, riscul de cerere, în sensul dispozițiilor art. 6 alin. (4) lit. a) din Legea nr. 100/2016, în cadrul unui contract de delegare a serviciului de iluminat public ce vizează întreținerea, mentenanța și, după caz, modernizarea sistemului, nu există.

b) Riscul de ofertă

Riscul de ofertă este reglementat de art. 6 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 100/2016 și presupune riscul legat de furnizarea lucrărilor sau a serviciilor care fac obiectul concesiunii de lucrări sau a concesiunii de servicii, în special riscul că furnizarea serviciilor nu va corespunde cererii. Riscul de ofertă poate fi împărțit în riscul de construcție și riscul operațional legat de disponibilitatea serviciilor atunci când construcția și operarea constituie cele două mari faze ale proiectului de concesiune.

Riscurile ce revin în mod uzual autorității contractante, în cadrul unui contract de delegare a gestiunii serviciului de iluminat public, includ imposibilitatea finanțării, lipsa capacității financiare pentru a sprijini costurile de întreținere.

În ceea ce privește operatorul economic căruia i s-a delegat serviciul, riscurile contractului includ, de obicei, executarea slabă a anumitor servicii, exploatarea defectuoasă a echipamentelor tehnologice și a mijloacelor de transport, neconcordanța cu indicatorii de performanță sau execuția slabă a lucrărilor de mentenanță.

De asemenea, riscurile precum creșterea costurilor operaționale și de întreținere sau riscurile politice (ex. instabilitatea politică, modificările legislative) reprezintă riscuri de operare în sarcina ambelor părți, întrucât contractul prevede mecanismul ajustării tarifelor.

Din analiza mai sus expusă rezultă că principalele riscuri inerente delegării de gestiune a serviciului de iluminat public analizate nu sunt riscuri de operare majore în sarcina operatorului serviciului, în înțelesul art. 6 din Legea nr. 100/2016, concluzia fiind aceea că riscul de operare nu se transmite în proporții semnificative operatorului.

Sub rezerva îndeplinirii corespunzătoare a obligațiilor contractuale, toate riscurile asumate prin contractele privind delegarea de gestiune a serviciului de iluminat public analizate sunt riscuri uzuale, generate în mare parte de evenimente care se află sub

²⁷ Art. 31 "Utilizatorii serviciului de iluminat public sunt fie autoritățile administrației publice locale, fie asociațiile de dezvoltare comunitară constituite cu acest scop. Sunt beneficiari ai serviciului de iluminat public comunitățile locale în ansamblul lor sau, în cazul unei asociații de dezvoltare comunitară, comunitățile locale componente.

(3) Autoritățile administrației publice locale, în calitate de reprezentante ale comunităților locale și de semnatare ale contractelor de delegare a gestiunii, sunt responsabile de asigurarea serviciului de iluminat public, de respectarea regulamentului serviciului și a prevederilor prezentei legi."

controlul părților și care sunt acoperite prin mecanisme contractuale de natura penalităților pentru nerespectarea indicatorilor regulamentului serviciului, nu implică expunerea la fluctuațiile pieței, iar operatorul are o garanție de principiu că sumele avansate pentru gestiunea serviciului de iluminat vor fi recuperate în întregime prin mecanismul ajustării tarifelor și conform altor prevederi ale Legii nr. 230/2006.

Câtă vreme riscurile de operare nu sunt transferate către operator într-o proporție semnificativă iar aceștia au garantată recuperarea integrală a costurilor prestării serviciului de iluminat public nu sunt îndeplinite condițiile impuse de normele aplicabile în vigoare pentru calificarea contractului drept contract de concesiune (cum ar fi spre exemplu în cazul contractelor de performanță energetică). Chiar legea nr. 51/2006, atunci când menționează principiile care stau la baza veniturile operatorilor indică expres la art. 43 alin. (2) lit. d) faptul că recuperarea în totalitate de către operatori a costurilor furnizării/prestării serviciilor, nu poate fi garantată în situația în care aceștia furnizează/prestează serviciile de utilități publice în baza unui contract de concesiune.

Concluzia este aceea că, în mod uzual, delegarea gestiunii serviciului de iluminat public se va realiza în baza unui **contract de achiziție publică de servicii**, în conformitatea cu dispozițiile art. 29 alin. (8) lit. b) din Legea nr. 51/2016, atribuit pe baza dispozițiilor Legii nr. 98/2016.

Pentru a stabili natura juridică a contractului de delegare a gestiunii trebuie realizat un studiu care să cuprindă o cuantificare financiară a riscurilor, o repartizare a acestora și o analiză cost-beneficiu. Lipsa unor astfel de instrumente poate fi una dintre explicațiile dificultăților autorităților contractante (U.A.T.) în a face distincție între contractul de achiziție publică și contractul de concesiune atunci când elaborează modelele de contracte de delegare a gestiunii serviciului de iluminat public.

Durata contractelor de delegare a gestiunii serviciului de iluminat public. Dificultatea stabilirii duratei contractului

Cu privire la durata contractului de delegare a gestiunii serviciului de iluminat public există două texte de lege relevante, unul în legea cadru și unul în legea specială.

Conform art. 32 alin. (3) din Legea nr. 51/2006, *"Durata contractelor de delegare a gestiunii este limitată. Pentru contractele de delegare a gestiunii a căror durată estimată este mai mare de 5 ani, aceasta se stabilește, după caz, în conformitate cu prevederile Legii nr. 98/2016, ale Legii nr. 99/2016 și ale Legii nr. 100/2016 și nu va depăși durata maximă necesară recuperării investițiilor prevăzute în sarcina operatorului/operatorului regional prin contractul de delegare. În cazul gestiunii directe, autoritățile administrației publice locale, cu excepția celor care sunt membre ale asociațiilor de dezvoltare intercomunitară, sunt obligate ca, periodic, respectiv o dată la 5 ani, să facă analize privind eficiența economică a serviciului, respectiv să schimbe modalitatea de gestiune a serviciilor publice, după caz".*

Cu privire la durata contractului de delegare a gestiunii serviciului de iluminat public, art. 24 din Legea nr. 230/2006 limitează durata maximă a contractului la 49 de ani:

”(2) Sub rezerva contractelor în derulare la data intrării în vigoare a prezentei legi, durata unui contract prin care se deleagă gestiunea nu poate fi mai mare decât durata necesară amortizării investițiilor, fără a depăși 49 de ani. Această durată poate fi prelungită numai în următoarele cazuri:

a) pentru motive de interes general, caz în care durata contractului nu poate fi prelungită cu mai mult de 2 ani;

b) în cazul în care operatorul, la cererea autorității administrației publice locale și pentru buna executare a serviciului sau pentru extinderea sistemului de iluminat public, a realizat investiții care nu ar putea fi amortizate în termenul rămas până la expirarea contractului inițial decât printr-o creștere excesivă a tarifelor sau a taxelor locale.

(3) Prolungirea va fi decisă, în condițiile alin. (2), de către consiliul local, de Consiliul General al Municipiului București sau de asociația de dezvoltare comunitară, după caz”.

Spre deosebire de Legea nr. 51/2006 care este corelată cu prevederile Legii nr. 98/2016 privind achizițiile publice și cu prevederile legii nr. 100/2016 privind concesiunile de servicii și concesiunile de lucrări, în privința duratei unui contract de achiziție publică sau a unuia de concesiune, Legea nr. 230/2006 are prevederi similare cu forma anterioară a Legii nr. 51/2006.

Din analiza coroborată a acestor texte de lege, rezultă că în cazul contractelor pe o perioadă mai lungă, durata acestora trebuie să reiasă dintr-un studiu de fundamentare care nu va depăși durata maximă necesară recuperării investițiilor prevăzute în sarcina operatorului și nici 49 de ani (conform Legii nr. 230/2006).

Analiza documentațiilor de atribuire publicate în SEAP a relevat faptul că autoritățile contractante întâmpină dificultăți în stabilirea duratei contractelor de delegare a gestiunii serviciului de iluminat public atunci când acesta nu include și investiții pentru modernizarea sistemului, a căror valoare ce trebuie recuperată constituie un element de raportare la stabilirea duratei delegării, în conformitate cu prevederile art. 32 alin. (3) din Legea nr. 51/2006.

O parte dintre autoritățile publice locale preferă să aleagă ca manieră de atribuire acordul cadru, tocmai pentru că acesta are o durată maximă reglementată de 4 ani prin lege.

Pentru determinarea duratei contractului de delegare de gestiune către un operator privat este necesar să se aibă în vedere specificul și complexitatea serviciului de iluminat public, constrângerile asociate derulării contractului, necesitatea efectuării lucrărilor de modernizare a sistemului, după caz, logica succesiunii operațiunilor de

întreținere și mentenanță a unui sistem de iluminat public, de starea actuală a sistemului de iluminat public, dacă contractul va cuprinde sau nu investiții și de principalele reglementări legale.

Chiar și atunci când contractul de delegare de gestiune are ca obiect doar întreținerea și mentenanța serviciului de iluminat public, stabilirea unei durate prea scurte de timp, de tipul 1-2 ani, nu este compatibilă cu specificul unui contract de delegare de gestiune întrucât:

(i) durata pregătirii unei documentații de delegare de gestiune a serviciului este relativ întinsă și procedura de atribuire este de durată, ceea ce ar însemna elaborarea a câte unei proceduri în fiecare an;

(ii) încheierea a câte un contract de delegare de gestiune a serviciului la fiecare 1-2 ani ar însemna diluarea responsabilității în materie de garanție pentru corpurile de iluminat între mai mulți operatori și generarea de dificultăți în gestionarea eficientă a acestora de către autoritatea publică locală delegatară;

(iii) gestionarea serviciului de iluminat public pe criterii de competitivitate și eficiență presupune crearea unui plan de întreținere și mentenanță a sistemului pe baza unui audit care se întinde pe o perioadă mai lungă și care se concepe de către fiecare operator într-un mod personalizat, astfel încât pentru eficiența, coerența și corelarea operațiunilor este necesar ca planul să fie dus la bun sfârșit.

Efectuarea operațiunilor de întreținere în mod corect și regulat este foarte importantă pentru eficiența instalațiilor de iluminat, deoarece un sistem de iluminat odată realizat trebuie să răspundă funcțiilor sale pe întreaga sa durată de viață, la parametri cât mai apropiați de cei pentru care a fost proiectat. Nerealizarea întreținerii periodice și corecte a tuturor componentelor unui sistem de iluminat (aparate de iluminat, console, stâlpi, etc.), conduce la diminuarea securității și a siguranței utilizatorilor.

Având în vedere că perioada de garanție a corpurilor de iluminat este cuprinsă între 1 și 5 ani, în funcție de tehnologia utilizată, precum și celelalte aspecte menționate anterior, o perioadă optimă de delegare a serviciului de iluminat public atunci când are ca obiect doar mentenanța, ar fi de 4 -5 ani, cu posibilitatea de prelungire a duratei cu maxim 2 ani, în condițiile Legii nr. 230/2006. Atunci când contractul de delegare a gestiunii presupune și investiții, durata va fi stabilită în funcție de volumul investițiilor și durată necesară pentru recuperarea costurilor și realizarea unui profit rezonabil de către operator.

În cadrul raportului elaborat de către ANRSC, în urma unei analize cu privire la tipul și durata contractelor încheiate între autoritățile publice locale și operatorii serviciului de iluminat public, s-a concluzionat că majoritatea contractelor sunt contracte de

achiziții servicii, cu durată mică (între 1 și 3 ani), preponderent de durată de până la un an de zile, acestea având ca obiect mentenanța sistemului public de iluminat.

A.N.R.S.C. a constatat în cadrul aceluiași raport că *”în cazul municipiilor și orașelor mari, sunt încheiate contracte de concesiune servicii care presupun atât extinderea infrastructurii de iluminat public, cât și mentenanța sistemului public (40 de autorități ale administrației publice locale au încheiat contracte de concesiune). Durata contractelor de concesiune este în medie de 5 ani, dar există și contracte de concesiune cu durată mai mare (10-12 ani), acestea fiind încheiate înainte de modificarea Legii nr. 51/2006 și, potrivit dispozițiilor acesteia, își păstrează valabilitatea până la încetare, conform clauzelor contractuale (de exemplu - municipiul Brăila, municipiul Alba Iulia, municipiul Mediaș, orașele Agnita și Copșa Mică, municipiul Lugoj, municipiul Craiova) și sunt încheiate cu operatori mari (Flash Lightning, Elba Com, Luxten Lighting, etc)”*.

Referitor la utilizarea Acordului - cadru pentru încheierea contractului de delegare de gestiune a serviciului de iluminat public se impun, de asemenea, câteva precizări.

Unele autorități contractante optează pentru delegarea serviciului de iluminat public prin încheierea unui acord - cadru având ca obiect achiziția acestor servicii.

Cu privire la acest aspect, în raportul elaborat de către ANRSC s-a menționat că au fost identificate situații în care au fost încheiate Acorduri cadru pe o perioadă de 4 ani cu contracte subsecvente anuale (ex. cazul municipiului Tg. Mureș).

Acest mecanism juridic nu contravine prevederilor legale ce reglementează delegarea serviciilor de utilități publice, deoarece acordul - cadru reprezintă un instrument ce permite autorității contractante ca prin clauzele contractelor subsecvente să detalieze condițiile contractuale, respectiv drepturile și obligațiile părților, astfel încât acestea să corespundă tipului de serviciu ce face obiectul delegării.

Opțiunea autorităților contractante pentru încheierea unui acord - cadru se manifestă în special în ipoteza în care contractul nu include investiții în modernizarea sistemului de iluminat public, a căror recuperare să reprezinte un element de referință la stabilirea și justificarea duratei contractului de delegare. În acest context, autoritățile contractante se prevalează de faptul că durata acordului-cadru este reglementată de art. 115 alin. (1) din Legea nr. 98/2016, conform căruia *”Durata unui acord-cadru nu poate depăși 4 ani, cu excepția cazurilor excepționale pe care autoritatea contractantă le justifică temeinic, în special prin obiectul acordului-cadru respectiv”*.

Această opțiune a autorităților contractante are la bază inclusiv faptul că acordul - cadru reprezintă un instrument ce permite o anumită flexibilitate în achiziționarea serviciilor, în funcție de bugetul disponibil. Acesta reprezintă însă un avantaj relativ, întrucât:

(i) pe de o parte, la momentul stabilirii necesității de achiziționare a serviciilor în speță, autoritatea contractantă are cunoștință de stadiul sistemului de iluminat public, de natura și volumul intervențiilor necesare, de propriile obiective în ceea ce privește dezvoltarea și mentenanța sistemului de iluminat, astfel încât deține *ab inițio* informațiile necesare stabilirii corecte a duratei contractului;

(ii) pe de altă parte, serviciul de iluminat public trebuie să fie asigurat cu respectarea exigențelor prevăzute la art. 7 din Legea nr. 51/2006, ce includ universalitatea și continuitatea din punct de vedere calitativ și cantitativ a serviciului; prin urmare, este necesar ca atribuirea contractelor subsecvente, din perspectiva duratei și valorii acestora, să se realizeze astfel încât operatorul serviciului să aibă posibilitatea obiectivă de a atinge indicatorii de performanță stabiliți prin regulamentul serviciului. În măsura în care autoritatea contractantă delegată încheie contracte subsecvente cu o valoare redusă în raport cu obiectivele care trebuie atinse, respectiv cu o durată care nu permite îndeplinirea acestor obiective, activitățile specifice serviciului delegat nu vor putea fi realizate, în mod obiectiv, la nivelul de performanță solicitat prin regulamentul serviciului.

De asemenea, la stabilirea duratei contractelor subsecvente inițiale ar trebui avută în vedere inclusiv durata de eliberare a licenței ANRSC a cărei obținere condiționează posibilitatea de prestare a serviciului²⁸, care potrivit dispozițiilor art. 35 din *Regulamentul privind acordarea licențelor în domeniul serviciilor comunitare de utilități publice*, aprobat prin HG nr. 745/2007, este de 60 de zile de la înregistrarea documentației la sediul ANRSC, respectiv de 30 de zile de la transmiterea completărilor solicitate de autoritatea de reglementare cu privire la această documentație.

Față de aceste împrejurări, în ipoteza încheierii unui acord - cadru având ca obiect delegarea serviciului de iluminat public, acesta ar trebui să conțină clauze care să permită operatorului serviciului atingerea obiectivelor și indicatorilor de performanță impuși prin regulamentul serviciului, prin stabilirea unui mecanism adecvat de încheiere a contractelor subsecvente, care să corespundă acestor exigențe.

Redevența

Potrivit art. 29 alin. (7) din Legea nr. 51/2006, *"Contractul de delegare a gestiunii este un contract încheiat în formă scrisă, prin care unitățile administrativ-teritoriale, individual sau în asociere, după caz, în calitate de delegatar, atribuie, prin una dintre modalitățile prevăzute de lege, pe o perioadă determinată, unui operator, în calitate de delegat, care acționează pe riscul și răspunderea sa, dreptul și obligația de a*

²⁸ Potrivit art. 29 alin. (6) din Legea nr. 51/2006 - republicată, *"Operatorii care își desfășoară activitatea în modalitatea gestiunii delegate furnizează/prestează serviciile de utilități publice prin exploatarea și administrarea infrastructurii tehnico-edilitare aferente acestora, în baza contractului de delegare a gestiunii serviciului, precum și în baza licenței eliberate de autoritatea de reglementare competentă, în condițiile legii speciale"*, iar art. 33 alin. (1) prevede că *"Desfășurarea activităților specifice oricărui serviciu de utilități publice, indiferent de forma de gestiune aleasă, se realizează pe baza regulamentului serviciului, a caietului de sarcini al serviciului și a licenței emise de autoritatea de reglementare competentă, în condițiile legii speciale. În cazul asociațiilor de dezvoltare intercomunitară cu obiect de activitate serviciile de utilități publice, acestea elaborează un singur regulament al serviciului și un singur caiet de sarcini al serviciului la nivelul unităților administrativ-teritoriale membre pentru serviciile/ activitățile gestionate în comun"*.

furniza/presta integral un serviciu de utilități publice ori, după caz, numai unele activități specifice acestuia, inclusiv dreptul și obligația de a administra și de a exploata infrastructura tehnico-edilitară aferentă serviciului/activității furnizate/prestate, în schimbul unei redevențe, după caz”.

De asemenea, la alin. (10) lit. m) din același articol se prevede: *”Contractul de delegare a gestiunii cuprinde în mod obligatoriu clauze referitoare la: m) nivelul redevenței sau al altor obligații, după caz; la stabilirea nivelului redevenței, autoritatea publică locală va lua în considerare valoarea calculată similar amortizării pentru mijloacele fixe aflate în proprietate publică și puse la dispoziție operatorului odată cu încredințarea serviciului/activității de utilități publice și gradul de suportabilitate al populației. Nivelul redevenței se stabilește în mod transparent și nediscriminatoriu pentru toți potențialii operatori de servicii de utilități publice, utilizându-se aceeași metodologie de calcul”.*

Legea nr. 230/2006 nu cuprinde dispoziții privind posibilitatea perceperii unei redevențe de la operatorul serviciului, acest aspect fiind reglementat doar de legea - cadru în materia serviciilor comunitare de utilități publice, în speță Legea nr. 51/2006.

Din dispozițiile legale antecitate privind modul de stabilire a nivelului redevenței rezultă că redevența reglementată de Legea nr. 51/2006 are un înțeles similar celui din cazul concesiunii de bun, fiind un cost perceput operatorului serviciului de iluminat public pentru exploatarea infrastructurii tehnico - edilitare aferente serviciului, respectiv pentru amortizarea sistemului de iluminat public exploatat în perioada prestării serviciului de către operatorul delegat.

Această raportare în ceea ce privește modul de stabilire a nivelului redevenței diferă de reglementarea aferentă contractelor de concesiune, unde la art. 96 alin. (3) din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 100/2016, aprobate prin HG nr. 867/2016, se prevede: *”(3) Concedentul nu se obligă la plata niciunei sume de bani dacă prin contract se stabilește faptul că riscul de operare este preluat integral de concesionar. În cazul în care contractul de concesiune conține clauze în acest sens, concedentul are dreptul de a primi o redevență care poate fi stabilită la un nivel fix sau într-un anumit procent din cuantumul veniturilor încasate de concesionar de la utilizatorii finali ca urmare a activităților realizate”.*

În această ipoteză, redevența are natura juridică a unui cost perceput în schimbul dreptului de a presta serviciul, activitate în temeiul căreia concesionarul obține venituri de la utilizatorii finali, pe baza tarifelor încasate de la aceștia.

În cazul contractelor de delegare de gestiune a serviciului de iluminat public care îmbracă forma contractului de concesiune, delegatarul va achita o redevență stabilită conform Legii cadru nr. 51/2006, iar redevența cu titlu de cost preceput în schimbul prestării serviciului va fi percepută dacă riscul de operare va fi preluat integral de către delegat. Un asemenea exemplu ar putea fi reprezentat de contractul de performanță

energetică, atunci când operatorul serviciului de iluminat public este plătit din costul economiei de energie sau economiei de costuri.

Însă raportat la modul de organizare și funcționare a serviciului de iluminat public, operatorul acestuia nu încasează tarife de la utilizatorii finali, iar prevederile art. 29 alin. (7) și alin. (10) lit. m) din Legea nr. 51/2006 reprezintă dispoziții speciale în materia delegării de gestiune a serviciilor comunitare de utilități publice, care prevalează asupra dispozițiilor Legii nr. 100/2016 sub acest aspect.

Din analiza modelelor de contract de delegare a gestiunii serviciului de iluminat public incluse în documentațiile de atribuire supuse analizei, rezultă o înțelegere și o aplicare greșită din partea autorităților contractante a prevederilor legale privind stabilirea nivelului redevenței, respectiv:

- unele autorități contractante au stabilit în mod eronat valoarea redevenței datorate de către delegat ca reprezentând procent din "valoarea anuală fără TVA a veniturilor încasate din serviciile prestate", respectiv "serviciile de întreținere și menținere, serviciile de iluminat ornamental festiv"²⁹ / "valoarea lucrărilor de servicii și reparații a sistemului de iluminat public, valoarea pentru activitatea de modernizare, valoarea pentru activitatea de extindere și valoarea pentru activitatea de realizare a iluminatului arhitectural"³⁰)

- unele autorități contractante au stabilit în mod eronat valoarea redevenței datorate de către delegat ca reprezentând procent din "valoarea totală a facturilor încasate de concesionar pentru serviciile prestate anul anterior pentru activitățile de reabilitare, mentenanță, respectiv întreținere / menținere"³¹ / "veniturile încasate de concesionar din activitatea contractată"³²;

- unele autorități contractante au stabilit în mod eronat valoarea redevenței datorate de către delegat ca reprezentând procent din "valoarea propusă de ofertantul câștigător"³³ sau ca o sumă fixă³⁴.

Aceste clauze nu au suport nici în reglementarea serviciilor comunitare de utilități publice și nici din punct de vedere logic, întrucât perceperea unei redevențe de la concedent se justifică doar în măsura în care concedentul nu face nicio plată concesionarului, în caz contrar având loc, în realitate, un schimb. Acest raționament rezultă inclusiv din prevederile art. 96 alin. (3) din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 100/2016, aprobate prin HG nr. 867/2016.

²⁹ Municipiul Piatra Neamț

³⁰ Municipiul Suceava, Orașul Călimănești

³¹ Municipiul Hunedoara

³² Primăria Hărman, jud. Brașov

³³ Comuna Limanu, jud. Constanța

³⁴ Orașul Popești - Leordeni, Municipiul Iași

Pe baza răspunsurilor primite de la autoritățile publice locale, în cadrul raportului elaborat de ANRSC s-a constatat că redevența este precizată doar în câteva din contractele de concesiune și nu se poate face o evaluare a valorii sale, aceasta variind între 2% și 20% din valoarea contractului.

În acest context, modalitatea descrisă de interpretare și aplicare eronată a prevederilor legale privind modul de stabilire a redevenței în cazul contractelor de delegare de gestiune a serviciului de iluminat public ar putea fi remediată prin inserarea unor clauze specifice într-un model de contract - cadru pentru delegarea acestui tip de serviciu.

Necesitatea elaborării unui contract - cadru de delegare a gestiunii serviciului de iluminat public

Clauzele obligatorii pe care trebuie să le conțină contractul de delegare a gestiunii serviciului de iluminat public, atât în forma contractului de achiziție de servicii cât și în forma contractului de concesiune, rezultă din prevederile art. 29 alin. (11) din Legea nr. 51/2006, la care face trimitere Legea nr. 230/2006, și includ, printre altele, aspecte specifice precum: drepturile și obligațiile părților contractante cu privire la prestarea serviciului și la sistemul de iluminat public aferent, inclusiv conținutul și durata obligațiilor de serviciu public; natura oricăror drepturi exclusive sau speciale acordate delegatului; sarcinile și responsabilitățile părților cu privire la investiții și modul de finanțare a acestora; indicatorii de performanță privind calitatea și cantitatea serviciului și modul de monitorizare și evaluare a îndeplinirii acestora; tarifele pe care delegatul are dreptul să le practice la data începerii prestării serviciului, precum și regulile, principiile și/sau formulele de ajustare și modificare a acestora; modul de facturare a contravalorii serviciilor prestate direct delegatarului; garanția de bună execuție a contractului, cu indicarea valorii, modului de constituire și de executare a acesteia; răspunderea contractuală; forța majoră; condițiile de revizuire a clauzelor contractuale; condițiile de restituire sau repartitie, după caz, a bunurilor, la încetarea din orice cauză a contractului de delegare a gestiunii, inclusiv a bunurilor rezultate din investițiile realizate; menținerea echilibrului contractual, precum și cazurile de încetare și condițiile de reziliere a contractului de delegare a gestiunii.

Cu toate acestea, enumerarea generală prevăzută de Legea nr. 51/2006 este insuficientă față de specificul contractului de delegare a gestiunii serviciului de iluminat public.

Din analiza modelelor de contracte de delegare a gestiunii publicate în cadrul documentațiilor de atribuire analizate, rezultă că acestea nu cuprind clauze uniforme, adaptate specificului serviciilor ce fac obiectul achizițiilor și care să corespundă în integralitate exigențelor Legii nr. 51/2006 și ale Legii nr. 230/2006, sens în care menționăm, cu titlu de exemplu:

- lipsa clauzei de reziliere de plin drept în cazul în care se constată încălcări repetate a obligațiilor contractuale timp de 12 luni de la încheierea contractului de delegare a

gestiunii³⁵ (ex. Târgu - Mureș, Orașul Pantelimon, Târgu Jiu, Suceava, Pașcani, Popești Leordeni);

- lipsa clauzei de reziliere de plin drept în cazul retragerii licenței (ex. Târgu - Mureș, Orașul Pantelimon, Târgu Jiu);
- formula de ajustare a tarifelor nu este cea prevăzută de normele metodologice aprobate prin Ordinul ANRSC nr. 77/2007 (ex. Târgu - Mureș) sau nu este prevăzută în clauzele contractuale (ex. Pașcani, Făgăraș)
- lipsa clauzelor privind condițiile de restituire sau repartitie, după caz, a bunurilor, la încetarea din orice cauză a contractului de delegare a gestiunii, inclusiv a bunurilor rezultate din investițiile realizate - în special în cazul acordurilor - cadru (ex. Târgu Jiu, Târgu - Mureș, Pantelimon).

- contractele nu conțin clauze de modificare ale contractului de delegare de gestiune a serviciului de iluminat public, ci majoritatea reiau prevederile din art. 222 din legea nr. 98/2016 și art 101 din legea nr. 100/2016. O astfel de reproducere a prevederilor legale nu ajută în niciun fel autoritățile publice locale, întrucât este echivalentă cu lipsa unor clauze care să acopere eventuale situații practice viitoare (de exemplu situația în care licitația viitoare se prelungește peste termenul de valabilitate al contractului actual, situația în care operatorul serviciului de iluminat public ar trebui să preia în gestiune părți din sistem modernizate de alți operatori economici sau sisteme de telegestiune implementate de operatori economici terți, necesitatea extinderii rețelei ca urmare a dezvoltării urbane, etc).

La aceste exemple se adaugă și informațiile cuprinse în raportul elaborat de către ANRSC conform căruia la nivelul anului 2020, la nivel național există 1146 de unități administrativ teritoriale care au organizat serviciul de iluminat public, ceea ce reprezintă un procent de 35 % din total. Serviciul de iluminat public este prestat în 678 de unități administrativ teritoriale în gestiune delegată și în 259 de unități administrativ - teritoriale în gestiune directă, iar în 175 unități administrativ-teritoriale se prestează în baza unor contracte, altele decât cele prevăzute de legislația specifică sau de către furnizorii de energie electrică.

Toate aceste aspecte relevă necesitatea și oportunitatea elaborării unui model de contract cadru, care să corespundă prevederilor specifice ale Legii nr. 51/2006 și ale Legii nr. 230/2006, noilor tehnologii, cerințelor de performanță energetică și care să permită o abordare uniformă la nivel național a modului de prestare a serviciului de iluminat public.

³⁵ Prin Legea nr. 230/2006 se instituie reguli specifice delegării de gestiune a sistemului de iluminat public. Astfel, potrivit art. 22 alin. (7) din Legea nr. 230/2006, contractele de delegare a gestiunii serviciului se reziliază de plin drept în cazul retragerii licenței de operare, precum și în cazul în care se constată încălcări repetate a obligațiilor contractuale timp de 12 luni de la încheierea contractului de delegare a gestiunii, după cum prevede art. 36 alin. (2) lit. c) din actul normativ antecitat.

C. Caietul de sarcini al procedurii competitive (CSPC) versus Caietul de sarcini al serviciului (CSS)

- Au fost identificate frecvent situații în care se face confuzie între CSPC și CSS. Așa cum este prevăzut prin art. 29, alin. (10) din Legea nr. 51/2006 a serviciilor comunitare de utilități publice, republicată, cu modificările și completările ulterioare:

„Contractul de delegare a gestiunii va fi însoțit în mod obligatoriu de următoarele anexe: a) caietul de sarcini privind furnizarea/prestarea serviciului; b) regulamentul serviciului; c) inventarul bunurilor mobile și imobile, proprietate publică sau privată a unităților administrativ-teritoriale, aferente serviciului; d) procesul-verbal de predare-preluare a bunurilor prevăzute la lit. c); e) indicatori tehnici corelați cu țintele/obiectivele asumate la nivel național.”

Concluzii:

Au fost identificate frecvent situații în care din Anexele la Contractul de delegare lipsea Caietul de sarcini al serviciului (V. municipiul Sfântul Gheorghe, orașul Bragadiru, municipiul Sibiu, municipiul Suceava).

- De asemenea, *Ordinul A.N.R.S.C. nr.87/2007 pentru aprobarea Caietului de sarcini-cadru al serviciului de iluminat public* definește conținutul acestui document, și în mod special specificațiile tehnice ale sistemului de iluminat public.

„(1) Prezentul caiet de sarcini conține specificațiile tehnice care definesc caracteristicile referitoare la nivelul calitativ, tehnic și de performanță, siguranța în exploatare, precum și sisteme de asigurare a calității, terminologie, simboluri, condițiile pentru certificarea conformității cu standardele specifice sau altele asemenea.

2) Specificațiile tehnice se referă și la prescripții de proiectare și de calcul, la verificarea, inspecția și condițiile de recepție a lucrărilor, tehnici, procedee și metode de exploatare și întreținere, precum și la alte condiții cu caracter tehnic, prevăzute de actele normative și reglementările specifice realizării serviciului de iluminat public.

(3) Caietul de sarcini precizează reglementările obligatorii referitoare la protecția muncii, la prevenirea și stingerea incendiilor și protecția mediului, care trebuie respectate pe parcursul îndeplinirii și realizării serviciului de iluminat public.”

- Multe dintre elementele Caietului de sarcini-cadru al serviciului de iluminat public (ca de ex.: *Posturile de transformare care alimentează cu energie electrică instalațiile de iluminat public și cele disponibile - art.10, Componentele rețelei de distribuție a energiei electrice care alimentează instalațiile de iluminat public -*

art. 11, *Planul de situație cu amplasarea componentelor sistemului de iluminat* - art.12 etc.) se regăsesc în fapt și în *Inventarul bunurilor mobile și imobile, proprietate publică sau privată a unităților administrativ-teritoriale, aferente serviciului* (art. 29, alin. (10) din Legea nr. 51/2006).

- Un exemplu de urmat este municipiul Iași, al cărui Caiet de sarcini al serviciului este complet și cuprinde inventarul bunurilor din SiIP, inclusiv acele bunuri care fac obiectul procedurii de preluare de la SC DELGAZ GRID SA.(n.a. operatorul de distribuție a energiei electrice).

D. Obligații de investiții în sarcina operatorului

- În sensul clasic al unui contract de delegare a gestiunii unui serviciu, Delegatul își asumă obligații de investiții, corelate cu obligațiile de rezultat (privind îmbunătățirea performanței sistemului preluat în administrare).

Concluzii:

În majoritatea documentațiilor analizate nu am găsit obligații de investiții în sarcina operatorului. Toate planurile de investiții sunt aprobate inițial de Delegatar, urmând a fi decontate după punerea în funcțiune / recepția acestora. Considerăm că acest lucru se datorează faptului că valoarea investițiilor necesare pentru realizarea unui sistem eficient și modern de iluminat este foarte mare și nu se poate recupera într-o durată de timp de 4 - 5 ani (durata pentru care au fost încheiate contractele analizate). Deoarece planurile anuale de mentenanță și investiții sunt aprobate anual de Delegatar, practic, Delegatul nu se poate angaja la criterii de performanță. El se angajează doar la respectarea unor specificații tehnice (de ex.: LLMF - factor de menținere a fluxului luminos pentru lămpile de înlocuire, LSF - factor de supraviețuire a lămpii sau η_{balast} - eficiența balast). De obicei, plăți lunare se fac pe baza situațiilor de lucrări avizate de reprezentanții concedentului.

Singura obligație de investiție pe care am găsit-o în sarcina operatorului, a fost aceea de a realiza un audit la începutul prestării serviciilor.

- Singurul contractul de delegare a serviciului de iluminat public în care au fost identificate încheiat și obligații referitoare la realizarea de investiții și la optimizarea consumului de energie este cel încheiat de comuna Hărman. Dintre activitățile pe care le prestează operatorul reținem:

2. *Întocmirea documentației tehnice pentru realizarea tuturor lucrărilor de investiții conform legislației în vigoare;*

4. *Modernizarea și eficientizarea sistemului de iluminat public care conține:*

- *iluminatul stradal-rutier; - iluminatul ornamental și stradal-pietonal;*
- *modernizarea punctelor de aprindere;*

- realizarea unui sistem dimming si telemanagement;
- iluminatul architectural.

5. Optimizarea consumului de energie electrica pentru iluminatul public;

7. Extinderea sistemului de iluminat public;

8. Preluarea reclamațiilor sistemului de iluminat public si conducerea operativa prin dispeceratul concesionarului.

Aceste obligații de investiții sunt corelate cu o durată mai mare a contractului - 10 ani și cu un cost al serviciului de 9,3 lei/locuitor/lună (top 3, după Sfântu Gheorghe și Pașcani).

Valoarea totală estimată a contractului de 6.026.581,38 lei, fără TVA, defalcată pe activități este prezentată în figura 3.

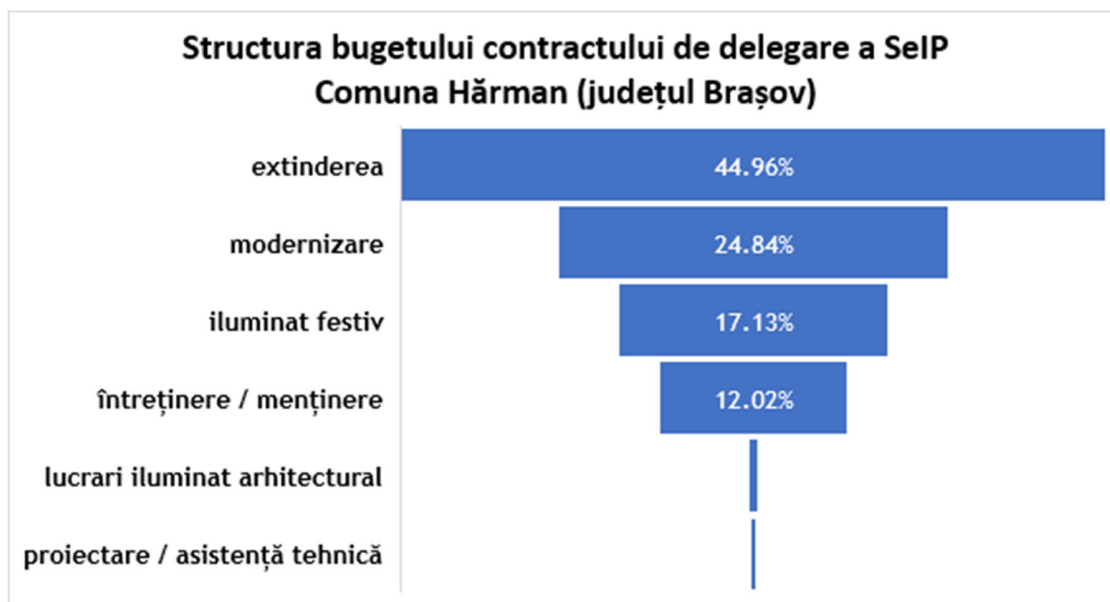


Figura 3 – Structura bugetului contractului de delegare a SeIP comuna Hărman (județul Brașov)

Concluzii

Acest contract poate constitui un model de „bune practici”.

E. Criteriile de evaluare

- Acestea variază foarte mult, de la o achiziție la alta. Cea mai mare pondere o are, de obicei, componenta financiară: între 60% (V. municipiul Galați) și 99% (V. Municipiul Hunedoara).
- În cazul municipiului Hunedoara, componenta financiară a reprezentat 99%:
 1. Valoarea tarifelor unitare ale activității de întreținere sistem de iluminat public - Pondere: 4%
 2. Valoarea tarifelor unitare ale activităților de menținere, reabilitare sistem de iluminat public - Pondere: 25%
 3. Valoarea tarifelor unitare ale activităților de investiții (modernizare / extindere) - Pondere: 70%Restul de 1% - Nivelul procentual al Redevenței.
- În cazul orașului Bragadiru, componenta financiară a avut o pondere de 80%, în timp ce componenta tehnică a avut doar 20% pondere, respectiv Termenul de intervenție are o pondere de 10%, Factorul de menținere a fluxului luminos ponderat mediu pentru lămpile (sursele de lumina-becuri) de înlocuire LLMF (Lamp Lumen Maintenance Factor) - 5% și Factorul de supraviețuire ponderat mediu pentru lămpile (sursele de lumina-becuri cu sodiu) de înlocuire LSF (Lamp Survival Factor) - 5%.
- Alte criterii considerate:
 - Tehnic:
 - tarif mediu ponderat - lucrări de investiții - extindere (15% - Suceava)
 - tarif mediu ponderat - lucrări de investiții - modernizare (15% - Suceava)
 - perioada de garanție oferită pentru serviciile de mentenanță (25% - Pașcani): Garanția minimă solicitată este de 2 ani, iar garanția maximă solicitată este de 5 ani, ofertele ce depășesc aceasta valoare nu vor fi punctate suplimentar, iar cele cu o garanție mai mică de 2 ani vor fi declarate neconforme.
 - Redevență:
 - Piatra Neamț (10%)
 - Hunedoara (1%)
 - Calificare personal
 - Sfântul Gheorghe (Covasna) - 11%

Concluzii:

De cele mai multe ori, criteriile tehnice nu sunt preluate în contract sub forma unor indicatori de performanță. De exemplu, în cazul orașului Bragadiru, din analiza propunerii de Contractul de delegare a rezultat că acesta nu prevede indicatori care să urmărească îndeplinirea / neîndeplinirea criteriilor tehnice. Prin urmare nu sunt prevăzute penalități pentru situațiile în care performanțele tehnice nu sunt îndeplinite. Aceste criterii tehnice rămân astfel doar un angajament pe hârtie.

În cazul comunei Limanu, între criteriile de atribuire figurează *Economia de energie electrică (eficiența energetică)* obținută (componenta tehnică) cu o pondere de 25%. Oferta cu valoarea procentuala cea mai mare a economiei de energie electrică, primește punctajul maxim. În contractul de delegare al serviciului nu am regăsit nici o referire la acest angajament și, în plus, pentru a putea verifica îndeplinirea acestui criteriu, trebuia definit în contract scenariul de bază și parametrii pe baza cărora se determina anual, sau pe durata contractului economia de energie obținută.

Accentul se pune pe costul serviciului, care are impact direct asupra bugetului unității administrativ - teritoriale. De aceea, ponderea criteriilor de performanță tehnică este foarte mică. Luând în considerare costul foarte mare al implementării unor soluții moderne de iluminat, parte a componentei Smart-City, considerăm oportună identificarea unor surse de finanțare nerambursabile.

F. Prețul contractului. Tarifele unitare pentru activitățile SiLP. Ajustarea acestora.

- De cele mai multe ori, în cadrul ofertei financiare sunt propuse tarifele unitare inițiale, pentru fiecare tip de activitate specifică exploatării și întreținerii SiLP, pe bază de devize. Prețul total poate rezulta din însumarea acestora. Au fost însă întâlnite și situații în care autoritatea contractantă a fixat ponderile fiecărui tarif unitar, situație în care valoarea contractului a rezultat din însumarea produselor dintre tarifele unitare ale activităților și ponderile comunicate ale acestora (V. municipiul Piatra Neamț, orașul Călimănești).
- Este precizat faptul că tarifele unitare inițiale se pot ajusta sau modifica, în conformitate cu Normele metodologice emise de A.N.R.S.C. Există și situații în care tarifele sunt menținute constante pe toată durata contractului.
- Deoarece nu am avut acces la forma finală a contractelor, nu am găsit informații cu privire la structura tarifelor unitare inițiale.

Concluzii:

Operatorul serviciului nu este motivat să crească performanța SiLP. El este plătit pe baza tarifelor unitare ofertate, care pot fi ajustate și modificate conform normelor metodologice A.N.R.S.C. Tot câștigul de eficiență este al unității teritorial administrative, care va avea o factură mai mică pentru energia electrică consumată și/sau va avea un serviciu cu o calitate crescută (luminozitate mai bună, control la distanță etc.)

În niciuna dintre situațiile analizate nu am găsit informații despre posibile obligații de reducere a consumului de energie electrică, în sarcina operatorului serviciului. Nu am găsit obligații de depistare a furturilor, de ex. De asemenea, fiind un consum al UAT,

aceasta are obligația de a organiza achiziția transparentă a energiei electrice. Practic operatorul nu intervine în niciun fel asupra costului energiei electrice consumate pentru iluminat (cantitate sau preț). Este doar un prestator de servicii. Nu există obligații de monitorizare a consumului de energie electrică.

În situația în care ar fi prevăzute obligații de investiții în sarcina operatorului, ar crește durata contractului de concesiune. Una dintre posibilități ar fi implementarea contractelor de tip ESCO (Energy Efficiency Contract) sau a PPP (Parteneriat Public-Privat).

- Noțiunile de ajustare și modificare sunt preluate *copy / paste* din normele metodologice ale autorității de reglementare, fără a se trece în contract momentul de referință ($ipbc_{ref}$) față de care se face ajustarea. Terminologia trebuie mai bine explicată, deoarece într-una dintre situații se face confuzie între actualizare și ajustare (Fișa de date a achiziției -comuna Hărman).
- O altă remarcă importantă se referă la costurile financiare pentru finanțarea investițiilor.

De exemplu, pentru furnizarea serviciului public de iluminat în cazul municipiului Făgăraș s-a încheiat un contract de prestări servicii, pe o durată de 10 ani. Contractul nu are prevederi privind Indicatorii de performanță. În structura bugetului contractului sunt evidențiate separat cheltuielile financiare. Ponderea investițiilor, inclusiv componenta financiară, reprezintă circa 64%.

În obiectul acestui contract sunt trecute activități privind realizarea unui sistem de iluminat nou compus din rețele de alimentare subterane, stâlpi metalici, aparate de iluminat cu tehnologie LED și separarea iluminatului public de rețelele distribuitorului de energie prin amplasarea de puncte de aprindere în afara posturilor de transformare.

Concluzii:

Bugetul acest contract evidențiază faptul că ponderea costului financiar în structura unui tarif unitar este importantă (cca 18%), iar ponderea costurilor cu amortizarea, în cazul în care se fac investiții semnificative în sistemul de iluminat poate depăși 50% (V. Figura 4).

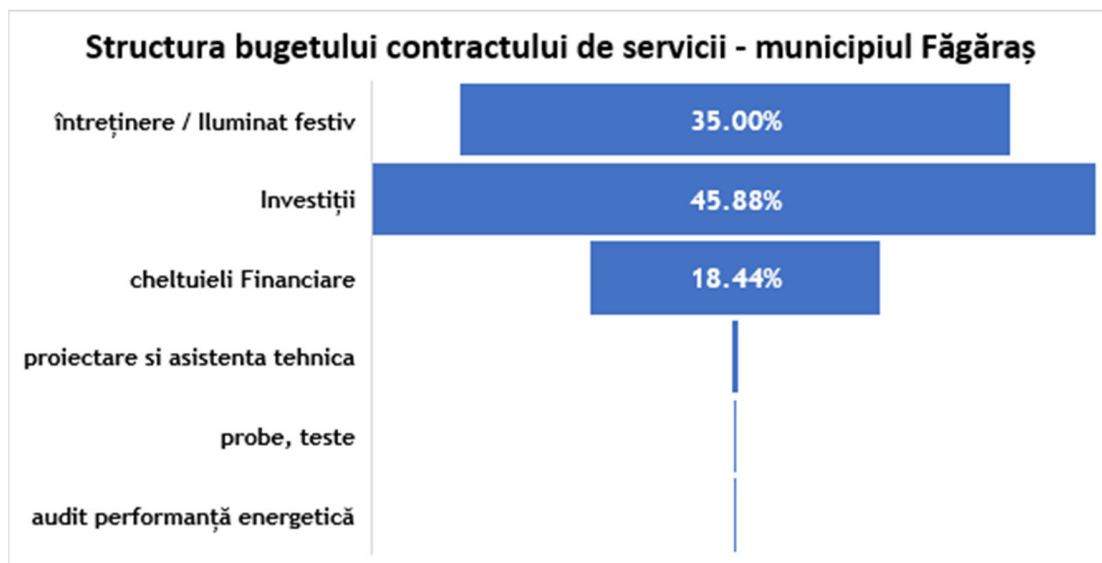


Figura 4 - Structura bugetului contractului de servicii - municipiul Făgăraș

- Un alt exemplu este cel al orașului Popești Leordeni. Durata contractului este de doar 5 ani, iar ponderea investițiilor, inclusiv componenta financiară, reprezintă circa 85,8%. Fondurile sunt asigurate din Bugetul local (100%).

Concluzii

Acesta pare să fie un contract de EPC - luând în considerare faptul că ponderea costurilor cu activitatea de întreținere și mentenanță este sub 3%. Costul cu iluminatul festiv este de cca 12,77%.

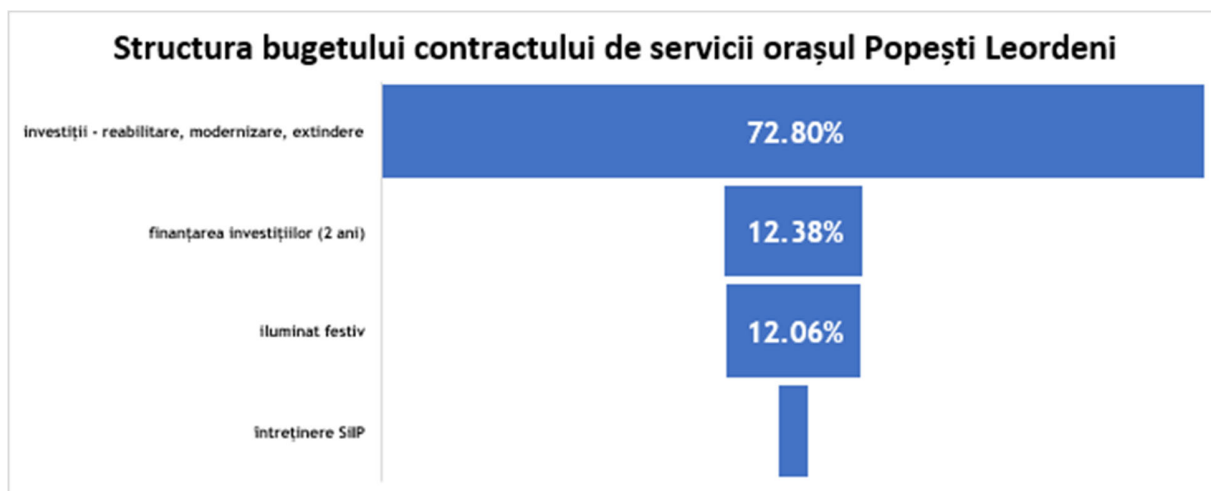


Figura 5 - Structura bugetului contractului de servicii - orașul Popești Leordeni

F. Indicatorii de performanță ai Selp

- Ca o observație generală, în niciunul dintre Regulamentele Serviciului de Iluminat Public analizate, nu am găsit o evoluție a Indicatorilor de Performanță pe durata contractului. Toți indicatorii au valori completate pentru trim. I - trim. IV, însă nu este așteptată / impusă o îmbunătățire a performanței serviciului pe durata contractului de delegare. Nici nu s-ar putea solicita aceasta unui operator, atâta timp cât toate investițiile în sistem sunt făcute doar cu aprobarea autorității publice locale.
- De asemenea, nu au fost identificate elemente privind penalități pentru neîndeplinirea indicatorilor și nici termene de conformare.
- Spre exemplificare, Anexa 1 la Regulamentul Serviciului de Iluminat al municipiului Sibiu aprobat prin HCL nr. 5/2019 (Anexa 3) - nu este prevăzută îmbunătățirea indicatorilor de performanță.
- Altă observație se referă la faptul că neexistând recomandări privind nivelul minim acceptabil al indicatorilor de performanță, întâlnim situații, ca de exemplu, cea de la municipiul Hunedoara, unde durata întreruperilor programate este foarte mare - 36h.

1.4.3. Potențialul de creștere a eficienței energetice în SIP

Cu privire la consumul de energie electrică al sistemelor de iluminat public

Există un potențial mare de economisire a energiei electrice și în sectorul iluminatului public, pe fondul unei dezvoltări insuficiente a acestuia. În 2012, consumul de energie electrică în iluminatul public s-a cifrat la 669 GWh, înregistrând o creștere față de 2011 cu 29 GWh (respectiv +4,5%). Un studiu BERD estima 4000 de ore anual de funcționare a sistemului de iluminat public, puterea sistemului de iluminat fiind de 167 MW³⁶. În România, doar în jumătate din cele 3180 localități era organizat și furnizat serviciul de iluminat public, respectiv 255 în mediul urban și aprox. 1400 în zonele rurale. Cele mai puține localități în care este organizat serviciul de iluminat se regăseau în regiunea București-Ilfov (7), iar cele mai numeroase în regiunea Sud Muntenia (607). Gradul de acoperire a municipalităților cu serviciul de iluminat public era relativ scăzut la nivel național. În mediul urban, doar în 255 de localități era organizat și furnizat serviciul de iluminat public

Conform raportărilor A.N.R.S.C., gradul de acoperire de servicii de iluminat în municipiile reședințe de județ era de 93%. Acoperire de 100% se înregistra numai în câteva orașe mari (ex. Suceava, Ploiești, Brăila, Brașov).³⁷

2012	2012	2020	Diferență
Nr Localități cu serviciu de iluminat	1655	1146	-509
Procent din total	51%	30 %	-21%
Regiunea cu cele mai multe Selp	SMuntenia	BI	
Regiunea cu cele mai puține Selp	BI	SV Oltenia	
Gradul de acoperire în municipii	93%		
Total	3180	3180	

Sursa - raport A.N.R.S.C.

Conform datelor colectate și analizate de către ANRSC se remarcă în anul 2020 o scădere cu 21% a numărului de localități care au organizat serviciul de iluminat public. Se observă o creștere considerabilă a numărului de localități din regiunea București -Ilfov care au organizat serviciu de iluminat public, regiunea București Ilfov transformându-se, din punct de vedere al gradului de acoperire, din Regiunea cu cele mai puține Selp în Regiunea cu cele mai multe Selp.

Conform datelor statistice puse de la I.N.S., în anul 2012 consumul final de energie electrică pentru iluminat public a fost de 669 GWh. Se estimează că potențialul de economisire a energiei în iluminatul public este de până la 60%.

³⁶ Programul Operațional Regional 2014-2020

³⁷ Programul Operațional Regional 2014-2020, p.1 4

Programul operațional regional 2014-2020- RO 159 RO a evidențiat faptul că iluminatul public reprezintă un alt sector important cu potențial mare pentru îmbunătățirea eficienței energetice. Prin măsura *Sprijinirea eficienței energetice, a gestionării inteligente a energiei și a utilizării energiei din surse regenerabile în infrastructurile publice, inclusiv în clădirile publice, și în sectorul locuințelor*, s-au alocat fonduri pentru reabilitarea/modernizarea infrastructurii aferente iluminatului public. În pofida potențialului mare de economisire în acest sector, ritmul de modernizare a infrastructurii și a serviciului de iluminat public este extrem de lent în ciuda fondurilor europene din cadrul programului operațional regional 2014-2020- RO 159 RO Prioritate de investiții 4c - Sprijinirea eficienței energetice, a gestionării inteligente a energiei și a utilizării energiei din surse regenerabile în infrastructurile publice, inclusiv în clădirile publice, și în sectorul locuințelor.

Conform datelor furnizate de către Institutul Național de Statistică³⁸, consumul final de energie pentru perioada 1.I - 31.VIII.2020 în ceea ce privește iluminatul public a înregistrat o scădere de 9,6% față de aceeași perioadă a anului 2019.

O scădere de 9% a consumului de energie cu iluminatul public a fost înregistrată și pentru perioada 1.I - 31.VII.2020³⁹.

Reducerea consumului de energie evidențiată este insuficientă față de țintele asumate prin Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă și față de obiectivele din Pactul Ecologic European.

Studiile academice⁴⁰ și studiile efectuate de către Comisia Europeană⁴¹ prin Joint Reseach Center indică faptul că atunci când se utilizează în iluminatul public lămpi cu LED de calitate în locul lămpilor cu descărcare de intensitate ridicată (HID) reducerea consumului de energie poate fi între 31% și 60% atunci când se instalează și tehnologie de dimming și de tip smartcity. Potențialul estimat de reducere a consumului de energie prin instalarea și utilizarea tehnologiilor LED la nivelul iluminatului public din Uniunea Europeană a fost calculat la aproximativ de 209TWh pe an, echivalentul a 77 milioane de tone de CO₂.⁴² Având în vedere potențialul major de reducere a consumului de energie care se poate atinge prin rețehologizarea/modernizarea sistemelor de iluminat public în România, legislația primară și terțiară privind serviciul de iluminat public ar trebui să încurajeze

³⁸ Buletinul Statistic pe Industrie nr. 8/2020 - perioada perioada 1.I - 31.VIII.2020

³⁹ Buletinul Statistic pe Industrie nr. 7/2020 - perioada perioada 1.I - 31.VII.2020

⁴⁰ Friedemann Polzin, Paschen von Flotow, and Colin Nolden, "Modes of Governance for Municipal Energy Efficiency Services - The Case of LED Street Lighting in Germany," *Journal of Cleaner Production* 139 (December 15, 2016): 133-45, <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2016.07.100>; Andrej Djuretic and Miomir Kostic, "Actual Energy Savings When Replacing High-Pressure Sodium with LED Luminaires in Street Lighting," *Energy* 157 (2018): 367-78; Eveliina Juntunen et al., "A Smart LED Luminaire for Energy Savings in Pedestrian Road Lighting," *Lighting Research & Technology* 47, no. 1 (2015): 103-15.

⁴¹ Shane Donatello et al., "Revision of the EU Green Public Procurement Criteria for Road Lighting and Traffic Signals," *Publications Office of the European Union: Luxembourg*, 2019, 127.

⁴² Anibal De Almeida et al., "Solid State Lighting Review-Potential and Challenges in Europe," *Renewable and Sustainable Energy Reviews* 34 (2014): 30-48.

inovarea, noile tehnologii, să fie fermă cu privire la indicatori de performanță măsurabili și suficient de flexibilă încât să permită mai multe tipuri de aranjamente contractuale, cum ar fi cele de performanță energetică.

1.4.4. Analiza datelor primite de la A.N.R.S.C.

În cadrul proiectului având ca obiectiv ***”Întărirea capacității administrative a Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice pentru reglementarea, autorizarea, evaluarea și monitorizarea serviciilor comunitare de utilități publice”***, A.N.R.S.C. a elaborat Raportul intitulat ***”Analiza cadrului de reglementare economică în domeniul iluminatului public”***.⁴³

Această analiză a avut în vedere contextul general al serviciilor de iluminat public, starea actuală a serviciului de iluminat public din România, analiza implementării reglementării economice în sfera serviciului de iluminat public, precum și rezultatele privind reglementarea economică a serviciului de iluminat public, în contextul prevederilor legislative actuale.

Raportul a fost elaborat pe baza datelor furnizate autorității de reglementare de către autoritățile publice locale cu privire la modul de organizare și funcționare a serviciului de iluminat public la nivelul acestora, fiind solicitate date de la toate U.A.T.-urile în care este organizat serviciul de iluminat public, respectiv 1146 de autorități ale administrației publice locale.

S-a constatat că ***”deși iluminatul public se regăsește la nivelul tuturor autorităților administrațiilor publice locale din România, la nivelul celor 2035 acesta se realizează fără respectarea cadrului legal, respectiv prin electricieni autorizați sau pe bază de comandă la societățile de distribuție și furnizare⁴⁴ energie electrică”***.

Analiza autorității de reglementare a relevat faptul că nu există o strategie națională a serviciului de iluminat public care să stabilească o dezvoltare planificată a acestui sector în concordanță cu normele europene, precum și sursele de finanțare corespunzătoare.

Din punct de vedere al finanțării serviciului de iluminat public, la nivelul anului de referință 2020 sunt în derulare programe de finanțare pentru realizarea, modernizarea sau extinderea sistemului de iluminat public, fără a exista o priorizare sau planificare pe termen scurt și mediu, respectiv:

- Programul Operațional Regional, gestionat la nivelul Ministerului Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației care aloca resurse financiare din fonduri europene, autorităților administrațiilor publice

⁴³ A.N.R.S.C., ***”Analiza cadrului de reglementare economică în domeniul iluminatului public”***.

⁴⁴ Operatorul serviciului de distribuție a energiei electrice

locale din mediul urban, cu respectarea condițiilor impuse prin ghidul solicitantului;

- Program finanțat de Administrația Fondului pentru Mediu, care asigură resurse financiare și în mediul rural.

S-a concluzionat că autoritățile administrației publice locale nu se implică în aceeași măsură ca în cazul celorlalte servicii comunitare de utilități publice în ceea ce privește organizarea serviciului și preluarea infrastructurii tehnico-edilitare aferente de la operatorul serviciului de distribuție a energiei electrice, acest serviciu fiind considerat de cele mai multe ori un serviciu auxiliar serviciului de distribuție a energiei electrice.

Operatorii serviciului de distribuție a energiei electrice evită să presteze activități pentru întreținerea sistemului de iluminat (partea de rețea), deoarece aceste costuri nu sunt recunoscute în tarifele de distribuție. Operatorii de distribuție au obligația separării situațiilor contabile ale activității ce face obiectul licenței acordate de cele aferente altor activități pe care le desfășoară (Ordinul ANRE nr.74/2014⁴⁵):

„(1) În conformitate cu cerințele legale, titularul licenței are obligația să întocmească situații contabile separate pentru fiecare activitate ce face obiectul licenței acordate de autoritatea competentă, așa cum ar trebui să se procedeze în cazul în care activitățile respective ar fi efectuate de către operatori economici separați. Totodată, situațiile contabile pentru activitățile ce fac obiectul licenței trebuie să fie evidențiate separat de cele asociate altor activități pe care le desfășoară.

(2) Situațiile contabile vor fi întocmite astfel încât veniturile și cheltuielile asociate activităților autorizate prin licență să fie identificabile în documentele contabile ale titularului licenței separat de cele aferente altor activități pe care le desfășoară.

(3) Titularul licenței precizează în scris care sunt regulile adoptate la alocarea veniturilor și cheltuielilor avute în vedere la separarea situațiilor contabile.

(4) Titularul licenței se asigură că întocmirea și utilizarea situațiilor contabile în conformitate cu cerințele prezentului articol sunt efective pe durata de valabilitate a licenței.

(5) În cazul în care există cheltuieli comune între activitățile ce fac obiectul licenței și alte activități ale titularului licenței, acesta va prezenta, la cererea autorității competente, documentele ce stabilesc baza lor de repartizare și rezultatele obținute după această repartizare.”

S-a constatat însă că autoritățile publice locale întâmpină dificultăți referitoare la implementarea legislativă generate de unele necorelări între legea specială și legea cadru, precum și neconcordanțe în interiorul legii speciale cu impact major, în special la nivelul autorităților administrațiilor publice locale cu număr mic de locuitori și implicit cu bugete locale reduse.

⁴⁵ Condițiile generale asociate licenței pentru prestarea serviciului de distribuție a energiei electrice de către operatorii economici care sunt / nu sunt concesionari ai serviciului de distribuție a energiei electrice (art. 35, respectiv.39).

Una dintre neconcordanțele legislative existente între legea cadru a serviciilor de utilități publice și legea specială a serviciului de iluminat public vizează acordarea licențelor pentru prestarea serviciului, menținându-se obligația licențierii operatorilor anterior semnării contractului de delegare a gestiunii. În acest sens, art.28 alin. (1) din Legea nr. 230/2006⁴⁶, ale cărei prevederi se aplică prioritar, rezervă posibilitatea de participare la procedurile de delegare a gestiunii serviciului doar pentru operatorii care dețin licența ANRSC aferentă, la momentul inițierii procedurii, în vreme ce din prevederile Legii nr. 51/2006⁴⁷ rezultă că deținerea licenței ANRSC este o condiție numai pentru prestarea efectivă a serviciului.

De asemenea, autoritatea de reglementare a identificat o situație aparte în cazul autorităților publice locale care au modernizat, au extins sau chiar au realizat un sistem public de iluminat nou, iar contractantul care a realizat lucrările acordă o garanție de până la 5 ani, caz în care autoritatea locală consideră că nu mai este necesară organizarea serviciului de iluminat public decât după expirarea perioadei de garanție, deși garanția nu poate acoperi intervențiile necesare pentru întreținerea acelor sectoare ale sistemului care nu au făcut obiectul lucrărilor de modernizare, reabilitare, extindere.

Deși modernizarea și realizarea de investiții sunt în esență lucrări, acestea pot face obiectul unui contract de delegare de gestiune împreună cu activitățile de întreținere și mentenanță, reprezentând activități componente ale serviciului de iluminat public, în acesată modalitate operatorul serviciului fiind răspunzător atât pentru garanția lucrărilor de extindere / modernizare a sistemului de iluminat, cât și de realizarea intervențiilor necesare în cadrul activităților de întreținere / mentenanță a sistemului, în vederea prestării serviciului la nivelul de performanță stabilit de către autoritatea publică locală.

1.5. Concluzii: Inadvertențe sau disfuncționalități care împiedică prestarea serviciului de iluminat public în România la standardele de performanță europene.

Suportabilitatea costului de implementare a unui sistem de iluminat modern : de cele mai multe ori autoritățile publice locale nu dispun de resursele financiare pentru implementarea soluțiilor moderne de iluminat

⁴⁶ Potrivit art.28 alin. (1) din Legea nr. 230/2006, "Operatorii licențiați să presteze serviciul de iluminat public pot participa la procedurile de delegare a gestiunii și pot presta serviciul în orice localitate, în mod direct sau prin intermediul unei filiale, pe baze contractuale, în virtutea principiului liberei concurențe pe piața serviciilor comunitare de utilități publice".

⁴⁷ Conform art. 33 alin. (1) din Legea nr. 51/2006, "Desfășurarea activităților specifice oricărui serviciu de utilități publice, indiferent de forma de gestiune aleasă, se realizează pe baza regulamentului serviciului, a caietului de sarcini al serviciului și a licenței emise de autoritatea de reglementare competentă, în condițiile legii speciale".

Necesitatea corelării acțiunilor la nivel central (între MEEMA⁴⁸ și MLPDA - ANRSC) pentru atingerea obiectivelor asumate de România prin *Planului Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030*, respectiv:

Emisii ETS (% față de 2005)	-43,9%*
Emisii non-ETS (% față de 2005)	-2%
Ponderea globală a energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie	30,7%
Ponderea SRE-E (electricitate)	49,4%
Ponderea SRE-T (transport)	14,2%
Ponderea SRE-H&C (încălzire - răcire)	33,0%
Eficiență Energetică (% față de proiecția PRIMES 2007 la nivelul anului 2030)	
Consum primar de energie	-45,1%
Consum final de energie	-40,4%
Consum primar de energie (Mtep)	32,3
Consum final de energie (Mtep)	25,7

Am estimat că la nivelul României există un potențialul de economisire în cadrul sistemelor de iluminat din România. Acum trebuie să implementăm un sistem de obligații pentru municipalități (de exemplu prin Legea eficienței energetice), care să contribuie la creșterea eficienței energetice, inclusiv prin implementarea soluțiilor bazate pe surse regenerabile.

Necorelarea legislativă privind concesionarea / punerea la dispoziția operatorului delegat a bunurilor ce compun sistemul de iluminat public

În ceea ce privește bunurile ce compun infrastructura tehnico - edilitară aferentă serviciului de iluminat public, între legea specială a serviciului și Legea cadru nr. 51/2006 există niște inadvertențe rezultate de modificările legislative necorelate ale prevederilor acestora.

Art. 22 alin. (2) din Legea nr. 230/2006 prevede că „Pe durata derulării contractului de delegare a gestiunii, bunurile mobile sau imobile aparținând domeniului public ori privat al unităților administrativ-teritoriale, utilizate pentru realizarea serviciului, se concesionează operatorului căruia i s-a atribuit contractul de delegare a gestiunii”.

Această prevedere privind concesionarea bunurilor utilizate pentru realizarea serviciului se regăsea și la art. 24 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 51/2006, însă prin modificările aduse acesteia prin OUG nr. 58/2006, noțiunea de ”concesionare” a fost înlocuită cu cea de ”punere la dispoziție”, sens în care se prevede că bunurile ce compun sistemele de utilități publice prin intermediul cărora sunt furnizate/prestate serviciile de utilități publice pot fi puse la dispoziție și exploatate în baza contractului de delegare a gestiunii serviciului, punerea la dispoziție a sistemelor de

⁴⁸ Prin OUG nr. 1/2020 autoritatea de reglementare a eficienței energetice a fost transferată la Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri (MEEMA).

utilități publice fiind parte intrinsecă a contractelor de delegare a gestiunii serviciului.

Prin urmare, în actuala reglementare, prevederile celor două acte normative privind modalitatea juridică în care operatorul serviciului de iluminat utilizează bunurile ce compun sistemul de iluminat public, în cazul gestiunii delegate, sunt necorelate.

Principalele criterii de atribuire a contractelor de delegare a gestiunii

Legea nr. 230/2006 prevede la art. 22 alin. (6) că principalele criterii pentru atribuirea contractelor de delegare a gestiunii sunt reprezentate de existența garanțiilor profesionale și financiare ale operatorului, precum și indicatorii de performanță și nivelul tarifelor aplicate privind prestarea serviciului în condiții de calitate și de cantitate corespunzătoare.

Aceste criterii sunt menite să asigure prestarea serviciului la un nivel ridicat de performanță, precum și investițiile în sistemul de iluminat public, având ca obiectiv creșterea eficienței energetice a sistemului și, implicit, reducerea costurilor asociate serviciului.

Criteriile prevăzute de Legea nr. 230/2006 pentru atribuirea contractelor de delegare a gestiunii serviciului care, potrivit Legii - cadru nr. 51/2006 [art. 29 alin. 9], se realizează în baza prevederilor Legii nr. 98/2016, Legii nr. 99/2016 și Legii nr. 100/2016, trebuie corelate cu dispozițiile acestor acte normative privind criteriile de atribuire a contractelor de achiziție publică sau de concesiune, ce prevăd că autoritatea atribuie contractul ofertantului care a depus oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic, care se poate determina pe baza unor criterii de atribuire precum cel mai bun raport calitate - preț sau cel mai bun raport calitate - cost.

Astfel, criteriile de atribuire "*cel mai bun raport calitate-preț/calitate-cost*" se determină pe baza unor factori de evaluare care includ aspecte calitative, de mediu și/sau sociale, precum:

- calitatea, inclusiv avantajele tehnice, caracteristicile estetice și funcționale, accesibilitatea, conceptul de proiectare pentru toți utilizatorii, caracteristicile sociale, de mediu și inovatoare și comercializarea și condițiile acesteia;
- organizarea, calificarea și experiența personalului desemnat pentru executarea contractului, în cazul în care calitatea personalului desemnat poate să aibă un impact semnificativ asupra nivelului calitativ de executare a contractului;
- serviciile postvânzare, asistența tehnică și condițiile de livrare, cum ar fi data livrării, procesul de livrare și termenul de livrare sau de finalizare.

Stabilirea unor astfel de factori de evaluare și reflectarea acestora inclusiv în clauzele contractuale, asigură autoritatea de faptul că operatorul economic căruia i se delegă gestiunea serviciului de iluminat are capacitatea și va depune toate diligențele pentru aducerea și menținerea serviciului la nivelul de performanță solicitat.

2. Studii realizate de către alte structuri și instituții internaționale privind situația la nivelul UE în sectorul iluminatului public

2.1. Politici publice europene, cadrul legal european, decizii, comunicări interpretative ale Comisiei Europene

Cadrul legal european

- Directiva (UE) 2019/944 privind normele comune pentru piața internă de energie electrică și de modificare a Directivei 2012/27/UE (reformare)
- Directiva (UE) 2018/2002 de modificare a Directivei 2012/27/UE privind eficiența energetică
- Directiva (UE) 2018/844 de modificare a Directivei 2010/31/UE privind performanța energetică a clădirilor și a Directivei 2012/27/UE privind eficiența energetică care cuprinde măsuri care vor accelera ritmul renovării clădirilor pentru a se asigura sisteme mai eficiente din punct de vedere energetic și a îmbunătăți performanța energetică a clădirilor noi, făcându-le să devină mai inteligente
- COM(2020) 662 final A Renovation Wave for Europe - greening our buildings, creating jobs, improving lives
- Inițiativa „Valul de renovare a clădirilor”, face parte din Pactul Ecologic European, care dorește să optimizeze renovarea clădirilor, inclusiv prin încurajarea investițiilor și a finanțării.
- Directiva 2012/27/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 privind eficiența energetică, de modificare a Directivelor 2009/125/CE și 2010/30/UE și de abrogare a Directivelor 2004/8/CE și 2006/32/CE, modificată prin Directiva (UE) 2018/2002 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018
- Directiva 2009/125/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 octombrie 2009 de instituire a unui cadru pentru stabilirea cerințelor în materie de proiectare ecologică aplicabile produselor cu impact energetic
- Regulamentul (CE) nr. 245/2009 de implementare a Directivei 2005/32/CE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește cerințele de proiectare ecologică aplicabile lămpilor fluorescente fără balast încorporat, lămpilor cu descărcare de intensitate ridicată, precum și balasturilor și corpurilor de iluminat compatibile cu aceste lămpi, și de abrogare a Directivei 2000/55/CE a Parlamentului European și a Consiliului

- Regulamentul (UE) nr. 1194/2012 de punere în aplicare a Directivei 2009/125/CE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește cerințele de proiectare ecologică pentru lămpile direcționale, lămpile cu diode electroluminiscente și echipamentele aferente
- Directiva 2010/30/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 mai 2010 privind indicarea, prin etichetare și informații standard despre produs, a consumului de energie și de alte resurse al produselor cu impact energetic (reformare)
- Directiva 2008/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind deșeurile și de abrogare a anumitor directive
- Regulamentul (CE) nr. 66/2010 al Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009 privind eticheta UE ecologică
- Document de lucru al serviciilor Comisiei - Criteriile UE privind achizițiile publice ecologice pentru sistemele de iluminat rutier și de semnalizare rutieră, Bruxelles, 10.12.2018 SWD(2018) 494 final

2.1.1. Considerații generale

Din perspectivă legislativă, la nivelul Uniunii Europene nu există o normare distinctă/specială referitoare la iluminatul public (fie că este vorba despre iluminat stradal, arhitectural, festiv, etc).

Această aparentă omisiune din legislația europeană, pare surprinzătoare la prima vedere, în condițiile în care, iluminatul stradal reprezintă între 20% până la 30%⁴⁹ din consumul total de energie electrică al unei localități.

Însă ea poate fi explicată prin faptul că iluminatul public nu este încadrat ca un segment distinct de consum de energie sau ca un consumator de sine stătător ci este încadrat la categoria consumatorilor comerciali și sector public. La nivel european, consumatorii de energie electrică sunt clasificați conform Regulamentului (CE) 1099/2008 al Parlamentului European și al Consiliului European privind statisticile în domeniul energiei, în următoarele categorii și subcategorii:

⁴⁹ Cifrele diferă în funcție de studii sau de statistici, dar se încadrează în limitele indicate (comunicat de presă al AFM din 08.04.2020 referitor la Iluminatul public cu LED-uri pe străzile din România)

Industry sector				Consum final de energie - Industrie	FC_IND_E
+	Iron & steel			Siderurgie	FC_IND_IS_E
+	Chemical & petrochemical			Chimie și petrochimie	FC_IND_CPC_E
+	Non-ferrous metals			Metale neferoase	FC_IND_NFM_E
+	Non-metallic minerals			Minerale nemetalice	FC_IND_NMM_E
+	Transport equipment			Echipamente de transport	FC_IND_TE_E
+	Machinery			Mașini și utilaje	FC_IND_MAC_E
+	Mining & quarrying			Industria extractivă	FC_IND_MQ_E
+	Food, beverages & tobacco			Produse alimentare, băuturi și tutun	FC_IND_FBT_E
+	Paper, pulp & printing			Celuloză, hârtie și activități de tipărire	FC_IND_PPP_E
+	Wood & wood products			Lemn și produse din lemn	FC_IND_WP_E
+	Construction			Construcții	FC_IND_CON_E
+	Textile & leather			Industria textilă și a articolelor din piele	FC_IND_TL_E
+	Not elsewhere specified (industry)			Nespecificat în altă parte - Industrie	FC_IND_NSP_E
Transport sector				Consum final de energie - Transporturi	FC_TRA_E
+	Rail			Transport feroviar	FC_TRA_RAIL_E
+	Road			Transport rutier	FC_TRA_ROAD_E
+	Domestic aviation			Aviație internă	FC_TRA_DAVI_E
+	Domestic navigation			Navigație internă	FC_TRA_DNAVI_E
+	Pipeline transport			Transport prin conducte	FC_TRA_PIPE_E

+	Not elsewhere specified (transport)	Nespecificat în altă parte - Transporturi	FC_TRA_NSP_E
	Other sectors	Consum final de energie - Alte sectoare	FC_OTH_E
+	Commercial & public services	Comerț și servicii publice	FC_OTH_CP_E
+	Households	Gospodării	FC_OTH_HH_E
+	Agriculture & forestry	Agricultură/silvicultur	FC_OTH_AF_E
+	Fishing	Pescuit	FC_OTH_FISH_E
+	Not elsewhere specified (other)	Nespecificat în altă parte - Altele	FC_OTH_NSP_E

Această clasificare stă la baza tuturor statisticilor întocmite de EUROSTAT⁵⁰ în domeniul consumului de energie.

Singura reglementare și mențiune directă la iluminatul stradal se regăsește în Regulamentul (CE) nr. 245/2009, unde în Anexa VII sunt precizate valorile de referință indicative aplicabile produselor pentru iluminatul public stradal.

Cu toate acestea pentru iluminatul public, sunt aplicabile în mod direct actele normative ale organismelor europene care vizează domeniul energiei, cu predilecție de cele referitoare la eficiența energetică și politicile UE în acest sens.

Aplicarea politicilor privind eficiența energetică, care în esență vizează planul UE de eliminare până în 2050 a tuturor emisiilor cu efect de sferă⁵¹, vizează implicit și eficientizarea consumului de energie electrică pentru iluminatul public care în mod similar cu toți ceilalți consumatori, trebuie ca în final să fie asigurat 100% din surse nepoluante și să reducă consumul de energie electrică.

Preocupările Uniunii Europene în domeniul creșterii eficienței energetice s-au materializat începând cu anul 2000 și continuă în acord cu politicile din acest

⁵⁰ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/energy/data/database>

⁵¹ COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIUL EUROPEAN, CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR - Pactul ecologic european
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?qid=1588580774040&uri=CELEX:52019DC0640>

domeniu, prin adoptarea de acte normative care impun reguli specifice menite să asigure creșterea eficienței energetice la nivelul uniunii.

Pe parcursul anului 2016, Comisia Europeană a prezentat două pachete de propuneri de reformă a politicilor europene în domeniul energiei, anticipate în 2015 prin Strategia-cadru a Uniunii Energetice⁵². Aceste pachete sunt definitorii pentru sectorul energetic european fiind menite să accelereze tranziția energetică în UE.

În luna iulie 2016, a fost publicat un prim pachet de propuneri, cu privire la: reducerea emisiilor non-ETS în fiecare stat membru pentru perioada 2021-2030, contabilizarea emisiilor de gaze cu efect de seră rezultate din utilizarea terenurilor, schimbarea destinației terenurilor și silvicultură, precum și o comunicare privind o strategie europeană pentru decarbonarea sectorului transporturilor.

La 30 noiembrie 2016, Comisia Europeană a prezentat al doilea pachet de reformă, intitulat „Energie Curată pentru Toți”, care include o serie de propuneri legislative de mare importanță.

2.1.2. Cadrul legal european - principalele reglementări europene din domeniul energiei, cu impact direct asupra iluminatului public (stradal, arhitectural, festiv).

- **Regulamentul (UE) 2018/1999 privind guvernarea uniunii energetice⁵³**

Obiectivul acestui regulament este de a asigura că strategia privind uniunea energetică este pusă în aplicare într-un mod coordonat și coerent la nivelul celor 5 dimensiuni ale sale.

În sens mai larg, regulamentul urmărește, de asemenea, să asigure că uniunea energetică își atinge obiectivele, în special obiectivele cadrului de politici al UE privind clima și energia pentru 2030 și ale Acordului de la Paris privind schimbările climatice.

Regulamentul prevede obligația țărilor UE de a pregăti și raporta Comisiei strategii de reducere a emisiilor pe termen lung din perspectiva unei perioade de 50 de ani,

⁵² https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-strategy-and-energy-union_en

⁵³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/LSU/?uri=CELEX:32018R1999>

în vederea contribuiri la obiectivele mai ample ale dezvoltării durabile și la obiectivul pe termen lung stabilit prin Acordul de la Paris.

- **Directiva 2012/27/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 privind eficiența energetică, de modificare a Directivelor 2009/125/CE și 2010/30/UE și de abrogare a Directivelor 2004/8/CE și 2006/32/CE, modificată prin Directiva (UE) 2018/2002 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018, care a fost modificată prin Directiva (UE) 2018/2002 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018⁵⁴**

Directiva 2012/27/UE, împreună cu amendamentul său, urmărește să adapteze legislația UE în domeniul energiei în conformitate cu obiectivele privind eficiența energetică și de climă din 2030 și să contribuie la strategia Uniunii energetice

Directiva 2012/27/UE vizează îmbunătățirea eficienței energetice cu 20% până în 2020 în comparație cu nivelurile din 1990 și a inclus o cerință pentru toate țările UE de a stabili obiective naționale de eficiență energetică pentru atingerea acestui scop. Aceasta promovează eficiența energetică* în întreaga UE prin intermediul unui cadru comun de măsuri care acoperă fiecare etapă a lanțului energetic, de la generare la distribuție și consum final.

Această directivă, revizuită prin Directiva (UE) 2018/2002, împreună cu directiva revizuită privind energia regenerabilă și un nou regulament privind guvernanta, fac parte din pachetul Energie curată pentru toți europenii.

Principalele modificări ale directivei din 2012 includ:

- atingerea unui **obiectiv de eficiență energetică de 32,5%** până în 2030 și anticiparea unor îmbunătățiri ulterioare;
- **eliminarea barierelor** de pe piața energiei care împiedică furnizarea și utilizarea acestora în mod eficient;
- țările UE să-și stabilească propriile contribuții naționale pentru 2020 și 2030;
- începând cu anul 2020, țările UE vor cere **companiilor de utilități** să-i ajute pe consumatori să utilizeze cu 0,8% mai puțină energie în fiecare an (pentru Malta și Cipru 0,24%), ceea ce va atrage investiții private și va sprijini noi concurenți pe piață;

⁵⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/LSU/?uri=CELEX:32018L2002>

- consolidarea aspectelor sociale ale eficienței energetice prin luarea în considerare a **sărăciei energetice** în elaborarea schemelor de eficiență energetică și a măsurilor alternative.
- Directiva 2009/125/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 octombrie 2009 *de instituire a unui cadru pentru stabilirea cerințelor în materie de proiectare ecologică aplicabile produselor cu impact energetic*⁵⁵

Instituirea unei metodologii legislative la nivelul UE pentru proiectarea ecologică a produselor cu impact energetic este eficientă și consecventă, prevenind suprapunerile sau diferențele între inițiativele voluntare sau de reglementare din plan național.

Directiva instituie un cadru de cerințe minime privind proiectarea ecologică, pe care trebuie să le întrunească bunurile care consumă energie înainte de a putea fi utilizate sau comercializate în UE. Aceasta nu se aplică pentru mijloacele de transport destinate persoanelor și bunurilor.

Aspecte-cheie

- Cerințele în materie de proiectare ecologică acoperă toate etapele ciclului de viață al unui produs: de la materia primă, fabricare, ambalare și distribuție până la instalare, întreținere, utilizare și sfârșitul vieții.
- Pentru fiecare etapă, organismele desemnate de țările UE evaluează diverse aspecte legate de mediu. Respectivul organism verifică aspecte precum consumul de materiale și de energie, emisiile și deșeurile preconizate și posibilitățile de re folosire, de reciclare și de recuperare.
- Producătorii trebuie să întocmească un profil ecologic* al produselor lor, pe care să îl utilizeze pentru a evalua posibilități alternative de proiectare.
- Produsele care întrunesc cerințele poartă marcajul CE și pot fi comercializate oriunde în UE.

- **Acordul de la Paris:**

Odată cu publicarea Strategiei Uniunii Energetice, Uniunea Europeană și-a asumat un rol important în privința combaterii schimbărilor climatice, prin: securitate

⁵⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/LSU/?uri=CELEX:32009L0125>

energetică, decarbonare, eficiență energetică, piața internă a energiei și cercetare, inovare și competitivitate.

Astfel, Uniunea Europeană⁵⁶ s-a angajat să îndeplinească obiectivele din Acordul de la Paris privind schimbările climatice prin stabilirea unor obiective privind energia și clima la nivelul anului 2030: „*reducerea emisiilor interne de gaze cu efect de seră cu cel puțin 40% până în 2030, comparativ cu 1990; consum de energie din surse regenerabile de 32% în 2030; îmbunătățirea eficienței energetice cu 32,5% în 2030; obiectivul de interconectare a pieței de energie electrică la un nivel de 15% până în 2030.*”⁵⁷

- **Comunicare a Comisiei din 11.12.2019 Privind Pactul Verde European**

Pactul ecologic european (the European Green Deal) prevede un program de acțiuni menite să sporească utilizarea eficientă a resurselor prin tranziția la o economie curată, circulară, la refacerea biodiversității și la oprirea poluării.

Pactul Verde European propune adoptarea unei Legi europene a climei prin care statele membre să fie obligate să ia măsuri în vederea atingerii scopului de neutralitate climatică până în 2050, respectiv să investească în tehnologii prietenoase cu mediul, să sprijine inovarea în industrie, să implementeze forme de transport public mai curate, mai ieftine și mai sănătoase, să decarbonizeze sectorul energetic, să se asigure că imobilele sunt mai eficiente energetic.⁵⁸

- **Planul privind obiectivele climatice pentru 2030⁵⁹ - prezentat la 17 septembrie 2020**

Prin planul privind obiectivele climatice pentru 2030, Comisia propune un obiectiv mai ambițios în ceea ce privește reducerea, până în 2030, a emisiilor de gaze cu efect de seră în UE cu cel puțin 55 % față de nivelurile din 1990. Aceasta reprezintă

⁵⁶ European Commission, “COM(2018) 773 Final - A Clean Planet for All A European Strategic Long-Term Vision for a Prosperous, Modern, Competitive and Climate Neutral Economy,” COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL AND THE EUROPEAN PARLIAMENT, 2018, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0773&from=EN>.

⁵⁷ Ministerul Energiei, “Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030 - proiect.”

⁵⁸ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

⁵⁹ https://ec.europa.eu/clima/policies/eu-climate-action/2030_ctp_ro

o creștere substanțială în comparație cu obiectivul existent (cel puțin 40% față de obiectivul anterior).

Noua propunere respectă angajamentul asumat în Comunicarea Privind Pactul Verde European de a prezenta un plan global pentru a îndeplini noul obiectiv al Uniunii Europene de 55 % la orizontul 2030, într-un mod responsabil. De asemenea, aceasta este în conformitate cu obiectivul Acordului de la Paris de a menține creșterea temperaturii globale cu mult sub 2°C și de a continua eforturile de menținere a acesteia la 1,5°C.

Comunicări ale Comisiei Europene

- **Foaie de parcurs pentru trecerea la o economie competitivă cu emisii scăzute de dioxid de carbon până în 2050- COM(2011) 112 final**

UE a stabilit un set de obiective pe termen lung, până în anul 2050. În ceea ce privește sectorul imobiliar, obiectivul UE pentru trecerea la o economie competitivă cu emisii scăzute de dioxid de carbon până în anul 2050⁶⁰, identifică necesitatea de a reduce cu 88%-91% emisiile de dioxid de carbon din sectorul rezidențial și din sectorul serviciilor (denumite colectiv sectorul imobiliar) până în 2050, comparativ cu nivelurile din 1990

- **CARTE VERDE - Iluminând viitorul Accelerarea implementării tehnologiilor de iluminare inovatoare COM(2011) 889 final**

Una dintre principalele comunicări ale Comisiei Europene privind iluminatul este Cartea Verde.

În cuprinsul acesteia Comisia menținează expres că tehnologia iluminării cu semiconductori (tehnologia SSL) poate contribui semnificativ la îndeplinirea obiectivului UE de creștere a eficienței energetice și sunt descrise elementele cheie din strategia europeană pentru accelerarea utilizării de produse SSL de înaltă calitate.

Tehnologia SSL este reprezentată de surse de lumină LED, diode electroluminiscente organice (OLED), corpuri de iluminat și dispozitive de comandă, iar Comisia descrie SSL ca fiind cea mai eficientă și versatilă tehnologie din punct de vedere energetic, oferind o iluminare și o performanță de înaltă calitate.

⁶⁰ COM(2011) 112 final, "Foaie de parcurs pentru trecerea la o economie competitivă cu emisii scăzute de dioxid de carbon până în 2050," 2011, http://publications.europa.eu/resource/cellar/3e89b8f3-d990-4f3d-909b-ce7b779cad17.0021.02/DOC_3.

Printre motivele pentru care este promovată utilizarea tehnologiei SSL sunt: eficiența energetică (corpurile de iluminat care funcționează în baza tehnologiei SSL fiind asemănătoare cu echivalentele lor mai avansate avansate, respectiv lămpile fluorecente sau lămpile cu halogen); calitatea înaltă a iluminatului și a confortului vizual; durata lungă de viață cu costuri de întreținere scăzute; faptul că nu conțin mercur.

Comisia menționează că tehnologia SSL are potențial de a deveni tehnologia de înlocuire pentru dispozitivele tradiționale utilizate în prezent pentru iluminatul stradal. La nivelul Uniunii Europene s-au lansat proiecte-pilot având ca scop familiarizarea cu această tehnologie în orașe precum Amsterdam, Berlin, Bremen, Bruxelles, Lyon, Manchester, Toulouse, etc., existând deja și proiecte prin care se finanțează inovarea în domeniul SSL.

Printre aspectele identificate de Comisie că pot ridica dificultăți în calea utilizării la scară largă a tehnologiei SSL sunt: produsele LED de calitate inferioară; prețuri inițiale de achiziție ridicate; lipsa de cunoștințe a utilizatorilor referitoare la avantajele și capacitățile tehnologiei SSL; perimarea rapidă a tehnologiei existente și utilizate la un anumit moment pentru fabricarea produselor din cauza evoluției rapide a acesteia.

În ceea ce privește adoptarea tehnologiei la nivelul orașelor, principala barieră identificată este aceea că orașele nu beneficiază sau nu cunosc posibilitățile de finanțare existente pentru investițiile inițiale necesare înlocuirii tehnologiei de iluminat existente cu tehnologia SSL.

Pentru accelerarea integrării tehnologiei SSL pentru iluminatul public, Comisia consideră criteriile aplicabile achizițiilor publice ecologice (criteriile APE) un instrument pe care autoritățile publice îl pot utiliza în vederea sprijinirii implementării la scară largă a tehnologiei SSL. De asemenea, Comisia promovează utilizarea mecanismului European Local Energy Assistance și Fondul European pentru eficiență energetică în vederea finanțării studiilor de fezabilitate pentru investițiile în energie sustenabilă la nivel european.

În vederea înțelegerii avantajelor tehnologiei SSL, precum și varietatea de corpuri de iluminat care utilizează aceasta tehnologie, Comisia încurajează statele la crearea de piețe-pilot prin implementarea tehnologiei SSL. De asemenea, Comisia promovează cooperarea strânsă între autoritățile locale responsabile pentru asigurarea iluminatului și societățile din industria aferentă.

Nu în ultimul rând, Comisia consideră că evoluția actuală a sistemelor inteligente și de comunicații indică faptul că va avea loc o trecere progresivă de la corpurile de iluminat curente la corpurile care utilizează tehnologia SSL, arătând că "sistemele inteligente și de comunicații vor transforma treptat industria iluminatului într-o industrie a furnizorilor de sisteme și servicii de iluminat".

- **PERSPECTIVA ENERGETICĂ 2050** - Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor și Banca Europeană de Investiții, **COM/2011/0885 final**

Perspectiva energetică 2050⁶¹ prin care „creșterea potențialului de eficiență energetică a clădirilor noi și existente este esențială” pentru un viitor sustenabil din punct de vedere energetic contribuie în mod semnificativ la scăderea cererii de energie, la sporirea securității aprovizionării cu energie și la o mai mare competitivitate;

- **PLANUL 2011 PENTRU EFICIENȚĂ ENERGETICĂ** Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor și Banca Europeană de Investiții

Prin planul pentru o Europa eficientă din punct de vedere energetic⁶², s-a identificat sectorul imobiliar ca fiind printre primele trei sectoare responsabile pentru 70%-80% din totalul impactului negativ asupra mediului. Realizarea de construcții mai bune și optimizarea utilizării acestora în cadrul UE ar scădea cu peste 50% cantitatea de materii prime extrase din subteran și ar putea reduce cu 30% consumul de apă.

- **UN CADRU PENTRU POLITICA PRIVIND CLIMA ȘI ENERGIA ÎN PERIOADA 2020-2030** -Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor și Banca Europeană de Investiții

Prin cadrul pentru politica privind energia și clima, Uniunea Europeană a stabilit obiective care trebuie atinse până în 2020 în ceea ce privește reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (20 %), ponderea energiei din surse regenerabile (20 %) și îmbunătățirile în domeniul eficienței energetice (20 %).

⁶¹ COM/2011/0885 final, “Perspectiva energetică 2050 - COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL ȘI COMITETUL REGIUNILOR,” 2011, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:52011DC0885> .

⁶² COM(2011) 109 final, “Planul 2011 Pentru Eficiență Energetică COMUNICAREA COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR,” 2011, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0109&from=RO>.

- **ENERGIE CURATĂ PENTRU TOȚI EUROPENII - Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor și Banca Europeană de Investiții⁶³**

Comisia a prezentat un set de propuneri de reglementare și măsuri de facilitare menite să modernizeze economia și să stimuleze investițiile în sectoarele legate de energia curată, cu urmărirea a trei obiective:

- Plasarea eficienței energetice pe primul loc
- Atingerea poziției de lider mondial în domeniul energiei din surse regenerabile
- Asigurarea de condiții echitabile pentru consumatori

S-a stabilit rolul deosebit al eficienței energetice și a fost revizuit obiectivul UE privind eficiența energetică, în conformitate cu solicitarea Consiliului European din octombrie 2014, în sensul că s-a recomandat stabilirea unui obiectiv obligatoriu la nivelul UE de 30 % până în 2030.

- **COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR**
Conturarea viitorului digital al Europei COM/2020/67 final⁶⁴

În următorii cinci ani, Comisia se va axa pe trei obiective-cheie, pentru a se asigura că soluțiile digitale ajută Europa să își continue propriul drum către o transformare digitală care să funcționeze în beneficiul cetățenilor, cu respectarea valorilor noastre. Astfel, Europa se va plasa în rolul de inițiator de tendințe în dezbaterile la nivel mondial.

• O tehnologie în serviciul cetățenilor: dezvoltarea, implementarea și adoptarea de tehnologii care produc o schimbare reală în viața de zi cu zi a oamenilor; o economie puternică și competitivă, care controlează și modelează tehnologia într-un mod care să respecte valorile europene.

• O economie echitabilă și competitivă: o piață unică fără piedici, în care întreprinderile de toate dimensiunile și din toate sectoarele pot concura în condiții de egalitate și pot dezvolta, comercializa și utiliza tehnologii, produse și servicii digitale la o scară care să le stimuleze productivitatea și competitivitatea la nivel mondial și în care consumatorii pot avea încredere că li se respectă drepturile.

• O societate deschisă, democratică și durabilă: un mediu de încredere în care cetățenii sunt stăpâni pe modul în care acționează și interacționează, precum și pe datele pe care le furnizează, atât online, cât și offline; o cale europeană către transformarea digitală care să consolideze valorile noastre democratice, să respecte drepturile noastre fundamentale și să contribuie la o economie durabilă, neutră din

⁶³ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016DC0860\(01\)&from=SL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016DC0860(01)&from=SL)

⁶⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=COM%3A2020%3A67%3AFIN>

punctul de vedere al impactului asupra climei și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor.

2.2. Studii cu privire la serviciul de iluminat public efectuate de către structuri/instituții internaționale

2.2.1. Analiza, din punct de vedere tehnic, a studiilor realizate de către alte structuri și instituții internaționale privind situația la nivelul UE în sectorul iluminatului public

- **CRITERIILE UE PRIVIND ACHIZIȚIILE PUBLICE ECOLOGICE (APE) PENTRU SISTEMELE DE ILUMINAT RUTIER ȘI DE SEMNALIZARE RUTIERĂ**

Unul dintre cele mai importante studii tehnice realizate la nivel european din ultimii ani este reprezentat de Raportul tehnic care a stat la baza actualizării Criteriilor UE privind achizițiile publice ecologice (APE) pentru sistemele de iluminat rutier și de semnalizare rutieră (cele adoptate în anul 2018 le-au înlocuit pe cele din anul 2012)

Elaborarea criteriilor UE privind Achiziții Publice Ecologice (APE) a avut ca scop oferirea unui instrument autorităților publice pentru a le ajuta să se asigure că bunurile, serviciile și lucrările de care au nevoie sunt achiziționate și executate într-un mod care reduce impactul lor asupra mediului.

Criteriile APE reprezintă un instrument facultativ pe care autoritățile publice îl pot utiliza în procesul de achiziție și pot fi integrate cu modificări minime în documentele de achiziție ale autorităților drept criterii de selecție, specificații tehnice, criterii de atribuire și clauze de executare a contractului.

Criteriile UE privind APE pentru sistemele de iluminat stradal vizează minimizarea impacturilor cheie asupra mediului asociate cu proiectarea, instalarea și funcționarea acestor sisteme.

Analizele efectuate în vederea elaborării acestor criterii au condus la următoarele concluzii:

- principalul impact asupra mediului derivă din consumul de energie în timpul fazei de utilizare a sistemelor de iluminat public, acest impact putând fi redus prin combinarea corpurilor de iluminat și a surselor de lumină cu eficacitate luminoasă ridicată, prin reducerea intensității luminoase în perioadele de trafic redus și prin selectarea celei mai scăzute clase de lumină necesare pentru drumuri pentru a preveni supra-iluminarea inutilă;
- un impact semnificativ asupra mediului îl are și poluarea luminoasă, care se propune a fi redusă pe baza configurării luminilor verticale și orizontale și prin limitarea Temperaturii de Culoare Corelată și a emisiei de lumină albastră;

- impactul asupra mediului este influențat și de durata de viață a surselor de lumină și a accesoriilor acestora, care prezintă relevanță și pentru costul ciclului de viață, astfel încât criteriile APE stabilesc cerințe privind garanțiile minime, gradul de etanșeitate, frecvența defecțiunilor sistemelor de control și posibilitatea de reparare, cu scopul de a se asigura o durată de viață prelungită.

Criteriile UE privind APE pentru sistemele de iluminat stradal și de semnalizare rutieră au fost elaborate și publicate inițial în 2012, și apoi actualizate în anul 2018, și acoperă două tipuri diferite de iluminat, respectiv „iluminat stradal” și „semnalizatoare rutiere”, ale căror definiții sunt legate de standardele tehnice EN 13201 și respectiv EN 12368.

Odată cu evoluția tehnologiilor utilizare și a politicilor de mediu, criteriile inițiale au fost actualizate în anul 2016, precum și la finalul anului 2018⁶⁵.

Raportul intitulat *Revizuirea criteriilor UE privind Achizițiile Publice Ecologice pentru sistemele de iluminat rutier și de semnalizare rutieră - Raport tehnic și propunere de criterii*

În anul 2019 Comisia Europeană a publicat documentul intitulat *Revizuirea criteriilor UE privind Achizițiile Publice Ecologice pentru sistemele de iluminat rutier și de semnalizare rutieră - Raport tehnic și propunere de criterii*⁶⁶.

S-a arătat astfel că aplicarea acestor criterii ajută la o mai bună înțelegere a aspectelor care trebuie luate în considerare legat de proiectarea sistemelor de iluminat rutier (de exemplu, nivelul maxim de iluminare, capacitatea de reducere a intensității luminoase), de specificațiile reale ale produselor achiziționate (cerințe privind furnizarea de instrucțiuni și etichetare), pentru deținerea de informații exacte privind infrastructura lor (cerințele de etichetare a echipamentelor) și pentru a monitoriza performanța sistemului de iluminat (cerințe privind măsurarea și AECI - Indicatorul anual al consumului de energie).

Raportul tehnic elaborat în anul 2019 de către Comisia Europeană cuprinde o analiză generală cu privire la iluminatul rutier și semnalizatoarele rutiere din punct de vedere al reglementării, al aspectelor de ordin tehnic, precum și al impactului asupra mediului, aspecte care au fost avute în vedere la elaborarea criteriilor APE.

(i) Standardele tehnice relevante pentru elaborarea criteriilor APE

⁶⁵ Comisia Europeană, “DOCUMENT DE LUCRU AL SERVICIILOR COMISIEI - Criteriile UE Privind Achizițiile Publice Ecologice Pentru Sistemele de Iluminat Rutier Și de Semnalizare Rutieră” (Bruxelles, 2018), <https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/toolkit/traffic/RO.pdf>.

⁶⁶ Donatello S., et al., *Revision of the EU Green Public Procurement Criteria for Road Lighting and traffic signals*, EUR 29631 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2019, ISBN 978-92-79-99077-9, doi:10.2760/372897, JRC115406.

Iluminatul stradal este definit în standardul corespunzător din seria EN 13201.

Standardul EN 13201 oferă numai recomandări privind definirea clasei de drumuri și nivelurile de iluminare asociate, însă nu este obligatoriu din punct de vedere juridic. Decizia cu privire la acest aspect aparține autorităților locale sau autorităților rutiere, cu respectarea reglementărilor de planificare locală sau regională și / sau, acolo unde este cazul, planuri naționale de iluminat.

S-a arătat că pentru a reduce poluarea luminoasă, alegerea clasei trebuie făcută întotdeauna folosind principiul „cât de scăzut se poate în mod rezonabil” (ALARA) în orice moment.

Raportul tehnic CEN / TR 13201-1: 2014 oferă îndrumări cu privire la alegerea celei mai adecvate clase de iluminat pentru o anumită situație.

Standardul european EN 13201-2: 2016 conține cerințe de performanță (nivel de lumină, uniformitate, orbire) pentru diferite clase de iluminat.

Partea 3 din Standardul EN 13201 se referă la calcularea performanței, Partea 4 conține metode de măsurare a performanței iluminatului, iar Partea 5 definește indicatorii de performanță energetică care au fost incluși în vedere la elaborarea criteriilor APE.

Standardul EN 12368:2006 vizează echipament pentru dirijarea traficului (semafoare) și stabilește condițiile performanței vizuale, structurale și de mediu, precum și metodele de încercare a semafoarelor ce se utilizează pentru pietoni și traficul rutier.

(ii) Analiza de piață

S-a arătat că la nivelul anului 2015, distribuția estimată a tehnologiilor de lămpi utilizate în iluminatul rutier UE28 era următoarea: 53% lămpi cu sodiu de înaltă presiune (HPS); 23% lămpi cu mercur de înaltă presiune (HPM); 8% lămpi cu halogenuri metalice (MH); 6% Sodiu de joasă presiune (LPS); 6% lămpi fluorescente compacte (CFL) și 4% LED⁶⁷.

S-a estimat că rata de înlocuire a lămpilor din sistemul de iluminat rutier este de 29 de ani. De asemenea, s-a arătat că tehnologia LED va deveni dominantă în cadrul tehnologiilor de iluminat rutier din Europa, atât ca urmare a unui trend descendent al costurilor tehnologiilor de iluminat cu LED, cât și ca urmare a următoarelor aspecte:

⁶⁷ Comisia Europeană, “DOCUMENT DE LUCRU AL SERVICIILOR COMISIEI - Criteriile UE Privind Achizițiile Publice Ecologice Pentru Sistemele de Iluminat Rutier Și de Semnalizare Rutieră.”

- Lămpile cu mercur de înaltă presiune (HPM) au fost eliminate treptat din aprilie 2015 conform Regulamentului CE 245/2009, deci această cotă de 23% va scădea în cele din urmă la 0%;
- Durata de viață tipică a lămpilor fără LED este de 2-8 ani, în timp ce lămpile LED pot dura > 15 ani.

(iii) Analiza din punct de vedere tehnic

În urma unei analize tehnice a componentelor cheie și a tehnologiei implicate în instalațiile de iluminat rutier la nivelul anului de referință 2019, a rezultat că principalele tehnologii ale lămpilor sunt:

- Diode emițătoare de lumină (LED-uri);
- Lămpi cu descărcare de înaltă intensitate (HID), care includ halogenuri metalice (MH), sodiu de înaltă presiune (HPS) și mercur de înaltă presiune (HPM); Sodiu de joasă presiune (LPS) și lămpi fluorescente compacte (CFL).

Din punct de vedere tehnic, au fost punctate următoarele aspecte:

- Balasturi / echipamente de comandă / drivere

Lămpile cu LED necesită balasturi electronice, în timp ce lămpile HPS și MH pot folosi balasturi electronice sau magnetice. Cu toate acestea, durata de viață a balasturilor magnetice este foarte lungă (30-50 de ani posibil), în timp ce defectarea celei mai slabe componente individuale dintr-un dispozitiv de control electronic (de exemplu, condensatori electrolitici) poate duce la defectarea bruscă a unei lămpi care funcționează perfect.

Eficiența minimă a balastului a fost stabilită în Regulamentul de proiectare ecologică CE 245/2009 și, de asemenea, în criteriile APE existente publicate în 2012.

- Sisteme de reducere a intensității luminoase (dimming) și de control

S-a arătat că diminuarea intensității luminii va reduce întotdeauna consumul de energie al unei instalații de iluminat, deși reducerile de energie nu sunt perfect proporționale cu scăderea intensității luminii, din cauza energiei necesare în stand-by și a funcționării circuitelor de control.

- Lămpi și surse de lumină

Aspectele cheie care trebuie luate în considerare în ceea ce privește lampa / sursa de lumină sunt:

- Eficacitatea luminoasă (puterea luminii împărțită la consumul de energie)
- Factorul de supraviețuire a lămpii (câte defectiuni bruște într-un interval de timp)

- Factorul de întreținere a lumenului lămpii (adică reducerea treptată a puterii de iluminare odată cu îmbătrânirea sursei de lumină)

Criteriile APE publicate în 2012 urmează aceeași abordare ca și cerințele Regulamentului (CE) nr. 245/2009 stabilind cerințe minime de eficacitate luminoasă prin intermediul unor criterii de bază, respectiv criterii cuprinzătoare.

- Corpuri de iluminat și întreținerea corpurilor de iluminat

Întrucât pe carcasa corpurilor de iluminat se depune treptat un strat de praf sau murdărie, ce va restricționa eficacitatea luminii, întreținerea corpurilor de iluminat reprezintă un aspect important.

În cazul tehnologiilor cu lămpi cu descărcare, în cazul cărora lampa trebuia înlocuită la fiecare 2-4 ani, curățarea se realiza, în mod normal, odată cu înlocuirea lămpii. Însă în cazul lămpilor cu LED, a căror durată de viață este mai lungă, este necesară includerea în programul de întreținere a unor cicluri de curățare dedicate.

În acest mod, curățarea frecventă a corpurilor de iluminat contribuie la menținerea puterii de lumină și conduce la economii de energie.

Un aspect cheie care trebuie avut în vedere în ceea ce privește corpurile de iluminat cu LED vizează posibilitatea ca acestea să fie reparate. Principala distincție între un corp de iluminat cu LED reparabil și unul nereparabil este posibilitatea de a deschide corpul de iluminat cu instrumente de service normale și de a scoate și înlocui dispozitivele electronice componente și lampa în sine.

(iv) Analiza de mediu

Din punct de vedere al ecologiei, poluarea luminoasă poate fi definită drept lumină nefirească provocată de activități antropice. Principalele impacturi negative ale poluării luminoase artificiale pot fi împărțite după cum urmează:

- luminarea cerului (skyglow), în special lumina bogată în albastru (conform CIE 126: 1997);
- lumina intruzivă (conform CIE 150: 2003), care creează strălucire orbitoare;
- impactul ecologic constând în modificările cauzate de lumina artificială în comportamentul, metabolismul și ciclul de viață al unor viețuitoare.

Un factor cheie pentru combaterea poluării luminoase este evitarea supra-iluminării drumurilor. Prin urmare, atunci când se decide nivelul de iluminare pentru o anumită secțiune de drum se recomandă aplicarea principiului „cât de scăzut se poate în mod rezonabil” (ALARA) și acesta poate include posibilitatea de a reduce intensitatea luminii în perioadele de trafic redus.

(v) Scopul criteriilor APE

Din această perspectivă, au fost punctate următoarele aspecte:

- Infrastructura de iluminat

Din analiza efectuată cu privire la rețelele de iluminat ale municipalităților și autorităților rutiere, s-a constatat că durata de viață tipică a stâlpilor de iluminat rutier și a unor corpuri de iluminat poate depăși 30 de ani și că există o tendință către trecerea treptată la lămpi cu LED cu puteri variate și cu programe de modificare a intensității luminii.

Pentru a optimiza investițiile în echipamente noi de iluminat, este crucial pentru autoritățile publice să aibă o înțelegere clară a performanței rețelelor existente. În acest scop, informațiile esențiale vizează: numărul de puncte de lumină, specificațiile corpurilor de iluminat (eficacitate, lumină ascendentă, anul instalării), detalii despre lampă (tehnologie, putere nominală, CCT, model, anul instalării) și echipamente electrice auxiliare (balast / driver, controlul intensității luminoase etc.)

- Contractarea serviciilor de iluminat sau de energie

Analiza ce a stat la baza elaborării Raportului tehnic a relevat că, în mod uzual, autoritățile municipale sau autoritățile rutiere achiziționează echipamentele de iluminat rutier și dețin proprietatea asupra infrastructurii. Aceleași autorități își asumă responsabilitatea finală pentru întreținerea echipamentelor de iluminat, care este efectuată fie de personal calificat intern, fie de subcontractanți.

Combinția dintre constrângerile bugetelor publice de cheltuieli anuale, disponibilitatea limitată de capital și potențialul de economii majore de energie pe termen lung prin investiții semnificative în 24 de noi tehnologii LED a condus la o nouă abordare a achizițiilor: achiziționarea de servicii de iluminat.

În ceea ce privește criteriile propuse, s-au avut în vedere faptul că prețul pe lumen este influențat semnificativ de următorii factori:

- cerințele minime privind eficacitatea corpului de iluminat, deoarece există o relație directă între consumul de energie și prețul pe lumen;
- cerințele minime privind poluarea luminoasă, deoarece acestea limitează disponibilitatea produselor din care se poate alege, însă în același timp nu vor oferi economii de costuri operaționale care se pot traduce într-un preț mai mic pe lumen.
- cerințele minime privind durabilitatea produsului întrucât acestea limitează disponibilitatea produselor din care se poate alege, iar produsele mai durabile tind să fie asociate cu componente de calitate superioară, care vor fi mai scumpe.

De asemenea, s-a constatat că alegerea duratei contractului ESCO ar avea un impact mult mai clar decât orice cerință de durabilitate specifică produsului.

(vi) Criterii de selecție

Criteriile de selecție se concentrează pe aspecte tehnice și se aplică pentru:

- Echipele de proiectare a instalațiilor de iluminat

Acest criteriu vizează dovezi care să demonstreze că ofertantul îndeplinește cerințele minime privind deținerea cunoștințelor și gamei de competențe necesare pentru a proiecta cu succes un sistem de iluminat nou sau renovat.

În acest scop, în mai multe țări a avut loc introducerea recentă și recunoașterea gradului de expert european în iluminat, care ar putea fi folosită ca referință în țările relevante.

- Echipele care execută instalațiile de iluminat

Acest criteriu vizează dovezi care să demonstreze că ofertantul are cunoștințele și competențele necesare referitoare la deschiderea, amplasarea și să conectarea corpurilor de iluminat, precum și punerea în funcțiune a unui punct de iluminat controlat.

(vii) Criterii privind consumul de energie

În cadrul Raportului tehnic s-a arătat că pentru orice cerință privind nivelul de iluminare al unei instalații, există o legătură clară între beneficiile de mediu și eficiența energetică îmbunătățită a surselor de lumină și a corpurilor de iluminat.

Un alt aspect urmărit prin îmbunătățirea eficienței energetice este, desigur, reducerea costurilor, însă atenție sporită ar trebui acordată costurilor ciclului de viață și nu doar a costurilor operaționale.

În afară de iluminat mai eficient, trebuie acordată atenție economiilor potențiale care se pot obține prin utilizarea comenzilor de reducere a intensității luminii și, prin urmare, a consumului de energie, în perioadele de utilizare rutieră scăzută programate.

Importanța reducerii intensității luminii se reflectă în specificațiile tehnice ce vizează compatibilitatea surselor de lumină și a corpurilor de iluminat cu comenzile de dimming și cu capacități minime de dimming exprimate în procente.

În criteriile APE din 2012, cerințele minime pentru eficacitatea luminoasă au fost definite pentru diferite tehnologii de lămpi atunci când se achiziționau lămpi, balasturi sau corpuri de iluminat.

Eficacitatea luminoasă minimă necesară nu au fost stabilită doar în funcție de efectul diferitelor tehnologii de lămpi, ci a variat și în funcție de puterea nominală,

deoarece puterea nominală are o influență asupra eficienței energetice a principalelor tehnologii de lămpi utilizate în 2012 (adică tehnologii de tip HID). Pierderile de energie datorate balasturilor au fost tratate separat.

Însă această soluție nu a avut condus în mod semnificativ la îmbunătățirea eficienței energetice, deoarece simpla înlocuire a lămpilor și balasturilor existente cu altele mai eficiente din punct de vedere energetic poate duce la supra-iluminare, în timp ce consumul de energie rămâne același.

În acest context, când au fost avute în vedere criteriile pentru instalațiile de iluminat noi sau renovarea instalațiilor existente, criteriile GPP UE din 2012 au făcut unele încercări de a lega eficiența energetică de nivelul de iluminare al drumurilor din clasa C și clasa P.

Creșterea tehnologiei de iluminare cu LED înseamnă că în prezent există multe opțiuni pentru îmbunătățirea eficienței energetice a instalațiilor de iluminat rutier și că criteriile de eficiență energetică nu trebuie să fie nuanțate pentru puterea nominală.

În cadrul criteriilor privind consumul de energie, s-au punctat aspecte privind:

- Eficacitatea corpurilor de iluminat

Trebuie avut în vedere faptul că în conformitate cu articolul 6 din Directiva privind eficiența energetică, achizițiile pentru autoritățile guvernamentale centrale trebuie să vizeze numai produse care respectă criteriile de eficiență energetică specificate în măsurile de punere în aplicare, dacă un produs este vizat de o astfel de măsură de punere în aplicare în temeiul Directivei privind proiectarea ecologică (Directiva Ecodesign)⁶⁸, care a creat un cadru instituțional pentru stabilirea cerințelor în materie de proiectare ecologică aplicabile produselor cu impact energetic semnificativ asupra mediului.

Cu privire la iluminatul rutier, Regulamentul 245/2009⁶⁹ este în vigoare în prezent și urmează a fi abrogat la data de 1 septembrie 2021 prin Regulamentul (EU) 2019/2020 din 1 octombrie 2019 *de stabilire a cerințelor în materie de proiectare ecologică aplicabile surselor de lumină și dispozitivelor de comandă separate în temeiul Directivei 2009/125/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Regulamentelor (CE) nr. 244/2009, (CE) nr. 245/2009 și (UE) nr. 1194/2012 ale Comisiei*, care cuprinde prevederi privind numeroase aspecte și caracteristici ale surselor de iluminat dar și dispozitivelor de comandă, atât în regim de funcționare cât și în regim de stand-by.

⁶⁸ Directiva 2009/125/CE (Directiva Ecodesign) a Parlamentului European și a Consiliului din 21 octombrie 2009

⁶⁹ REGULAMENTUL (CE) NR. 245/2009 din 18 martie 2009 de implementare a Directivei [2005/32/CE](#) a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește cerințele de proiectare ecologică aplicabile lămpilor fluorescente fără balast încorporat, lămpilor cu descărcare de intensitate ridicată, precum și balasturilor și corpurilor de iluminat compatibile cu aceste lămpi, și de abrogare a Directivei [2000/55/CE](#) a Parlamentului European și a Consiliului

- Dispozitivele de reglare a intensității luminoase

Reglarea intensității luminoase este benefică din perspectiva reducerii costurilor și a impactului asupra mediului ce decurge din consumul de energie, inclusiv din perspectiva posibilității de reducere a poluării luminoase.

Astfel, în situații în care o lampă mai eficientă a fost modernizată fără ca drivelele de control și balastul să fie modificate sau înlocuite în consecință, este posibil ca noua lampă să utilizeze aceeași putere de intrare pentru a genera pur și simplu mai multă lumină, chiar dacă aceasta este mai mult decât se dorea, iar dispozitivele de reducere a intensității luminii pot corecta acest lucru.

Anexa VII la Regulamentul de proiectare ecologică CE / 245/2009, care conține standarde pentru corpuri de iluminat, prevede:

”Corpurile de iluminat sunt compatibile cu instalațiile echipate cu sisteme corespunzătoare de reglare a intensității luminii și control care iau în considerare disponibilitatea luminii naturale, traficul și condițiile meteorologice, și care compensează variația în timp a reflecției suprafeței și dimensionarea inițială a instalației datorită factorului de întreținere a lumenului lămpii”.

Această formulare a fost utilizată drept criteriu de atribuire la nivel cuprinzător încă din criteriile APE publicate în 2012.

- Indicatorul anual privind consumul de energie (AECI)

AECI este considerat un indicator relevant pentru achizitori deoarece exprimă în mod eficient consumul final de energie electrică al unei anumite instalații de iluminat rutier, luând în considerare supra-iluminarea și reducerea intensității luminoase.

Singura variabilă care nu este specificată în criteriul AECI este nivelul de iluminare, ce reprezintă un element pe care achizitorul trebuie să îl definească (iluminatul ar trebui să ia în considerare și factorii de reducere a intensității luminoase).

- Măsurare

Costurile operaționale ale energiei electrice sunt sursa principală a impactului asupra mediului. În același timp, măsurarea la nivelul corpului de iluminat ar putea furniza informații valoroase despre performanța pe viață a sursei de lumină și a echipamentului de control și, dacă este raportată de la distanță, ar identifica și orice defecțiuni bruște. Astfel de date ar putea fi, de asemenea, valoroase dacă se încearcă identificarea cauzei defecțiunilor bruște (de exemplu, în perioadele de furtună, accidente sau identificarea unui act de vandalism). Datele de măsurare pe termen lung ar putea oferi feedback valoros și producătorilor, pentru a completa datele de laborator pe care le dețin deja.

- Clauze de executare a contractelor referitoare la eficiența energetică

Având în vedere că antreprenorul este obligat să furnizeze echipamentul de iluminat care să corespundă cerințelor din documentația de atribuire, s-a arătat că în cazul în care clauzele de executare a contractului nu sunt respectate, opțiunile constau fie în remedierea lucrărilor fără costuri suplimentare, fie aplicarea unor penalități financiare proporțional cu discrepanța dintre eficiența energetică pretinsă și performanța fotometrică. Există, de asemenea, opțiunea de a oferi bonusuri în cazul unei performanțe superioare.

(viii) Criterii privind poluarea luminoasă

S-a arătat că poluarea luminoasă este cauzată de oricare parte a luminii emise de o instalație de iluminat care:

- este direcționată greșit sau care este direcționată pe suprafețe unde nu este necesară iluminarea;
- este excesivă în raport cu nevoile reale;
- provoacă efecte adverse asupra ființelor umane și asupra mediului.

Oportunitatea introducerii acestor criterii decurge din necesitatea de a reduce lumina artificială a cerului nocturn (*skyglow*), dar și de a ajuta la limitarea luminii intruzive în zonele urbane construite.

Efectul luminii asupra comportamentului și supraviețuirii insectelor este deosebit de relevant, deoarece acestea joacă un rol vital în piramidele alimentare din toate ecosistemele.

Poluarea luminoasă cauzată de lumina intruzivă pentru oameni și metodele de reducere sunt discutate în ghidul CIE 150:2003 „*Ghid privind limitarea efectelor luminii intruzive din instalațiile de iluminat exterior*”.

(x) Durata de viață

Probleme cu fiabilitatea și durabilitatea instalațiilor de iluminat vor avea impacturi economice directe, precum și impacturi mai puțin directe asupra mediului.

Recalibrarea periodică a controalelor poate fi necesară ca parte a strategiilor de întreținere. Pe lângă prelungirea duratei de viață utilă a echipamentelor de iluminat, întreținerea și reparația corectă vor asigura, de asemenea, menținerea consumului de energie din viața reală (IACE) în fereastra de proiectare originală.

Din această perspectivă, au fost punctate următoarele aspecte:

- Recuperarea deșeurilor

Majoritatea contractelor de achiziții publice din țările UE vizează renovarea sau reamenajarea instalațiilor de iluminat existente, fapt ce va conduce la generarea de echipamente uzate precum lămpi, balasturi, corpuri de iluminat și alte sisteme de control auxiliare.

Directiva 2012/19/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 iulie 2012 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE) a obligat statele membre să creeze sisteme și infrastructură pentru colectarea și reciclarea DEEE, echipamentele de iluminat reprezentând una dintre cele 13 categorii principale de DEEE.

Ratele de colectare a DEEE-urilor erau în procent de cel puțin 85% în 2019. Cu toate acestea, s-a arătat că principala îngrijorare cu privire la echipamentele de iluminat vizează prezența potențială a mercurului la evacuarea gazelor lămpi, care ar putea necesita separarea de alte fluxuri DEEE și prelucrare specială datorită volatilității mercurului în condiții ambientale.

Prin urmare, este important ca autoritățile contractante să se asigure că ofertanții știu unde se colectează DEEE-urile și să se angajeze să facă acest lucru în cazul în care li se va atribui contractul de achiziție publică.

- Durata de viață a produsului

Iluminatul cu LED prezintă nu numai avantajul îmbunătățirii eficienței energetice a sistemului de iluminat, ci și cel al duratei mai viață semnificativ mai mari a sursei de lumină, comparativ cu celelalte tehnologii de iluminat stradal, putându-se obține timpi de funcționare de 100 000 de ore, echivalentul a 25 de ani de funcționare a iluminatului rutier.

Extinderea duratei de viață a corpurilor de iluminat și a componentelor sale reduce impactul general asupra mediului cauzat de durate de viață mai scurte a acestora, extracția materiei prime și procesele de fabricație, împrejurări ce justifică investiția inițial mai mare în instalații rutiere mai eficiente, la care s-ar putea adăuga solicitarea unor perioade de garanție mai îndelungate.

Având în vedere că fiabilitatea unui sistem de iluminat cu LED depinde și de fiabilitatea altor componente, precum supraîncălzirea sau conexiuni electrice slabe, s-a apreciat că fiabilitatea unui corp de iluminat cu LED ar trebui să fie apreciată în raport cu totalitatea defecțiunilor a mecanismelor individuale de defecțiune critică, în conformitate și cu Cartea albă publicată de Lighting Europe intitulată „Evaluarea performanței corpurilor de iluminat cu LED”.

- Posibilitatea de reparare

S-a subliniat faptul că reparabilitatea este unul dintre principiile cheie pe care produsele trebuie să le adopte pentru a asigura trecerea la o economie circulară, în condițiile în care corpurile de iluminat care pot fi reparate și care pot fi modernizate

prin înlocuirea surselor de lumină cu unele mai performante pot conduce la economii semnificative în comparație cu înlocuirea completă a corpurilor de iluminat.

- Indicele de protecție împotriva factorilor externi (IP)

Calitatea luminii este afectată în special de cantitatea de murdărie și de apa care pătrunde în corpul de iluminat și care ar trebui redusă cât mai mult posibil, aspecte evaluate în sistemul de rating IP (protecție împotriva prafului și umezelii), ce are un impact direct și asupra factorilor de întreținere a corpului de iluminat.

În cazul iluminatului rutier, este necesar să nu se permită pătrunderea prafului și protecția împotriva apei să fie garantată.

Sistemul de rating IP este avut în vedere și în CIE 154:2003 ("The Maintenance Of Outdoor Lighting Systems"), iar valorile de referință sunt prevăzute în Regulamentul de proiectare ecologică CE/245/2009.

- Rata de defectare a dispozitivului de comandă

Driverile de înaltă calitate oferă o durată de viață mai mare de 50 000 de ore cu o rată de eșec de 0,2% la 1000 de ore, în vreme de dispozitivele cu performanțe scăzute au o durată de viață de 30 000 ore și rate de eșec de 0,5% la 1000 ore.

Prin urmare, dispozitivul de comandă reprezintă adesea un punct slab din perspectiva duratei de viață a corpului de iluminat, astfel încât criteriile APE de bază au fost stabilite ca standard pentru driverile de înaltă calitate.

- Etichetarea corpurilor de iluminat cu LED-uri

Cunoașterea tensiunilor de intrare relevante este foarte importantă în contextul înlocuirii lămpilor. De asemenea, aceste date sunt relevante și pentru estimarea consumului de curent electric al instalației de iluminat.

Acest aspect prezintă relevanță în special în cazul iluminatului cu LED, întrucât spre deosebire de lămpile cu tehnologii clasice, care au fost furnizate numai cu anumite puteri standard (de ex. 35W, 50W, 100W, 250W etc.), în cazul lămpilor cu LED nu există încă nicio putere de putere standard industrială care să se aplice, având în vedere rata rapidă a avansului tehnologic al acestor tehnologii.

Clasificarea criteriilor APE

Din perspectiva studiilor privind evaluarea ciclului de viață, cei mai importanți parametri care trebuie luați în considerare în criteriile APE sunt eficiența energetică, durabilitatea și durata de viață. Astfel, pentru iluminatul rutier, criteriile APE sunt

împărțite în general în trei părți: consumul de energie, poluarea luminoasă și aspecte de durabilitate.

Criteriile sunt alcătuite din **criterii de selecție (CS)**, **specificații tehnice (ST)**, **criterii de atribuire (CA)** și **clauze de executare a contractului (CEC)**.

Acestea pot fi împărțite în două categorii:

- **criterii de bază** – acestea sunt concepute pentru o aplicare simplă a APE, axându-se pe elementul (elementele) cheie ale performanței de mediu a produsului și urmărind menținerea costurilor administrative ale societăților la un nivel minim.
- **criterii cuprinzătoare** – care iau în considerare mai multe aspecte ale performanței de mediu sau niveluri mai înalte ale acestora și sunt menite să fie utilizate de către toate autoritățile care doresc să își extindă eforturile de sprijinire a obiectivelor de mediu și de inovare.

În funcție de aspectul la care se aplică, criteriile APE pentru iluminatul rutier sunt împărțite în patru categorii:

- aplicabile pentru stabilirea **experienței și competenței contractantului**;
- aplicabile pentru asigurarea **eficienței energetice a echipamentelor**;
- aplicabile pentru asigurarea unui **nivel redus de poluare**;
- aplicabile pentru asigurarea unei **durate de funcționare îndelungate**.

Criteriile UE privind achizițiile publice ecologice (APE) pentru sistemele de iluminat stradal, actualizate la data de 10.12.2018, sunt, în esență, următoarele:

CRITERIILE APE PENTRU SISTEMLILE DE ILUMINAT RUTIER
1. Evaluarea preliminară a infrastructurii de iluminat existente și instalarea contorizării specifice
<i>Acest criteriu se referă în mod specific la evaluarea și auditarea infrastructurii existente de iluminat rutier, a lămpilor, a echipamentelor auxiliare și a evidențelor privind întreținerea și consumul de energie electrică.</i>
Clauze de executare a contractului
<u>CEC1. Evaluarea preliminară a infrastructurii de iluminat existente și instalarea contorizării specifice</u>
<i>Acest contract ar trebui să fie considerat o procedură preliminară de sine stătătoare și nu este direct legată de organizarea ulterioară a unei proceduri de achiziții.</i>
<i>Această evaluare preliminară ar trebui realizată numai atunci când autoritatea contractantă identifică necesitatea de a-și îmbunătăți cunoștințele cu privire la</i>

activele de iluminat rutier existente, când este necesară instalarea de contoare electrice specifice pentru iluminatul rutier sau când autoritatea contractantă decide să nu utilizeze personal intern pentru a efectua această evaluare

- Cerințele sunt aceleași pentru criteriile de bază și pentru cele cuprinzătoare.

2. Criteriile de selecție (CS) și clauzele de executare a contractului (CEC)

2.1. Criterii de selecție

Se referă în mod specific la competența și experiența echipei de proiectare și/sau instalare pentru serviciile și/sau lucrările care urmează să fie furnizate. Aceste criterii de selecție pot fi aplicabile integral sau parțial oricărui contract care implică: achiziționarea de echipamente de iluminat rutier eficiente din punct de vedere energetic; achiziționarea de echipamente de iluminat rutier cu un nivel scăzut de poluare luminoasă; achiziționarea de echipamente de iluminat rutier de bună calitate și durabile:

CS1 - Competența echipei de proiectare

- Se aplică în cazul în care, în cadrul procedurii de achiziție, se solicită o proiectare a iluminatului.

- Cerințele sunt aceleași pentru criteriile de bază și pentru cele cuprinzătoare.

CS2 - Competența echipei de instalare

- Se aplică în cazul în care responsabilitatea pentru instalare nu este asumată de personalul propriu de întreținere al autorității contractante.

- Cerințele sunt aceleași pentru criteriile de bază și pentru cele cuprinzătoare.

2.2. Clauze de executare a contractului

CEC2. Asigurarea personalului calificat corespunzător pentru executarea sarcinilor contractate

- Se aplică în cazul CS1 și CS2.

- Cerințele sunt aceleași pentru criteriile de bază și pentru cele cuprinzătoare.

3. Echipamente de iluminat eficiente din punct de vedere energetic: specificații tehnice (ST), criterii de atribuire (CA) și clauze de executare a contractului asociate (CEC)

Aceste criterii se referă în mod specific la achiziționarea de echipamente de iluminat rutier eficiente din punct de vedere energetic pentru: noi instalații de iluminat, renovarea instalațiilor de iluminat existente, modernizarea cu noi corpuri de iluminat a instalațiilor existente sau modernizarea cu noi surse de lumină sau dispozitive de control a corpurilor de iluminat existente. Criteriul AECl implică, de asemenea, contractarea de servicii de proiectare.

3.1. Specificații tehnice

ST1. Eficacitatea corpului de iluminat

- Se aplică în cazul în care urmează să fie înlocuite surse de lumină sau corpuri de iluminat într-o instalație de iluminat existentă și nu se efectuează o reproiectare. Aceste niveluri de ambiție nu ar trebui să fie aplicate în cazul în care se solicită, de asemenea, ca sursele de lumină să prezinte o valoare specificată a CCT $\leq 2700\text{K}$.
- Cerințele sunt distincte în cazul criteriilor de bază și a celor cuprinzătoare.

ST2. Compatibilitatea dispozitivelor de reglare a intensității luminoase

- Cerințele sunt aceleași pentru criteriile de bază și pentru cele cuprinzătoare.

ST3. Performanța minimă a reglării intensității luminoase

- Se aplică tuturor cererilor de oferte, cu excepția cazului în care este clar că dispozitivele de reglare a intensității luminoase ar conduce la un cost total de proprietate mai mare. Achizitorii trebuie să definească în mod clar performanța dorită a reglării intensității luminoase în invitația de participare la licitație.
- Cerințele sunt distincte în cazul criteriilor de bază și al celor cuprinzătoare.

ST4. Indicatorul anual privind consumului de energie (AECI)

- Se aplică în cazul în care o nouă instalație de iluminat este în curs de proiectare sau în cazul în care este necesară o reproiectare ca urmare a recondiționării unei instalații de iluminat existente sau a modernizării noilor corpuri de iluminat. Achizitorii ar trebui să acorde o atenție deosebită cifrelor prezentate pentru factorul de întreținere și pentru factorul de utilizare a luminii de către proiectant/ofertant și să se asigure că acestea sunt realiste și justificabile.
- Cerințele sunt aceleași pentru criteriile de bază și pentru cele cuprinzătoare, deși valorile de referință pentru PDI sunt mai mari pentru abordarea la nivel cuprinzător⁷⁰

ST5. Contorizare

- Se aplică tuturor ofertelor în care nu există încă un contor specific pentru instalația de iluminat.
- Cerințele sunt distincte în cazul criteriilor de bază și al celor cuprinzătoare.

ST6. Factorul de putere

- Se aplică în cazul în care se achiziționează corpuri de iluminat cu LED-uri.
- Cerințele sunt distincte în cazul criteriilor de bază și al celor cuprinzătoare.

3.2. Criterii de atribuire

CA1. Eficacitate sporită a corpului de iluminat

- Se aplică în cazul ST2.
- Cerințele sunt aceleași pentru criteriile de bază și pentru cele cuprinzătoare.

⁷⁰ A se vedea anexa tehnică I la documentul *Criteriile UE privind achizițiile publice ecologice pentru sistemele de iluminat rutier și de semnalizare rutieră*, Bruxelles, 10.12.2018 SWD(2018) 494 final

CA2. AECI consolidat

- Se aplică în cazul ST4.
- Cerințele sunt aceleași pentru criteriile de bază și pentru cele cuprinzătoare.

3.3. Clauză de executare a contractului

CEC3. Reglarea intensității luminoase

- Se aplică în cazul ST2 și al ST3.
- Cerințele sunt aceleași pentru criteriile de bază și pentru cele cuprinzătoare.

CEC4. Punerea în funcțiune și funcționare corectă a dispozitivelor de control al iluminatului

- Se aplică în cazul ST2 și al ST3.
- Cerințele sunt aceleași pentru criteriile de bază și pentru cele cuprinzătoare.

CEC5. Furnizarea de echipamente de iluminat specificate inițial

- Se aplică în cazul ST1-6 și al CA1-2.
- Cerințele sunt aceleași pentru criteriile de bază și pentru cele cuprinzătoare.

CEC6. Conformitatea eficienței energetice reale și a nivelurilor de iluminare cu mențiunile de proiectare

- Se recomandă numai pentru instalațiile de mari dimensiuni cu o cantitate semnificativă de energie electrică instalată în medii neurbane.
- Cerințele sunt prevăzute doar pentru criteriile cuprinzătoare.

4. Echipamente de iluminat cu un grad redus de poluare luminoasă: specificații tehnice (ST), criterii de atribuire (CA) și clauze de executare a contractului asociate (CEC)

Aceste criterii se referă în mod specific la achiziționarea de echipamente de iluminat rutier cu un grad redus de poluare luminoasă pentru: instalații de iluminat noi; renovarea instalațiilor de iluminat existente; modernizarea noilor corpuri de iluminat la instalațiile de iluminat existente; sau modernizarea noilor surse de lumină sau a dispozitivelor de control la corpurile de iluminat existente.

4.1. Specificații tehnice

ST7. Randamentul luminos normalizat superior (RULO) și lumina deranjantă

- Cerințele din cadrul criteriilor de bază se aplică tuturor contractelor în care sunt achiziționate noi corpuri de iluminat.
- Cerințele din cadrul criteriilor cuprinzătoare se aplică tuturor contractelor în care sunt achiziționate noi corpuri de iluminat, iar în situațiile în care lumina orbitoare sau deranjantă este o problemă, achizitorii ar trebui să ia în considerare specificarea unei cerințe pentru codurile de flux C3.

ST8. Disconfort

- Valoarea CCT este direct legată de percepția umană și, prin urmare, ar trebui specificată atunci când disconfortul uman reprezintă un motiv de preocupare.
- Cerințele sunt aceleași pentru criteriile de bază și pentru cele cuprinzătoare.

ST9. Poluarea luminoasă ecologică și vizibilitatea stelelor

- În cadrul cerințelor pentru criteriile de bază se prevede că valoarea indicelui G este direct legată de conținutul de lumină albastră și, prin urmare, ar trebui să fie specificată atunci când efectele de poluare ușoară asupra faunei sălbatice sau asupra vizibilității stelelor reprezintă un motiv de preocupare.
- În cadrul cerințelor pentru criteriile cuprinzătoare se prevede că valoarea indicelui G este direct legată de conținutul de lumină albastră și, prin urmare, ar trebui să fie specificată atunci când efectele de poluare ușoară asupra faunei sălbatice sau asupra vizibilității stelelor reprezintă un motiv de preocupare. Achizitorii ar trebui să fie conștienți de faptul că este puțin probabil ca corpurile de iluminat care respectă această cerință să fie conforme cu ST1 pentru eficacitatea corpului de iluminat.

5. Echipament de iluminat de bună calitate și durabil: specificații tehnice (ST), criterii de atribuire (CA) și clauze de executare a contractului asociate (CEC)

Aceste criterii se referă în mod specific la achiziționarea de echipamente de iluminat rutier de bună calitate și durabile pentru: instalații de iluminat noi; renovarea instalațiilor de iluminat existente; modernizarea noilor corpuri de iluminat la instalațiile de iluminat existente; sau modernizarea noilor surse de lumină sau a dispozitivelor de control la corpurile de iluminat existente.

5.1. Specificații tehnice

ST10. Furnizarea de instrucțiuni

- Se aplică în cazul în care echipamentul și/sau dispozitivele de control din instalația de iluminat specificată în invitația de participare la licitație sunt diferite de echipamentul normal instalat în altă parte a rețelei mai largi de iluminat operată de către achizitor.
- Cerințele sunt aceleași pentru criteriile de bază și pentru cele cuprinzătoare.

ST11. Recuperarea deșeurilor

- Cerințele sunt aceleași pentru criteriile de bază și pentru cele cuprinzătoare.

ST12. Durata de viață a produsului, piese de schimb și garanție

- Pragurile definite aici sunt aplicabile surselor de lumină, lămpilor și corpurilor de iluminat pe bază de LED-uri.
- Cerințele sunt distincte în cazul criteriilor de bază și al celor cuprinzătoare.

ST13. Posibilitatea de reparare

- Cerințele sunt aceleași pentru criteriile de bază și pentru cele cuprinzătoare.

ST14. Indicele de protecție împotriva factorilor externi (IP)

- Cerințele sunt aceleași pentru criteriile de bază și pentru cele cuprinzătoare.

ST15. Rata de defectare a dispozitivului de comandă

- Cerințele sunt distincte în cazul criteriilor de bază și al celor cuprinzătoare.

ST16. Etichetarea corpurilor de iluminat cu LED-uri

- Se aplică atunci când sunt instalate noi corpuri de iluminat cu LED-uri.
- Cerințele sunt aceleași pentru criteriile de bază și pentru cele cuprinzătoare.

5.2. Criterii de atribuire**CA3. Garanție extinsă**

- Se aplică în cazul ST12.
- Cerințele sunt aceleași pentru criteriile de bază și pentru cele cuprinzătoare.

5.3. Clauze de executare a contractului**CEC7. Angajamentul de a recupera deșeurile și de a le transporta în locuri adecvate**

- Se aplică în cazul ST11.
- Cerințele sunt aceleași pentru criteriile de bază și pentru cele cuprinzătoare.

CEC8. Etichetarea corpurilor de iluminat cu LED-uri

- Se aplică în cazul ST16.
- Cerințele sunt aceleași pentru criteriile de bază și pentru cele cuprinzătoare.

- **Proiectul E-Street**

Proiectul este fondat de către programul *Intelligent Energy Europe Programe*, lansat de către Uniunea Europeană, și vizează în mod specific problema iluminatului stradal și rutier. Proiectul s-a desfășurat între 01.01.2006 - 30.06.2008, fiind implicate 13 organizații din 12 țări europene (Norvegia, Bulgaria, Republica Cehă, Danemarca, Finlanda, Germania, Irlanda, Olanda, Polonia, Portugalia, Slovenia, Suedia) și include 7 subproiecte având ca scop definirea potențialului pieței și dezvoltarea de scheme financiare adecvate, adaptându-le la standardele și orientările internaționale.

Conform documentelor referitoare la proiect, sistemul de iluminat curent nu se poate adapta la nevoile curente (i.e. impact redus asupra mediului înconjurător și eficiență energetică) și are ca scop implementarea unui sistem de iluminat inteligent.

Conform proiectului, un sistem de iluminat inteligent este un sistem adaptativ, care implica sisteme de control și comunicare avansate, prin intermediul căruia consumul de energie și costurile de mentenanță sunt scăzute, îmbunătățind în același timp nivelul de siguranță.

Ca urmare, mai mult de 20.000 de corpuri de iluminat au fost instalate pe parcursul desfășurării proiectului (ianuarie 2006 - iulie 2008). Conform rezultatelor înregistrate, anual a fost salvată o cantitate de 38 TWh, această economie fiind realizată numai prin instalarea de noi corpuri de iluminat cu capacități adaptative.

Conform proiectului, iluminatul public este unul dintre sistemele cu cele mai mari nevoi de investiții. Pe perioada desfășurării proiectului s-a observat că gestiunea și mentenanța sistemului ridicau dificultăți autorităților locale responsabile cu iluminatul stradal, precum și faptul că adaptarea la cerințele tehnologice presupunea plata de avansuri într-un cuantum ridicat.

- **Proiectul *Green partnership***

Este un proiect desfășurat între Albania, Bosnia și Herțegovina, Catalonia, Cipru, Croația, Franța, Grecia, Italia, Muntenegru, Portugalia, Slovenia care dorește să faciliteze contribuțiile autorităților și comunităților locale în scopul atingerii obiectivelor UE referitoare la decarbonizare. Din cadrul acestui program, subproiectul 3 descrie o modalitate de abordare comună pentru implementarea mai eficientă a strategiilor locale referitoare la eficiența energetică, în special în ceea ce privește iluminatul public.

În cele mai multe cazuri, sistemul public de iluminat consumă un procent de 50%-60% din totalul consumului unei municipalități, iar îmbunătățirea eficienței energetice presupune reducerea cu până la 40% din costurile cuprinse în facturi. Prin utilizarea LED-urilor sau a lămpilor cu vapori de sodiu la presiune înaltă este posibilă dublarea eficienței energetice cu costuri scăzute în timp, luând în calcul durata lungă de funcționare a acestora prin comparație cu lămpile cu vapori de mercur. Aceste corpuri de iluminat permit gestionarea eficientă a luminii în timpul orelor de trafic intens, pot atinge niveluri de iluminare scăzute, ceea ce reduce consumul de energie, iar utilizarea acestora crește timpul de înlocuire a corpurilor de iluminat deoarece previne uzura rapidă a acestora.

De asemenea, conform proiectului, sistemele de gestionare la distanță sunt sisteme care controlează fiecare corp de iluminat care face parte din instalația de iluminat. Acestea sunt capabile să reacționeze automat la influența externă (cum ar fi densitatea traficului, condițiile meteorologice etc.), iar prin intermediul acestora se asigură o mentenanță eficientă din punct de vedere al timpului și costurilor, în special în zonele de monitorizare și diagnostic ale lămpilor defecte.

- **Proiectul *ENIGMA***

ENIGMA este un proiect fondat de către Comisia Europeană, desfășurat între 2013 - 2016, și constă în implementarea unei proceduri aplicabile în faza precomercială a achizițiilor publice care să fie practică de către municipalitățile partenere la proiect (Eindhoven - Olanda; Malmö - Suedia; Stavanger - Norvegia; Espoo - Finlanda; Bassano del Grappa - Italia).

Procedura prealabilă implică achiziționarea de servicii de cercetare și dezvoltare de către sectorul public, cu scopul să promoveze procesul de inovare prin separarea fazei de cercetare-dezvoltare de achiziționarea propriu-zisă a produselor existente pe piață.

ENIGMA este în faza de dezvoltare și testare, lansând programul *Call for Solutions*. După identificarea nevoilor și obiectivelor care trebuie atinse de către fiecare municipalitate implicată în proiect, *Call for Solutions* care are ca scop atragerea de companii care să propună idei inovatoare pentru nevoile și obiectivele identificate, iar aceste companii sunt sprijinite prin acordarea de finanțări.

Premisa proiectului este că sistemele inteligente de iluminat, în special, iluminatul adaptativ în zonele urbane la condițiile meteo și la fluxul de trafic trebuie dezvoltate și aplicate la scară largă. În acest sens, dezvoltarea este posibilă numai dacă există cooperare între municipalități și suficiente cunoștințe despre tehnologia informațiilor și comunicații.

- **Proiectul EnLight - LED-uri pentru profesioniști și consumatori**

Proiectul EnLight este dezvoltat de un consorțiu între mari societăți furnizoare de utilități și producători de LED-uri și corpuri de iluminat, fiind, de asemenea, implicate și șase mari țări - Franța, Germania, Finlanda, Italia, Suedia și Olanda. Proiectul s-a desfășurat între 2011 - 2014, cu investiții de 41.3 mil. EUR care au fost asigurate de către ENIAC Joint Undertaking - organism creat de către Consiliul Uniunii Europene pentru dezvoltarea și stimularea cercetării în domeniul tehnologiei informațiilor și comunicației, precum și din contribuții ale agențiilor naționale din fiecare țară.

Obiectivul proiectului este de a asigura integrarea LED-urilor utilizate în activitatea curentă a profesioniștilor și consumatorilor. Sistemele de iluminat moderne se bazează pe sisteme de control LED care au integrate corpuri de control și capacități de comutare rapidă.

- **Proiectul Streetlight - EPC**

Proiectul s-a desfășurat între 01.04.2014 - 31.03.2016, în cadrul acestuia fiind implementate 63 de subproiecte, prin investiții de 29 mil. EUR. Proiectul a implicat doisprezece companii ESCO și societăți care ofereau servicii de performanță energetică din Austria, Croația, Republica Cehă, Polonia, Irlanda, Suedia, Slovenia, Macedonia și Spania. Prin program, IMM-uri și municipalități au primit finanțări prin

Centre de Exploatare a Energiei, iar prin implementarea proiectelor s-au salvat costuri de până la 25 mil. GwT și costuri reduse de peste 3,5 mil. EUR.

De-a lungul executării proiectelor s-a observat că una dintre barierele pentru implementarea EPC a fost absența cunoștințelor cu privire la aspectele tehnologice și economice pe care le implică un contract de performanță energetică. În plus, s-a observat că este dificil să implementezi proiecte EPC folosind programele comune de finanțare. Nu în ultimul rând, implementarea proiectelor s-a realizat diferit în anumite regiuni, ceea ce a condus la apariția unor probleme juridice diverse privind dreptul de proprietate sau aspecte legate de procedura de achiziții, ori izvorâte din nevoile și prioritățile specifice ale anumitor regiuni.

- **Proiectul *GuarantEE***

Proiectul s-a desfășurat între 2016 - 2017, între 14 state partenere (Austria, Germania, Norvegia, Cehia, Franța, Irlanda, Belgia, Spania, România, Slovacia, Lituania, Slovenia, Olanda, Italia) care au lucrat să dezvolte modele de afaceri și finanțare a proiectelor ESCO folosind contractele de performanță energetică. Proiectul a fost finanțat prin programul Uniunii Europene pentru cercetare și inovare Horizon 2020.

Astfel, unul dintre cele mai bune precedente de implementare a EPC din cadrul proiectului a fost în Spania, orașul Tona, în care mentenanța sistemului de iluminat nu era adecvată, nefiind asigurate investiții în sistem de către autoritățile locale. Ca rezultat al implementării proiectului, municipalitatea a beneficiat de costuri salvate în valoare de 60.000 EUR, reducând emisiile de carbon cu 145,5 t/an.

Obstacolele care împiedică dezvoltarea în continuare a proiectului sunt legate de lipsa de motivație economică, precum și capacitatea financiară limitată a municipalităților. De asemenea, s-a observat o lipsă de cunoștințe în ceea ce privește procedurile legate de implementarea EPC prin raportare la contextul legal existent.

2.2.2. Analiza studiilor realizate de către alte structuri și instituții internaționale privind situația la nivelul UE în sectorul iluminatului public din punct de vedere al formării valorilor activităților de iluminat public, al elementelor de cheltuieli, structurii elementelor de cheltuieli și venituri, formulelor de ajustare

Nu există la nivelul Uniunii Europene o modalitate unitară de stabilire a tarifelor pentru iluminat public sau studii care să analizeze strict tariful pentru serviciul de iluminat public întrucât în majoritatea statelor din UE iluminatul public nu este tratat ca un serviciu public reglementat de sine stătător. Majoritatea statelor utilizează același tarif reglementat pentru distribuție de energie electrică, sau realizează plăți lunare operatorului de iluminat public.

În stabilirea tarifelor este important să se aibă în vedere și cheltuieli pentru întreținerea și mentenanța rețelei, dar și cheltuieli pentru creșterea eficienței energetice, cum ar fi:

- înlocuirea lămpilor cu un consum ridicat de energie electrică cu iluminat prin utilizarea unor lămpi cu eficiență energetică ridicată, durată mare de viață și asigurarea confortului corespunzător (ex. LED), inclusiv prin reabilitarea instalațiilor electrice - stâlpi, rețele, etc.;
- achiziționarea/instalarea de sisteme de telegestiune a iluminatului public;
- crearea/ extinderea/ reîntregirea sistemului de iluminat public în localitățile urbane;
- utilizarea surselor regenerabile de energie;
- orice alte activități care conduc la îndeplinirea realizării obiectivelor proiectului.

Acestea sunt principiile de bază pornind de la care ar putea fi construită metodologia de tarification pentru sistemul de iluminat public astfel încât să fie îndeplinite condițiile de eficiență și rentabilitate care să asigure funcționarea în condiții optime a acestui sistem.

- **Dynamic Light - Îndrumar pentru identificarea unui model potrivit de finanțare pentru investițiile în iluminatul public**

Un studiu important asupra finanțării iluminatului public denumit Îndrumar pentru identificarea unui model potrivit de finanțare pentru investițiile în iluminatul public - Dynamic Light este un raport finanțat de Comisia Europeană prin programul INTERREG Central Europe întocmit pe baza informațiilor din 16 țări participante⁷¹

Deși studiul nu analizează modul de constituire a prețului/tarifului pentru iluminat public, studiul este important pentru că aduce o privire de ansamblu asupra iluminatului public din țările membre UE și indică principalele metode și modele de finanțare pentru modernizarea sistemelor de iluminat public. Studiul efectuat în anul 2017 are ca scop facilitarea procesului decizional privind investițiile în proiectele de iluminat public prin centralizarea răspunsurilor date de către respondenți din toate statele membre Uniunii Europene la întrebări care vizează sistemul de iluminat public stradal.

Respondenții sunt autorități locale, societăți implicate în procesul de iluminat public fie prin furnizarea de energie electrică, fie prin mentenanța sistemului de iluminat, producători de elemente componente ale sistemului de iluminat, cercetători și consumatori (această din urmă categorie incluzând și asociații de proprietari) și societăți de servicii energetice.

⁷¹ A. Novikova et al., "Guideline on Finding a Suitable Financing Model for Public Lighting Investment: Deliverable D.T2.3.1 Baseline Inventory. Report of the EU Funded Project 'INTERREG Central Europe CE452 Dynamic Light', " July 2017.

Raportul evidențiază situația iluminatului stradal în statele membre și care sunt barierele pentru finanțarea proiectelor de eficientizare energetică a sistemului de iluminat.

Raportul relevă că, similar cu România, în majoritatea statelor membre autoritățile locale sunt responsabile pentru asigurarea iluminatului corespunzător al străzilor. În unele țări UE (Finlanda, Suedia, Germania) există varianta ca străzi la care este permis accesul publicului să fie în proprietate privată. În aceste situații, proprietarii acestor străzi sunt responsabili pentru iluminatul corespunzător. În unele țări responsabilitățile legate de iluminatul stradal pot fi transferate în special în baza unui contract de concesiune. Cu toate acestea, în unele țări, transferul de responsabilități espre posibil și prin încheierea unui EPC sau a unui parteneriat public-privat.

Autorii relevă faptul că de regulă, proprietarii sistemului de iluminat sunt autoritățile locale sau companiile deținute de către stat care furnizează electricitatea pentru iluminat. De asemenea, există posibilitatea coproprietății între aceste entități (autoritățile locale și companiile deținute de stat - Croația).

Totuși, în unele țări proprietatea asupra sistemului de iluminat poate fi deținută de către distribuitorii de electricitate - Polonia. În acest caz, beneficiarii investițiilor efectuate de către autorități vor fi distribuitorii de electricitate (split incentives). Autoritățile locale sunt responsabile cu îmbunătățirea sistemului de iluminat și mentenanța. De asemenea, aceasta poate fi externalizată către companii private sau semiprivat ori deținute de municipalitate. Investițiile private sunt posibile în unele țări UE prin încheierea de contracte EPC și parteneriate publice - private. Există însă și situații în care investițiile private nu sunt posibile - Lituania, Austria, Finlanda și Slovenia.⁷²

Studiul identifică o serie de impedimente pentru finanțarea proiectelor de eficientizare energetică a sistemului de iluminat, respectiv:

Financiare

- Insuficiente resurse financiare pentru proprietarii instalațiilor de iluminat.
- Nu exista fonduri la nivel național sau regional alocate pentru îmbunătățirea sistemului.
- În cazul în care există fonduri, există restricții cu privire la utilizarea acestora.
- Nu există investitori din sectorul privat ca bănci, companii pentru servicii energetice.
- Se percep dobânzi mult prea mari pentru împrumuturile necesare investițiilor în sistemul de iluminat.
- Capitalul inițial pentru investiții este mult prea mare.

⁷² Novikova et al.

- Nivelul economiilor realizate din scăderea consumului de energie este unul scăzut din cauza prețurilor mici la energie, fluctuațiilor frecvente de energie, instabilitate politică și fluctuațiile frecvente ale cursului valutar național.
- Economii scăzute din cauza costurilor fixe cu consumul de energie. Din cauza prețului fix, nivelul costurilor cu consumul de energie nu este influențat de economiile efective la consum.
- Riscurile asociate proiectului.
- Municipality nu au un nivel de bonitate ridicat.
- Inexistența produselor și serviciilor financiare pentru piața serviciilor de eficiență energetică.

Cadrul legal insuficient

- Eficiența energetică nu este o prioritate pentru autoritățile locale.
- Lipsa unor reglementări la nivel național cu privire la activitățile de eficientizare energetică
- În cazul în care există, politicile de eficiență energetică nu se aplică.
- Nu există legislație care să permită parteneriatele publice private pentru proiecte de eficiență energetică.

Accesul la informații

- Necunoașterea posibilității de a economisi în urma investițiilor.
- Informații eronate cu privire la costuri antrenate de iluminatul stradal.
- Necunoașterea metodelor de finanțare
- Necunoașterea și / sau reticența față de noi mecanisme contractuale și de finanțare (de exemplu, parteneriate public-private, contracte de performanță energetică etc.) - cel mai ridicat
- Dificultate în găsirea celei mai potrivite soluții tehnologice în ceea ce privește performanța și fiabilitatea.
- Lipsa de încredere în soluțiile puse la dispoziție de către producători sau furnizori cu privire la economisirea costurilor asociate consumului de energie
- Experiențe negative în implementarea unor proiecte de eficiență energetică. - scăzut

Capacitatea de implementare

- Complexitatea proiectelor, cauzată inclusiv de implicarea mai multor părți interesate.
- Proceduri complexe pentru obținerea autorizațiilor și permiselor pentru executarea lucrărilor de îmbunătățire ale instalației publice.
- Lipsa de personal competent și experiență să implementeze măsurile de îmbunătățire a eficienței
- Norme restrictive privind procedura de achiziții publice.

2.2.3. Analiza din punct de vedere juridic a studiilor realizate de către diferitele structuri și instituții internaționale privind situația la nivelul UE în sectorul iluminatului public

- Studii efectuate la nivel european referitoare la Contractele de Performanță Energetică (EPC) și Societățile de Servicii Energetice (ESCO)

Studiul “*Practices and opportunities for Energy Performance Contracting in the public sector in EU Member States*” din anul 2017 , Studiul “*Analysis of barriers and drivers for the development of the ESCO markets in Europe*”, Studiul “*A Guide to Energy Performance Contracts and Guarantees*”

(i) Prezentarea generală a contractelor de performanță energetică și a societăților de servicii energetice

Metodele tradiționale de îmbunătățire a eficienței energetice presupun executarea acestora prin mai multe contracte. Ca urmare, garanția pentru performanță este dificil de acordat, fiind greu de determinat care dintre contractanți își poate asuma riscul nefuncționării sistemului.⁷³

Contractele de performanță energetică înglobează toată gama de servicii, de la consultanță până la vânzarea de piese sau componente de instalații și mentenanța pentru sistemul implementat, necesare îmbunătățirii eficienței energetice. Având în vedere această caracteristică, societățile de servicii energetice (**ESCO - energy services company**) care încheie un astfel de contract își pot asuma garanția că, prin implementarea sistemului, costul sau nivelul de energie va fi redus.⁷⁴

În prezent, la nivelul Uniunii Europene, nu există o definiție a ESCO. O definiție a acestora a existat în Directiva 2006/32/ CE A Parlamentului European și a Consiliului privind eficiența energetică și serviciile energetice și de abrogare a Directivei 93/76/CEE a Consiliului, în prezent abrogată. Directiva definea ESCO astfel: *persoană fizică sau juridică furnizoare de servicii energetice și/sau alte măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice în instalațiile sau la sediul unui utilizator și care acceptă un anumit grad de risc financiar făcând acest lucru. Plata serviciilor furnizate se bazează (integral sau parțial) pe îmbunătățirea eficienței energetice și pe îndeplinirea celorlalte criterii de performanță convenite.*⁷⁵

La nivelul Uniunii Europene, **contractele de performanță energetică sunt definite prin Directiva 2012/27/UE** a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 privind eficiența energetică, de modificare a Directivelor 2009/125/CE și 2010/30/UE și de abrogare a Directivelor 2004/8/CE și 2006/32/CE,

⁷³ Sustainable Energy Authority of Ireland, “A Guide to Energy Performance Contracts and Guarantees” (Ireland, 2013).

⁷⁴ Sustainable Energy Authority of Ireland.

⁷⁵ Benigna Boza-Kiss et al., *Practices and Opportunities for Energy Performance Contracting in the Public Sector in EU Member States* (EUR, 2017).

modificată prin Directiva (UE) 2018/2002 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018, astfel: *acord contractual între beneficiarul și furnizorul unei măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice, verificată și monitorizată pe toată perioada contractului, prin care investițiile (activitatea, aprovizionarea sau serviciile) în măsura respectivă sunt plătite proporțional cu un nivel al îmbunătățirii eficienței energetice convenit prin contract sau cu alte criterii convenite privind performanța energetică, cum ar fi economiile financiare.*

Deși Directiva 2012/27/UE privind eficiența energetică (**EED - Energy Efficiency Directive**) nu definește în mod expres ESCO, acestea sunt denumite din ce în ce mai des **“furnizori de contracte de performanță energetică” (EPC providers)**, având în vedere că EPC, după cum este definit în EED, preia unul dintre cele două elemente esențiale care caracterizează ESCO, respectiv modalitatea de plata a serviciilor prestate.⁷⁶

În esență, contractul de performanță energetică (**EPC - energy performance contracting**) este contractul prin care furnizorul implementează proiecte de îmbunătățire a performanței energetice, iar serviciile prestate sunt remunerate din economiile realizate ca urmare a implementării proiectului. În plus, specific acestor contracte este transferul de riscuri derivate din incidentele tehnice și financiare care pot să apară în faza de implementare și de exploatare a proiectului, asumat în baza unei garanții acordate de către un ESCO.

Cele mai des întâlnite modele de EPC sunt: EPC de garantare a nivelului economisit de energie și EPC de garantare a costurilor economisite. EPC de garantare a nivelului economisit de energie va fi denumit **“EPC GUARANTEED SAVINGS (GS)”** și EPC de garantare a costurilor economisite va fi denumit **“EPC SHARED SAVINGS (SS)”**.⁷⁷

Datorită modalității de funcționare, SS era privit și ca o metodă de finanțare, ESCO fiind cel care suportă costurile de implementare, iar acestea sunt recuperate din economiile realizate de către client.

GS este practicat în țări în care piața ESCO este dezvoltată și beneficiază deja de încredere din partea clienților (e.g. Germania, Marea Britanie), deoarece presupune ca finanțarea inițială a proiectului să fie acoperită de către client, însă oferă beneficiul unor soluții tehnice mult mai complexe, cu impact atât asupra costurilor, cât și asupra mediului, transparență mai mare în ceea ce privește rezultatele, precum și costuri mai mici, per total, prin scoaterea din cheltuielile de implementare a dobânzilor și comisioanelor bancare.

Ca regulă, contractele se încheie pe durata necesară recuperării costurilor de implementare a proiectului.

⁷⁶ Boza-Kiss et al.

⁷⁷ Boza-Kiss et al.

Principalele tipuri de contracte de performanță energetică sunt contractul de performanță energetică care garantează nivelul de costuri economisite (Shared Savings) și contractul de performanță energetică care garantează nivelul de energie economisit (Guaranteed Savings).⁷⁸

CONTRACTUL DE PERFORMANȚĂ ENERGETICĂ CARE GARANTEAZĂ NIVELUL DE ENERGIE	CONTRACTUL DE PERFORMANȚĂ ENERGETICĂ CARE GARANTEAZĂ NIVELUL DE COSTURI
Caracteristici esențiale - ESCO garantează <u>nivelul de energie</u> economisit. - Implementarea proiectului este finanțată de client, prin urmare acesta suportă riscul nerambursării creditului (în cazul s-a contractat un împrumut pentru finanțare). - Presupune efectuarea unei evaluări anterior implementării sistemului, în scopul determinării nivelului de energie consumat în medie raportat la o perioadă convenită contractual. Prin raportare la aceeași durată se va determina performanța sistemului, ulterior implementării măsurilor. - Deoarece se garantează nivelul de energie economisit, fluctuațiile de preț nu au un impact asupra performanței sistemului, prin urmare riscul scăderii prețului este suportat de client. Plecând de la această caracteristică, au aparut varietăți de EPC în care se stipulează un minim al prețurilor pe care clientul și-l asumă, iar o scădere peste pragul agreeat va fi sportă de ambele părți.	- ESCO garantează <u>nivelul de costuri</u> economisite. - Implementarea proiectului este finanțată de către ESCO, prin urmare ESCO suportă riscul nerambursării creditului. - Presupune efectuarea unei evaluări anterioare în scopul determinării costurilor efectuate cu consumul de energie raportat la o perioadă convenită contractual. Spre deosebire de GS, evaluarea nu are un caracter tehnic complex, deoarece analiza implică, în principiu, evaluarea costurilor reflectate în facturi pe parcursul unei perioade predeterminate, iar nu verificarea construcției/echipamentului/instalației care va fi obiectul proiectului. - Deoarece se garantează nivelul de costuri, fluctuațiile de preț reprezintă un risc major pentru performanța proiectului (riscul fiind suportat, de regulă, de ESCO). - ESCO rămâne proprietarul lucrărilor până la achitarea costului de implementare a proiectului. - În cazul autorităților publice, acest tip de contract poate presupune în cele din urmă costuri mai mari în cazul în care ESCO

⁷⁸ Boza-Kiss et al.

		utilizează împrumuturi bancare pentru a executa proiectul. Astfel, sumele rambursate de către autoritate cuprind și dobânda și comisionul bancare, care pot fi extrem de mari în țările în care piața și încrederea în ESCO este scăzută, spre deosebire de cazul în care autoritățile optează pentru încheierea unui GS și obțin fonduri prin intermediul unor instituții care practică un nivel al dobânzii scăzut.
Eficiența	- Eficiența proiectului este reflectată în audituri cu privire la energie, precum și prin tehnici de măsurare și verificare a nivelului de energie efectuate periodic, ulterior implementării sistemului. - Măsurătorile și verificările ulterioare implementării asigură detectarea la timp a deficiențelor apărute în funcționarea sistemului.	- Obiectivul primar al acestui tip de contract este economisirea de costuri generate cu consumul de energie, iar aspectele tehnice ale proiectului care îmbunătățesc performanța energetică din alte puncte de vedere decât economia de costuri sunt un obiectiv secundar. - Implementarea unor tehnici de măsurare și verificare periodice nu este la fel de importantă ca în cazul GS deoarece performanța sistemului se poate determina prin simpla raportare la costurile reflectate în facturi.
Garanție de eficiență	ESCO garantează nivelul de energie economisit pe parcursul duratei contractului	ESCO garantează economisirea de costuri cu consumul de energie pe parcursul duratei contractului.
Plată	- Plata este condiționată de scăderea efectivă a nivelului de energie consumat. - Plata include atât implementarea sistemului, cât și costurile cu măsurătorile și verificările. - Pentru efectuarea plății, nivelul de energie economisit trebuie demonstrat.	- Plata este condiționată de economisirea efectivă a costurilor asociate consumului de energie. - Pentru efectuarea plății, costurile economisite trebuie demonstrate.

Risc ESCO	- Își asumă implementarea, designul tehnic și garanția pentru eficiență a proiectului prin raportare la nivelul de energie economisit. - În cazul în care nivelul de energie nu ajunge la cel garantat, ESCO achită echivalentul nivelului de energie lipsă (diferența față de SS este faptul că suma poate varia în funcție de prețul energiei de la momentul la care ESCO va achita suma).	- Își asuma performanța sistemului prin raportare la nivelul costurilor economisite. - În cazul în care nivelul costurilor economisite nu ajunge la cel garantat, ESCO achită diferența (diferența față de GS este că ESCO trebuie să achite o sumă determinată la momentul încheierii contractului, suportând riscul scăderii prețurilor față de cel convenit la momentul încheierii contractului).
Transparență a rezultatelor	- Performanța energetică este măsurată înainte de implementarea proiectului, precum și ulterior implementării, pe tot parcursul duratei contractului. - Aceste măsurători sunt realizate în baza <i>Protocolului International de măsurare și verificare a performatei</i>.	Transparența este scăzută. Deoarece obiectivul principal este economia de costuri asociate cu consumul de energie, performanța energetică se stabilește numai în baza diferenței dintre costurile reflectate în facturi.

- Studiul “*Practices and opportunities for Energy Performance Contracting in the public sector in EU Member States*” evidențiază principalele mecanisme de finanțare utilizate pentru contractele de performanță energetică.

Finanțarea prin credit	- În acest model de finanțare ESCO sau clientul împrumută suma de bani necesară executării serviciilor EPC. Creditul presupune rambursarea sumei împrumutate și dobânda aferentă. Faptul ca EPC presupune oferirea unei garanții de către ESCO cu privire la costurile economisite, nivelul dobânzii percepute de bancă tinde să fie mai scăzut.
Finanțarea prin emiterea de acțiuni	În acest model de finanțare clientul sau ESCO emit acțiuni pe care le vând în scopul obținerii sumelor necesare implementării proiectului.

Finanțarea intermediară (mezzanine financing)	Este o formă intermediară între finanțarea prin credit și finanțarea prin emitere de acțiuni. În acest tip de finanțare, în situația în care creditul nu este rambursat în termenul convenit, creditul va fi achitat prin emiterea de acțiuni preferențiale în favoarea creditorului.
Leasingul	Această metodă de finanțare este folosită pentru asigurarea echipamentelor necesare executării și exploatării ulterioare a proiectului.
Înființarea unei societăți	Deși nu este o metodă directă de finanțare, înființarea unei noi entități juridice este folosită pentru a izola riscul financiar asociat investițiilor. Această metodă urmărește plasarea activelor și pasivelor în bilanțul noii societăți pentru a evita înregistrarea acestora în bilanțurile investitorilor.

- Studiul *"Analysis of barriers and drivers for the development of the ESCO markets in Europe"* evidențiază principalele bariere față de implementarea contractelor de performanță energetică.

Bariere legale și politice ⁷⁹	- Schimbările legislative frecvente, efectuate fără consultarea prealabilă a companiilor conduc la instabilizarea pieței ESCO. Cel mai adesea, acestea determină creșterea prețurilor prin impunerea de noi standarde de implementare a proiectelor sau de funcționare a companiilor. Acest aspect nu motivează ESCO sau clienții să încheie contracte complexe ca EPC pe termen lung. - Lipsa unei definiții ESCO din legislație. - Lipsa unei scheme de certificare ca ESCO sau standarde de calificare ca ESCO. - Legislație contradictorie în ceea ce privește contractele EPC (regulile de înregistrare a cheltuielilor pe care le
--	--

⁷⁹ Paolo Bertoldi and Benigna Boza-Kiss, "Analysis of Barriers and Drivers for the Development of the ESCO Markets in Europe," *Energy Policy* 107 (2017): 345-55.

	implică proiectul, mecanismul decizional de la nivelul autorității contractante neclar). - Procedura de achiziții publice pentru contractele EPC este complicată în majoritatea statelor membre UE. - Imposibilitatea relocării costurilor economisite cu consumul de energie în alte bugete locale sau de stat. - Lipsa unui model standard EPC sau a unui ghid pentru încheierea EPC. Lipsa experienței de implementare a proiectelor EPC prin intermediul procedurii de achiziții publice.
Instrumente de promovare	- Lipsa unor intermediari care să dețină informațiile necesare despre funcționarea ESCO și a unui EPC încât să ajute potențialii clienți să efectueze o comparație documentată între avantajele încheierii unui EPC față de alte contracte alternative (leasingul unor echipamente de eficiență energetică, externalizarea managementului de energie).
Bariere financiare	- Bonitatea financiară scăzută a autorităților publice nu motivează ESCO să încheie EPC pe termen lung. Acest aspect determină ESCO să solicite ca investiția în proiect să fie recuperată în termen cât mai scurt și cu prioritate din costurile salvate. - Băncile încă nu sunt informate cu privire la mecanismul de funcționare EPC/ESCO și sunt mai puțin dispuse să ofere facilități la împrumuturi către ESCO sau produsele financiare pe care le oferă implică calificări greu de atins ori costuri mult mai mari decât beneficiile obținerii produselor financiare.
Informații despre funcționarea ESCO/EPC	- Lipsa informațiilor legate de proiecte implementate cu succes este o problema care se suprapune peste lipsa generală de informații cu privire la funcționarea EPC/ESCO.

	- Lipsa de încredere în posibilitatea de economisire reală a energiei determină ca autoritățile să fie mai puțin motivate să încheie contracte complexe precum EPC. - Lipsa informațiilor documentate cu privire la potențialul de economisire rezultat din implementarea sistemelor face ca proiectele EPC să fie considerate nerealiste sau nesigure. - Autoritățile care au deja stabilite proceduri interne de operare eficientă a energiei sunt mai puțin disponibile să încheie contracte EPC care presupun implementarea unui alt sistem de exploatare despre care nu există cunoștințe.
Prețurile scăzute/ fluctuante pentru consumul de energie	- O piață în care prețul pentru consumul de energie este mic sau cu fluctuații frecvente nu motivează autoritățile să opteze pentru încheierea de EPC. În plus, în cazul piețelor caracterizate de prețuri fluctuante, ESCO este dificil să demonstreze termenul de recuperare a investițiilor. - În cazul acestor piețe, încheierea de contracte EPC pentru îmbunătățirea unor obiective mici nu este rentabilă, din cauza costurilor încă crescute pentru implementarea măsurilor de eficientizare a consumului de energie.
Complexitatea tehnologică	- Lipsa de cunoștințe tehnice cu privire la modalitatea de funcționare a soluțiilor EPC determină autoritățile să considere acest tip de proiecte riscante din punct de vedere tehnic. - Complexitatea tehnologică a unor proiecte EPC poate determina apariția unor costuri neprevăzute, precum trainingurile pentru operarea sistemului, costuri cu piesele de schimb în cazul incidentelor de exploatare.
Costurile mari asociate încheierii contractului	- Încheierea contractului presupune costuri preliminare cu identificarea soluției tehnice și financiare cea mai

	potrivită. Având în vedere că, de cele mai multe ori, acestea sunt soluții complexe (produse financiare, studii tehnice ale obiectului proiectului), cheltuielile pentru efectuarea acestora sunt mari.
--	---

Conform studiului realizat în anul 2017⁸⁰, la nivelul anului 2016, pe baza răspunsurilor date de către respondenți, situația utilizării EPC în statele membre era următoarea:

ROMÂNIA	
Prezența ESCO pe piață/ Caracteristici proiecte EPC	- Sub 10 companii care pot implementa proiecte EPC. - 10 - 15 proiecte de eficientizare a performanței energetice implementate până în anul 2016. - Proiectele au avut ca obiectiv atingerea unui nivel de economii într-o perioadă scurtă de timp, în special în domeniul iluminatului stradal. - Durata contractelor este foarte scurtă, 2-3 ani, cu o valoare de până la 500.00 EUR. Proiectele care presupun investiții mari sunt încheiate pe termene mult mai scurte decât perioada normală de recuperare a capitalului din costurile economisite, plata serviciilor nefiind astfel legată de performanța reală a sistemului. - Metoda principală de finanțare a proiectelor: prin instituții internaționale de finanțare.
Bariere pentru utilizarea EPC	- Proiectele EPC sunt dependente de investițiile instituțiilor internaționale de finanțare. - Nu există un model de contract EPC care să ofere ESCO predictibilitate în ceea ce privește comportamentul autorităților și siguranță în execuția proiectului⁸¹. - Procedura de achiziții publice este una complexă și cu desfășurare lungă în timp. - Dificultăți în ceea ce privește plata de către autorități, bonitate financiară scăzută. - Mecanismele de garantare a plății nu sunt bine dezvoltate, ceea ce nu motivează companiile ESCO să încheie EPC cu autoritățile.

⁸⁰ Boza-Kiss et al., *Practices and Opportunities for Energy Performance Contracting in the Public Sector in EU Member States*.

⁸¹ Conform comunicării din data de 7 noiembrie 2019 a Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei referitoare la întâlnirea dintre reprezentanții Comisiei Europene, Ministerului Energiei, Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, și Ministerului Fondurilor Europene pe tema finanțării ESCO prin intermediul contractelor de performanță energetică, în cadrul întâlnirii s-a stabilit că este necesar ca Grupul de Lucru ESCO organizat la inițiativa ANRE să continue activitatea de cercetare în scopul dezvoltării unui model de contract privind performanța energetică. Nu în ultimul rând, Grupul de Lucru ESCO menționează ca barieră pentru implementarea EPC faptul că legislația aplicabilă achizițiilor publice poate suferi interpretări controversate.

	- Neîncredere față de soluțiile furnizate de un EPC. - Investiția în proiectele EPC este adăugată la datoria de stat (care este limitată prin legislația EU). Din cauza acestui aspect, proiectele EPC nu au suport politic pentru reglementarea unor mecanisme legislative care să faciliteze încheierea și finanțarea acestora. - <i>Hotărârea de Guvern 264/2003 privind stabilirea acțiunilor și categoriilor de cheltuieli, criteriilor, procedurilor și limitelor pentru efectuarea de plăți în avans din fonduri publice</i>, stabilește limite stricte în ceea ce privește acest tip de plăți, ceea ce este o mare piedică pentru încheierea de EPC deoarece investițiile efectuate în faza de implementare pot fi considerate numai plăți în avans.
BULGARIA	
Prezența ESCO pe piață/ Caracteristici proiecte EPC	- 8-10 companii care pot implementa proiecte EPC. - Mai puțin de 10 proiecte EPC implementate până în anul 2017. - Proiectele au vizat în special școli și grădinițe, spitale, birouri ale autorităților de stat, cămine, precum și iluminatul stradal. - Durata contractelor este de 7-9 ani. - Finanțarea proiectelor s-a făcut prin intermediul unei entități bulgare numită Fondul privind eficiența energetică și resursele regenerabile. Spre deosebire de bancă, aceasta percepe comisioane mult mai avantajoase pentru împrumuturi necesare implementării de proiecte din domeniul energiei.
Bariere pentru utilizarea EPC	- Costurile cu consumul de energie sunt mici și fluctuante, ceea ce nu favorizează implementarea de proiecte EPC. - Lipsa informațiilor cu privire la companiile tip ESCO și la practicile acestora. - Proiectele de tip EPC nu sunt eligibile pentru finanțarea din fonduri publice. - Autoritățile nu au capacitatea să organizeze licitații pentru încheierea de contracte EPC. - Investițiile în proiectele EPC sunt adăugate la datoria de stat, iar legislația națională nu permite autorităților municipale să acumuleze o datorie mai mare de 15% din media cheltuielilor anuale. Cu toate acestea, Bulgaria a găsit o soluție pentru această limitare și a exceptat finanțările în proiectele EPC de la introducerea în datoriile municipale. - Implementarea proiectelor EPC este dificilă din cauza modului în care sunt definite în legislația națională.
CROAȚIA	
Prezența ESCO pe piață/ Caracteristici proiecte EPC	- Prezența ESCO pe piață este în continuă creștere din anul 2012, iar 5 companii ESCO pot implementa proiecte EPC.

	- Sub 10 proiecte EPC implementate până în anul 2016, unele dintre ele încheiate în executarea Programului de renovare energetică a clădirilor publice. - Obiectivele companiilor ESCO care pot implementa EPC vizează în special proiecte din sectorul public, precum iluminatul stradal și clădirile publice, precum și complexele de furnizare a apei. - Durata proiectelor este de aproximativ 3-5 ani, dar au existat și contracte cu durata cuprinsă între 12-15 ani. În ceea ce privește costurile, proiectele cu durata scurtă au o valoare între 200.000 - 500.000 EUR, iar cele de durata lungă sunt cuprinse între 1.000.000 - 5.000.000 EUR.
Bariere pentru utilizarea EPC	- Beneficiile implementării de soluții EPC nu sunt cunoscute pe piață. - Prețurile scăzute la consumul de energie limitează profitabilitatea încheierii de contracte EPC la o durată de maxim 10 ani. - Din cauză că pe piață a apărut un număr ridicat de companii care se identifică ca fiind furniori de EPC, au apărut practici neuniforme în ceea ce privește procedurile aplicabile acestui tip de contract, ceea ce a determinat scăderea încrederii în ESCO și EPC. - Proiectele EPC nu se pliază pe practicile băncilor care solicită o multitudine de garanții clienților. - Autoritățile nu au cunoștințele necesare pentru organizarea procedurilor de licitații în vederea încheierii de contracte EPC. - Odată cu ESA 2010, capitalul privat din parteneriatele publice-private a crescut, iar cel public a suferit o scădere ca urmare a faptului ca acesta era trecut în datoria de stat.
CIPRU	
Prezența ESCO pe piață/ Caracteristici proiecte EPC	- Nu se cunoaște numărul de ESCO care pot executa contracte EPC. - Nu se poate estima numărul de contracte EPC încheiate. Datorită angajamentului Croatiei de modernizare energetică a cel puțin 3% din suprafața clădirilor utilizate de autoritățile publice, se așteaptă ca în viitor numărul de contracte EPC să crească. - Nu există informații cu privire la durata proiectelor EPC sau modalitatea de finanțare a acestora.
Bariere pentru utilizarea EPC	- Pe fondul unei lipse de informații referitoare la companiile ESCO și contractele EPC, autoritățile sunt neîncrezătoare în soluțiile EPC. - Finanțarea pentru proiectele EPC este greu de obținut, aspect determinat de numărul mic de companii ESCO, și se practică un nivel ridicat de dobânzi în cazul împrumuturilor pentru astfel de proiecte.

REPUBLICA CEHĂ	
Prezența ESCO pe piață/ Caracteristici proiecte EPC	- 8-10 ESCO care pot implementa proiecte EPC, dintre care jumătate au experiență în executarea acestui tip de contract. - Proiecte EPC implementate au vizat clădirile publice, școli, centre sportive, cămine studențești, spitale, precum și iluminat stradal. - Durata contractelor are o medie de 8-12 ani.
Bariere pentru utilizarea EPC	- Lipsa de încredere a autorităților în ceea ce privește aceste proiecte. - Lipsa unor cunoștințe necesare despre funcționarea acestui tip de contracte și soluții.
DANEMARCA	
Prezența ESCO pe piață/ Caracteristici proiecte EPC	- 6 - 10 companii care pot implementa proiecte ESCO - Numeroase contracte EPC încheiate cu autorități ale statului, în special vizând clădiri publice. - Modalitatea de finanțare, durata contractelor, precum și obiectivele contractelor au evoluat de-a lungul timpului, ajungând ca acestea să vizeze și iluminatul stradal prin proiecte de lungă durată. - Durata tipică a proiectelor este de 8 - 10 ani, însă contractele încheiate pe termene de peste 25 de ani sunt din ce în ce mai comune.
Bariere pentru utilizarea EPC	- Capacitatea municipalităților de a executa proiecte pentru performanță energetică fără a fi necesar să încheie contracte cu societăți private. - Situațiile în care plata costurilor pentru consumul de energie nu este realizată de entitatea care are capacitatea și responsabilitatea investițiilor pentru performanța energetică reprezintă o piedică pentru încheierea de contracte EPC. - Scăderea costurilor cu consumul de energie.
ESTONIA	
Prezența ESCO pe piață/ Caracteristici proiecte EPC	- Deși companiile tip ESCO sunt prezente pe piață, acestea au dificultăți în executarea unor contracte tip EPC. - Nu există proiecte EPC implementate.
Bariere pentru utilizarea EPC	- Legislația din sectorul public include investițiile în executarea de contracte EPC în datoria de stat. - Procedura privind achizițiile publice este mult prea complexă - Nu există modele de contracte tip EPC. - Nu există o înțelegere cu privire la soluțiile EPC. - Lipsesc mecanismele legislative necesare pentru finanțarea contractelor EPC. - Băncile nu sunt dispuse să finanțeze proiecte EPC, în special din cauza unei lipse de înțelegere a beneficiilor EPC.

	- ESCO se tem că nu-și pot recupera investițiile cu executarea proiectului.
FRANȚA	
Prezența ESCO pe piață/ Caracteristici proiecte EPC	- Piața ESCO este dezvoltată și oferă o gamă largă de servicii de eficiență energetică. În plus, piața de servicii energetice este mult mai dezvoltată decât piața de servicii de inginerie și a serviciilor de analiză imobiliară. - Dintre cele 350 de companii ESCO, 10 pot executa contracte tip EPC. - În Franța contractele EPC au o definiție diferită față de cea a altor țări. Definiția este în concordanță cu reglementările naționale care interzic finanțarea unui proiect din costurile economisite atunci când un contract ESCO este finanțat de o entitate publică. Singura modalitate care permite utilizarea costurilor economisite pentru a plăti investițiile într-un proiect EPC este în cazul parteneriatelor publice-private, dar contractele EPC executate printr-un parteneriat PP sunt în număr mic/an. - Contractele EPC au vizat clădiri publice, precum și iluminatul stradal. - Existența unei certificări care atestă reducerea consumului de energie (White certificates scheme) încurajează încheierea de contracte EPC. - În plus, Franța a întreprins o serie de măsuri pentru creșterea încheierii de contracte EPC: (i) a modificat legea aplicabilă achizițiilor publice în vederea facilitării încheierii de EPC; (ii) în contextul modernizării clădirilor publice, s-a publicat un model de contract, care adaptează EPC la modalitățile de parteneriat public-privat posibile; (iii) în 2010, Ministrul Energiei a publicat un ghid referitor la EPC în scopul direcționării autorităților publice la încheierea de EPC. - Durata contractelor variază în funcție de cum au fost utilizate servicii financiare pentru implementarea contractelor: 8-10 ani pentru proiectele în care nu s-au utilizat servicii financiare, peste 20 de ani în proiectele în care au fost utilizate servicii financiare.
Bariere pentru utilizarea EPC	- Complexitatea la care au ajuns contractele EPC, care conduce la o lipsă de înțelegere a acestora și, prin urmare la o lipsă de încredere în ceea ce privește încheierea și executarea. - Este dificil de demonstrat o perioadă scurtă de rambursare a costurilor de implementare a proiectelor, mai ales în cazul proiectelor care implică investiții extinse și servicii asociate. - Sunt necesare clarificări cu privire la condițiile de garantare. - Sunt necesare modificări ale legii aplicabile achizițiilor publice în scopul înlăturării interdicției de finanțare a proiectelor EPC din economiile realizate prin exploatarea proiectului.

GERMANIA	
Prezența ESCO pe piață/ Caracteristici proiecte EPC	- Piața serviciilor de performanță energetică este considerată ca fiind cea mai dezvoltată în Germania, având între 10 - 15 mari companii ESCO care pot executa contracte EPC, acestea fiind urmate de alte 10-20 companii mici care pot implementa astfel de proiecte. Cu toate acestea, numai 7 dintre companiile ESCO intră în proceduri de achiziții publice constant. - 15% dintre contractele privind performanța energetică încheiate în sectorul public, de către autoritățile centrale și locale, sunt executate prin contracte tip EPC. - În cursul unui an se execută 30 de proiecte EPC, dintre care 17 sunt încheiate prin proceduri de achiziții publice. - Contractele vizează clădirile publice, școli, spitale publice, precum și iluminatul stradal. - Durata proiectelor are o medie de 12 - 15 ani, iar costul mediu al proiectelor este între 200.000 - 1.000.000 EUR, dar unele proiecte au depășit 5.000.000 EUR. - Ca modalități de finanțare sunt folosite emisiunea de acțiuni de către companiile ESCO, creditul sau finanțarea prin care ESCO se angajează să cesioneze băncii o parte din creanțele viitoare în care este debitor clientul (credit with forfaiting).
Bariere pentru utilizarea EPC	- Complexitatea EPC face dificil de organizat o procedură de licitații. - Modelul de EPC utilizat pe piață oferă clienților posibilitatea de a ieși din contract în faza inițială, ceea ce face contractul riscant pentru ESCO.
OLANDA	
Prezența ESCO pe piață/ Caracteristici proiecte EPC	- 25-30 de companii ESCO pot implementa proiecte EPC. - În sectorul public, numărul contractelor EPC încheiate a crescut semnificativ și din ce în ce mai multe autorități sunt interesate de încheierea de contracte EPC. - Cel mai cunoscut proiect EPC a fost renovarea Muzeului Van Gogh. - Contractele EPC au vizat școli, piscine publice, centre comerciale. - Din cele 25 dintre cele mai importante proiecte de modernizare în domeniul energiei, 25% sunt executate printr-un EPC. - În medie, contractele sunt încheiate pe o durată de 7-10 ani, dar pot ajunge până la 30 de ani. - În ceea ce privește metodele de finanțare, capitalul este obținut fie prin intermediul bancilor naționale, în cazul în care este un proiect mic, fie prin intermediul fondurilor străine, în cazul în care este un proiect mare. De cele mai multe ori se

	apelează la împrumuturi sau, ocazional, la constituirea de noi societăți în scopul izolării riscului financiar pe care-l presupune investiția în proiecte EPC.
Bariere pentru utilizarea EPC	- Deoarece unele EPC presupun gestionarea energiei de către ESCO, autoritățile sunt neîncrezătoare să încheie contracte EPC. - Organizarea licitațiilor pentru EPC este dificilă. - Nu există un model standard de contract - Din cauza structurii decizionale complexe, hotărârea de încheiere a unor contracte de tip EPC presupune o procedură complicată la nivelul autorităților. - Deoarece serviciile energetice sunt licitate împreună cu servicii precum cele de întreținere a clădirilor sau chiar de renovare a acestora, proiectele EPC devin din ce în ce mai complexe.
PORTUGALIA	
Prezența ESCO pe piață/ Caracteristici proiecte EPC	- Nu se cunoaște câte dintre companiile ESCO pot executa proiecte EPC, însă numărul de ESCO din piață este în creștere. - Într-un an sunt executate 5-10 proiecte EPC, vizând spitale, centre sportive, școli și alte clădiri publice. - Guvernul a lansat un program de îmbunătățire a eficienței energetice a iluminatului public și a clădirilor publice, însă acesta se află într-un stadiu stagnant. - Utilizarea soluțiilor EPC este stagnantă în sectorul public, iar programele naționale și alternativele de finanțare nu au stimulat încheierea de astfel de contracte. - Durata EPC încheiate a fost de până la 15 ani, cu o valoare a serviciilor între 100.000 - 500.000 EUR.
Bariere pentru utilizarea EPC	- Aplicarea procedurii de achiziții publice unui EPC este complexă, iar autoritățile nu au capacitate de a organiza astfel de achiziții, iar intermediari între autorități și ESCO nu există. - Persoanele responsabile cu gestionarea energiei pentru fiecare clădire publică nu sunt formate pentru preîntâmpinarea disfuncționalităților care pot apărea în exploatarea sistemului și, prin urmare, contractele tip EPC nu sunt încheiate. - Modelul de contract propus în programul guvernamental de îmbunătățire a eficienței energetice nu permite blocarea fondurilor rezultate din costurile economisite pentru plata serviciilor ESCO, ceea ce nu oferă o garanție companiilor ESCO sau băncilor finanțatoare că vor recupera investițiile.
SLOVACIA	
Prezența ESCO pe piață/	- 15 - 20 de companii pot implementa proiecte EPC.

Caracteristici proiecte EPC	- Contractele EPC au vizat iluminatul stradal, clădirile publice, școli, precum și alte construcții cu destinație educațională. - Din 2015, odată cu introducerea subvențiilor de stat pentru reconstrucția sistemului de iluminat stradal, implementarea de proiecte EPC în acest sector a încetat. - În 2014, Slovacia a luat o serie de măsuri legislative care au avut ca efect dezvoltarea pieței ESCO, precum: definirea ESCO, stabilirea unor măsuri de licențiere și de eglementarea a garanției pentru calitatea serviciilor, traininguri pentru furnizorii de EPC, precum și o serie de măsuri de informare cu privire la EPC. - EPC și-a pierdut popularitatea în urma unor proiecte care nu au dat rezultatele așteptate în 2006, însă piața EPC și-a recâștigat popularitatea în 2012 când statul a încheiat un contract EPC (GS) pe o durată de 18 ani pentru renovarea a 74 de școli. - Ca medie, durata proiectelor este de pana la 10 ani, iar ca metodă de finanțare, de regula, au fost utilizate resurse proprii ESCO, precum și credite contractate de către compania implementatoare. Ocazional, au fost utilizate și resurse proprii autorităților.
Bariere pentru utilizarea EPC	- Subvențiile de stat pentru alte tipuri de proiecte prin care se pot atinge aceleași rezultate ca încheierea de EPC. - Lipsa de informații cu privire la contractul EPC, ceea ce limitează încrederea în ESCO.
SLOVENIA	
Prezența ESCO pe piață/ Caracteristici proiecte EPC	- 4-6 ESCO care pot implementa un EPC. - Ca urmare a introducerii a unei scheme de eficiență energetică, numărul de proiecte EPC implementate a crescut, ajungând în anul 2013 la mai mult de 15 proiecte/an. - Cele mai multe proiecte au vizat școlile, universitățile și clădirile publice. - Proiectele au o durată medie de 10-15 ani și o valoare cuprinsă între 200.000-500.000 EUR. Pentru finanțarea proiectelor au fost folosite resursele proprii ESCO.
Bariere pentru utilizarea EPC	- Proiectele au fost implementate folosind parteneriate publice-private sau prin achiziții publice, ambele fiind proceduri complicate. - Personalul autorităților responsabil cu exploatarea și implementarea EPC nu avea cunoștințe despre modalitatea de funcționare a sistemelor EPC. - Nu există încredere în eficiența EPC. - Riscurile tehnice și, prin urmare economice, sunt încă ridicate prin raportare la măsurile de verificare a eficienței sistemului. - Nivelul de îndatorare al autorităților care crește riscul ESCO să nu-și poată recupera investițiile.

SPANIA	
Prezența ESCO pe piață/ Caracteristici proiecte EPC	- Piața ESCO s-a dezvoltat pe fondul unor programe guvernamentale de eficientizare a consumului de energie. Deși aceste programe nu mai există, ESCO au devenit cunoscute în baza acestora. - Contractele EPC sunt încheiate în special în sectorul privat, fiind des întâlnit modelul de economisire a costurilor (shared savings contract). - Proiectele EPC din sectorul public au vizat în special iluminatul stradal. - Durata proiectelor este sub 10 ani.
Bariere pentru utilizarea EPC	- Lipsa de încredere în soluțiile EPC. - Dificultăți în aplicarea procedurii de achiziții publice pentru încheierea de contracte EPC. - Nivelul de îndatorare al autorităților.
SUECIA	
Prezența ESCO pe piață/ Caracteristici proiecte EPC	- Numai 3 companii pot implementa EPC deoarece prezența ESCO pe piață a început să scadă. - Majoritatea proiectelor EPC au fost implementate în sectorul public, vizând clădiri ale administrației publice, școli, spitale și centre de îngrijire. - Numărul de proiecte implementate era în jur de 5-8/an, în perioada 2014-2016. - Cel mai frecvent utilizat model de contract EPC este contractul de garantare a nivelului de energie salvat, precum și <i>contractul EPC în doi pași</i>. - Proiectele au vizat în special clădirile publice. - Durata proiectelor este de 5-10 ani, iar costurile sunt de 1-5 mil. EUR/contract.
Bariere pentru utilizarea EPC	- Personalul autorităților nu deține cunoștințele necesare pentru redactarea specificațiilor tehnice în scopul organizării procedurii de achiziții publice. - Nu există încredere în companiile ESCO din cauza unor proiecte eșuate. - Se apelează la metode de eficientizare a consumului de energie care nu implică lucrul cu personal din afara autorităților. - Încheierea de contracte EPC este considerată scumpă.
POLONIA	
Prezența ESCO pe piață/ Caracteristici proiecte EPC	- Piața ESCO este slab dezvoltată. - Între 10-15 proiecte EPC au fost implementate din 2013, vizând clădiri publice, spitale și iluminat stradal. - Durata proiectelor este, în medie, de 10 ani. - Finanțarea prin emiterea de acțiuni de către ESCO este cea mai des întâlnită.

Bariere pentru utilizarea EPC	- Procedurile complicate de achiziții publice care au drept criteriu cel mai mic cost de implementare, iar nu salvarea de costuri ulterioară implementării. - Schimbări legislative frecvente care nu motivează încheierea de EPC pe termen lung. - Prin încheierea de EPC nivelul de îndatorare al autorităților crește. - Statul finanțează programe care concurează cu soluțiile care pot fi implementate prin EPC. - Lipsa de încredere în EPC/ESCO. - Lipsa de interes pentru soluțiile de îmbunătățire a eficienței energetice. - Promovare insuficientă a serviciilor ESCO.
MALTA	
Prezența ESCO pe piață/ Caracteristici proiecte EPC	Nu există informații despre prezența ESCO pe piață sau despre posibilitățile de implementare de proiecte EPC.
LUXEMBOURG	
Prezența ESCO pe piață/ Caracteristici proiecte EPC	- Piața este încă în faza de dezvoltare în Luxembourg, în principiu din cauza că EPC nu pot fi încheiate pentru proiecte de dimensiuni mari, deoarece Luxembourg nu dispune de instalații complexe și de mare întindere încât încheierea de EPC să fie profitabilă. - Pentru a încuraja încheierea de contracte EPC, se oferă ajutor financiar prin diferite fonduri, inclusiv Fondul pentru Protejarea Mediului. - Primul program-pilot a fost lansat în anul 2014, vizând clădirile guvernamentale.
LITUANIA	
Prezența ESCO pe piață/ Caracteristici proiecte EPC	- Piața ESCO este într-un stadiu incipient de dezvoltare. - 4-5 companii pot implementa proiecte EPC, deși nu există informații exacte în acest sens. - În 2016, o serie de contracte EPC (3-4) erau în faza de încheiere prin procedura de achiziții publice. - Între 2014-2015, în Lituania au fost demarate o serie de programe cu scopul de a motiva autoritățile să încheie EPC, printre care și Programul de Îmbunătățire a Eficienței Energetice în Clădirile Publice, precum și adoptarea unui model standard de EPC care să fie utilizat în procedura de achiziții publice. - Costul proiectelor este între 200.000-500.000 EUR. - Costurile economisite nu sunt păstrate în bugetul autorității care a contractat EPC, ci revin bugetului de stat. - Procedura de achiziții publice este complicată.

	- Personal nepregătit pentru operarea sistemului EPC. - Procesul complex de luarea a deciziilor la nivelul autorităților crește riscul de neperformanță al sistemului. - Prețuri scăzute cu consumul de energie din cauză că statul acoperă o parte din cheltuieli.
LETONIA	
Prezența ESCO pe piață/ Caracteristici proiecte EPC	- Piața ESCO este într-un stadiu incipient de dezvoltare. - Există un număr mic de companii care pot implementa proiecte EPC. - În sectorul public a fost încheiat un număr foarte mic de proiecte EPC, vizând în special iluminatul stradal într-un proiect cofinanțat de ESCO și municipalitate.
Bariere pentru utilizarea EPC	- Procedura de licitații publice este complicată și documentele legate de cerințele tehnice ale proiectului sunt neclare. - Nu există încredere în metodele de economisire a costurilor asociate consumului de energie. - Prețuri scăzute cu consumul de energie.
ITALIA	
Prezența ESCO pe piață/ Caracteristici proiecte EPC	- Este printre cele mai dezvoltate piețe ESCO, deși sectorul public este mai puțin dispus și are mai puține capacități să implementeze proiecte EPC. - 20 de companii ESCO pot implementa EPC, dintre care 4 au capacitate financiară să implementeze proiecte complexe și de lungă durată. - Proiectele din sectorul public au vizat spitale, iluminatul stradal, precum și școli. - Proiectele de implementare EPC în Italia, urmăresc, pe lângă salvarea de costuri, îmbunătățirea calității energiei. - Durata proiectelor este cuprinsă între 8-9 ani, cu valori de până la 500.000 EUR.
Bariere pentru utilizarea EPC	- Numărul de licitații organizate pentru proiecte EPC este foarte scăzut, deoarece autoritățile nu iau în considerare beneficiile acestui tip de proiecte pe fondul unei lipse de informații. - Nu există încredere în eficiența proiectelor EPC. - Companiile ESCO aleg să încheie contracte cu clienți din sectorul privat din cauza modificărilor legislative frecvente și a duratei lungi de luare a deciziilor la nivelul autorităților.
IRLANDA	
Prezența ESCO pe piață/ Caracteristici proiecte EPC	- Piața ESCO este în dezvoltare. - Nu există date despre numărul de ESCO. - Autoritățile sprijină implementarea de proiecte EPC prin adoptarea unui set de măsuri complexe: adoptarea unor politici naționale prin care este recunoscut rolul guvernului de iniția astfel de proiecte, angajamentul guvernului de a reduce cu 33% consumul de energie din sectorul public, până în 2020.

	- Unele proiecte EPC a vizat și iluminatul stradal, cu durată cuprinsă între 7-12 ani, însă nu există informații despre rezultatele acestuia.
Bariere pentru utilizarea EPC	- Lipsa unui sistem care sa permită facturarea individuală măsurată este perceput ca un mare risc de către ESCO.
UNGARIA	
Prezența ESCO pe piață/ Caracteristici proiecte EPC	- În anul 2010 Ungaria dispunea de o piață stabilă a EPC. Cu toate acestea, numărul proiectelor a scăzut, ajungând la un singur proiect implementat în anul 2016 vizând iluminatul public. - În momentul de față nu se poate estima numărul de ESCO, iar în anul 2013 au fost indentificate 6-7 ESCO care pot implementa EPC. - Contractele aveau o durata medie de 5-10 ani, cu valoare de până la 500.000 EUR/an.
Bariere pentru utilizarea EPC	- Una dintre sursele de finanțare a proiectelor au fost subvențiile de stat, însă din anul 2011 subvențiile nu mai sunt acordate, determinând scăderea numărului de proiecte EPC. Guvernul asigură acordarea de subvenții în viitor. - Implementarea de proiecte EPC prin procedura de achiziții publice este foarte complicată. - Costurile mari determinate de încheierea de astfel de contracte.
GRECIA	
Prezența ESCO pe piață/ Caracteristici proiecte EPC	- Piața ESCO/EPC nu este dezvoltată. - În 2012, una dintre companiile implicate într-un mare proiect care viza clădirile publice era o companie ESCO care putea implementa EPC, deși nu se poate confirma că au fost utilizate soluții specifice contractelor EPC în acest proiect. - Sectorul public a încheiat puține contracte EPC, iar acestea au vizat iluminatul stradal și clădirile publice. - Durata proiectelor este de până la 3 ani, cu valoare de maxim 200.000 EUR.
Bariere pentru utilizarea EPC	- Lipsa de încredere în soluțiile EPC pentru eficientizarea consumului de energie. - Autoritățile nu sunt dispuse să aloce fonduri pentru implementarea de proiecte EPC, iar companiile ESCO din Grecia nu sunt suficient dezvoltate încât să finanțeze EPC.
AUSTRIA	
Prezența ESCO pe piață/ Caracteristici proiecte EPC	- 15 - 20 EPC pot implementa proiecte EPC. - Sectorul public este principalul client ESCO, iar încrederea ESCO în autorități este ridicată. - Proiectele EPC au vizat școli, cladiri publice, spitale publice, precum și iluminatul public - numărul de proiecte EPC în iluminatul stradal fiind în creștere în 2017.

	- Durata proiectelor este de aproximativ 3 ani - comparativ cu 10 ani pentru proiectele din sectorul privat. - Proiectele sunt finanțate prin instituții financiare, iar pentru proiectele mari au existat și contribuții ESCO.
Bariere pentru utilizarea EPC	- Neîncrederea în companiile ESCO din cauza unor proiecte nereușite în urma cărora a rămas preconcepția că economiile sunt realizate prin reducerea confortului utilizatorului. - Obținerea de finanțare cu costuri scăzute. - Deoarece municipalitățile mici nu pot împrumuta sumele pentru implementarea proiectelor, încrederea ESCO în acestea este scăzută. - Deși piața ESCO din Austria este una bine dezvoltată, nivelul de cunoștințe despre ESCO/EPC este încă scăzut. Ca urmare, nu sunt organizate licitații pentru implementarea de proiecte EPC, cu excepția câtorva zone în care au fost desfășurate campanii de informare și traininguri.
BELGIA	
Prezența ESCO pe piață/ Caracteristici proiecte EPC	- Piața ESCO este una stabilă, având între 10-15 companii. În plus, există trei ESCO publice care pot oferi finanțări substanțiale pentru proiectele EPC, împrumutul fiind returnat din costurile economisite în urma implementării proiectului. - Cunoștințele despre EPC sunt ridicate, ceea ce este parțial rezultatul campaniilor de promovare, cu toate acestea. - În 2016 se estima un număr de 5 proiecte implementate în ultimii 3 ani. - Proiectele au vizat clădirile publice. - Deoarece sectorul public este interesat de proiectele mari, durata acestora este 10-15 ani, cu o valoare de peste 1.000.000 EUR.
Bariere pentru utilizarea EPC	- Barierele nu sunt direct legate de contractele EPC, cât de prețurile scăzute cu consumul de energie. - Organizarea licitațiilor publice este dificilă deoarece personalul autorităților publice și al municipalităților abilitat pentru organizarea acestora nu au expertiza necesară pentru a formula cerințele aplicabile EPC. - Clienții sunt reticenți să apeleze la intermediarii care pot oferi informații despre soluțiile EPC, acest aspect conducând la neorganizarea de licitații.
FINLANDA	
Prezența ESCO pe piață/ Caracteristici proiecte EPC	- Piața ESCO a început să se dezvolte după anii 2000 și este o piață moderat dezvoltată. Pe piață sunt 6-8 ESCO. - Municipalitățile sunt principalul client ESCO. - Între 2009-2015 au fost implementate 80 de proiecte EPC, iar 12 dintre acestea au beneficiat de subvenții în perioada 2014-2016.

	- Proiectele au vizat iluminatul stradal și clădirile publice. - În vederea implementării proiectelor, s-a pregătit un ghid care se aplica achizițiilor publice, dar acesta nu a fost respectat, fiind necesar ca implementarea unor proiecte să fie oprită pentru investigații. - Costurile proiectelor sunt sub 200 mil. EUR pentru iluminatul stradal și de 500-1.000 mil. Pentru clădirile publice. - Reglementările legale sunt, în principiu, favorabile pentru implementarea de proiecte EPC, iar companiile pot accesa ușor finanțe pentru implementarea proiectelor. - Subvențiile guvernamentale, precum și alte facilități oferite de guvern fac investițiile mai ușoare și mai profitabile decât dacă ESCO s-ar fi dezvoltat în condiții normale de piață.
Bariere pentru utilizarea EPC	- Procedura de achiziții publice este una complexă, presupune costuri de tranzacționare mari și consumă mult timp. Contractele de achiziții publice nu sunt bine organizate. - Finanțarea proiectelor ridică dificultăți în ceea ce privește evaluarea investițiilor. În cazul în care clientul nu-și evaluează costurile cu implementarea proiectului, EPC poate parea mai scump comparativ cu situația în care proiectul este implementat prin mijloacele proprii ale instituțiilor. - Unele instituții nu pot estima valoarea proiectelor EPC. - Ca regulă, clienții au încredere în proiectele EPC. Lipsa de cunoștințe despre ESCO și beneficiile proiectelor, precum și unele proiecte eșuate pot ridica probleme.

CAP. II ANALIZA COMPARATĂ A CADRULUI DE REGLEMENTARE ECONOMICĂ DIN STATELE MEMBRE ALE UE CU PRIVIRE LA MODUL DE STABILIRE A TARIFELOR PENTRU ILUMINATUL PUBLIC

Au fost prelucrate următoarele date și informații din cele 26 de state membre care au vizat:

Cadrul legislativ din statele membre ale UE cu privire la serviciul de iluminat public

- Există o lege specială pentru serviciul de iluminat public? Există legislație secundară/norme privind metoda de tarificare pentru serviciul de iluminat public sau reglementările privind iluminatul public intră în cadrul legislativ general al distribuției de energie electrică?
- Există o lege privind contractele de performanță energetică (EPC) care se aplică pentru iluminatul stradal?
- Dacă statele membre utilizează PPP pentru contractele care au ca obiect prestarea de servicii de iluminat public. Ce tip de contracte încheie cu operatorii privați, de achiziție publică sau de concesiune, contracte de tip EPC (energy performance contracts) cu societăți de tip ESCO, altele?
- Dacă investitorii privați sunt implicați în modernizarea infrastructurii de iluminat public stradal, aceștia garantează un anumit nivel de economie de energie către proprietarul infrastructurii? Ce se întâmplă dacă economia de energie este mai mică sau mai mare decât nivelul garantat?
- În România, operatorului care gestionează SIP i se impune să aibă autorizație din partea ANRE pentru intervenții în sistemul național, respectiv operatorii economici care depun ofertă trebuie să dovedească că dețin capacitatea de a executa linii electrice cu tensiuni nominale de 0,4 kV ÷ 20 kV, posturi de transformare cu tensiunea nominală superioară de cel mult 20 kV, stații de medie tensiune, precum și partea electrică de medie tensiune a stațiilor de înaltă tensiune. Există o astfel de autorizație similară în statele membre?
- Cine plătește consumul de energie electrică, operatorul căruia i s-a încredințat contractul pentru prestarea serviciului de iluminat public sau municipalitatea?
- În România, Legea nr. 230/2006 privind serviciul de iluminat public cuprinde pe lângă activitățile de întreținere și mentenanță a SIP și furnizarea iluminatului festiv, inclusiv modernizări, reabilitări și extinderi ale SIP, deci lucrări de investiții. În statele membre, în serviciul de iluminat public sunt cuprinse inclusiv investiții? Dacă da, cum fac calificarea contractului încredințat unui operator privat atunci când obiectul contractului cuprinde atât servicii cât și lucrări?
- Regimul juridic al proprietății infrastructurii de iluminat public (exterior). Cine deține proprietatea?
- Există o delimitare din punct de vedere juridic a dreptului de proprietate între sistemul de iluminat public și cel de distribuție de energie electrică?

Cadrul instituțional din statele membre ale UE cu privire la serviciul de iluminat public

- Modul de organizare și funcționare a serviciului de iluminat public din fiecare stat membru
- Autoritățile/instituțiile care au atribuții și responsabilități în asigurarea serviciului de iluminat public stradal.
- Cine operează infrastructura de iluminat stradal? (întreținere, mentenanță)
- Cine realizează investiții în infrastructura de iluminat public stradal?
- Cine ia decizii cu privire la modernizarea infrastructurii de iluminat public stradal?
- În ce circumstanțe poate fi transferată către un actor privat responsabilitatea de a asigura iluminatul public stradal?
- Dacă sistemul de iluminat public este în proprietatea distribuitorilor de energie electrică și dacă responsabilitatea asigurării /prestării serviciului de iluminat public este în sarcina autorităților publice locale/municipalității, există o formă de juridică (contract) prin care se transferă folosința gratuită/închirierea/administrarea sistemului de la distribuitorul de energie electrică către municipalitate?
- Există autorități de reglementare doar pentru serviciul de iluminat public sau Autoritatea de reglementare este comună pentru distribuția de energie electrică și pentru serviciul de iluminat public?
- Autoritățile de reglementare dau licențe/autorizări/permise pentru prestarea serviciului de iluminat public stradal?
- Modul de alimentare cu energie electrică este prin cabluri aeriene sau prin cabluri subterane? Există legislație în acest sens sau Standarde tehnice care impun ca rețelele de cabluri să fie în subteran?
- Există investiții privind eficiența energetică în iluminatul stradal, privind elemente de smartcity? Care ar fi principalele bariere în realizarea de astfel de investiții?

Finanțarea serviciului de iluminat public în statele membre

- Dacă la stabilirea tarifului pe iluminat public (chiar dacă este inclus în tariful de distribuție a energiei electrice) se ține cont de redevență, amortizare, cotă de dezvoltare pentru investiții, profit rezonabil și care ar fi ponderile acestor elemente în tarif , pe lângă elementele de cost direct și indirect.
- Cum se finanțează serviciul de iluminat public?
- Ce modele de finanțare utilizează autoritățile pentru serviciul de iluminat public?
- Există actori privați implicați în finanțarea infrastructurii de iluminat stradal?
- Care este unitatea de măsură pentru tariful de iluminat public, per km de rețea, tarif lunar, per kWh sau există și altă modalitate de tarificare ? Tariful/costul cu serviciul de iluminat public este cuprins în tariful de distribuție al energiei electrice?

- Care este structura de costuri pentru operarea serviciului de iluminat public stradal?

Chestionarul a fost aplicat către 26 de state membre ale Uniunii Europene, cu scopul de a identifica un stat membru care are un serviciu de iluminat public cel mai apropiat de cerințele și nevoile noastre. Statele care au primit și completat chestionarul transmis de noi sunt Ungaria, Slovenia, Letonia, Bulgaria, Portugalia, Slovacia, Danemarca, Irlanda, Finlanda, Suedia, Lituania, Luxemburg, Spania, Franța, Croația, Belgia, Italia, Malta, Austria, Cehia, Cipru, Estonia, Polonia, Grecia, Țările de Jos și Germania.

Chestionarul a fost structurat în 3 secțiuni după cum urmează:

1. Cadrul legislativ din statele membre ale UE cu privire la serviciul de iluminat public;
2. Cadrul instituțional din statele membre ale UE cu privire la serviciul de iluminat public;
3. Finanțarea serviciului de iluminat public în statele membre.

În continuare prezentăm cele mai importante concluzii extrase în urma interpretării răspunsurilor primite de la fiecare dintre cele 26 de țări selectate.

3. Analiza comparată a cadrului reglementare economică din statele membre ale Uniunii Europene cu privire la modul de stabilire a tarifelor pentru iluminatul public din punct de vedere tehnic și juridic

3.1. Cadrul legislativ din statele membre ale UE cu privire la serviciul de iluminat public

Există o lege specială pentru serviciul de iluminat public?

DA ☐ NU ☐



După cum se poate observa din graficul prezentat mai sus, niciunul dintre statele membre nu are o lege dedicată în mod special iluminatului public. Statele membre au inclus prevederi legale referitoare la iluminatul stradal fie în legislația care reglementează distribuția de energie electrică, fie prevederi disparate în acte normative referitoare la competența municipalităților, legi privind poluarea luminoasă, eficiență energetică sau în acte normative referitoare la criterii de achiziții publice verzi.

Legislația din **Austria** prevede următoarele:

- Modificarea Directivei privind eficiența energetică (EED 2018)
- La 30/11/2016, Comisia Europeană a publicat pachetul de iarnă „Energie curată pentru toți europenii”, care este destinat să reglementeze politica climatică și energetică pentru perioada de după 2020: pachetul legislativ include modificarea sau reformarea a patru directive și patru reglementări (a se vedea capitolul 1).
- În iunie 2018, Parlamentul European, Consiliul și Comisia Europeană au ajuns la un compromis cu privire la primul subpachet al pachetului legislativ Energie curată pentru toți europenii (Directiva privind energia regenerabilă, Directiva privind eficiența energetică și Regulamentul de guvernare).
- În domeniul eficienței energetice (RL 2018/2002, EED 2018), se așteaptă ca aceasta să crească cu 32,5 la sută în UE până în 2030 comparativ cu 2007. Statele membre ar trebui să aibă contribuțiile lor orientative din 2021 la consumul de energie primară (maximum 1.273 Mtep în UE) sau consumul final de energie (maximum 956 milioane de tone în UE).
- Cerințele de raportare au fost încredințate în noul regulament de guvernare. Acesta solicită statelor membre să elaboreze planuri naționale privind energia și clima pentru a-și stabili contribuțiile la obiectivele de dezvoltare la nivelul UE și la măsurile și strategiile pentru punerea lor în aplicare. Regulamentul stabilește, de asemenea, mecanisme de control pentru atingerea obiectivelor.
- Obligația prevăzută la articolul 7 (RL 2018/2002) EED 2018) va rămâne după 2020 pentru următoarele perioade de 10 ani. Compromisul prevede că, indiferent de mecanismele de flexibilitate prevăzute la articolul 7, economiile obligatorii de energie finală pe an trebuie să fie de 0,8% din consumul anual final de energie din fiecare stat membru.

În Austria, relevante sunt standardele în iluminat după cum urmează:

Standarde în privind sistemele de iluminat exterior:

- ÖNORM EN 40 - Stâlpi de iluminat;
- ÖNORM EN 12193 - Lumini și iluminat - iluminatul facilităților sportive;
- ÖNORM EN 12464-2 - Iluminatul la locul de muncă/locul de muncă în aer liber;
- ÖNORM EN 12665 - Lumini și iluminat - termeni și criterii de bază pentru definirea cerințelor de iluminat;
- ÖNORM EN 13032 - Lumini și iluminat - măsurători și afișaj al datelor fotometrice ale lămpilor și corpurilor de iluminat;
- ÖNORM EN 13201 - iluminatul Stradal;
- ÖNORM EN 13460 - Mentenanță - documente pentru mentenanță;
- ÖNORM EN 61082 - Documente de inginerie electrică;
- ÖNORM O 1051 - Iluminat stradal - iluminatul zonelor de conflict;
- ÖNORM O 1053 - Selecția claselor de iluminat - luare în calcul a fluxul traficului.

Standarde electrotehnice:

- ÖVE EN 1 - Construirea de sisteme de înaltă tensiune până la a.c. 1000 V și d.c. 1500 V;
- ÖVE EN 61284 - Linii aeriene - cerințe și teste pentru accesorii;
- ÖVE EN 61557 - Siguranța electrică în rețelele de joasă tensiune până la a.c. 1 kV și d.c. Dispozitive de 1,5 kV pentru testarea, măsurarea sau monitorizarea măsurilor de protecție;
- ÖVE EN/ ÖNORM 8001 - Construirea sistemelor electrice cu tensiuni nominale de până la a.c. 1000 V și D.c. 1500 V;
- ÖVE EN/ ÖNORM 8014 - Construirea sistemelor electrice cu tensiuni nominale de până la a.c. 1000 V și d.c. 1500 V;
- ÖVE EN/ ÖNORM 50110 - Operarea sistemelor electrice;
- ÖVE EN/ ÖNORM 50249 - Localizatoare electromagnetice pentru țevi și cabluri subterane - performanță și siguranță;
- ÖVE EN/ ÖNORM 50356 - Test continuu de tensiune pe cabluri și fire electrice
- ÖVE EN/ ÖNORM 60598 - Lămpi;
- ÖVE EN/ ÖNORM 60652 - Teste de încărcare pe structuri de linie aeriană.

Reprezentanții **statului belgian** au detaliat faptul că sectorul iluminatului stradal este reglementat la nivel regional, în cadrul legislației referitoare la energia electrică, iar legislația în acest domeniu diferă pentru fiecare dintre cele 3 regiuni ale țării. În regiunea Bruxellesului s-a emis în **anul 2001** o Ordonanță privind **organizarea pieței de energie electrice**. În regiunea Flamandă, guvernul Flamand a emis un decret prin care sunt impuse operatorilor de rețea, reglementări ale sistemului de iluminat public. Iar în regiunea Valonia este în vigoare Decretul Guvernului Valon privind obligația de serviciu public impus operatorilor de sisteme de distribuție în ceea ce privește întreținerea și îmbunătățirea eficienței energetice a instalațiilor de iluminat public.

Reprezentanții **bulgari** au indicat următoarea legislație specifică:

- Legea proprietății municipale, care prevede că proprietatea (fie mobilă, fie imobilă) care este desemnată să satisfacă permanent necesitățile publice de importanță locală (cum ar fi străzile, parcurile, piețele, grădinile) vor fi proprietate publică a municipalității;
- Legea privind dezvoltarea teritorială, care prevede că iluminatul artificial exterior al imobilelor care sunt proprietate publică a municipalității trebuie să fie asigurat de municipalitate;
- Legea privind energia, care prevede că primarii municipiilor vor asigura construcția, exploatarea, întreținerea și dezvoltarea rețelelor și echipamentelor de iluminat extern de pe teritoriul municipiului, pentru imobilele care sunt proprietate municipalității;
- Legea privind eficiența energetică, care prevede că sistemele de iluminare artificială externe vor fi supuse evaluării eficienței energetice.

Cehia a indicat următoarea legislație:

- Legea nr. 89/2012 col., Cod civil, cu modificările ulterioare;
- Legea nr. 128/2000 Coll., Privind municipalitățile (Ordinul municipal), cu modificările ulterioare;
- Legea nr. 13/1997 Col., Legea circulației rutiere, cu modificările ulterioare;
- Legea nr. 183/2006 Coll., Privind urbanismul și Codul clădirilor (Legea clădirilor), cu modificările ulterioare;

- Decretul nr. 104/1997 Coll., De punere în aplicare a Legii traficului rutier, cu modificările ulterioare;-Regulamentul Guvernului nr. 361/2007 Col., Pentru protecția sănătății la locul de muncă, cu modificările ulterioare;
- Legea nr. 22/1997 Coll., Privind cerințele tehnice pentru produse (reglementarea standardelor tehnice cehe), cu modificările ulterioare - ČSN EN 13 201, ČSN EN 12464-2, ČSN EN 73 6102, ČSN EN 73 6102, ČSN EN 73 7507.

Croația a indicat următoarea legislație:

- Legea privind gestionarea utilităților (Monitorul Oficial nr. 68/2018, 110/2018, 32/2020)
- Legea croată privind poluarea luminoasă (Monitorul Oficial nr. 14/2019)
- Legea achizițiilor publice (Monitorul Oficial nr. 120/2016)
- Legea privind parteneriatul public-privat (Monitorul Oficial nr. 78/2012, 152/2014, 114/2018)
- Legea privind eficiența energetică (80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18)
- Legea pieței energiei electrice (Monitorul Oficial nr. 22/2013, 95/2015, 102/2015, 68/2018, 52/2019)

Serviciului de iluminat public în **Danemarca** este reglementat prin Legea drumurilor publice, precum și prin Legea privind drumurile publice private. Conform acestor legi, a fost emisă Circulara privind Iluminatul Rutier.

În **Estonia** nu există nicio lege sau reglementare specifică aplicabilă în mod special serviciului de iluminat public. Cu toate acestea, unele municipalități locale au adoptat standarde pe care trebuie să le respecte iluminatul stradal. Legile generale care se aplică planificării, construcției, achizițiilor publice etc. se aplică și în ceea ce privește iluminatul public. Legea privind organizarea administrației locale.

Finlanda a indicat Legea privind contractele de achiziții publice și concesiune (1379/2016) se aplică atunci când o entitate publică (de exemplu, un oraș sau o municipalitate) achiziționează servicii legate de iluminatul public (de exemplu, construcții sau electricitate). În plus, Legea pieței energiei electrice (2013/588) se aplică pentru generarea, importul, exportul, transmisia și vânzarea de energie electrică.

În cadrul legislativ și de reglementare național actual din **Franța**, nu există un cadru legal special dedicat serviciului de iluminat public.

Cu toate acestea, pe lângă aplicarea ramurilor generale de drept, cum ar fi dreptul muncii sau dreptul concurenței, serviciile de iluminat public sunt supuse unei varietăți de legi care reglementează aspecte specifice ale acestor servicii, dintre care principalele sunt enumerate mai jos:

- Legislația autorităților locale definește ce autoritate are competența de a organiza serviciul de iluminat public (în principiu, municipalitățile).
- Legislația rutieră reglementează un sistem de servituți pe proprietăți private pentru înființarea și întreținerea corpurilor de iluminat stradal și permite un sprijin financiar public pentru instalațiile de iluminat public pe căile private deschise circulației publice.
- Dezvoltarea serviciilor și infrastructurilor de iluminat public poate fi, de asemenea, încadrată de legislația de mediu și, mai precis:
 - prin normele privind prevenirea poluării luminoase,
 - prin regula care interzice reclamele pe infrastructurile de iluminat public.

□ Legislația privind energia se aplică și serviciilor de iluminat public, după cum se specifică mai jos (a se vedea răspunsurile la întrebările 1.2, 1.5, 1.8, 1.9, 2.3, 2.11).

□ Regulile contractului de achiziții publice - transpunând în special directivele UE 2014/23, 2014/24 și 2014/25 - reglementează atât atribuirea, cât și executarea contractelor în temeiul cărora autoritatea contractantă remunerează operatorul pentru întreținerea, îmbunătățirea și / sau infrastructura de iluminat funcționarea serviciului - așa cum este specificat mai jos (a se vedea răspunsurile la întrebările 1.3, 1.4, 1.6, 1.7, 2.3, 2.6, 2.13, 3.2).

Serviciile de iluminat public sunt, de asemenea, reglementate de un set tehnic de reguli, elaborate de autoritățile europene și naționale. De exemplu:

□ Norma EN 13201, elaborată de Comitetul European pentru Standardizare, încadrează principalele standarde tehnice aplicabile infrastructurilor de iluminat stradal, pentru a asigura cel mai bun răspuns posibil nevoilor pietonilor;

□ Normele AFNOR, elaborate de autoritatea franceză de standardizare, încadrează standardele tehnice referitoare atât la procesul de instalare a infrastructurii de iluminat public, cât și la materialele de bază utilizate în acest scop.

Reprezentanții statului grec ne-au indicat Legea 3468/2006 pentru „Generarea de energie electrică utilizând surse de energie regenerabile și cogenerarea de înaltă eficiență a energiei electrice și a căldurii și dispoziții diverse (Monitorul Oficial A '129 / 27.06.2006) în forma modificată de articolul 11 din Legea 3851/2010 referitor la „Accelerarea dezvoltării surselor de energie regenerabilă pentru a face față schimbărilor climatice și a altor reglementări care abordează probleme aflate sub autoritatea Ministerului Mediului, Energiei și Schimbărilor Climatice” (FEK A '85) și Legea 3855/2010 „Măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice în utilizarea finală, serviciile energetice și alte dispoziții” (FEK A '95).

Legea privind reglementarea energiei electrice din 1999, astfel cum a fost modificată („Legea din 1999”), este principiul legislației care guvernează industria electricității din Irlanda, oferind un cadru de reglementare pentru concurența în generarea și furnizarea de energie electrică și înființarea autorității naționale de reglementare responsabile pentru sectorul energetic.

În Irlanda, politica guvernamentală în ceea ce privește industria electricității este determinată de directivele UE:

- Regulamentele Comunităților Europene (piața internă a energiei electrice) din 2000 au finalizat transpunerea Directivei 96/92 / CE privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice.
- Regulamentele Comunităților Europene (piața internă a electricității) din 2005 au fost introduse pentru a transpune cerințele Directivei 2003/54 / CE privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei 96/92 / CE.
- Regulamentele Comunităților Europene (piața internă a energiei electrice) 2010 au fost introduse pentru a transpune anumite cerințe ale Directivei 2009/72 / CE privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice. Regulamentele prevăd o reglementare independentă sporită și protecția consumatorilor și acordarea de licențe furnizorilor publici de energie electrică.

- Regulamentele privind Comunitățile Europene (piața internă a energiei electrice și a gazelor) (protecția consumatorilor) din 2011 au dat efect juridic dispozițiilor privind protecția consumatorilor din Directiva 2009/72 / CE.
- Regulamentele Comunităților Europene (Energie Regenerabilă) din 2011 au fost introduse pentru a transpune cerințele Directivei 2009/28 / CE privind promovarea utilizării energiei regenerabile.

Lucrările la infrastructura de iluminat public ar trebui să fie angajate și efectuate în conformitate cu standardele și codurile de practică, reglementările privind construcțiile și documentele tehnice de orientare la regulamentul privind construcțiile, pentru a include, dar nu se limitează la:

- Autoritatea Națională pentru Standarde din Irlanda (furnizată anterior de Consiliul Electrotehnic al Irlandei) Reguli naționale pentru instalații electrice - Reguli naționale pentru instalații electrice, IS 10101: 2020.
- Cod de practică pentru instalațiile de iluminat public din zonele rezidențiale.
- Cod de practică pentru montarea echipamentelor de iluminat stradal emis de Asociația Contractorilor de iluminat stradal.
- Cod de practică pentru iluminatul rutier
- Codul național de practică pentru interfața cu clienții a Consiliului de aprovizionare cu energie electrică („ESB”).
- Cerințe ESB pentru lucrul la iluminatul public în rețelele ESB.
- IS EN 12464-2 2014 - Iluminat pentru locuri de muncă - Locuri de muncă în aer liber.
- IS EN 13201 (2015) - Iluminat rutier - Partea 2: Cerințe de performanță.
- Regulamentele Uniunii Europene (Achiziții publice eficiente din punct de vedere energetic) din 2011.
- Regulamentul privind controlul clădirilor (modificări) 2014.
- Reglementări privind gestionarea deșeurilor.
- Autorizația de construcție / aprobarea obținută, în conformitate cu desenele ulterioare prezentate și aprobate de către secția de iluminat public a autorității locale.
- Note de orientare pentru reducerea luminii invadatoare.
- Document de consultare publică - Standard de energie și eficiență și performanță pentru becuri.
- Cerințe privind materialele de construcție.
- Liniile directoare privind iluminatul public al autorităților locale.
- Cerințe de proiectare a iluminatului exterior al autorității locale.
- Regulamentele privind siguranța, sănătatea și bunăstarea la locul de muncă (construcții) din 2013 impun ca dezvoltatorii / contractanții să numească un „proiectant competent” pentru a întreprinde toate lucrările de proiectare. Această obligație legală se aplică proiectelor de iluminat și infrastructurilor electrice asociate.
- Legislație și reglementări aplicabile în temeiul actelor privind sănătatea și siguranța la locul de muncă, inclusiv următoarele care stabilesc principalele dispoziții pentru organizații pentru a asigura și îmbunătăți siguranța, sănătatea și bunăstarea oamenilor la locul de muncă:
 - Legea din 2005 privind securitatea sănătății și bunăstării la locul de muncă.
 - Regulamentele din 2007 privind securitatea, sănătatea și bunăstarea la locul de muncă (aplicare generală).
 - Regulamentele privind siguranța, sănătatea și bunăstarea la locul de muncă (construcții) 2013.

Toate persoanele angajate în instalarea / întreținerea iluminatului public trebuie să primească:

- Instruire adecvată în materie de securitate și sănătate, în conformitate cu Regulamentele din 2007 privind siguranța, sănătatea și bunăstarea la locul de muncă (aplicare generală) și Regulamentele din 2013 privind securitatea și sănătatea și bunăstarea la locul de muncă (construcții).
- Instruire în lucrul la bordul drumului în conformitate cu Regulamentele privind siguranța, sănătatea și bunăstarea la locul de muncă (construcții) 2013.
- Instruire adecvată ESB în circumstanțele în care lucrările vor fi efectuate în apropierea rețelilor ESB.

Nici în **Italia** nu există nicio lege specială care să reglementeze în mod specific serviciul de iluminat public. Disciplina serviciului de iluminat public este asigurată în principal de următoarele legi:

- Decretul legislativ nr. 267 din 18 august 2000 (Codul autorităților locale), cu modificările ulterioare și completarea;
- Decretul legislativ nr. 50 din 18 aprilie 2016 (Codul achizițiilor publice), cu modificările și completările ulterioare;
- Decretul legislativ nr. 115 din 30 mai 2008 referitoare la „Punerea în aplicare a Directivei 2006/32 / CE privind eficiența energetică la utilizatorii finali și serviciile energetice”;
- Decretul ministerial din 11 aprilie 2008 (Planul național de acțiune pentru achizițiile publice ecologice, PANGPP), modificat prin Decretul ministerial din 10 aprilie 2013;
- Decret ministerial din 27 septembrie 2017, privind criteriile minime de mediu („CAM”) pentru achiziționarea de surse de iluminat pentru serviciul de iluminat public;
- Decret ministerial din 28 martie 2018 privind CAM în furnizarea serviciului de iluminat public.

În ceea ce privește poluarea luminoasă, vă rugăm să rețineți că aproape toate regiunile italiene (15 din 20) au o legislație specifică în vigoare în materie.

În ceea ce privește regiunea Lombardia, normele în cauză sunt prevăzute în Legea regională nr. 31 din 5 octombrie 2015, (care conține „Măsuri pentru îmbunătățirea eficienței sistemelor de iluminat exterior cu scopul de a economisi energie și de a reduce poluarea luminoasă”) și reglementările executive aferente.

Merită luate în considerare și cerințele tehnice pentru stâlpi de iluminat și infrastructură stabilite de entități europene și internaționale (de exemplu, UNI ISO).

În **Letonia**, legislația privind construcția infrastructurii este formată din următoarele:

- Regulamentul (CE) nr. 245/2009 al Comisiei din 18 martie 2009 de punere în aplicare a Directivei 2005/32 / CE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește cerințele de proiectare ecologică pentru lămpile fluorescente fără balast integrat, pentru lămpile cu descărcare de mare intensitate și pentru balasturi și corpuri de iluminat capabile să acționeze astfel de lămpi și care abrogă Directiva 2000/55 / CE a Parlamentului European și a Consiliului;
- Legea construcțiilor și Regulamentele Cabinetului bazate pe lege;
- Legea cu privire la planificarea dezvoltării spațiale și Regulamentele Cabinetului, bazate pe lege;
- Legea energiei.

În timp ce legislația pentru furnizarea energiei electrice:

- Legea pieței energiei electrice;

- Legea energiei;
- Legea privind Autoritățile de Reglementare a utilităților publice;
- Legea privind eficiența energetică.

Legile aplicabile din **Lituania** sunt următoarele:

(1) Regulamentul (CE) nr. 245/2009 al Comisiei din 18 martie 2009 de punere în aplicare a Directivei 2005/32 / CE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește cerințele de proiectare ecologică pentru lămpile fluorescente fără balast integrat, pentru lămpile cu descărcare de mare intensitate și pentru balasturi și corpuri de iluminat capabile să acționeze astfel de lămpi și care abrogă Directiva 2000/55 / CE a Parlamentului European și a Consiliului.

(2) 7 iulie 1994, nr. I-533 Legea privind autonomia locală a Lituaniei;

(3) 3 februarie 2011, nr. 1-28, Ordinul ministrului energiei din Republica Lituania pentru aprobarea Regulilor pentru instalarea echipamentelor electrice de iluminat. Regulile stabilesc cerințele pentru echipamentele de iluminat exterior pe străzi, drumuri, parcuri și teritorii din oraș, în zonele rezidențiale rurale, zonele întreprinderilor și instituțiilor, cerințele pentru iluminatul publicitar, semnele luminoase și iluminarea și echipamentele de radiații ultraviolete pe termen lung. Se stabilește că pentru iluminatul exterior poate fi utilizată orice sursă de lumină. De asemenea, stabilește cerințe pentru instalarea lămpilor de exterior și a reflectoarelor, cerințe pentru lămpile de exterior, cerințe pentru reținerea iluminatului exterior, cerințe pentru rețelele de iluminat exterior etc.

Nici în **Luxemburg** nu există nicio lege specială care să reglementeze serviciul de iluminat public. Cu toate acestea, legea din 1 august 2007 privind organizarea pieței energiei electrice (denumită în continuare „Legea”) conține dispoziții referitoare la electricitatea din Luxemburg.

Sistemul pentru furnizarea iluminatului public din **Malta** este împărțit între (i) Enemalta plc („Enemalta”) o companie la care guvernul este acționar majoritar și care îndeplinește funcțiile de operator de sistem de distribuție (DSO) și cel al singurului furnizor de energie electrică către clienții finali; (ii) fiecare dintre consiliile locale stabilite în Malta, fiecare responsabil pentru localități specifice din jurul Maltei și Gozo; (iii) Agenția pentru infrastructură din Malta („IM”) cu referire specifică la drumuri și (iv) Autoritatea pentru transport din Malta („TM”) cu referire specifică la echipamentele electronice utilizate în scopuri de gestionare a traficului.

În 2002, Ordinul consiliilor locale (Delegația instalației de iluminat stradal) (SL363.91) („Ordin”) prevedea delegarea: (a) instalării de noi sisteme de iluminat stradal și (b) întreținerea instalațiilor de iluminat stradal, fiecărui Consiliu Local în legătură cu instalațiile din localitatea sa. Consiliile locale inițiază în mod normal licitații publice în scopul atribuirii de contracte cu operatori terți pentru furnizarea de lămpi stradale, echipamente stradale și servicii de întreținere a iluminatului stradal pentru localitățile lor respective. În acest sens, toate instalațiile de iluminat stradal trebuie instalate sau întreținute, strict în conformitate cu reglementările care pot fi emise de autoritatea de reglementare pentru servicii de energie și apă („REWS”) și, de asemenea, în conformitate cu standardele, specificațiile, metodele de lucru și proceduri pregătite de Enemalta, și anume „Manualul de transformare a iluminatului stradal” (atașat pentru ușurința dvs. de referință) („Manual”), aprobat de REWS.

În plus, în timp ce Consiliile Locale sunt, în ceea ce privește Ordinul, responsabile pentru sistemele de iluminat stradal din localitatea lor, IM este responsabilă, printre altele, de lucrările de drumuri din Malta și Gozo, de instalarea și întreținerea pe orice drum de stâlpi

și corpuri de iluminat și pentru facilitățile de siguranță și gestionare a traficului rutier, inclusiv semne sau semnale, marcaje rutiere și măsuri de fluidizare a traficului, echipamente de control și gestionare a traficului, echipamente de iluminat aferente și alte facilități de trafic rutier utilizate pentru gestionarea și controlul traficului.

Pe de altă parte, TM este responsabilă pentru operarea și întreținerea semnalelor sau semnalelor electronice permanente de trafic rutier, a măsurilor electronice de trafic, a echipamentelor electronice de control al traficului și a echipamentelor de iluminat aferente și a oricăror alte facilități electronice de trafic rutier utilizate pentru siguranța rutieră și gestionarea traficului.

Polonia a indicat următoarea legislație specifică:

- Legea energiei - Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne
- Legea drumurilor publice - Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych
- Actul privind autogovernarea municipală - Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Legile aplicabile din **Portugalia** sunt următoarele:

- Codul privind Achizițiile Publice;
- Legea nr. 31/2017, 31 mai;
- Decretul-lege nr. 172/2006, 23 august (modificat prin Decretul-lege nr. 215-B / 2012, 8 octombrie);
- Legea 75/2013, 12 septembrie;
- Ordonanța (Portaria) nr. 454/2001, 5 mai

În **Slovacia** se aplică mai multe legi problemei iluminatului public:

- Legea nr. 50/1976 Coll. Legea privind construirea,
- Legea nr. 18/1996 Coll. Legea privind stabilirea prețurilor,
- Legea nr. 321/2014 Coll. Legea privind eficiența energetică,
- Legea nr. 369/1990 Coll. Legea privind înființarea municipalităților,
- Legea nr. 138/1991 Coll. Legea cu privire la proprietatea municipalităților,
- Legea nr. 523/2004 Coll. privind regulile bugetare ale administrației publice,
- Act. Nr. 583/2004 col. privind regulile bugetare de autogovernare teritorială,
- Decretul Ministerului Muncii nr. 508/2009 Coll. (stabilirea detaliilor pentru a asigura securitatea și sănătatea la locul de muncă cu dispozitive electrice și alte dispozitive și, de asemenea, definește ce este iluminatul public);

Și Standarde tehnice relevante, cum ar fi:

- STN 36 0410 (36 0410) - Iluminat rutier. Selectarea orelor de iluminat
- STN EN 13032-1 + A1 (36 0401) Lumina și iluminatul. Măsurarea și evaluarea datelor fotometrice a surselor de lumină și a corpurilor de iluminat. Partea 1: Fișiere de măsurare și formular
- STN EN 13032-4 + A1 (36 0401) Lumina și iluminatul. Măsurarea și evaluarea datelor fotometrice a surselor de lumină și a luminilor. Partea 4: Diode emițătoare de lumină, module LED și corpuri de iluminat
- STN EN 13032-2 (36 0401) - Lumina și iluminatul
- STN EN 13032-5 (36 0401) - Lumina și iluminatul. Măsurarea și evaluarea datelor fotometrice a surselor de lumină și a corpurilor de iluminat. Partea 5: Prezentarea datelor pentru corpurile de iluminat utilizate pentru iluminatul rutier
- TNI CEN / TR 13201-1 (36 0410) Iluminat rutier. Partea 1: Selectarea claselor de iluminat

- TNI CEN / TR 13201-1 / C1 (36 0410) Iluminat rutier. Partea 1: Selectarea claselor de iluminat
- STN EN 13201-2 (36 0410) - Iluminat rutier. Partea 2: Cerințe privind iluminatul
- STN EN 13201-3 (36 0410) Iluminat rutier. Partea 3: Calculul iluminatului
- STN EN 13201-4 (36 0410) Iluminat rutier. Partea 4: Metode de măsurare a proprietăților de iluminat
- STN EN 13201-5 (36 0410) Iluminat rutier. Partea 5: Indicatori de eficiență energetică.
- TNI CEN / CR 14380 (36 0412) - Iluminat. Iluminarea tunelului

Republica Slovenia nu a adoptat nicio lege care să se aplice în mod special și numai serviciului de iluminat public. Cu toate acestea, trebuie avute în vedere mai multe legi care sunt aplicabile într-un fel sau altul serviciului de iluminat public, și anume:

- Legea privind serviciile de interes economic general - ZGJS (Buletinul oficial al Republicii Slovenia, nr. 32/93 modificat), care stabilește modul și formele de prestare a serviciilor de utilitate publică;
- Legea drumurilor - ZCes-1 (Buletinul oficial al Republicii Slovenia, nr. 109/10 modificat), care reglementează, inter alia, iluminatul rutier;
- Legea privind protecția mediului - ZVO-1 (Buletinul oficial al Republicii Slovenia, nr. 39/06 - text consolidat oficial modificat), care reglementează protecția mediului împotriva poluării, inclusiv a poluării luminoase;
- Legea privind autonomia locală - ZLS (Buletinul oficial al Republicii Slovenia, nr. 94/07 - text consolidat oficial modificat), care stabilește sarcinile delegate municipalităților prin constituție și legi; și
- Legea parteneriatului public-privat - ZJZP (Buletinul oficial al Republicii Slovenia, nr. 127/06), care stabilește modul și formele de punere în aplicare a parteneriatului public-privat.

În **Spania** se aplică următoarea legislație:

- Legea 7/1985, din 2 aprilie, Legea fundamentală privind regimul municipal: iluminatul public este declarat drept serviciu public municipal pe care fiecare administrație locală din fiecare oraș sau sat trebuie să îl presteze cetățenilor săi. Fiecare primărie își aprobă propriile reglementări pentru acest serviciu.
- Cadrul legislativ general al distribuției energiei electrice: reglementat în principal în Legea 24/2013, din 26 decembrie, privind sectorul electricității și în Decretul regal 1955/2000, din 1 decembrie, care reglementează activitățile de transport, distribuție, comercializare, furnizare și proceduri de autorizare pentru instalațiile de electricitate.
- Reglementări tehnice: precum Decretul regal 1890/2008, din 14 noiembrie, care aprobă Regulamentul privind eficiența energetică în instalațiile de iluminat exterior și instrucțiunile sale tehnice complementare EA-01 până la EA-07 și cele care reglementează alte condiții tehnice pentru înalte, medii sau instalații de joasă tensiune, instrucțiuni și garanții de siguranță etc.G17

În **Suedia** se aplică legea suedeză privind achizițiile publice.

Ungaria a indicat următoarea legislație specifică:

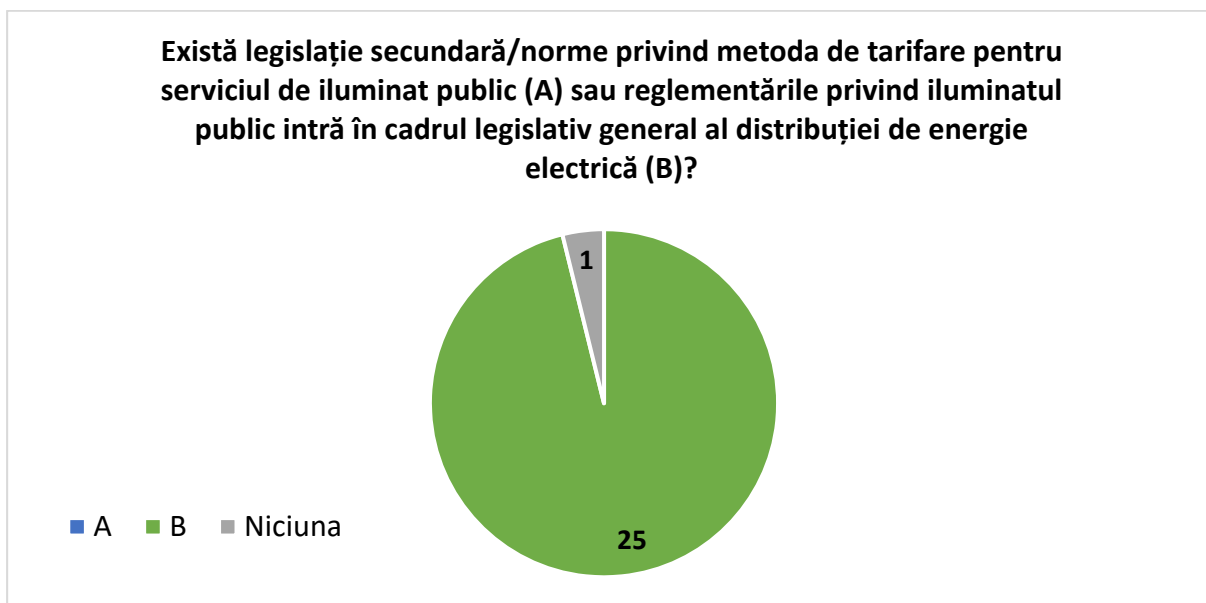
- Legea LXXXVI din 2007 privind energia electrică (§34 - §34 / B) („Electricity Act”), reglementează diferite aspecte legate de serviciul de iluminat public, cum ar fi acordarea de licențe pentru serviciile de iluminat public efectuate de furnizorii de

servicii contractați, amplasarea echipamentelor necesare pentru furnizarea de servicii de iluminat public etc.;

- Legea CLXXXIX din 2011 privind guvernele locale din Ungaria definește serviciul de iluminat public ca fiind responsabilitatea municipalităților (§13 (1) 2.); §23 (4) 9.);
- Legea CXLIII din 2015 privind achizițiile publice stipulează că operarea rețelelor fixe destinate furnizării unui serviciu public (de exemplu, iluminatul public) este supusă achizițiilor publice (§6 (1) b)).

3.2. Există legislație secundară/norme privind metoda de tarificare pentru serviciul de iluminat public (A) sau reglementările privind iluminatul public întră în cadrul legislativ general al distribuției de energie electrică (B)?

(A) ☐ (B) ☐



Prin această întrebare am urmărit să aflăm dacă statele membre au o legislație secundară în ceea ce privește modalitatea de stabilire, ajustare și modificaare a tarifului pentru serviciul de iluminat public, sau dacă reglementările privind iluminatul public sunt parte a cadrului legal general al distribuției de energie electrică. toate răspunsurile primite din partea statelor membre au indicat că nu există reglementări sau norme dedicate stabilitii tarifului pentru serviciul de iluminat public (mentenanță și investiții).

În unele state, serviciul de iluminatul public poate să fie în sarcina operatorilor de distribuție de energie electrică iar în acest caz, costurile sunt acoperite printr-un se calculează un tarif special de iluminat.

State precum Ungaria, Slovenia, Letonia, Bulgaria, Portugalia, Slovacia, Danemarca, Irlanda, Finlanda, Suedia, Lituania, Luxemburg, Spania, Franța, Belgia, Malta, Austria, Cehia , Polonia, Croația, Italia, Cipru, Germania și Țările de Jos au răspuns că nu au o astfel de legislație.

În Italia chiar dacă nu există o legislație specifică care să prevadă în mod expres metoda de stabilire a prețurilor pentru serviciul de iluminat public, anexa 8 la Decretul ministerial din 28 martie 2018 (privind Cerințele Minime de Mediu pentru atribuirea contractelor de achiziție publică pentru prestarea serviciului de iluminat public) stabilește un tabel cu costurile medii în furnizarea de servicii de iluminat public. Tabelul este structurat în funcție de nevoile autorităților privind serviciul de iluminat. În special, pot fi identificate 3 niveluri de prestare a serviciilor, care diferă în funcție de durata tipul și frecvența activităților.

În Franța, serviciul de iluminat public este finanțat din bugetul autorității publice competente:

- Fie direct, când acesta din urmă alege să execute serviciul ea însăși;
- Fie prin remunerarea operatorului privat, când executarea serviciului de iluminat public a fost externalizată de autoritatea contractantă.

În acest cadru, deoarece nu există o normă specifică privind metoda de stabilire a tarifului pentru serviciul de iluminat public, în cazul externalizării serviciului, tariful serviciului de iluminat public este stabilit prin contractul încheiat între autoritatea contractantă și contractantul privat.

Cu toate acestea, furnizarea de energie electrică este supusă unor norme specifice de tarificare, în special în scopuri de iluminat public⁸².

Administrațiile franceze - inclusiv autoritățile locale competente pentru iluminatul public - achiziționează energie electrică în conformitate cu cadrul legal general al aprovizionării cu energie electrică, ceea ce le oferă posibilitatea de a alege între două metode de preț:

- pot achiziționa energie electrică de la furnizorii nominalizați, la prețuri reglementate de guvernul francez, pe baza opiniei autorității de reglementare a energiei; din ianuarie 2021, această posibilitate va fi totuși limitată la entitățile mici (adică mai puțin de 10 angajați și mai puțin de 2 milioane de euro venituri anuale), pentru a se conforma legislației UE. În acest context, se aplică un preț specific reglementat pentru energia electrică destinată iluminatului public sau
- pot achiziționa energie electrică de la orice furnizor (n.a concurențial), la prețuri de piață, conform regulilor care guvernează încheierea contractelor de achiziție publică (inclusiv procedurile de achiziție publică).

Alte țări, precum **Estonia**, au transmis că **serviciul de iluminat public nu este un serviciu reglementat**, inclusiv că nu există o reglementare a prețurilor aplicabilă iluminatului public. De asemenea, iluminatul public nu face obiectul cadrului legislativ aplicabil distribuției de energie electrică, adică instalațiile de iluminat public nu fac parte și nu sunt considerate rețele de distribuție a energiei electrice. Instalațiile de iluminat public sunt instalații care consumă energie electrică, iar persoanele care dețin sau exploatează instalațiile de iluminat public sunt considerate consumatori de energie electrică (utilizatori finali de energie electrică) în sensul Legii privind piața de energie electrică.

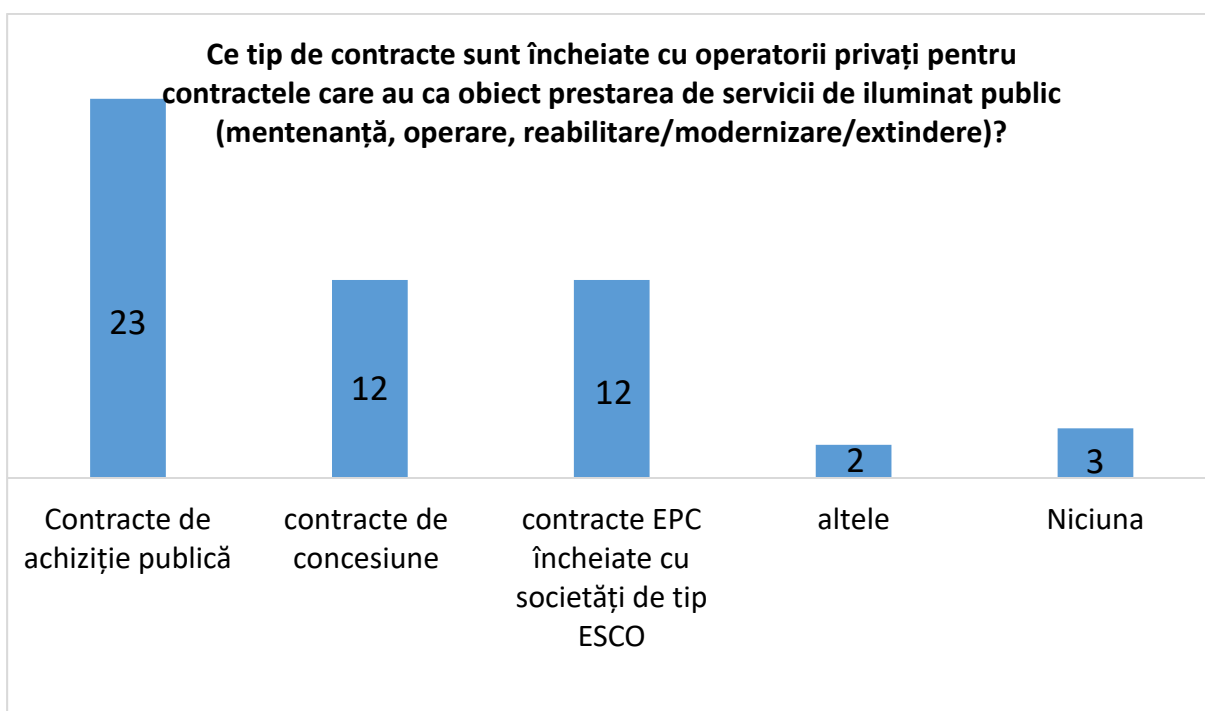
⁸² În viitor nu se vor mai practica prețuri reglementate pentru energia electrică consumată de serviciul de iluminat (urmare a deschiderii complete a pieței energiei electrice)

3.3. Statul membru utilizează PPP pentru contractele care au ca obiect prestarea de servicii de iluminat public (mentenanță, operare, reabilitare/modernizare/extindere)?

DA ☐ NU ☐

Dacă da, ce tip de contracte încheie cu operatorii privați?

- ☐ contracte de achiziție publică
- ☐ contracte de concesiune
- ☐ contracte EPC încheiate cu societăți de tip ESCO
- ☐ altele - În această ipoteză, vă rugăm detaliați.



În cazul acestei întrebări din chestionar doar Irlanda, Belgia și Cipru au răspuns "NU" în ceea ce privește parteneriatele publice private pentru contractele care au ca obiect prestarea de servicii de iluminat public.

Toate celelalte 23 de state au transmis că utilizează acest tip de parteneriat, iar majoritatea utilizează mai multe tipuri de contracte. Slovenia, Letonia, Portugalia, Slovacia, Finlanda, Spania, Croația, Italia, Austria, Polonia, Grecia și Germania au comunicat că utilizează și contracte de concesiune.

Contractele EPC încheiate cu societăți de tip ESCO sunt uzitate de Slovenia, Letonia, Bulgaria, Slovacia, Lituania, Franța, Croația, Italia, Cehia, Polonia, Grecia și Germania.

Alte tipuri de contracte au fost indicate doar de Finlanda (contractele nu sunt publice, astfel încât pot exista și alte forme de contracte) și Austria (contractele PPP).

Irlanda a transmis faptul că autoritățile locale sunt responsabile de furnizarea iluminatului public și de proprietatea, întreținerea și înlocuirea tuturor echipamentelor de iluminat public. Contractele de întreținere și îmbunătățire a infrastructurii de iluminat public sunt

încheiate de autoritățile locale cu operatori privați, pe baza unei proceduri de licitație deschisă.

Se poate însă observa din graficul de mai sus că toate cele 21 de state utilizează contractele de achiziție publică, și aproximativ jumătate dintre acestea utilizează contractele de concesiune și contracte EPC încheiate cu societăți de tip ESCO.

Țările care au selectat toate cele trei tipuri de contracte prezentate sunt Slovacia, Letonia, Bulgaria, Slovenia, Croația, Italia, Polonia și Grecia.

În ceea ce privește Slovenia, este important de menționat faptul că Republica Slovenia a adoptat Legea Parteneriatului Public-Privat, care permite implementarea contractelor de performanță energetică. Cu toate acestea, contractele de performanță energetică (EPC Contract) s-au dezvoltat foarte lent, deoarece procedurile legale formale pentru punerea în aplicare sunt lungi și dificile, de aceea municipalitățile mai mici au dificultăți în a decide să continue. În trecut, majoritatea contractelor s-au bazat pe furnizarea contractuală de energie electrică și doar câteva dintre acestea au fost realizate în conformitate cu sistemul unei furnizări contractuale de economii de energie. Piața serviciilor ESCO din Slovenia este încă în faza de dezvoltare.

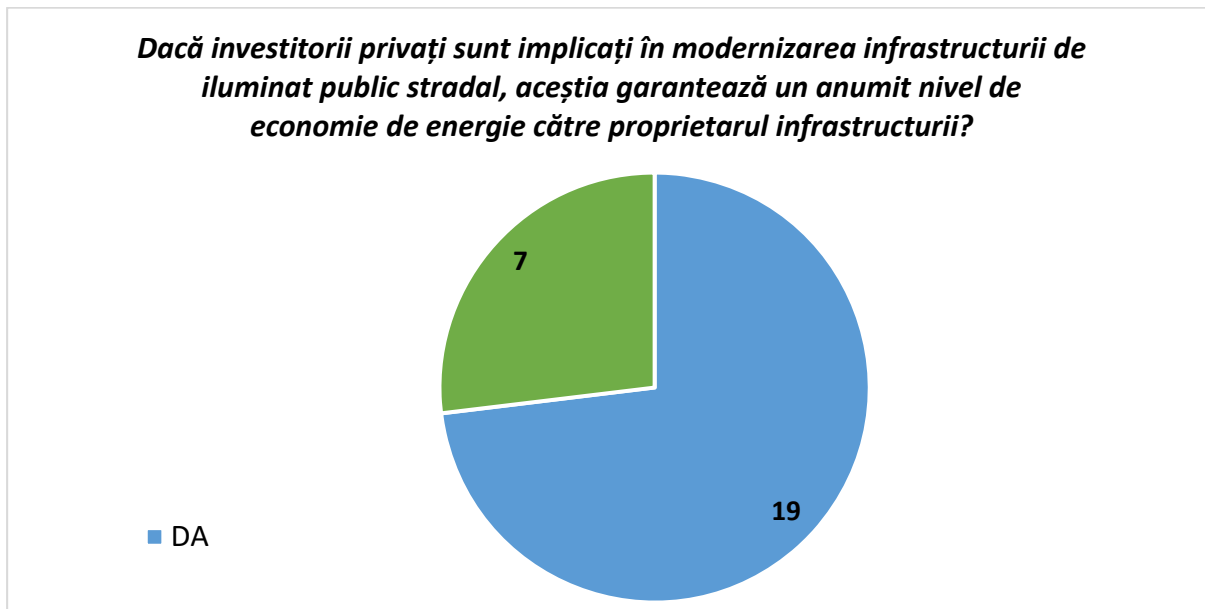
Slovacia a subliniat faptul că majoritatea contractelor de concesiune se încheie cu operatori privați. Cu toate acestea, depinde de valoarea executării contractuale, apoi contractul de concesiune în sine ar trebui să fie precedat de întregul proces de achiziție publică.

În Franța, municipalitățile și intercomunalitățile (organisme similare cu asociațiile de dezvoltare intercomunitară din România) externalizează adesea asigurarea serviciului de iluminat public, prin încheierea de contracte de achiziții publice cu operatori privați. Ca punct preliminar, trebuie remarcat faptul că autoritatea publică competentă poate încheia astfel de contracte cu o societate comercială locală mixtă pe care a creat-o - la care autoritatea publică deține controlul - pentru a furniza serviciul de iluminat public.

Această schemă abordează noțiunea de utilitate - de ex. companiile de servicii deținute de autoritățile publice - și oferă în special posibilitatea de a implica finanțare privată într-o execuție a serviciului pe care autoritatea publică păstrează un control direct.

3.4. Dacă investitorii privați sunt implicați în modernizarea infrastructurii de iluminat public stradal, aceștia garantează un anumit nivel de economie de energie către proprietarul infrastructurii?

DA ☐ NU ☐



Referitor la impactul la nivelul economiei generat de implicarea investitorilor privați în modernizarea infrastructurii de iluminat public stradal, 19 dintre respondenți (Slovacia, Letonia, Bulgaria, Slovenia, Irlanda, Suedia, Lituania, Luxemburg, Spania, Franța, Croația, Belgia, Italia, Austria, Estonia, Polonia, Grecia, Germania, Olanda) au transmis faptul că aceștia garantează un anumit nivel de economie de energie către proprietarul infrastructurii, iar 7 state (Ungaria, Portugalia, Danemarca, Finlanda, Malta, Cehia, Cipru) au răspuns cu "NU" la această întrebare.

În Slovacia investitorul privat suportă riscul tehnic și financiar pentru implementarea proiectului, în special în ceea ce privește economiile de energie garantate. Municipality se protejează de obicei împotriva eventualelor cereri de daune care ar putea apărea din cauza problemelor financiare subsecvente ale investitorului privat. O compensație care trebuie plătită municipalității în cazul în care economiile de energie nu se realizează, este convenită între părțile contractante în mod individual. Economii de energie obținute sunt primite de investitorul privat (integral sau în procentul convenit), dar aceasta este și o chestiune de ofertă și / sau acord între părțile contractante.

În Bulgaria, investitorului i se poate cere să garanteze un anumit nivel de economisire a energiei în cazurile în care domeniul de aplicare al modernizării acoperă îmbunătățirea economiei de energie a infrastructurii de iluminat stradal. Cu toate acestea, în cazul în care modernizarea acoperă doar performanța anumitor lucrări de construcție / reparație / întreținere, este posibil ca investitorul să nu fie obligat să garanteze un anumit nivel de energie energetică.

Agenția Lituaniană de Susținere a Afacerilor, care administrează proiecte finanțate din fonduri structurale naționale și UE, efectuează monitorizarea modernizării proiectelor de

iluminat stradal și, dacă executantul proiectului nu realizează cerința de economisire a energiei, finanțarea pentru implementarea proiectului poate fi tăiată. Cu toate acestea, nu este reglementată de lege situația când economiile de energie depășesc cerința.

În Republica Cehă investitorii privați nu garantează de obicei un anumit nivel de economii de energie proprietarilor infrastructurii (iluminat public). Uneori, investitorii privați menționează aspectul de economisire a energiei ca serviciu oferit în contracte, dar nu îl garantează proprietarului infrastructurii, deci nu există nicio penalitate în contract dacă produsul nu economisește nivelul respectiv de energie.

În Italia, modul în care contractele reglementează situația în care nivelul energiei economisită depășește nivelul garantat depinde de clauzele specifice și de sfera contractului/concesiunii. În cazul în care concesiunea/contractul prevede că serviciul trebuie compensat pentru orice economie în favoarea autorității contractante, atunci economiile de energie care depășesc nivelul garantat pot atrage mai multe profituri pentru furnizorul de servicii (de aceea profitul este marja dintre redevență și prețul pentru furnizarea de energie electrică).

În Franța, autoritățile contractante pot, în multe moduri, să ia în considerare capacitatea operatorului de a pune în aplicare unele obiective de mediu, inclusiv economiile de energie. Astfel:

a. în primul rând, atunci când încheie contracte de achiziții publice simple, autoritățile administrative:

- trebuie să își determine nevoile în ceea ce privește dezvoltarea mediului ;
- pot determina condițiile de performanță prin referire la aspecte de mediu, cu condiția ca aceste condiții de performanță să fie legate de obiectul contractului;
- pot defini criterii de atribuire pe baza capacităților de performanță de mediu, cu condiția ca aceste criterii să fie legate de obiectul contractului.

b. în al doilea rând, atunci când autoritatea contractantă alege să încheie un contract PPP („marché de partenariat public - privé”), operatorului i se poate cere să atingă obiective de performanță energetică, de care poate fi legată remunerația sa, inclusiv economie de energie; ca urmare, plata operatorului poate fi ajustată în funcție de aceste obiective de performanță, cu creșteri sau reduceri consecutive.

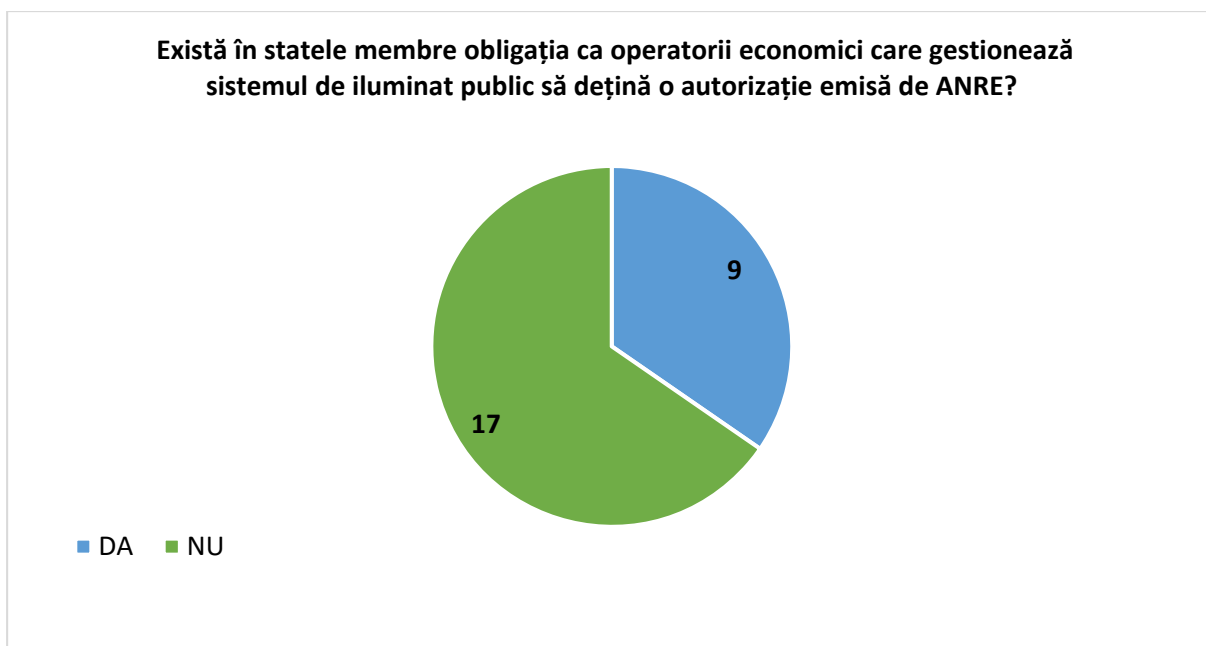
În practică, majoritatea contractelor PPP privind iluminatul public încheiate de autoritățile publice stipulează că operatorul privat va realiza economii de energie în timpul executării contractului.

c. în cele din urmă, atunci când autoritatea contractantă alege să încheie un „marché global de performance” (contract de tip EPC), operatorul va purta responsabilitatea realizării sau întreținerii infrastructurii și a operarea serviciului, pentru a îndeplini obiectivele identificate potrivit legii, inclusiv performanța energetică .

3.5. În România, operatorului care gestionează SIP i se impune să aibă autorizație din partea ANRE pentru intervenții în sistemul energetic național, respectiv operatorii economici care depun ofertă trebuie să dovedească că dețin capacitatea de a executa linii electrice cu tensiuni nominale de 0,4 kV ÷ 20 kV, posturi de transformare cu tensiunea nominală superioară de cel mult 20 kV, stații de medie tensiune, precum și partea electrică de medie tensiune a stațiilor de înaltă tensiune.

Există în statele membre obligația ca operatorii economici care gestionează sistemul de iluminat public să dețină o autorizație emisă de ANRE?

DA ☐ NU ☐



Pentru această întrebare 65% dintre țări (Letonia, Portugalia, Slovacia, Danemarca, Finlanda, Suedia, Lituania, Luxemburg, Spania, Franța, Belgia, Italia, Austria, Cehia, Cipru, Polonia, Germania și Olanda au răspuns că nu există obligația ca operatorii care gestionează sistemul de iluminat public să dețină o autorizație emisă de o instituție similară cu ANRE.

Țările unde există această obligație sunt Ungaria, Slovenia, Bulgaria, Croația, Italia, Malta, Austria, Polonia și Grecia.

În Slovenia iluminatul public este alimentat din rețelele de distribuție a energiei electrice ai operatorilor de sisteme (în prezent, există cinci operatori de sisteme de distribuție în Slovenia), care sunt supravegheate de Agenția pentru Energie din Republica Slovenia. Cerințele tehnice și organizatorice ale rețelei de distribuție, inclusiv standardele și instrucțiunile interne, sunt reglementate de Legea energiei - EZ-1 (Buletinul oficial al Republicii Slovenia, nr. 60/19 - text consolidat oficial și 65/20) și altă legislație secundară.

Bulgaria ne-a transmis faptul că în cazul în care serviciul de iluminat public include lucrări de construcție, atunci este necesară o certificare. O astfel de cerință va fi inclusă în criteriile de selecție a contractantului în cadrul unei proceduri de achiziție publică.

Agencia Croată de Reglementare în Domeniul Energiei (HERA) eliberează licența de distribuție a energiei electrice numai anumitor entități în domeniul energiei care îndeplinesc cerințele tehnice pentru executarea contractelor de alimentare cu energie electrică.

În Grecia există Autoritatea de reglementare pentru energie (RAE), care este o autoritate administrativă independentă, care se bucură, prin dispozițiile legii de instituire, de independență financiară și administrativă. Pentru a fi înregistrată în registru, o companie care furnizează servicii în sectorul energetic trebuie să îndeplinească anumite condiții prealabile, adică în mod normal o experiență de cel puțin 3 ani, executarea unor servicii similare în trecut și o experiență dovedită a personalului.

În Italia, codul achizițiilor publice (Decretul legislativ nr. 50 din 18 aprilie 2016) impune, în general, deținerea anumitor certificate de calificare (numite „attestazione di qualificazione SOA” sau „Attestazione SOA”) în funcție de tipul de lucrări ce fac obiectul contractului.

În ceea ce privește serviciul de iluminat public, certificarea SOA "OG10" este de obicei necesară și se referă la „instalații de transformare de înaltă / medie tensiune și pentru distribuția energiei electrice în sisteme de curent alternativ și continuu și de iluminat public”.

Mai precis, această certificare se referă la construcția, întreținerea sau realizarea intervențiilor în rețelele electrice de distribuție de înaltă și medie tensiune, cât și pentru transformarea și distribuția la joasă tensiune către utilizatorul final de energie electrică, completată cu orice lucrări de construcție, complementară sau accesorie, punctuale sau în rețea și construirea, întreținerea și renovarea sistemelor de iluminat public, care urmează să fie efectuate în afara clădirilor. Aici sunt incluse, de asemenea, centrale electrice și posturile de transformare, stâlpii necesari pentru transportul și distribuția energiei electrice - indiferent de nivelul de tensiune, alimentarea și instalarea cablurilor electrice pentru orice număr de faze pe stâlpi sau subteran, alimentarea și instalarea canalelor echipate și a cablurilor de alimentare și sisteme de iluminat public în porturi, viaducte, tuneluri, drumuri, autostrăzi și zone de parcare.

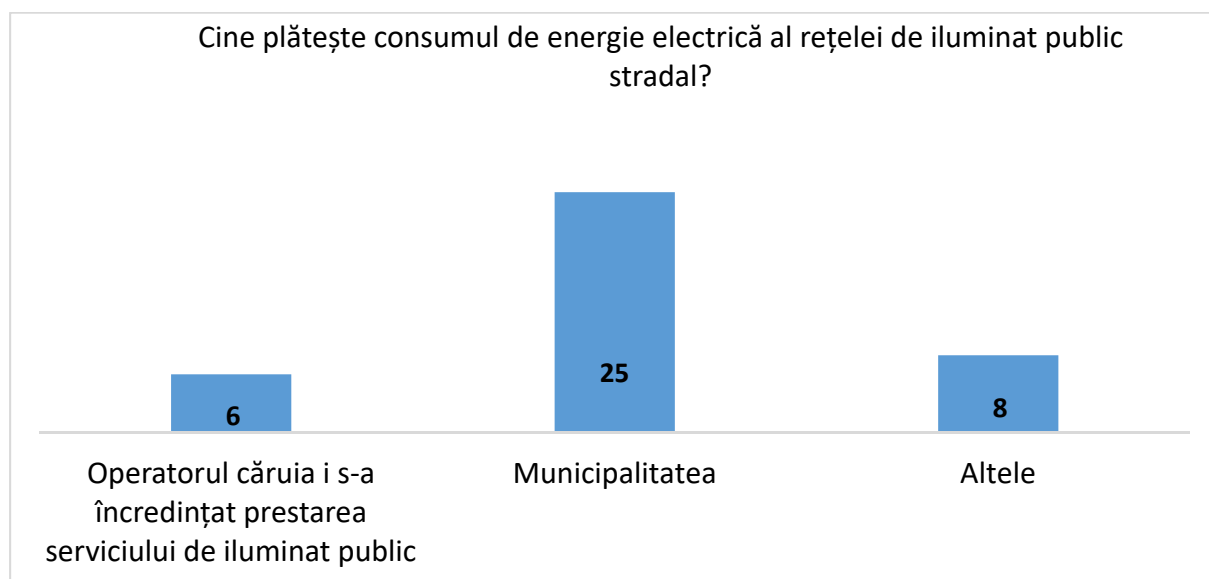
Cu toate că Franța a răspuns ”NU” la această întrebare, actuala reglementare privind energia prevede cadrul în care orice utilizator își poate conecta instalația la rețeaua electrică de distribuție (obligativitatea asigurării accesului la rețea).

Conform articolului L. 322-8 din Codul național al energiei, orice operator de sistem de distribuție a energiei electrice trebuie să garanteze un acces deschis și nediscriminatoriu la rețeaua de distribuție oricărui solicitant și, astfel, să dezvolte rețeaua de distribuție pentru a permite conectarea oricărui utilizator.

Mai mult, întrucât autoritățile publice au dreptul să solicite fiecărui candidat la un contract de achiziții publice de iluminat public, să facă dovada capacităților sale profesionale și tehnice de a efectua serviciul, poate fi necesar ca un operator să demonstreze aceste capacități în timpul procedurii de achiziție .

3.6. Cine plătește consumul de energie electrică al rețelei de iluminat public stradal?

- ☐ operatorul căruia i s-a încredințat prestarea serviciului de iluminat public
- ☐ municipalitatea
- ☐ altele _____ În această ipoteză, vă rugăm detaliați.



După cum se poate observa din graficul de mai sus, în 25 dintre țările membre, municipalitatea este cea care plătește consumul de energie electrică al rețelei de iluminat public stradal. Singurul stat în care municipalitatea nu are această responsabilitate este Italia, unde operatorul însărcinat cu prestarea / furnizarea serviciului de iluminat public este responsabil pentru toate costurile legate de furnizarea serviciului, luând în considerare taxa de concesiune plătită de autoritatea contractantă. Se presupune că taxa de concesiune acoperă aceste costuri și generează un profit pentru operator.

Slovacia, Danemarca, Franța, Italia, Austria și Olanda au transmis că, în anumite cazuri, operatorul căruia i s-a încredințat prestarea serviciului de iluminat public poate plăti consumul de energie electrică, în timp ce Danemarca, Finlanda, Suedia, Lituania, Luxemburg, Belgia, Malta și Germania au răspuns că alte instituții, aici indicând Guvernul.

Prin urmare, se presupune de obicei că operatorul trebuie să plătească pentru consumul de energie electrică, dar costul (sau o cotă a acestuia) este de obicei compensat de taxa de concesiune plătită de municipalitate.

Danemarca a optat pentru un sistem mixt în care responsabilitatea este în anumite cazuri a operatorului, în alte situații a municipalității sau chiar a guvernului. Conform Legii drumurilor publice, cheltuielile de funcționare pentru iluminatul public stradal, inclusiv consumul de energie electrică, sunt plătite de guvern, cu excepția cazului în care o porțiune a drumului trece printr-o zonă a orașului, caz în care municipalitatea responsabilă pentru oraș este obligat să plătească. Cu toate acestea, este posibil ca municipalitatea să încredințeze proprietatea asupra iluminatului stradal furnizorului de energie electrică sau

unei companii. În aceste cazuri, cheltuielile directe pentru energie electrică sunt suportate de proprietar, dar sunt rambursate de municipalitate

În țări precum Slovacia, Franța, Austria municipalitatea este obligată să se ocupe de funcționare și de costurile asociate, dar poate transfera funcționarea iluminatului public către o altă entitate.

Iar în țările precum Finlanda, Suedia, Lituania, Luxemburg, Belgia, Malta pe lângă municipalitate, responsabilitatea pentru iluminatul public poate fi și a guvernului, în special în cazul autostrăzilor.

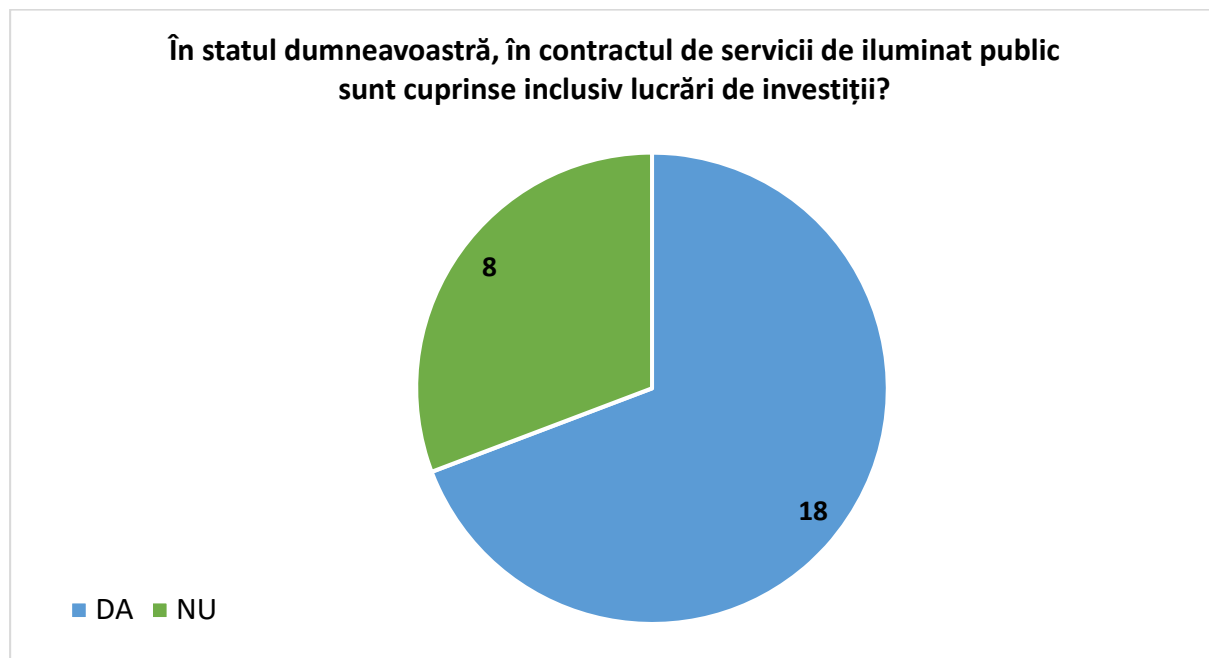
În Italia, Operatorul însărcinat cu furnizarea serviciului de iluminat public este în mod normal responsabil pentru toate costurile legate de furnizarea serviciului, luând în considerare taxa de concesiune plătită de autoritatea contractantă. Se presupune că taxa de concesiune acoperă aceste costuri și generează un profit pentru operator.

Prin urmare, se presupune de obicei că operatorul trebuie să plătească pentru consumul de energie electrică, dar costul (sau o cotă a acestuia) este de obicei compensat de taxa de concesiune plătită de municipalitate.

În România, Legea nr. 230/2006 privind serviciul de iluminat public cuprinde pe lângă activitățile de întreținere și mentenanță a SIP și furnizarea iluminatului festiv, inclusiv modernizări, reabilitări și extinderi ale SIP, deci lucrări de investiții. Serviciul de iluminat public, care cuprinde iluminatul stradal, arhitectural și festiv, este calificat drept SIEG și se asigură fie de către municipalitate, fie de companii cu capital public sau privat, pe baza unui contract de delegare de gestiune (care este fie contract de achiziție publică, fie contract de concesiune, fiind calificat un contract de servicii, dacă obiectul contractului cuprinde mentenanță și investiții, sau de lucrări dacă obiectul cuprinde doar lucrări).

3.7. În statul dumneavoastră, în contractul de servicii de iluminat public sunt cuprinse inclusiv lucrări de investiții?

DA ☐ NU ☐



16 dintre Statele membre (Slovenia, Letonia, Portugalia, Danemarca, Irlanda, Lituania, Luxemburg, Spania, Franța, Croația, Belgia, Italia, Austria, Cehia, Estonia, Polonia, Germania și Olanda au răspuns cu "DA" la această întrebare, de unde rezultă că majoritatea a optat pentru contracte mixte care să includă și lucrările de investiții.

Țările care nu au această posibilitate sunt Ungaria, Bulgaria, Suedia, Malta, Cipru. Dar sunt și țări precum Grecia, Finlanda și Slovacia unde contractele depind de la caz la caz. În Finlanda situația depinde de sfera de aplicare a contractului dintre entitatea publică și operatorul privat. În Slovacia, legea nu impune obligații precum iluminatul festiv sau extinderea sistemului de iluminat public, dar poate face obiectul contractului dintre entitatea publică și operatorul privat. Iar în Grecia, iluminatul festiv din orașele mai mari, precum Atena, sunt deseori sponsorizate de companii sau instituții (câte o stradă sau câte un loc). Pentru siturile arheologice există adesea contracte speciale cu proiectantul iluminatului, iar conceptul are nevoie de aprobarea consiliului central pentru arheologie și a Ministerului Culturii.

În Italia, contractul pentru furnizarea de servicii de iluminat public care include lucrări de investiții este de obicei calificat drept concesiune de servicii, reglementat fie în partea III, fie în partea IV (PPP) din Codul achizițiilor publice.

Dacă contractul presupune doar lucrări de investiții sau lucrări de întreținere, acesta va fi calificat drept contract de lucrări conform Codului achizițiilor publice.

Cu toate acestea, aceste contracte publice sunt în general calificate drept contracte de concesiune de servicii, deoarece componenta economică a serviciilor acoperite de contract prevalează de obicei asupra întinderii lucrărilor.

Alte lucrări de investiții, cum ar fi lucrările de „recalificare” care îmbunătățesc calitatea generală a serviciului și consumul electric al rețelei, sunt clasificate tipic ca:

- Lucrări obligatorii, care, conform cererii exprese a municipalității, vor fi executate înainte de expirarea concesiunii; și
- Lucrări opționale, pe care operatorul poate alege să le execute pentru a obține economii de costuri (astfel, profit suplimentar) și sunt de obicei identificate printr-un document specific care trebuie atașat la oferta formală în timpul procedurii de licitație.

În Franța, atunci când un contract de achiziții publice de iluminat public include atât lucrări, cât și servicii (de exemplu, întreținerea rețelei, întreținere și reparații minore), acesta va fi caracterizat ca:

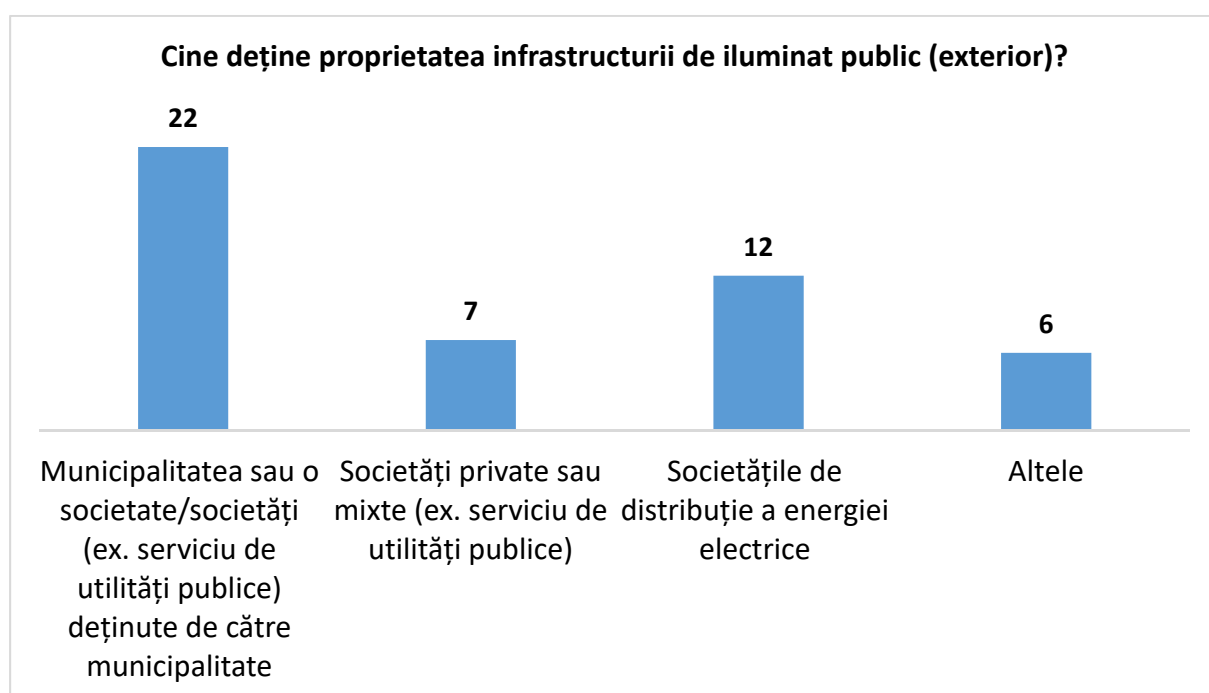
- un contract de lucrări, dacă lucrările constituie ponderea majoritară a sarcinilor; sau
- un contract de servicii, dacă lucrările nu constituie cea mai mare parte a sarcinilor.

Cu toate acestea, în multe situații, autoritatea publică responsabilă cu serviciul de iluminat public poate încheia un contract PPP, în temeiul căruia partenerul privat își asumă responsabilitatea de a realiza o misiune globală, implicând:

- cel puțin, construcția, renovarea sau transformarea infrastructurilor și rețelelor și finanțarea proiectului;
- frecvent, concepția și întreținerea rețelei (n.a. sistemului de iluminat) și funcționarea serviciului.

3.8. Cine deține proprietatea infrastructurii de iluminat public (exterior)?

- ☐ municipalitatea sau o societate/societăți (ex. serviciu de utilități publice) deținute de către municipalitate
- ☐ societăți private sau mixte (ex. serviciu de utilități publice)
- ☐ societățile de distribuție a energiei electrice
- ☐ altele: _____ În această ipoteză, vă rugăm detaliați.



Cele mai multe dintre statele membre au optat pentru sistem mixt în ceea ce privește proprietatea infrastructurii de iluminat public, dar după cum se poate observa din graficul de mai sus, cea mai mare parte a statelor (22 la număr) unul dintre proprietari este municipalitatea sau o societate deținută de municipalitate. Croația, Cehia, Cipru și Estonia sunt singurele state unde doar municipalitatea deține dreptul de proprietate.

Dreptul de proprietate poate fi deținut și de către societăți private sau mixte (ex. serviciu de utilități publice) în Slovacia, Danemarca, Luxemburg, Spania, Austria, Germania și Olanda.

Societățile de distribuție a energiei electrice pot deține dreptul de proprietate în Slovenia, Letonia, Bulgaria, Portugalia, Danemarca, Finlanda, Luxemburg, Belgia, Italia, Polonia, Grecia și Germania.

În Irlanda, CRU (Comisia pentru reglementarea utilităților) a emis o decizie în 2009 prin care se impunea separarea electrică a echipamentelor de iluminat public de rețelele de electricitate ale ESB (companie de utilitate puternică, diversificată, integrată pe verticală,

care funcționează pe piața energiei electrice: de la producție, prin transport și distribuție până la furnizare). Acest lucru a necesitat furnizarea unei unități de interfață pentru lumini publice montate pe rețele aeriene.

În timp ce anumite sisteme de iluminat public mai vechi rămân montate pe stâlpii rețelei ESB, proprietatea asupra tuturor echipamentelor de iluminat public revine autorității locale din zonă. **Echipamentele de iluminat public includ felinare, coloane, consolă, brațe de extindere, adaptoare pentru stâlpii superiori, fotocelule, echipamente de control, stâlpi de serviciu, unități de interfață, comutatoare și cablu, împreună cu stâlpi și conductori ridicați în scopul unic de a susține și furniza iluminatul public.**

Cu toate acestea, în cele mai multe dintre cazuri, proprietarul infrastructurii de iluminat stradal este municipalitatea. Proprietarul infrastructurii poate fi compania care furnizează servicii de iluminat public în baza unui contract de iluminat public.

În Franța, o parte a infrastructurii de iluminat public nu este separată fizic sau electric de rețeaua publică de distribuție electrică: acesta este de obicei cazul anumitor linii aeriene și subterane care fac parte din rețeaua de iluminat public și sunt conectate la rețeaua de distribuție (de exemplu când aceste linii sunt fixate pe instalațiile rețelei).

Pe această bază, aceste infrastructuri sunt proprietatea municipalităților, intercomunalităților sau departamentelor care organizează rețeaua publică de distribuție electrică, conform articolului L. 322-4 din Codul național al energiei.

Celelalte părți ale rețelei de iluminat public - care sunt separate de rețeaua de distribuție electrică - nu fac parte din această rețea de distribuție.

Prin urmare, de cele mai multe ori, aceste facilități sunt proprietatea municipalităților sau a intercomunalităților responsabile de serviciul de iluminat public.

În Italia, infrastructura este de obicei deținută de municipalități. Cu toate acestea, concesiunea oferă operatorului posibilitatea de a utiliza pe deplin infrastructura de iluminat public pentru perioada în care este delegată gestiunea serviciului de iluminat public, dar întotdeauna fără a aduce atingere interesului public în furnizarea serviciului de iluminat public (a se vedea art. Cod civil italian).

În Italia, o parte din infrastructură este deținută de **Enel X⁸³** (parte din fosta companie națională integrată de electricitate), **care, în multe cazuri, este și furnizorul serviciului de iluminat stradal către municipalitate.**

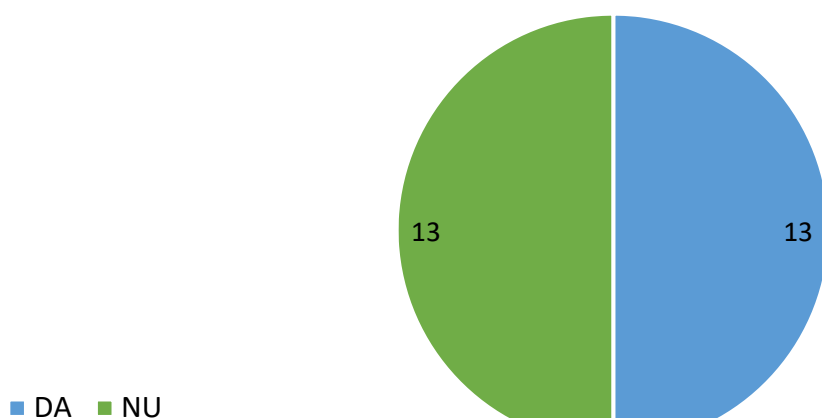
Conform articolelor 8-14 din Decretul președintelui Republicii nr. 902 din 4 octombrie 1986, municipalitățile au dreptul fie să răscumpere infrastructura de la Enel Sole (riscatto conform art. 24 din Decretul regal 15 octombrie 1925, nr. 2578), fie să încheie un acord cu Enel Sole („acordo bonario”).

⁸³ Provocarea de astăzi de a **transforma orașele în orașe inteligente**, îmbunătățindu-le continuu funcționalitate, eficiență și durabilitate, se aplică și iluminatului public. **Enel X** a recunoscut provocarea și s-a investit de la început. În 2009, **Enel Sole** (care este acum parte a Enel X) a devenit prima companie din Italia care a investit în surse de lumină eficiente, prin introducerea utilizării LED-urilor în corpurile de iluminat realizate după propriile specificații.

3.9. În cazul sistemelor folosite în comun, atât pentru iluminatul public cât și pentru distribuția energiei electrice, există o delimitare din punct de vedere juridic a dreptului de proprietate asupra stâlpilor și, în general, între componentele sistemului de iluminat public și componentele sistemului de distribuție de energie electrică?

DA ☐ NU ☐

În cazul sistemelor folosite în comun, atât pentru iluminatul public cât și pentru distribuția energiei electrice, există o delimitare din punct de vedere juridic a dreptului de proprietate asupra stâlpilor și, în general, între componentele sistemului de



Pentru această întrebare jumătate dintre respondenți au spus că există o delimitare din punct de vedere juridic a dreptului de proprietate asupra stâlpilor și între componentele sistemului de distribuție de energie electrică, iar cealaltă jumătate au răspuns că nu există această delimitare.

Țările unde există o astfel de delimitare sunt: Ungaria, Letonia, Bulgaria, Slovacia, Irlanda, Finlanda, Spania, Franța, Croația, Italia, Malta, Estonia și Olanda.

Cu toate acestea, o parte dintre țările enumerate anterior, și care au selectat opțiunea "DA", din observațiile transmise reiese faptul că nu există o definiție directă a proprietății stâlpilor de iluminat.

Reprezentanții croați au specificat că structura proprietății nu este definită cu exactitate în ceea ce privește infrastructura de utilități în legislația aplicabilă, acest lucru este o problemă care a fost ridicată de mai multe ori în mod spațial public.

Nici în Slovacia nu există o definiție directă a proprietății stâlpilor de iluminat. Cu toate acestea, Legea privind energia nr. 251/2012 Coll. astfel cum a fost modificată, oferă specificații cu privire la ceea ce este în proprietatea părții finale (art. 39 sec. 2 prima teză). **Componentele sistemului de distribuție a energiei electrice sunt, în general, proprietatea companiilor care distribuie energie electrică** (de exemplu, ZSE Energia, as (WestSlovakEnergy), Slovenská elektrizačná prenosová sústava, as (sistemul de transport al energiei slovice), Východoslovenská distribučná, as (EastSlovakEnergy), **componentele pentru sistemul de iluminat public sunt în cea mai mare parte în proprietatea municipalităților.** La plasarea componentelor de iluminat public pe rețeaua de distribuție a

energiei electrice, relația dintre compania care distribuie energie electrică și municipalitate este de regulă reglementată printr-un **contract de împrumut gratuit** (sau printr-un contract de închiriere cu terți, în conformitate cu lista de prețuri valabilă a serviciilor).

Celelalte țări amintite au menționat municipalitatea ca fiind proprietarul stâlpilor de iluminat, iar în cazul Finlandei componentele sistemului de iluminat sunt de obicei deținute de compania de distribuție a energiei electrice.

În Franța, componentele sistemului de distribuție a energiei electrice, pe de o parte, și ale rețelei de iluminat public, pe de altă parte, nu sunt neapărat deținute de aceleași autorități:

- Conform articolului L. 322-4 din Codul energiei, majoritatea instalațiilor sistemului de distribuție a energiei electrice sunt deținute de municipalități, intercomunalități sau departamente care organizează rețeaua publică de distribuție electrică.
- Acest regim de proprietate se aplică anumitor **instalații de iluminat public**, care **sunt considerate ca făcând parte din rețeaua de distribuție a energiei electrice atunci când sunt conectate fizic sau electric la aceasta**: de exemplu, pot fi considerate ca parte a sistemului de distribuție liniile aeriene fixate pe instalațiile rețelei de distribuție.
- În afară de aceste active, componentele sistemului de iluminat public sunt proprietatea autorității responsabile cu serviciul de iluminat public (și nu neapărat responsabil de distribuție).

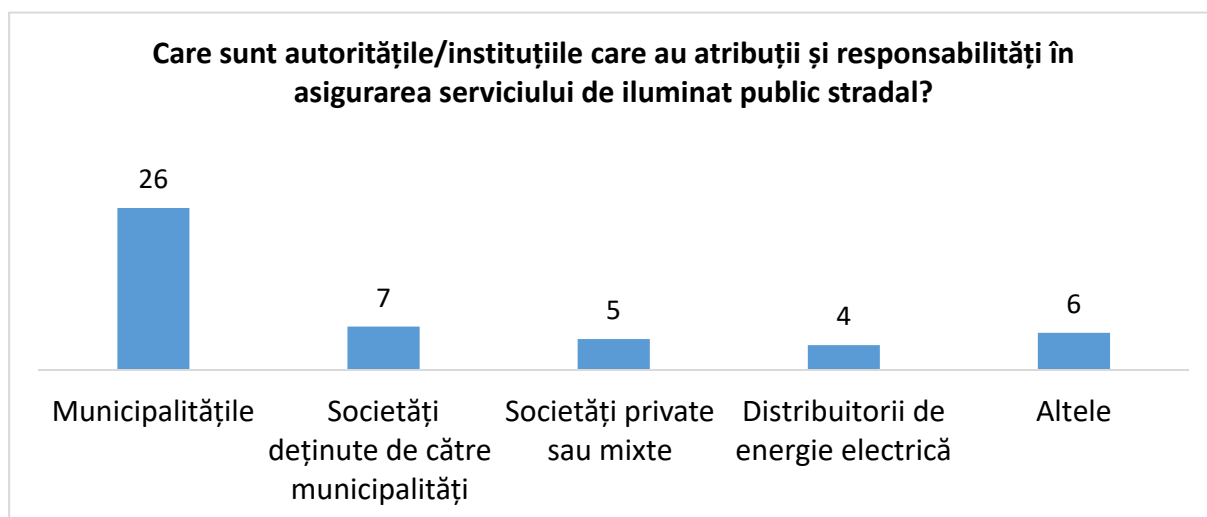
În Italia, infrastructura de distribuție a energiei electrice este proprietatea companiei de distribuție a energiei electrice; trebuie remarcat faptul că 98,3% din liniile rețelei naționale de transport - RTN - sunt deținute de grupul Terna (n.a. operatorul italian de transport și sistem - OTS).

În mod obișnuit, municipalitatea deține elementele rețelei care conectează stâlpii de iluminat la infrastructura de distribuție a energiei electrice.

4. Cadrul instituțional din statele membre ale UE cu privire la serviciul de iluminat public

4.1. Care sunt autoritățile/instituțiile care au atribuții și responsabilități în asigurarea serviciului de iluminat public stradal?

- ☐ municipalitățile
- ☐ societăți deținute de către municipalități (ex. serviciu de utilități publice)
- ☐ societăți private sau mixte (cu capital privat sau mixt)
- ☐ distribuitorii de energie electrică
- ☐ altele: _____



Pentru această întrebare toate cele 26 de țări au răspuns că **municipalitățile au atribuții și responsabilități în asigurarea serviciului de iluminat public**. Pe lângă municipalități, aceste atribuții și responsabilități pot fi și ale societăților deținute de către municipalități (ex. serviciu de utilități publice) (Bulgaria, Slovacia, Lituania, Belgia, Italia, Polonia și Germania) sau ale societăților private sau mixte (Slovacia, Italia, Austria, Grecia și Germania); doar 4 state au răspuns că distribuitorilor de energie electrică (Belgia, Italia, Grecia și Germania).

Au mai fost și 6 state, care au indicat că Guvernul are aceste responsabilități, dar se aplică iluminatului de pe autostrăzi (Danemarca, Finlanda, Lituania, Franța, Belgia și Cehia).

În **Estonia** municipalitățile și autoritățile locale au sarcina de a organiza furnizarea de servicii sociale, acordarea de prestații sociale și alte asistențe sociale, servicii sociale pentru persoanele în vârstă, activități culturale, sportive și de tineret, locuințe și utilități,

furnizarea de apă și canalizare, furnizarea de servicii și amenajări publice, gestionarea deșeurilor, amenajarea spațiului, transportul public în cadrul municipalității rurale sau al orașului și construirea și întreținerea drumurilor municipale rurale sau a străzilor orașului, cu excepția cazului în care aceste funcții sunt atribuite prin lege altor persoane. Deși nu este scris în mod explicit, se interpretează că aceste funcții ale municipalităților includ și obligația de a organiza iluminatul stradal.

În **Italia**, conform art. 13 din Codul autorităților locale, municipalitățile sunt responsabile pentru toate funcțiile administrative referitoare la populația și teritoriul municipal.

Cu toate acestea, concesiunea serviciului de iluminat public către companii de utilități sau companii private este semnificativ mai frecventă decât furnizarea serviciului de către municipalitate.

În acest caz, municipalitatea rămâne proprietarul infrastructurii (așa cum este descris în raportul privind starea și cantitatea stâlpilor de lumină), dar furnizorul de servicii se ocupă de gestionarea zilnică a infrastructurii (fiind astfel responsabil din punct de vedere legal pentru iluminatul stradal adecvat), în mod normal timp de 20 de ani.

În **Franța**, serviciul de iluminat public este organizat de autoritățile publice din două motive diferite :

1. În primul rând, întrucât **instalațiile de iluminat public sunt considerate de jurisprudență ca fiind accesorii drumurilor**, autoritatea de administrare a drumului este competentă să organizeze sistemul de iluminat public organizat pe drumurile municipale. În majoritatea cazurilor, în practică, consiliul municipal este autoritatea competentă, conform obligației sale de a întreține drumurile municipale din zona orașului.

În acest context, o deficiență în ceea ce privește iluminatul public poate fi considerată o întreținere insuficientă a străzilor și a drumurilor și ar putea permite ca municipalitatea să poată fi dată în judecată pentru pagubele rezultate din această defecțiune și suferite de utilizatorii drumului.

O astfel de competență în materie de iluminat public poate fi transferată de municipalitate și către o intercomunalitate, ceea ce include anumite obligații legate de facilitățile rețelei de iluminat public.

Cu toate acestea, întreținerea drumurilor departamentale este sub jurisdicția departamentelor : în acest cadru, consiliul departamental este responsabil să întrețină instalațiile de iluminat stradal.

În același mod, întreținerea drumurilor naționale este sub responsabilitatea statului, care este răspunzător să întrețină instalațiile de iluminat public.

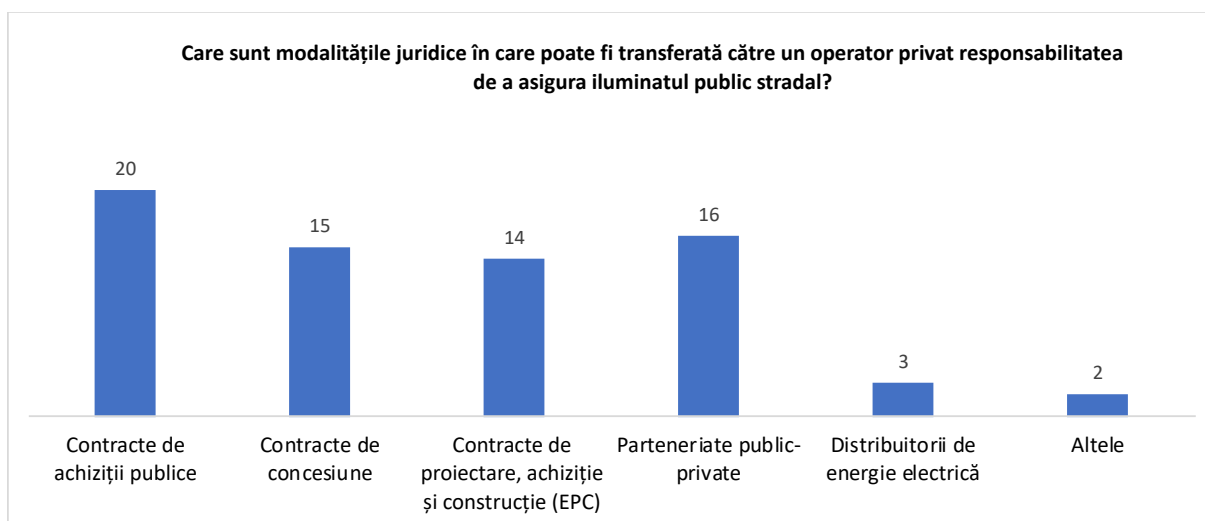
2. În al doilea rând, Primarul (puterea executivă a municipiului) are atribuții de poliție administrativă pe întreg teritoriul municipalității. Prin urmare, **municipalitatea este responsabilă pentru protecția ordinii publice în acest domeniu, care include obligația de a lua suficiente măsuri pentru a proteja siguranța publică și, în special, organizarea iluminatului public.**

În plus, primarul este împuternicit de poliția rutieră în zona urbană, fie pe drumurile municipale, departamentale și naționale.

În ceea ce privește aceste principii, primarul trebuie să se asigure că orice drum public și stradă din zona orașului sunt iluminate în mod corespunzător, municipalitatea rămânând responsabilă pentru orice pagube cauzate de eșecul primarului de a face acest lucru.

4.2. Care sunt modalitățile juridice în care poate fi transferată către un operator privat responsabilitatea de a asigura iluminatul public stradal?

- ☐ contracte de achiziții publice
- ☐ contracte de concesiune
- ☐ contracte de proiectare, achiziție și construcție (EPC) cu implicarea societăților de servicii de energie electrică (ESCo)
- ☐ parteneriate public-private
- ☐ distribuitorii de energie electrică
- ☐ altele: _____ În această ipoteză, vă rugăm detaliați.



Nici în ceea ce privește modalitățile juridice în care poate fi transferată către un operator privat responsabilitatea de a asigura iluminatul public stradal, în cea mai mare parte, statele membre nu utilizează un singur tip de contract.

Singurele state care utilizează doar contractele de achiziții publice sunt Ungaria și Suedia. Majoritatea statelor au optat pentru 3 dintre primele 4 variante prezentate, adică contracte de achiziții publice, contracte de concesiune, contracte de proiectare, achiziție și construcție (EPC) cu implicarea societăților de servicii de energie electrică (ESCo) și parteneriate public-private. Este vorba de țări precum Slovenia, Bulgaria, Portugalia, Slovacia, Finlanda, Spania, Franța, Croația, Italia, Malta, Cehia, Polonia, Grecia și Germania.

În Estonia responsabilitatea legală pentru furnizarea de servicii de iluminat stradal poate fi transferată prin contracte de concesiune și PPP, dar care nu sunt utilizate în practică. În practică, municipalitățile rămân responsabile pentru furnizarea iluminatului stradal, dar municipalitățile achiziționează servicii relevante (lucrări de operare, întreținere și reparații) de pe piață, în baza contractelor de achiziții publice.

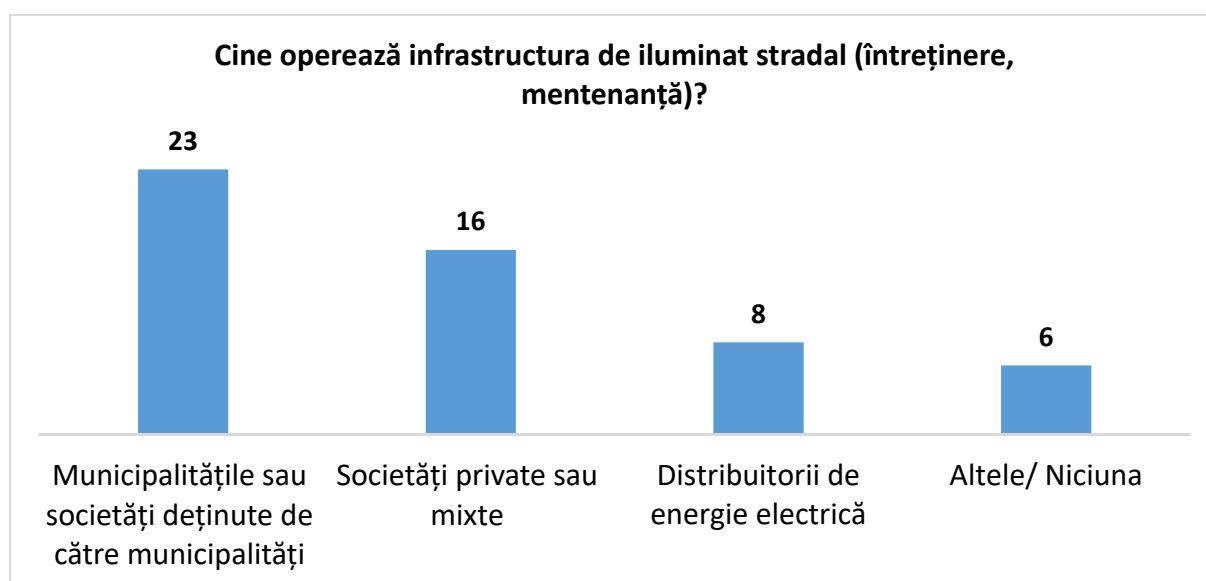
În timp ce în Luxemburg transferul către un operator privat pentru iluminatul stradal adecvat se face cu un contract de achiziții publice sau un contract PPP. Contractele de achiziții

publice sunt, în general, utilizate pentru proiecte și renovări mai mari, iar contractele PPP sunt utilizate adesea în practică pentru renovări mai mici.

În Irlanda, furnizarea iluminatului public rămâne responsabilitatea autorității locale. Autoritatea locală poate, ca urmare a unei proceduri de licitație publică, să angajeze contractanți privați pentru a efectua lucrări de întreținere și îmbunătățire a infrastructurii de iluminat public. **Un acord separat al contractului de achiziții publice cu un anumit furnizor de energie guvernează furnizarea de energie electrică către sectorul autorităților locale.**

4.3. Cine operează infrastructura de iluminat stradal (întreținere, mentenanță)?

- ☐ municipalitățile sau societăți deținute de către municipalități (serviciu de utilități publice)
- ☐ societăți private sau mixte (cu capital integral privat sau mixt)
- ☐ distribuitorii de energie electrică
- ☐ altele: _____ În această ipoteză, vă rugăm detaliați.



Referitor la operatorii infrastructurii de iluminat stradal (întreținere și mentenanță) 23 dintre țări au răspuns că responsabili sunt municipalitățile sau societăți deținute de către municipalități (serviciu de utilități publice), 14 că sunt societăți private sau mixte (cu capital integral privat sau mixt), 7 au nominalizat distribuitorii de energie electrică iar 6 dintre țări au spus că niciuna dintre variante nu se aplică situației lor.

În Ungaria entitatea obligată să furnizeze servicii de iluminat public este municipalitatea. Cu toate acestea, municipalitatea poate iniția o procedură de achiziție publică și poate atribui ofertantului câștigător (care poate fi o companie privată) un contract de iluminat public.

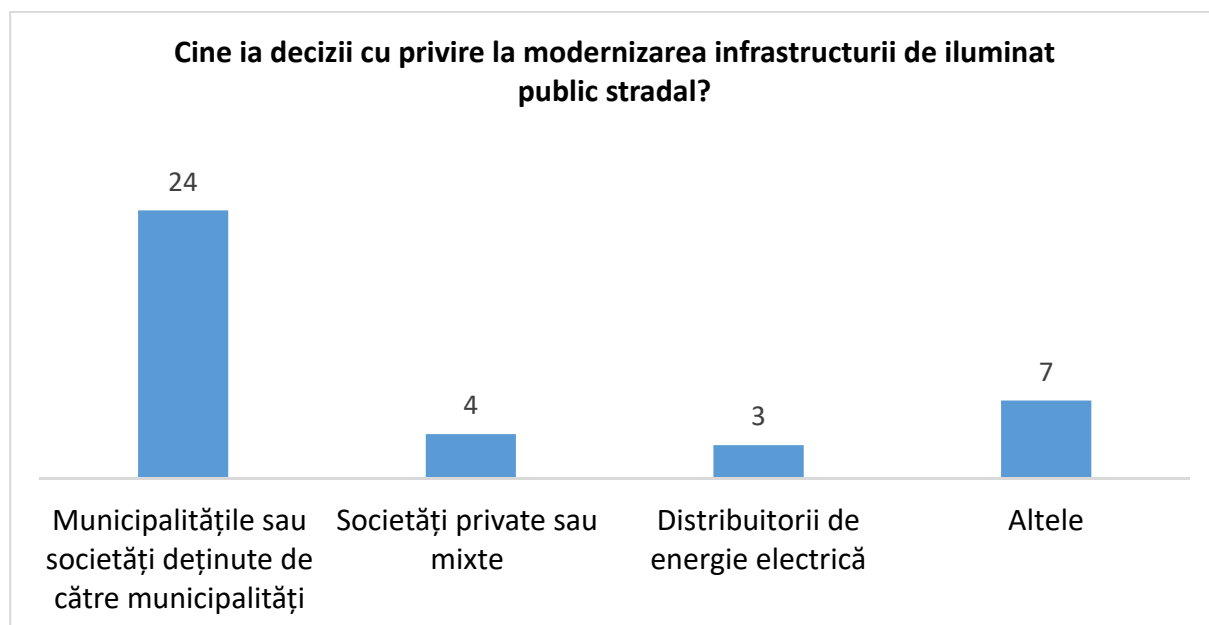
În Slovenia, proprietarul și operatorul instalațiilor de iluminat public este municipalitatea, care poate acorda o concesiune sau o achiziție publică pentru furnizarea, instalarea, întreținerea și prestarea serviciului de iluminat public companiilor deținute de municipalități sau oricărui alt terț, adică privat sau companii parțial private. Întreținerea dispozitivelor, a instalațiilor și a rețelei de iluminat public și a altor instalații, în ceea ce privește serviciul public, este considerată mentenanță constantă, întreținere de investiții și întreținere pentru interesul public, în care domeniul de întreținere este de obicei determinat de municipalitate în cadrul programului anual al serviciului public și care este apoi reflectat în contractul cu operatorul de iluminat public. În afară de întreținerea periodică, un operator trebuie să ofere, de obicei, un serviciu public de urgență și să asigure eliminarea defectelor, erorilor și daunelor în cel mai scurt timp posibil.

În Luxemburg municipalitățile și „Administration des Ponts et Chaussées” (adică administrația luxemburgheză de poduri și drumuri) sunt responsabile de mentenanța și întreținerea infrastructurii de iluminat stradal și pot angaja companii externe pentru a face aceste lucrări. În general, fiecare municipalitate are un buget alocat întreținerii infrastructurii de iluminat stradal.

În Estonia operatorii rețelelor de distribuție a energiei electrice pot participa, de asemenea, la achiziții publice pentru selectarea operatorului unei infrastructuri de iluminat stradal. De exemplu, în Tallinn achizițiile publice relevante anterioare au fost câștigate de principalul operator de rețea de distribuție a energiei electrice, adică Elektrilevi.

4.4. Cine ia decizii cu privire la modernizarea infrastructurii de iluminat public stradal?

- ☐ municipalitățile sau societăți deținute de către municipalități (ex. serviciu de utilități publice)
- ☐ societăți private sau mixte
- ☐ distribuitorii de energie electrică
- ☐ altele: _____ În această ipoteză, vă rugăm detaliați.



Majoritatea statelor membre a spus că municipalitățile sau societăți deținute de către municipalități (ex. serviciu de utilități publice) sunt cele care iau decizii cu privire la modernizarea infrastructurii de iluminat public stradal (24 din cele 26 de state chestionate).

Singurele țări care nu au ales această opțiune sunt Irlanda și Malta. În Irlanda, autoritățile locale, departamentele guvernamentale, ESB și organismele publice (inclusiv CRU, Infrastructura Transport Irlanda și Agenția pentru Protecția Mediului) ar avea contribuții cu privire la modernizarea infrastructurii de iluminat public. Ministrul comunicațiilor, acțiunii climatice și mediului este membru al guvernului cu responsabilitatea exercitării puterii executive în legătură cu sectorul energiei electrice. Iar în Malta, deciziile sunt luate de guvern și organizațiile și entitățile guvernamentale relevante, precum consiliile locale.

Alte țări unde aceste decizii pot fi luate și de guvern sunt Danemarca (depinde dacă plătește guvernul sau municipalitatea), Finlanda, Lituania (în cazul în care proprietarul infrastructurii de iluminat stradal este statul, decizia privind modernizarea iluminatului stradal aparține Ministerului Transporturilor și Comunicațiilor) și Grecia.

Singurele țări unde aceste decizii pot fi luate de societăți private sau mixte sunt Italia și Austria, iar în Belgia deciziile pot fi luate și de distribuitorii de energie electrică.

În Italia, municipalitățile solicită de obicei operatorilor să modernizeze infrastructura de iluminat stradal, **alocând o anumită parte din taxa de concesiune acestei sarcini**. Cantitatea exactă de lucrări este de obicei determinată de operator și evaluată de autoritatea contractantă cu ocazia procedurii de atribuire.

În contextul unei PPP cu municipalitatea, o companie privată poate înainta o propunere administrației publice pentru optimizarea gestionării serviciului de iluminat public, inclusiv modernizarea infrastructurii de iluminat stradal.

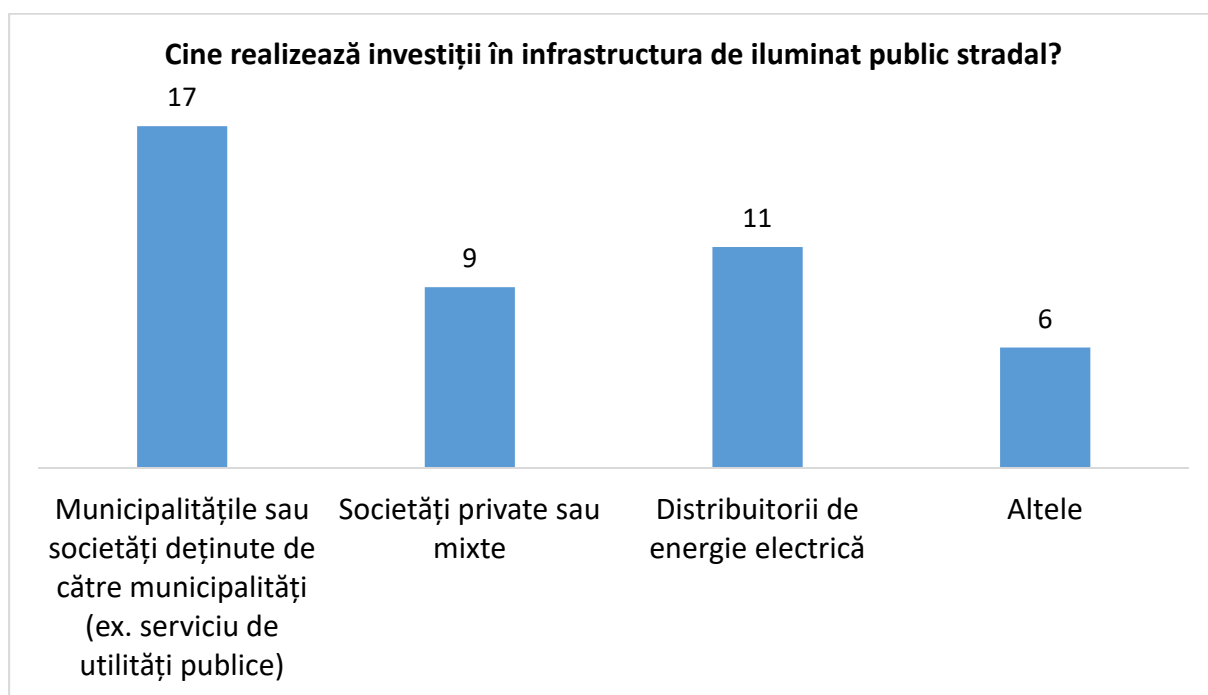
Este de reținut că, de obicei, concesiunea prevede o anumită parte a lucrărilor de modernizare obligatorii și opționale, așa cum este descris la pct. 1.7 de mai sus.

Unele contracte permit operatorului să efectueze lucrări suplimentare de modernizare, care pot fi compensate în plus față de taxa de concesiune / forfetar. În acest caz, lucrările de modernizare suplimentare nu pot depăși un anumit procent din valoarea totală a contractului de concesiune.

În Franța, instalațiile de iluminat public sunt considerate o parte substanțială a rețelei de distribuție, conform articolului 2 din modelul de specificații pentru contractele de concesiune de distribuție electrică, în timp ce îmbunătățirea infrastructurii intră în general în responsabilitatea autorităților publice competente.

4.5. Cine realizează investiții în infrastructura de iluminat public stradal?

- ☐ operatorul infrastructurii de iluminat
- ☐ serviciul de utilități publice
- ☐ societăți de servicii energetice (ESCOs)
- ☐ altele _____ În această ipoteză, vă rugăm detaliați.



Majoritatea respondenților au spus că municipalitățile sau societăți deținute de către municipalități (ex. serviciu de utilități publice) sunt cele care realizează investiții în infrastructura de iluminat public stradal, și nume Ungaria, Slovenia, Bulgaria, Portugalia, Slovacia, Suedia, Spania, Franța, Belgia, Italia, Malta, Cehia, Cipru, Polonia, Grecia, Germania și Olanda.

Investițiile pot fi realizate de societăți private sau mixte în Slovenia, Slovacia, Franța, Italia, Cehia, Cipru, Polonia, Germania și Olanda, iar distribuitorii de energie electrică pot face investiții în Slovenia, Bulgaria, Slovacia, Lituania, Luxemburg, Croația, Belgia, Cehia, Polonia, Grecia și Germania.

În Ungaria, Spania și Malta investițiile în infrastructura de iluminat public stradal sunt realizate exclusiv de către operatorul infrastructurii de iluminat. În celelalte țări investițiile pot fi realizate ori de către operatorul infrastructurii de iluminat ori de către serviciul de utilități publice ori de societățile de servicii energetice (ESCOs), în funcție de decizia municipalității. După cum se observă și din grafic, cea mai mare parte dintre state preferă operatorul infrastructurii de iluminat, în timp de distribuția pentru celelalte 3 variante este echilibrată.

În Lituania, modernizarea iluminatului stradal, care este finanțat din fonduri UE, contractanții sunt administrația municipalităților. Informațiile detaliate despre entitatea care efectuează astfel de lucrări / servicii nu sunt disponibile publicului. În acest moment există două administrații municipale care operează proiectul de modernizare a iluminatului stradal, adică administrația municipalității districtului Klaipėda și administrația municipalității districtului Kretinga. În plus, aplicația administrației districtului Kazlų Rūda este în curs de examinare.

În Luxemburg, „Service Electro Mécanique” este responsabil pentru instalarea și întreținerea iluminatului pe drumurile de stat și și-a asumat responsabilitatea pentru iluminatul public în 1995. În afară de acel furnizor de servicii, companiile de servicii energetice pot fi contractante pentru modernizarea infrastructurii de iluminat stradal.

În Cehia, părțile contractante ale contractului privind modernizarea infrastructurii de iluminat stradal sunt unități autonome (proprietari de iluminat stradal - municipalități) și ESCO (companii de servicii energetice) sau companii specializate în modernizarea infrastructurii de iluminat stradal. Poate fi și compania care operează iluminatul public din zonă.

În Italia, toți subiecții eligibili ca furnizor de servicii pot fi contractanți pentru modernizarea infrastructurii de iluminat stradal.

Acești operatori pot oferi servicii pentru modernizarea infrastructurii:

- la cererea municipalității (de asemenea, cu un contract EPC);
- dacă contractul de concesiune prevede lucrări de modernizare obligatorii;
- dacă furnizorul de servicii consideră profitabil reducerea consumului de energie electrică al infrastructurii.

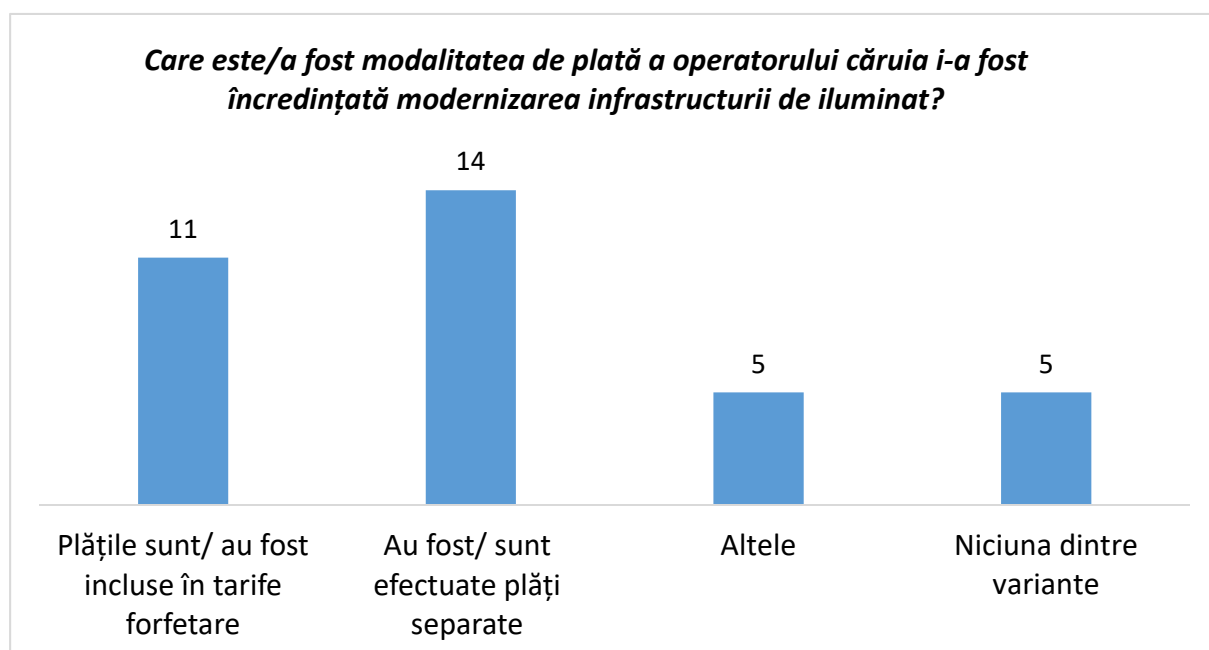
În Franța, infrastructurile pot fi modernizate:

- fie de către autoritatea publică competentă, în special printr-o entitate autonomă;
- sau prin încheierea unui contract de achiziție publică.

În acest din urmă caz, modernizarea infrastructurii este practic implementată de operatorii privați cu care este încheiat contractul, inclusiv societatea comercială locală mixtă.

4.6. Care este/a fost modalitatea de plată a operatorului căruia i-a fost încredințată modernizarea infrastructurii de iluminat?

- ☐ plățile sunt/au fost incluse în tarife forfetare
- ☐ au fost/sunt efectuate plăți separate pentru serviciile de modernizare a infrastructurii iluminatului public
- ☐ altele: _____ În această ipoteză, vă rugăm detaliați.



Nici în cazul modalității de plată a operatorului căruia i-a fost încredințată modernizarea infrastructurii de iluminat nu putem trage o concluzie generală privind modalitatea utilizată la nivelul statelor membre. Jumătate dintre acestea utilizează efectuarea plăților separate, dar un procent semnificativ, (aproximativ 40%) utilizează plățile incluse în tarifele forfetare.

11 state au răspuns că plățile sunt/au fost incluse în tarife forfetare - Letonia, Portugalia, Slovacia, Danemarca, Franța, Croația, Italia, Austria, Polonia, Germania și Olanda.

14 au răspuns că sunt efectuate plăți separate - Ungaria, Slovacia, Danemarca, Irlanda, Luxemburg, Croația, Belgia, Italia, Austria, Cehia, Estonia, Polonia, Germania și Olanda.

5 au indicat alte variante - Slovenia, Bulgaria, Suedia, Franța și Grecia, iar 5 state nici una dintre variante - Finlanda, Lituania, Spania, Malta, Cipru.

În **Slovenia**, municipalitatea angajează inițial un contractant pentru pregătirea unui proiect pentru modernizarea iluminatului public din punct de vedere energetic, care include, printre altele, analiza situației actuale, motivele intenției de investiții, posibilitățile de dezvoltare, obiectivele de investiții, respectarea strategiilor și politicilor de dezvoltare, descrierea variantelor relevante, definiția tipului de investiție și evaluarea costurilor, analiza cost-beneficiu și evaluarea eligibilității, fezabilitatea și posibilitatea pregătirii în continuare a

investițiilor, a proiectului și a altor documentații, inclusiv calendarul. **Un astfel de proiect este apoi baza unei concesiuni sau a unei achiziții publice.**

În **Slovacia**, cele mai recente cazuri au fost finanțate în principal prin intermediul unui model simplu de contractare cu contribuție financiară din fondurile structurale ale UE, (Programul pentru competitivitate și creștere economică) și contribuții de la bugetul de stat sau un model de parteneriat public privat (sub forma unui contract de concesiune).

În **Danemarca**, modalitatea de plată variază în funcție de partea contractantă. Dacă distribuitorul de energie electrică deține iluminatul stradal, plata pentru deservirea iluminatului este uneori inclusă în tariful forfetar. Dacă o companie privată deține iluminatul stradal sau în orice alt mod este responsabilă pentru o lucrare de deservire, de obicei se plătește pentru sarcina dată.

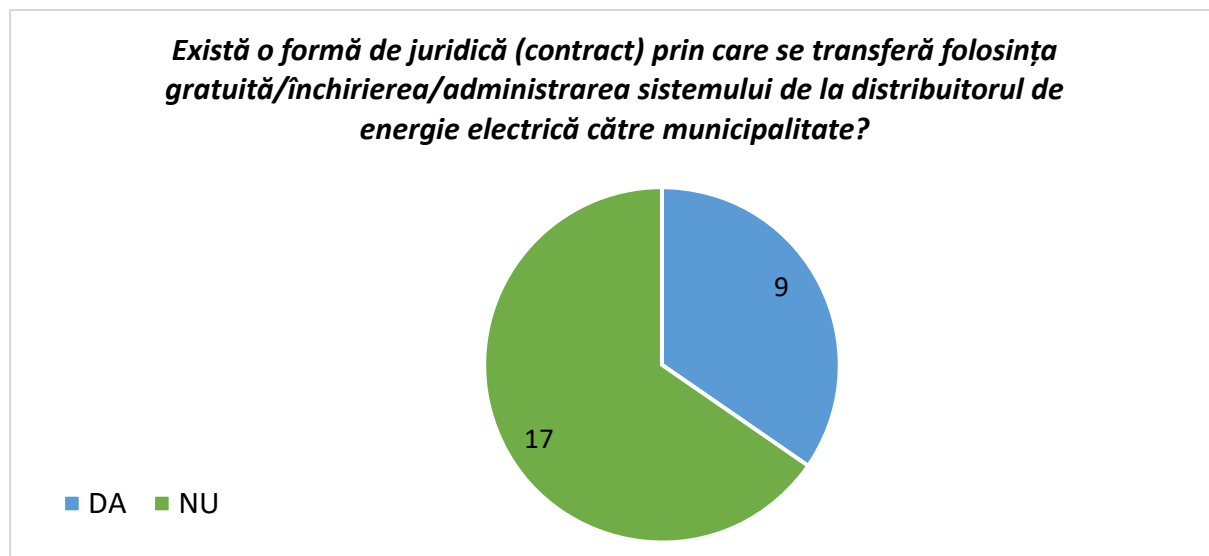
În **Luxemburg** companiile private sau parțial private trebuie să colaboreze îndeaproape cu municipalitățile pentru a opera sau a lua decizii cu privire la modernizarea infrastructurii de iluminat stradal. Astfel de decizii ar putea fi efectuarea de lucrări tehnice sau lucrări de înlocuire. În ultimii ani, multe municipalități au optat pentru becuri cu LED-uri. Înlocuirea becurilor reprezintă un exemplu relevant pentru natura unor astfel de servicii. În general, aceste tipuri de lucrări se efectuează în baza unui contract separat și, ca atare, se efectuează o plată separată

În **Italia**, deciziile privind modernizarea infrastructurii sunt luate de obicei de către companiile private în contextul:

1. lucrărilor opționale de modernizare permise de concesiunea iluminatului public, care pot fi compensate în trei moduri:
 - a. furnizorul de servicii recuperează costul investiției pe durata concesiunii - fără a aduce atingere taxei de concesiune (după perioada de rambursare, furnizorul de servicii obține mai multe profituri datorită economiilor la tariful energiei electrice);
 - b. prestatorul de servicii nu este capabil să recupereze costul investiției în termenul concesiunii - cu referire la cazul specific, municipalitatea contribuie la costurile de modernizare;
 - c. furnizorul de servicii îmbunătățește calitatea serviciului, dar nu oferă economii economice - municipalității i se poate solicita să suporte întregul cost al lucrărilor de modernizare;
2. unui contract EPC separat, în care toate costurile investiției sunt acoperite de compania privată, iar remunerația constă în economiile la tariful energiei electrice.

4.7. Dacă sistemul de iluminat public este în proprietatea distribuitorilor de energie electrică și dacă responsabilitatea asigurării/prestării serviciului de iluminat public este în sarcina autorităților publice locale/municipalității, există o formă de juridică (contract) prin care se transferă folosința gratuită/închirierea/administrarea sistemului de la distribuitorul de energie electrică către municipalitate?

DA ☐ NU ☐



65% dintre statele membre au spus că nu au o formă de juridică (contract) prin care se transferă folosința gratuită/închirierea/administrarea sistemului de la distribuitorul de energie electrică către municipalitate. Statele care au o astfel de formă juridică sunt Ungaria, Slovenia, Letonia, Slovacia, Italia, Estonia, Polonia, Grecia și Olanda.

În Polonia este posibil ca un distribuitor de energie cu o infrastructură pentru iluminat să participe la o licitație pentru construirea unei astfel de infrastructuri. Deoarece are deja în mare măsură stâlpi și infrastructura, este foarte posibil ca oferta sa să fie mai competitivă decât cea a altor participanți care ar trebui să creeze o astfel de infrastructură de la zero ca parte a contractului.

În Estonia companiile de distribuție a energiei electrice de obicei nu dețin sisteme de iluminat public. În practică, dezvoltatorii imobiliari sunt însărcinați de municipalitate să construiască drumurile și instalațiile de iluminat stradal necesare pentru o zonă de dezvoltare specială. După finalizarea drumurilor și a sistemelor de iluminat, instalațiile relevante sunt transferate la municipalitate. Termenii relevanți sunt conveniți între părți cu contract. Nu există un mecanism de utilizare gratuită în cadrul actelor juridice. Cu toate acestea, deseori, în practică, o astfel de infrastructură este transferată gratuit municipalității.

În Letonia sistemul de iluminat stradal este separat de rețeaua de distribuție a energiei electrice. Cu toate acestea, în câteva cazuri municipalitatea a folosit stâlpii operatorului unui sistem de distribuție a energiei electrice. În această situație, operatorul de distribuție a energiei electrice încheie un contract cu municipalitatea cu privire la termenii și condițiile de utilizare și exploatare.

În Franța, sistemul de iluminat public este, în cea mai mare parte, deținut de autoritățile publice, fie în ceea ce privește facilitățile care sunt separate de rețeaua de distribuție, fie în ceea ce privește bunurile care sunt conectate la acesta (a se vedea răspunsul la întrebarea 1.8).

În special, dacă ENEDIS - principala companie de distribuție (filială a EDF) - deține stațiile de transformare de înaltă tensiune pe care le operează, această circumstanță nu pare să aibă un impact asupra proprietății instalațiilor de iluminat public, deoarece aceste echipamente nu sunt conectate la stații de transformare.

În acest cadru, sistemul de iluminat public nu este deținut de companiile de distribuție a energiei electrice.

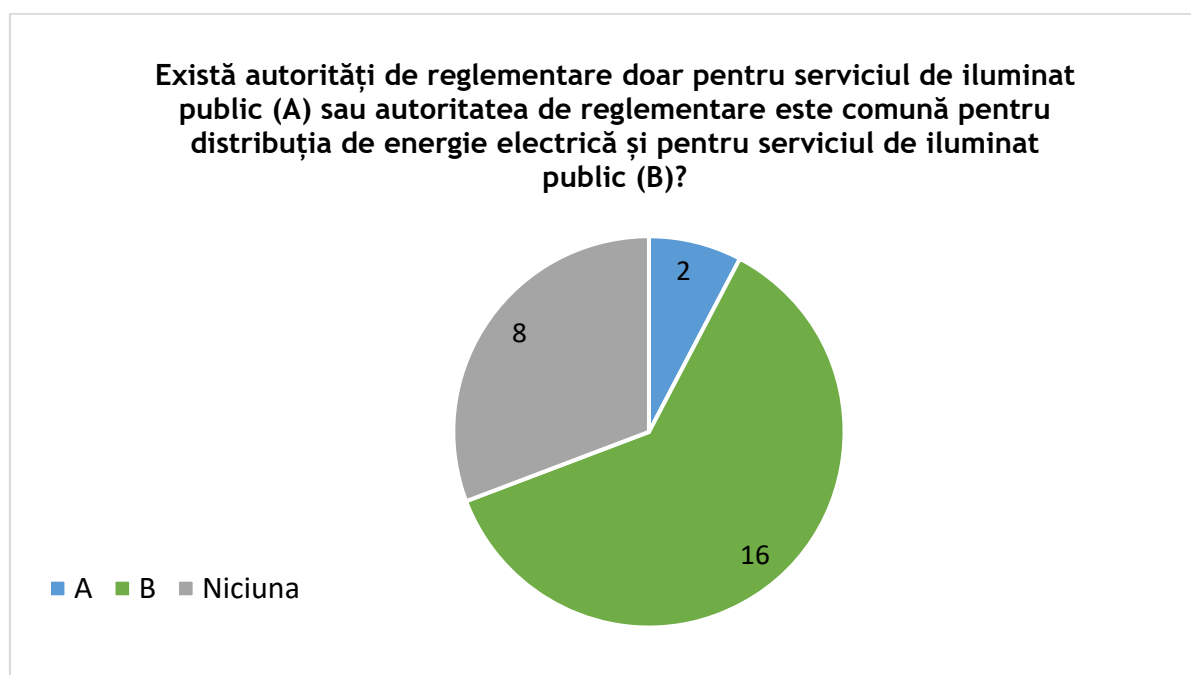
În Italia, o parte din infrastructura sistemului de iluminat public este deținut de Enel Sole, deținut de Enel Group (fosta companie națională integrată de electricitate) care, în multe cazuri, este și furnizorul serviciului către municipalitate.

Conform articolelor 8-14 din Decretul președintelui Republicii nr. 902 din 4 octombrie 1986, municipalitățile sunt obligate să răscumpere infrastructura, alternativ:

- prin așa-numita „răscumpărare” („riscatto”) a infrastructurii în conformitate cu art. 24 din Decretul regal nr. 2578 din 15 octombrie 1925, care stabilește prin lege o metodă specifică de stabilire a prețurilor; sau
- prin încheierea unui acord specific cu Enel Sole („acordo bonario”).

4.8. Există autorități de reglementare doar pentru serviciul de iluminat public (A) sau autoritatea de reglementare este comună pentru distribuția de energie electrică și pentru serviciul de iluminat public (B)?

(A) ☐ (B) ☐



La întrebarea dacă există autorități de reglementare doar pentru serviciul de iluminat public (A) sau autoritatea de reglementare este comună pentru distribuția de energie electrică și pentru serviciul de iluminat public (B), singurele state care se află în prima situație sunt Malta și Germania.

State precum Slovenia, Danemarca, Irlanda, Finlanda, Suedia, Spania, Cipru și Estonia nu se află în nici una dintre aceste două situații.

Dar în cea mai mare parte (16 dintre statele membre) **autoritatea de reglementare este comună pentru distribuția de energie electrică și pentru serviciul de iluminat public** - Ungaria, Slovenia, Letonia, Bulgaria, Portugalia, Lituania, Luxemburg, Franța, Croația, Belgia, Italia, Austria, Cehia, Polonia, Grecia și Olanda.

În **Letonia** există doar regulator pentru distribuția energiei electrice și pentru rețeaua electrică. **Serviciul de iluminat public face obiectul unei reglementări specifice.** În Bulgaria, Comisia bulgară de reglementare a energiei și a apei (EWRC) este însărcinată cu competențe de reglementare în materie de distribuție a energiei. În Slovacia Autoritatea de reglementare pentru distribuția energiei electrice este Biroul de reglementare pentru industriile de rețea. În Luxemburg, autoritatea de reglementare pentru distribuția energiei electrice este Institutul Luxemburghez de Reglementare. În **Republica Cehă**, nu există autoritate de reglementare numai pentru serviciul de iluminat public. **Problema iluminatului public asociat cu energia electrică aparține Biroului de reglementare a energiei.**

În Franța. în cadrul actual de reglementare, nu există o autoritate națională de reglementare specifică pentru activitățile de iluminat public.

Cu toate acestea, două autorități de reglementare intervin în materie de energie și, în special, în aspecte privind energia electrică:

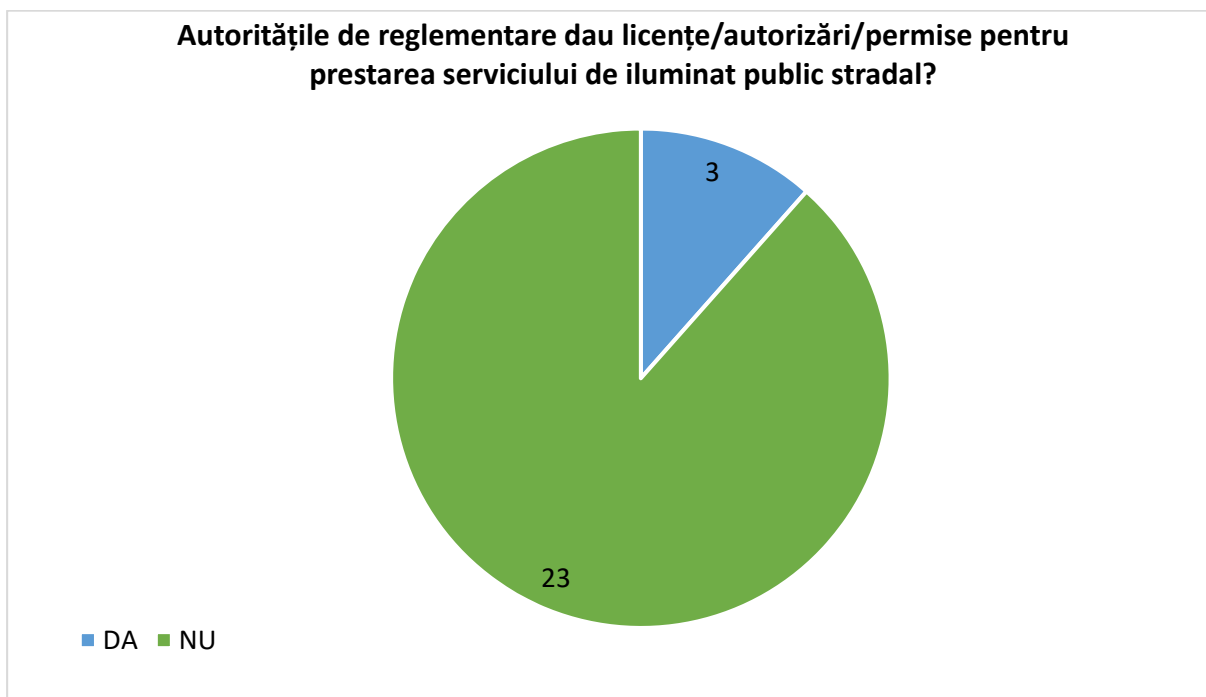
- Comisia de Reglementare a Energiei Electrice („Commission de Régulation de l’Energie” - CRE);
- Mediatorul național în domeniul energiei („Médiateur de l’énergie”), a cărei misiune este să intervină asupra litigiilor dintre anumiți consumatori mici și societățile din sectorul energetic.

În Italia, există Autoritatea de Reglementare pentru Energie, Rețele și Mediu (ARERA, fost AEEGSI). De exemplu, ARERA este obligat să:

- stabilirea tarifelor la electricitate, inclusiv a celor care trebuie plătite pentru furnizarea iluminatului public;
- promovarea concurenței în cadrul industriei;
- promovarea calității și siguranței serviciului și a infrastructurilor, precum și utilizarea rațională și eficientă a energiei; și
- supraveghează respectarea legilor și reglementărilor din industria energetică.

4.9. Autoritățile de reglementare dau licențe/autorizări/permise pentru prestarea serviciului de iluminat public stradal?

DA ☐ NU ☐



În ceea ce privește modalitatea de acordare a licențelor / autorizărilor / permiselor pentru prestarea serviciului de iluminat public stradal, marea majoritate a statelor a transmis faptul că acestea nu sunt emise de către autoritățile de reglementare. Doar 3 state au răspuns cu "DA" la această întrebare, și anume Ungaria, Croația și Grecia.

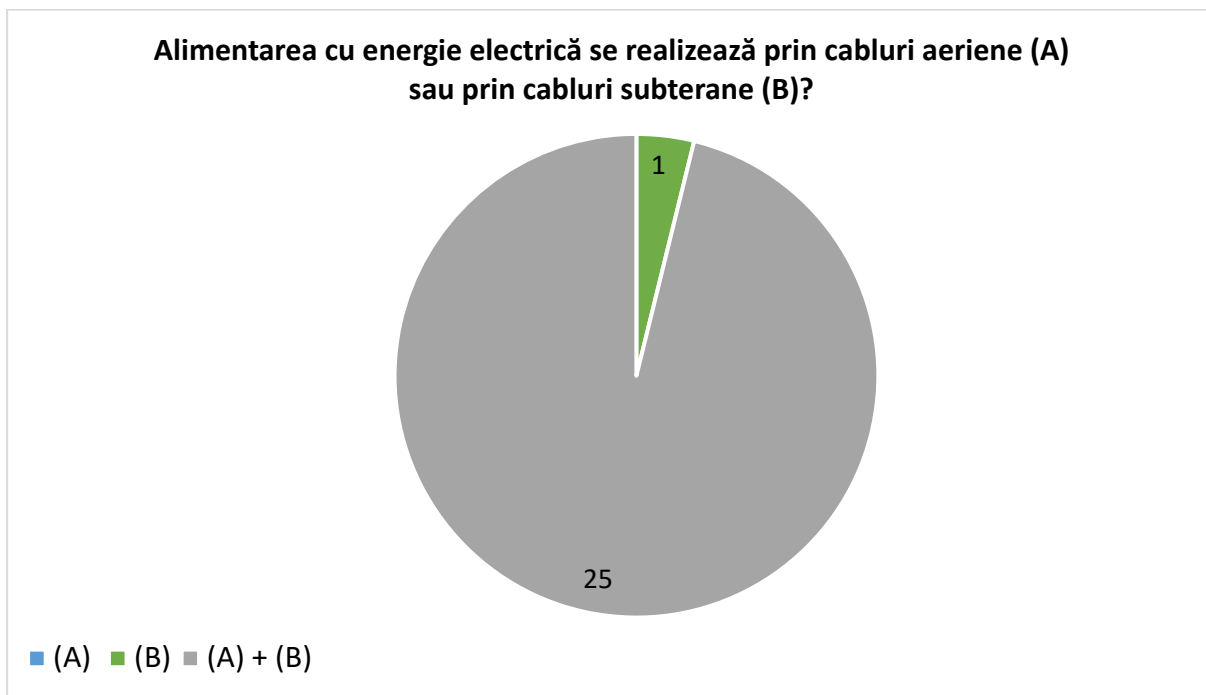
În Irlanda pentru ca un operator să furnizeze energie electrică clienților, acestea trebuie să fie autorizate de CRU (Comisia pentru reglementarea utilităților). Licența CRU asigură faptul că aceștia sunt obligați să respecte toate reglementările necesare privind protecția și siguranța clienților. Pentru ca un contractant privat să ofere unei autorități locale servicii de întreținere și îmbunătățire a serviciului de iluminat public, acesta trebuie să aibă aprobările și licențele necesare pentru a efectua lucrări la sistemele de iluminat public, inclusiv aprobarea ESB (Consiliului pentru furnizarea energiei electrice) pentru lucrări în apropierea rețelei ESB.

În timp ce în Lituania, serviciul de iluminat stradal nu face obiectul licenței, autorizației sau permisului. Cu toate acestea, există cerințe specifice privind funcționarea rețelelor de electricitate. Și întrucât rețelele de electricitate fac parte din serviciul de iluminat, furnizorul de servicii de iluminat va deține certificat pentru operarea rețelelor de electricitate.

Țările unde autoritățile de reglementare dau licențe/autorizări/permise pentru prestarea serviciului de iluminat public stradal sunt Ungaria, Croația și Grecia.

4.10. Alimentarea cu energie electrică se realizează prin cabluri aeriene (A) sau prin cabluri subterane (B)?

(A) ☐ (B) ☐ (A) + (B) ☐



După cum se poate observa din graficul de mai sus, aproape toate statele membre au ales varianta mixtă în ceea ce privește alimentarea cu energie electrică. 25 dintre state utilizează și cablurile aeriene și varianta de alimentare prin cabluri subterane.

În Slovacia (singura țară care a selectat doar varianta de alimentare prin cabluri subterane), Conform Decretului nr. 532/2002 Coll. pe măsură ce liniile electrice modificate sunt în zona construită, în general sunt în subteran și există doar o listă selectată de excepții atunci când pot fi utilizate cabluri aeriene.

În Franța, în cadrul legislativ și de reglementare actual, energia electrică este furnizată rețelei de iluminat public prin rețeaua de distribuție a energiei electrice, care include atât liniile aeriene, cât și cele subterane.

Prin urmare, instalațiile de iluminat public sunt conectate atât la liniile de distribuție subterane, cât și la cele aeriene.

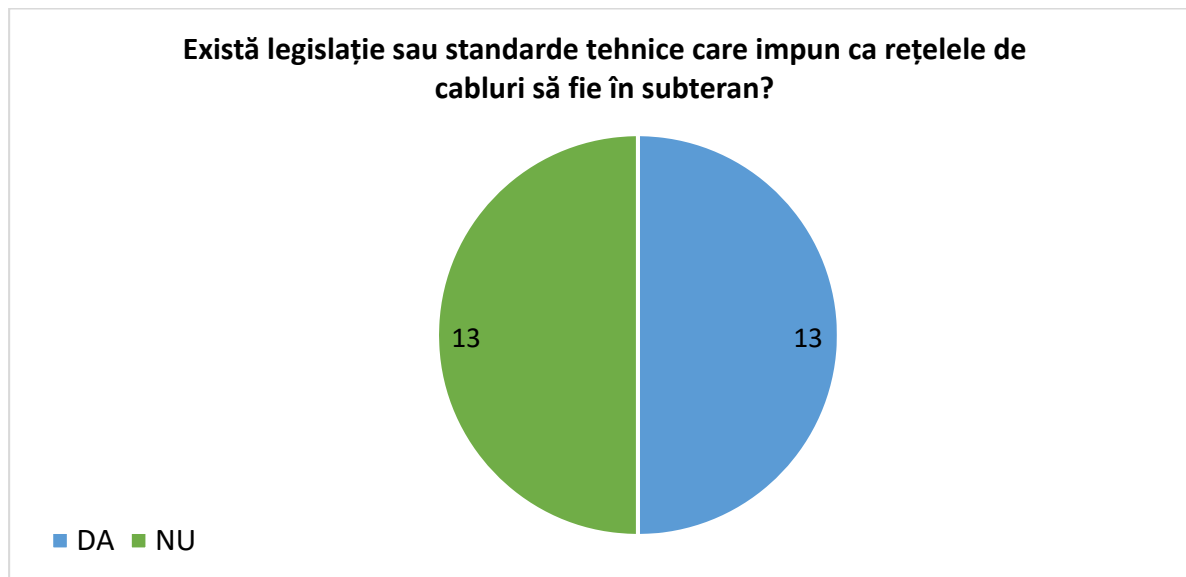
În acest cadru, municipalitățile, intercomunalitățile și departamentele responsabile de rețeaua de distribuție a energiei electrice - care dețin instalațiile rețelei de distribuție - au posibilitatea de a îngropa liniile aeriene de distribuție.

După cum se specifică mai jos, legislația actuală promovează îngroparea liniilor aeriene (a se vedea răspunsul la întrebarea 2.11), iar o proporție majoră din noile linii de distribuție sunt construite subteran.

În Olanda, cablurile aeriene reprezintă doar 5% sau mai puțin din alimentarea cu energie electrică.

4.11. Există legislație sau standarde tehnice care impun ca rețelele de cabluri să fie în subteran?

DA ☐ NU ☐



Dintre statele chestionate 13 nu au o legislație sau standarde tehnice care impun ca rețelele de cabluri să fie în subteran.

Țările care au spus că au o astfel de legislație sunt Letonia, Portugalia, Slovacia, Finlanda, Spania, Franța, Croația, Belgia, Italia, Malta, Cehia, Germania și Olanda.

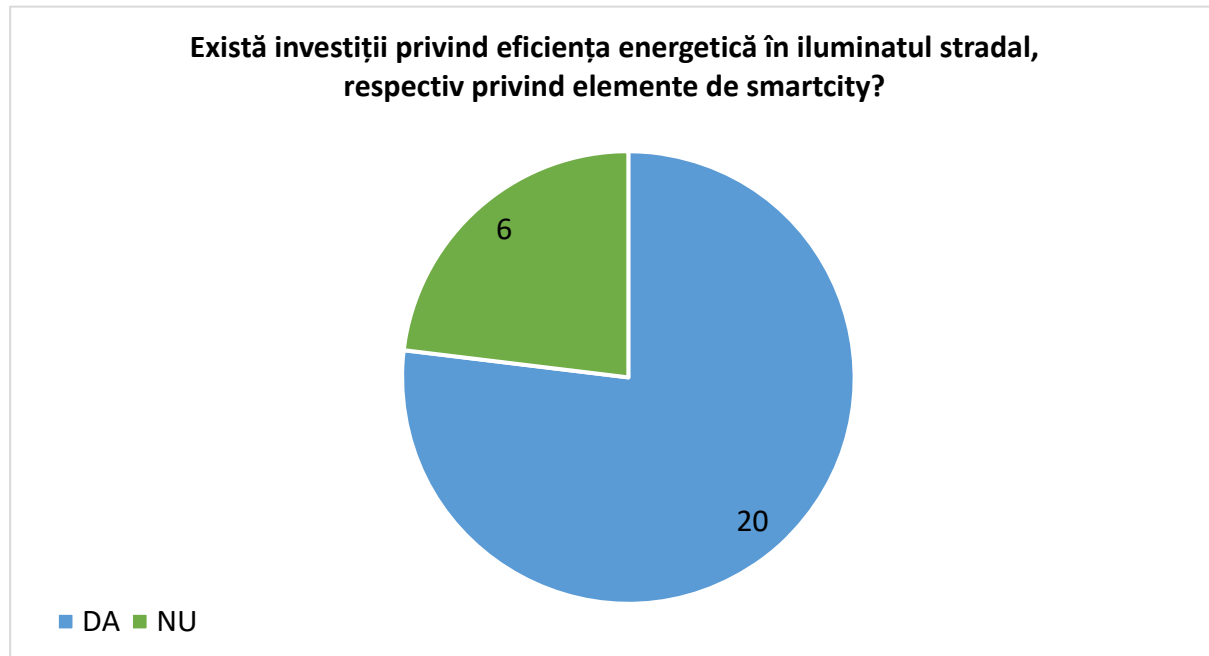
În Cehia acest lucru este reglementat de standardele tehnice cehe. ČSN 33 20000-5-52 ed. 2 04/2003 determină condițiile și parametrii exacți pentru rutare și stocare a diferitelor tipuri de cabluri, inclusiv cabluri de iluminat public. Cu toate acestea, nu este specificat faptul că toate cablurile de iluminat public trebuie să fie amplasate sub pământ. Standardul tehnic ceh menționat mai sus stabilește dacă cablurile de iluminat public trebuie să fie subterane sau deasupra solului.

În Italia în afară cazurilor de trecere în subteran a liniilor de transport al energiei electrice de înaltă tensiune (cum ar fi în cazul traversării zonelor foarte urbanizate), merită menționată o regulă specifică (art. 122 din Decretul regal nr. 1775 din 1933) care prevede dreptul proprietarului unei proprietăți care face obiectul unei servituți a liniei electrice care prevede ca acesta să fie exonerat de plata vreunei taxe de orice fel atunci când decide în mod legitim să „efectueze orice inovație, construcție sau instalație pe fondul său, chiar dacă obligă operatorul liniei electrice să elimine sau să schimbe traseul conductelor și suporturilor”

Pentru majoritatea țărilor însă nu este obligatoriu ca rețelele de cablu să fie subterane. Cu toate acestea, rețelele de cablu trebuie să îndeplinească cerințele de calitate prevăzute în Legea pieței energiei electrice. Acest lucru poate necesita ca unele cabluri aeriene să fie înlocuite cu cabluri subterane.

4.12. Există investiții privind eficiența energetică în iluminatul stradal, respectiv privind elemente de smartcity? Care ar fi principalele bariere în realizarea de astfel de investiții?

DA ☐ NU ☐



La această întrebare **77% dintre statele membre au spus că există investiții privind eficiența energetică în iluminatul stradal, respectiv privind elemente de smartcity.** Statele unde nu se realizează astfel de investiții sunt Letonia, Danemarca, Irlanda, Suedia, Malta și Cipru.

Statele care au răspuns că există investiții privind eficiența energetică în iluminatul stradal, respectiv privind elemente de smartcity sunt Ungaria, Slovenia, Bulgaria, Portugalia, Slovacia, Finlanda, Lituania, Luxemburg, Spania, Franța, Croația, Belgia, Italia, Austria, Cehia, Estonia, Polonia, Grecia, Germania și Olanda.

În Letonia nu există informații referitoare la investițiile private efectuate pentru modernizarea iluminatului stradal. Municipality-urile au derulat proiectele privind eficiența energetică în iluminatul stradal cu elemente smartcity, dar aceste proiecte sunt finanțate din fonduri ale municipalității sau ale UE. Datorită lipsei unor astfel de investiții de către entități private, nu există o practică comună și este dificil să se prevadă barierele în realizarea acestor investiții.

Iar în Irlanda, **eficiența energetică a rețelei de iluminat public urmează să fie îmbunătățită pe baza proiectului de eficiență energetică a iluminatului public al autorităților locale, care va cuprinde 280.000 de lămpi care vor fi modernizate cu felinare LED eficiente din punct de vedere energetic în 24 de autorități locale din Irlanda.** Proiectul se bazează pe obiectivele de economisire a energiei specificate în Planul național de acțiune pentru eficiența energetică și se așteaptă să necesite o finanțare de aproximativ **151 milioane EUR.**

În **Slovenia**, în februarie 2020, municipalitatea Maribor, care este a doua cea mai mare municipalitate din Slovenia, a pregătit un proiect de investiții care include conceptul de **Smart City.** Gestionarea inteligentă a iluminatului public este un pilon important în

realizarea obiectivelor de eficiență energetică și reducerea poluării luminoase în orașe. În acest fel, orașul poate asigura gestionarea la distanță a tuturor elementelor de iluminat public fără a interfera cu infrastructura existentă și, în același timp, va permite introducerea altor soluții avansate Smart City prin crearea unei rețele de management. Lămpile selectate permit o actualizare ușoară cu interfețe de comunicație sau echipamente similare, care permite modernizarea lămpilor cu diferiți senzori și alte sisteme de comunicații pentru a se conecta la platforma Smart City (adică lămpile sunt echipate cu conexiune Zhaga).

De asemenea, și în Finlanda multe municipalități au programe pentru îmbunătățirea generală a eficienței energetice. Nu avem cunoștință de barierele legale specifice pentru a face investiții în iluminatul stradal eficient din punct de vedere energetic. Principalul factor limitativ este potențialul bugetului disponibil pentru municipalități.

Luxemburgul încearcă să devină o națiune inteligentă (smart nation), în special în orașul Luxemburg. Se dezvoltă șase (6) domenii majore: infrastructură inteligentă, viață inteligentă, oameni inteligenți, guvernare inteligentă, mobilitate inteligentă și mediu inteligent. Așa cum am menționat anterior, proiectul de gestionare inteligentă a iluminatului public este în prezent în curs de examinare.

Tehnologiile tip Smartcity sunt introduse treptat și în Slovacia. În ceea ce privește iluminatul public, putem menționa orașul Prešov, care a construit un iluminat public de oraș inteligent la sfârșitul anului 2018. Există alte autorități care în acest scop au pregătit studii, de ex. Nitra, Banská Štiavnica. Principalele bariere includ, în special, lipsa finanțelor publice ale guvernelor locale pentru soluții moderne sau birocrăția întregului proces de achiziții publice și a procesului de autorizare de construire.

În Italia, investițiile PPP în eficiența energetică în iluminatul stradal sunt favorizate - adesea chiar finanțate - de către autoritățile publice, mai ales dacă implică întregul proiect smartcity. Piața potențială pentru acest tip de investiții poate fi foarte mare. PPP sunt mai eficiente și permit o alocare mai flexibilă a riscurilor și costurilor.

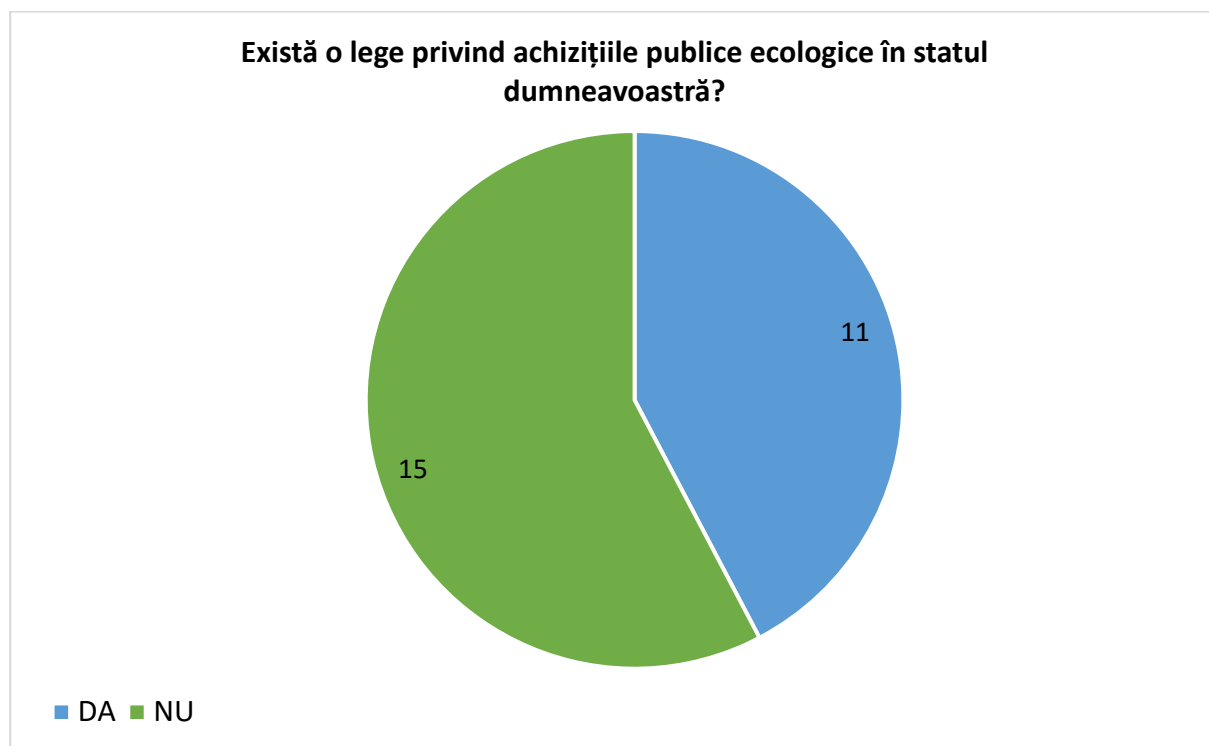
Unele bariere în calea investițiilor private pot fi identificate în următoarele aspecte:

- a) incertitudine cu privire la legislația privind atribuirea contractelor (în special în legătură cu anumite forme inovatoare, cum ar fi EPC / ESCO);
- b) determinarea structurii de remunerare stabilită de autoritatea contractuală în favoarea furnizorului de servicii, pentru a lua în considerare investițiile efective (inclusiv costurile de planificare) și costurile de gestionare;
- c) dificultate tehnică, pentru anumite autorități contractuale, pentru a evalua pe deplin cele mai calificate proiecte (este necesar să se îmbunătățească resursele tehnice ale Autorității sau să se centralizeze la cele mai înalte niveluri competențele pentru atribuirea contractelor de servicii de iluminat public).

În Franța, multe autorități locale au dezvoltat investiții în iluminatul public ca parte a unei politici smartcity. De exemplu, multe orașe franceze au implementat infrastructuri de iluminat public care adaptează automat intensitatea luminoasă la luminozitatea naturală sau la apropierea pietonilor. Mai general, investițiile realizate în rețelele de iluminat public de către autoritățile publice au crescut semnificativ în ultimele decenii în Franța. De exemplu, între 2005 și 2012, consumul de energie pentru iluminatul stradal a scăzut considerabil de la 47% la 42% din consumul global de energie electrică al municipalităților, ca urmare a investițiilor de modernizare a rețelei de iluminat public.

4.13. Există o lege privind achizițiile publice ecologice în statul dumneavoastră?

DA ☐ NU ☐



În ceea ce privește existența unei legi privind **achizițiile publice ecologice**, doar 11 dintre state au spus că au o astfel de lege, și anume Slovenia, Letonia, Portugalia, Lituania, Spania, Franța, Belgia, Italia, Malta, Cehia și Grecia.

Celelalte 15 state (Ungaria, Bulgaria, Slovacia, Danemarca, Irlanda, Finlanda, Suedia, Luxemburg, Croația, Austria, Cipru, Estonia, Polonia, Germania și Olanda) au răspuns că nu există o astfel de lege special dedicată achizițiilor publice verzi, însă au prevederi referitoare la criterii ecologice în legislația generală privind achizițiile publice.

Un caz particular este Italia, unde a fost adoptat un Decret al ministrului mediului și protecției pământului și mării de aprobare a Planului național de achiziții publice verzi care conține inclusiv criterii ecologice pentru contractul de gestionare a serviciului de iluminat public. Codul achizițiilor publice conține dispoziții obligatorii privind criteriile de durabilitate energetică și de mediu ale contractelor publice și prevede includerea, în documentația de proiectare și licitație, cel puțin a specificațiilor tehnice și clauzele contractuale cuprinse în Criteriile minime de mediu adoptate prin decret al ministrului mediului și protecției pământului și mării.

Și Malta a specificat că deși nu este specific iluminatului stradal, Departamentul Contractelor a emis o Notă privind Politica de Achiziții care reglementează că criteriile GPP trebuie să fie incluse în Specificațiile tehnice / Termenii de referință, ori de câte ori este cazul, și, prin urmare, vor fi evaluate ca parte a procesului de adjudicare.

Achizițiile publice ecologice în Lituania sunt reglementate de Legea privind achizițiile publice din Lituania și Legea privind achizițiile de gestionare a apei, energia, transportul și serviciile ulterioare, precum și de legislația secundară - Lista produselor pentru care se

aplică cerințe de protecție a mediului, emisă de Ministerul Mediului și Planul măsurilor pentru implementarea achizițiilor publice ecologice 2016.

În Letonia achizițiile publice ecologice sunt reglementate de Legea Achizițiilor Publice și de Regulamentul Cabinetului nr. 353 - „Cerințe pentru achizițiile publice ecologice și procedurile de aplicare a acestora.”

Legea franceză promovează achizițiile publice ecologice, în diferite moduri.

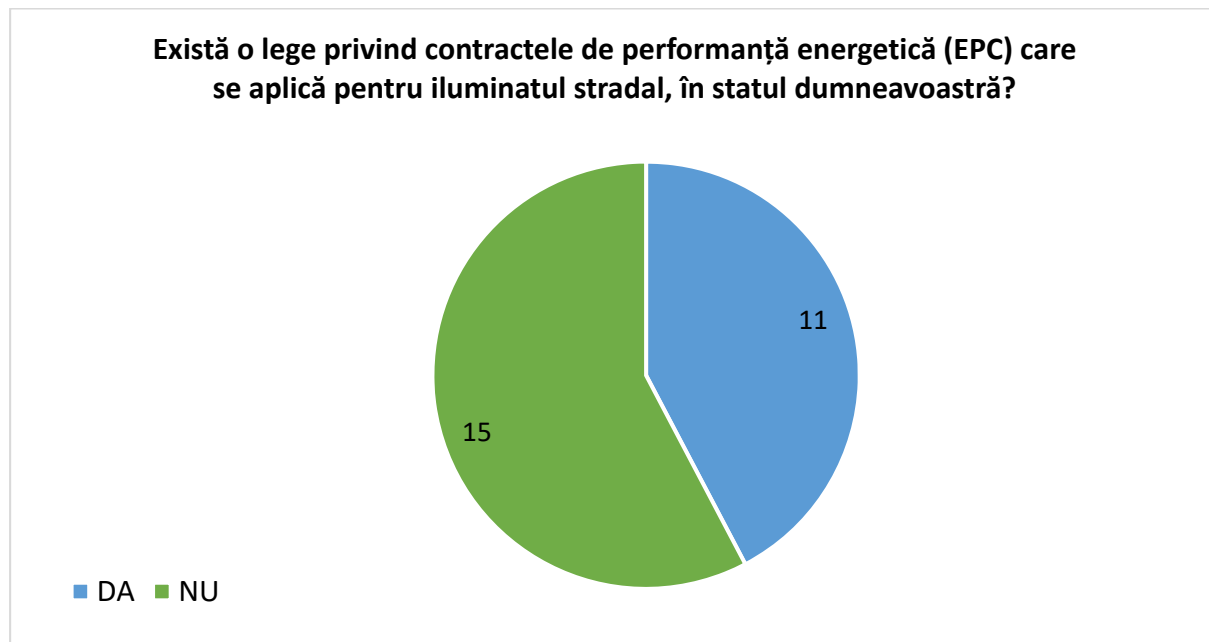
a. În primul rând, articolul 48 din Legea nr. 2009-967 prevede că orice autoritate publică trebuie să ia în considerare impactul asupra mediului al deciziilor administrative și că statul francez trebuie să promoveze respectarea aspectelor de mediu în achizițiile publice, utilizând criterii de atribuire bazate pe aspecte de mediu.

b. În al doilea rând, după cum am văzut, legislația franceză privind achizițiile publice oferă autorităților publice capacitatea de a lua în considerare aspectele de mediu la atribuirea contractelor de achiziții publice, prin:

- determinarea nevoilor acestora în ceea ce privește dezvoltarea mediului;
- determinarea condițiilor de performanță stabilite prin referire la aspecte de mediu, cu condiția ca aceste condiții de performanță să fie legate de obiectul contractului;
- definirea criteriilor de atribuire pe baza capacităților de performanță de mediu, cu condiția ca aceste criterii să fie legate de obiectul contractului; și
- definirea obiectivelor de performanță energetică, de care este legată remunerația operatorului.

4.14. Există o lege privind contractele de performanță energetică (EPC) care se aplică pentru iluminatul stradal, în statul dumneavoastră?

DA ☐ NU ☐



Aceeași situație ca și în cazul întrebării anterioare o regăsim și în ceea ce privește existența unei legi privind contractele de performanță energetică (EPC) care se aplică pentru iluminatul stradal.

11 State au răspuns "DA" la această întrebare - Slovenia, Letonia, Bulgaria, Slovacia, Croația, Belgia, Italia, Austria, Cehia, Polonia și Grecia, iar 15 au răspuns cu "NU" - Ungaria, Portugalia, Danemarca, Irlanda, Finlanda, Suedia, Lituania, Luxemburg, Spania, Franța, Malta, Cipru, Estonia, Germania și Olanda.

În Slovenia, nu există nicio lege privind contractele de performanță energetică, care se aplică exclusiv pentru iluminatul stradal. Cu toate acestea, în 2014, Legea privind energia a introdus o definiție a unui contract de performanță energetică (n.a. transpunerea Directivei privind eficiența energetică) ca reprezentând un acord contractual între un utilizator și un furnizor de măsuri pentru îmbunătățirea eficienței energetice, care este revizuit și monitorizat pe întreaga perioadă efectivă a contractului și în cadrul căruia investițiile (forță de muncă, furnizarea sau serviciul) sunt plătite proporțional cu nivelul de eficiență energetică îmbunătățit convenit prin contract sau cu o altă măsură convenită de eficiență energetică, cum ar fi economiile financiare. Legea privind energia nu prevede alte dispoziții cu privire la această construcție legală. În general, ca și în alte forme de acorduri de finanțare de la terți, beneficiarul serviciului de energie evită cheltuielile de investiții utilizând o parte din valoarea financiară a economiilor de energie pentru a rambursa investiția realizată integral sau parțial de către furnizorul de servicii energetice.

Nici în Estonia nu există o lege separată privind EPC dar, dezvoltarea serviciilor energetice și încheierea contractelor de performanță energetică sunt încurajate și prevăzute de Legea privind organizarea sectorului energetic. Conform acestui act, un „contract de performanță energetică” înseamnă un acord între clientul final și furnizorul de servicii energetice a cărui

performanță este verificată și monitorizată pe parcursul întregului său mandat și pe baza căreia sunt plătite investițiile efectuate pentru furnizarea serviciului energetic. de către clientul final în legătură cu un nivel convenit contractual de îmbunătățire a eficienței energetice sau cu un alt criteriu de performanță energetică convenit, cum ar fi economiile financiare. Conform actului, coordonatorii de economii de energie trebuie să încurajeze organismele publice, după caz, să utilizeze contractele de performanță energetică pentru a menține sau a îmbunătăți eficiența energetică.

În Italia, principalele definiții ale contractului cu companii de tip ESCO sunt cuprinse în Decretul legislativ nr. 115 din 30 mai 2008, privind „Punerea în aplicare a Directivei 2006/32 / CE privind eficiența utilizărilor finale ale energiei și a serviciilor energetice”.

Acest decret legislativ definește ESCO ca fiind o „persoană fizică sau juridică care furnizează servicii de energie sau alte măsuri de îmbunătățire a eficienței energiei în instalațiile sau sediile utilizatorului și, în acest sens, acceptă o anumită cantitate de risc financiar. Plata serviciilor furnizate se bazează, total sau parțial, pe îmbunătățirea eficienței energetice realizată și pe atingerea celorlalte criterii de performanță stabilite”.

CPE-urile se încadrează de obicei în sfera contractelor PPP, care sunt reglementate în partea IV a Codului achizițiilor publice din Italia.

În Franța, astfel de contracte de achiziții publice, inclusiv obiectivele de performanță energetică, sunt utilizate în mod obișnuit pentru furnizarea de servicii de iluminat public .

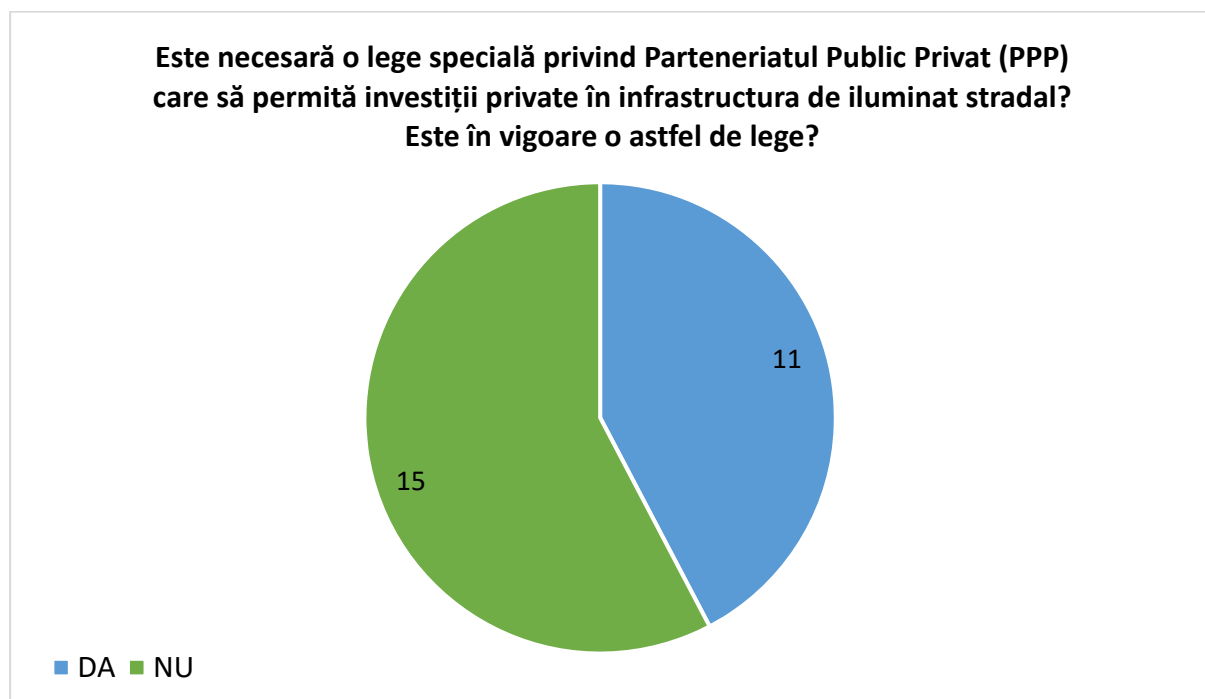
Într-adevăr, autoritățile publice pot încheia:

- fie contracte de achiziții simple - care pot fi un contract de servicii sau un contract de lucrări - în temeiul căruia sarcina operatorului este de a realiza performanțe energetice, garantând în același timp renovarea infrastructurii, întreținerea și exploatarea pe toată durata contractului ;
- sau, după cum am văzut, contracte complexe de achiziții publice al căror obiect este de a oferi operatorului o sarcină globală, care poate include obiectivele de performanță energetică pe care este legată remunerația operatorului (a se vedea răspunsul la întrebarea 1.3).

Astfel de contracte sunt utilizate în special pentru serviciul de iluminat public pentru a îmbunătăți performanța energetică a rețelei de iluminat.

4.15. Este necesară o lege specială privind Parteneriatul Public Privat (PPP) care să permită investiții private în infrastructura de iluminat stradal? Este în vigoare o astfel de lege?

DA ☐ NU ☐



Și în cazul acestei întrebări 11 dintre state au considerat că este necesară o lege specială privind Parteneriatul Public Privat (PPP) care să permită investiții private în infrastructura de iluminat stradal și au spus că au în vigoare o astfel de lege. Țările care au răspuns afirmativ la această întrebare sunt Ungaria, Slovenia, Portugalia, Danemarca, Croația, Belgia, Italia, Malta, Cehia, Polonia și Grecia.

În Estonia nu există o lege specială privind PPP-urile. În cazul în care PPP-urile sunt considerate relații contractuale, atunci acestea sunt în mare parte încheiate în condițiile generale ale Legii achizițiilor publice drept concesiuni de lucrări sau servicii sau achiziții de lucrări sau servicii, în funcție de împărțirea riscurilor între partenerii publici și cei privați. PPP-urile instituționalizate (IPPP) intră, de asemenea, sub acest regim și cel mai probabil ar fi încheiate în conformitate cu procedurile prevăzute în Legea achizițiilor publice.

În aceeași situație este și Cehia unde de asemenea, nu există nicio lege care să trateze în mod specific problema PPP direct în legătură cu iluminatul public. Cu toate acestea, Legea care reglementează, permite și susține cooperarea între sectoarele privat și public, în general, este Legea nr. 134/20016 Coll., Privind atribuirea achizițiilor publice. În plus, Guvernul Republicii Cehe a declarat într-o rezoluție din 2004 că aprobă și sprijină PPP.

Conform legislației din Malta termenul de parteneriat public privat (PPP) are semnificații diferite în diferite jurisdicții. În anumite cazuri, PPP-urile se pot califica drept concesiuni. Concesiunile sunt reglementate în Malta în termenii Regulamentelor privind contractele de concesiune care transpun directiva privind concesiunile. Nu există alte legi în vigoare în mod specific cu privire la PPP (cu excepția cazului în care acestea se califică drept concesiuni).

Informațiile primite din Slovenia relevă faptul că proiectele de performanță energetică sunt realizate ca parteneriate public-private în conformitate cu Legea parteneriatului public-

privat. Cea mai potrivită formă juridică pentru un contract de performanță energetică într-un parteneriat public-privat este o concesiune (în care cea mai mare parte a riscului de afaceri este asumat de partenerul privat). Cu toate acestea, în cazul în care partenerul public va primi subvenții nerambursabile pentru investiții în proiect, atunci majoritatea riscului de afaceri ar fi suportat de partenerul public. Prin urmare, proiectul nu poate fi realizat prin acordarea unei concesiuni, ci prin intermediul achizițiilor publice sau a unui așa-numit „model pe două niveluri”, în cadrul căruia partenerul public desfășoară o achiziție publică pentru implementarea măsurilor de îmbunătățire a eficienței energetice și acordă concesiune pentru gestionarea lor. Cu toate acestea, iluminatul public rămâne proprietatea municipalității.

În Franța, legislația comună privind achizițiile publice permite autorităților contractante să încheie contracte PPP pentru iluminatul public, în temeiul cărora operatorul poate avea sarcina de a întreține și îmbunătăți infrastructura de iluminat public, cu contribuții private de prefinanțare. Cu toate acestea, în cadrul legislativ actual, nu există un act normativ specific cu privire la această problemă doar în ceea ce privește iluminatul public.

5. Finanțarea serviciului de iluminat public în statele membre

5.1. Care este structura de costuri pentru operarea serviciului de iluminat public stradal?

La stabilirea tarifului de iluminat public (chiar dacă este inclus în tariful de distribuție a energiei electrice) se ține cont de redevență, amortizare, cotă de dezvoltare pentru investiții, profit rezonabil și care ar fi ponderile acestor elemente în tarif, pe lângă elementele de cost direct și indirect?

În **Ungaria** Taxa de distribuție a iluminatului public: în conformitate cu Legea privind energia electrică (§ 34 (2)), se percepe o taxă de distribuție a iluminatului public pentru utilizarea rețelei de distribuție a iluminatului public, care este destinată să acopere cheltuielile distribuitorului de energie electrică legate de rețeaua de distribuție a iluminatului public. Pentru operarea, întreținerea și dezvoltarea rețelei de distribuție a iluminatului public (care este responsabilitatea distribuitorului de energie electrică), distribuitorul poate solicita doar taxa de distribuție a iluminatului public. Quantumul taxei este stabilit într-un decret. Modul de calcul al sumelor nu este publicat în decret.

Din **Slovenia** s-a transmis referitor la acest aspect faptul că, energia electrică este o marfă care este supusă legilor ofertei și cererii începând cu 1 iulie 2007. Piața de electricitate din Slovenia este complet deschisă, ceea ce înseamnă că toți clienții sunt liberi să își aleagă furnizorul de energie electrică. Relațiile dintre clienți și furnizorii de energie electrică sunt reglementate prin contract individual de furnizare a energiei electrice.

Costurile de bază constau în costul energiei electrice (aproximativ 70% din costurile totale) și costurile curente de întreținere (aproximativ 30% din costurile totale).

În cazul investițiilor, cea mai mare parte a costurilor reprezintă costurile de înlocuire a lămpilor și de montare a lămpilor (aproximativ 90% din costurile totale). Costurile de pregătire a documentației proiectului, instalarea balasturilor eficiente, supravegherea tehnică profesională a implementării operațiunii și echipamentele pentru implementarea contabilității energetice reprezintă costurile rămase (aproximativ 10% din costurile totale).

În **Letonia** nu există un astfel de tarif pentru iluminatul public. După cum s-a menționat mai sus, prețurile ar trebui să includă toate cheltuielile rezonabile. În cuprinsul specificațiilor tehnice sunt de obicei incluse servicii de întreținere și reparații (cum ar fi schimbarea becului, detectarea locului defectului de linie etc.). Municipality plătește pentru o energie electrică facturată de un comerciant de energie electrică. Unele municipalități organizează o licitație specială pentru achiziția de energie electrică.

În **Bulgaria** datorită faptului că iluminatul public va fi asigurat de municipalități, nu există reglementări specifice cu privire la formarea prețurilor serviciului de iluminat public. Mai mult, după cum am subliniat mai sus, în cazul în care se ia o decizie de construcție / întreținere / modernizare a infrastructurii de iluminat stradal, activitățile relevante vor fi atribuite unei companii private prin intermediul unui contract de achiziții publice. Prin urmare, prețul / metoda de plată pentru astfel de activități vor fi determinate de dispozițiile contractului de achiziții publice. Bineînțeles, o parte din astfel de activități vor fi bugetate de către municipalități. Trebuie reamintit, totuși, că infrastructura de iluminat stradal este proprietatea municipalității. Prin urmare, costurile aferente amortizării sale nu pot fi reflectate în contabilitatea contractantului.

În **Portugalia** procentul depinde foarte mult de realitate și negociere, dar există o referință la un procent de 12% în scopul planificării investițiilor.

Din **Slovacia** s-a transmis faptul că răspunsul depinde în funcție de cine este operatorul serviciului de iluminat public, cine este proprietarul, cine oferă serviciul iluminatului public, cine furnizează electricitate etc.

Practic, costurile pentru furnizarea serviciului constau în:

- costuri pentru consumul de energie și materiale;
- costuri de personal;
- costurile de întreținere și service;
- alte cheltuieli de funcționare (de exemplu, audit, contabilitate, servicii juridice etc.);
- dacă funcționarea iluminatului public este asigurată de o companie privată sau parțial privată, profitul acestei companii este inclus și în costurile municipalității pentru iluminatul public.

În **Irlanda** furnizarea de energie electrică către autoritatea locală pentru rețeaua de iluminat public și întreținerea / îmbunătățirea infrastructurii de iluminat public sunt tratate ca aspecte separate.

CRU reglementează atât rețeaua de transport, cât și cea de distribuție a energiei electrice și este responsabilă de stabilirea costurilor și tarifelor rețelei permise. Tarifele stabilite de CRU acoperă costurile pentru EirGrid și ESB pentru operarea, întreținerea și extinderea rețelelor de transport și distribuție.

Taxele suportate pentru întreținerea și îmbunătățirea infrastructurii de iluminat public sunt guvernate de condițiile contractelor separate între autoritățile locale și contractanții privați pe care îi angajează.

În **Lituania** costul iluminatului stradal cuprinde funcționarea rețelei de energie electrică și costurile directe ale energiei electrice. Conform autorității naționale de reglementare a energiei, structura costurilor și tariful pentru iluminatul public depind de contractul încheiat între administrația municipalității și furnizorul independent de energie electrică, deci variază de fiecare dată.

Și în **Luxemburg** acest lucru diferă în funcție de municipalități. De exemplu, municipalitatea Schiffange are un buget anual de aproximativ 80.000 de euro pentru iluminatul public. În cadrul aceluși buget, întreținerea este alocată aproximativ 35.000 de euro anual. Pentru orașul Luxemburg, bugetul alocat iluminatului public în 2020 este de 30.000 de euro, care este utilizat în principal pentru întreținere și lucrări. Nu este clar care este procentul acestor elemente în tarif.

În **Franța** serviciul de iluminat public poate include:

- furnizarea energiei electrice și managementul contactului de furnizare a energiei electrice;
- întreținerea și renovarea rețelei de iluminat;
- reparații majore la infrastructură; și
- lucrări de extindere și îmbunătățire a infrastructurilor. De exemplu, atunci când prestarea serviciului este externalizată, structura costurilor pentru furnizarea iluminatului public depinde de sfera sarcinilor incluse în acesta:

- atunci când serviciul include furnizarea de energie electrică, structura costurilor poate lua în considerare costurile aprovizionării cu energie (a se vedea răspunsul la întrebarea 3.5 de mai jos),
- atunci când contractul include mentenanța rețelei de iluminat, structura costurilor poate lua în considerare în special achiziționarea de articole noi (bec, stâlp etc.) și costurile de instalare;
- atunci când contractul include lucrări de extindere și îmbunătățire, structura costurilor trebuie să ia în considerare costurile de cercetare și dezvoltare (de exemplu, în dezvoltarea unui sistem inteligent de iluminat) și costurile majore de construcție (săparea pentru instalarea liniilor îngropate, conexiunea la rețeaua de distribuție, etc.),
- atunci când serviciul include o prefinanțare privată asigurată de operator, structura costurilor poate lua în considerare costurile de finanțare.

Atunci când se determină costul global al serviciului de iluminat public - pentru a determina, de exemplu, remunerația operatorului pentru performanța serviciului de iluminat public - se poate lua în considerare amortizarea investiției.

În **Italia** remunerația acestor investiții poate fi reglementată de obicei în unul din următoarele moduri:

- prestatorul de servicii recuperează costul investiției pe durata concesiunii - fără a aduce atingere taxei de concesiune (perioada de recuperare este acoperită în totalitate de durata concesiunii);
- furnizorul de servicii nu este capabil să recupereze costul investiției la expirarea concesiunii - cu referire la cazul specific, municipalitatea contribuie la costurile investiției.

În **Malta** costurile de bază constă în costul energiei electrice (aproximativ 70% din costurile totale) și costurile curente de întreținere (aproximativ 30% din costurile totale).

Potrivit ESR (Regulamentul privind furnizarea de energie electrică), REWS (autoritatea de reglementare pentru servicii de energie și apă) trebuie să aprobe orice tarife propuse acceptate de Enemalta care oferă venituri suficiente Enemalta ca sistem de distribuție în ceea ce privește generarea, distribuția și vânzarea de energie electrică, care:

- să acopere costurile sale integrale, care includ toate costurile operaționale, administrative și financiare suportate în generarea, distribuția și vânzarea cu amănuntul a unităților de energie electrică, inclusiv, dar fără a se limita la, costurile legate de deprecierea activelor operaționale, impozitul nerecuperabil și taxele (fără impozitul pe profit pe profit), și pierderile acumulate;
- să respecte rambursările periodice la îndatorarea pe termen lung în măsura în care o astfel de rambursare depășește prevederile pentru amortizare; și
- să ofere o rentabilitate rezonabilă a valorii capitalului propriu.

Spațiile nerezidențiale sunt taxate conform celei de-a doua anexe a ESR.

În **Cehia** aceste detalii fac obiectul unor aranjamente contractuale între proprietarul infrastructurii iluminatului public și operatorul iluminatului public (în cazul în care proprietarul nu operează iluminatul public în sine) și, prin urmare, aceste detalii nu pot fi stabilite în general.

Nici în **Estonia** nu există o reglementare a prețurilor aplicabilă pentru furnizarea de servicii de iluminat public. Costul furnizării serviciului public de iluminat stradal (de ex. costurile de funcționare și întreținere, costul consumului de energie electrică) este acoperit de proprietarul sistemului de iluminat, de ex. o municipalitate sau o companie deținută de o municipalitate.

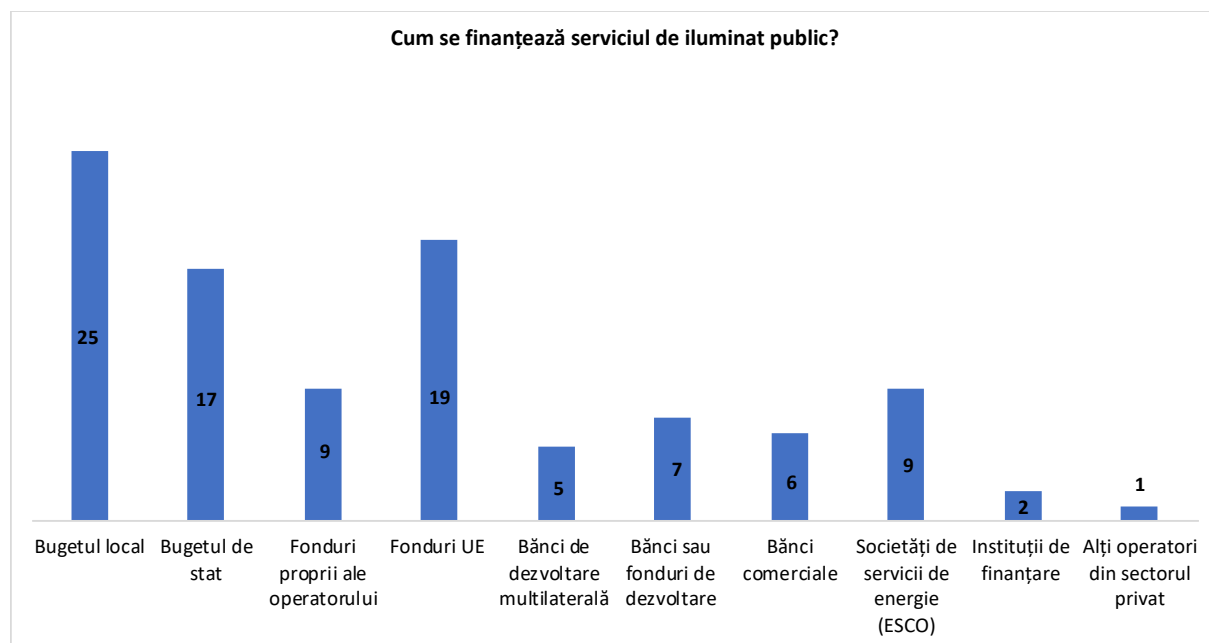
În **Polonia** taxele pentru iluminatul stradal sunt incluse în taxele publice ale municipiului și sunt, de asemenea, cofinanțate din venituri bugetare (impozite locale).

Germania a transmis că un răspuns clar la această întrebare nu este posibil. Procentul depinde de diverși parametri cum ar fi tipul de contract, durata, cota de investiții din stocul total și partea care va fi renovată (stâlp, corp de iluminat, cablu, inginerie civilă)

5.2. Cum se finanțează serviciul de iluminat public?

Surse de finanțare pentru investiții în iluminatul stradal:

- ☐ bugetul local
- ☐ bugetul de stat
- ☐ fonduri proprii ale operatorului
- ☐ fonduri UE (FEDR, fond de coeziune sau alt fond / fonduri);
- ☐ bănci de dezvoltare multilaterală (ex. Banca Europeană de Investiții, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare);
- ☐ bănci sau fonduri de dezvoltare naționale/locale/municipale;
- ☐ bănci comerciale;
- ☐ societăți de servicii de energie (ESCO);
- ☐ instituții de finanțare (ex. fonduri de pensii, societăți de asigurare, fonduri de investiții);
- ☐ alți operatori din sectorul privat. *Vă rugăm să furnizați detalii.*



Toate statele membre care au răspuns la acest chestionar au mai multe modalități de finanțare a serviciului de iluminat public, dar așa cum se poate observa și din graficul de mai sus 25 de state finanțează serviciul de iluminat public de la bugetul local, singura care nu practică această modalitate fiind Austria.

A doua cea mai utilizată metodă de plată sunt fondurile UE (19 state - Ungaria, Slovenia, Letonia, Bulgaria, Portugalia, Danemarca, Irlanda, Finlanda, Lituania, Franța, Croația, Belgia, Italia, Malta, Austria, Cehia, Estonia, Polonia și Grecia).

17 state finanțează serviciul de iluminat public din bugetul de stat (Ungaria, Letonia, Slovacia, Danemarca, Irlanda, Finlanda, Suedia, Lituania, Luxemburg, Franța, Belgia, Italia,

Malta, Cehia, Estonia, Grecia și Olanda), 9 state prin intermediul unor societăți de servicii de energie (ESCO) (Slovenia, Portugalia, Slovacia, Finlanda, Croația, Italia, Austria, Grecia și Germania), 9 state unde se finanțează prin fonduri proprii ale operatorului (Ungaria, Slovacia, Finlanda, Franța, Italia, Malta, Cipru, Grecia și Olanda).

În Slovenia există două opțiuni principale ale surselor de finanțare pentru investiții în iluminatul stradal. Prima opțiune este ca municipalitatea să ofere fondurile necesare pentru investițiile planificate în iluminatul stradal. Economii din reducerea consumului de energie electrică și din reducerea costurilor de întreținere în perioadele următoare reprezintă un beneficiu al municipalității și reprezintă o sursă pentru acoperirea costurilor de finanțare a investiției. A doua opțiune este o furnizare contractuală de economii într-o formă de abordare pentru a reduce consumul de energie (n.a. EPC). Aceasta permite municipalității să reducă costurile energetice și serviciile de energie de calitate, fără utilizarea fondurilor proprii. Serviciile sunt rambursate din economiile generate într-o anumită perioadă contractuală. Finanțarea se bazează pe modelul de contractare a energiei în cadrul unui parteneriat public privat în care fondurile sunt obținute din fonduri de coeziune nerambursabile (n.a. - înțelegem că operatorul este responsabil pentru proiectarea soluției și implementarea investiției).

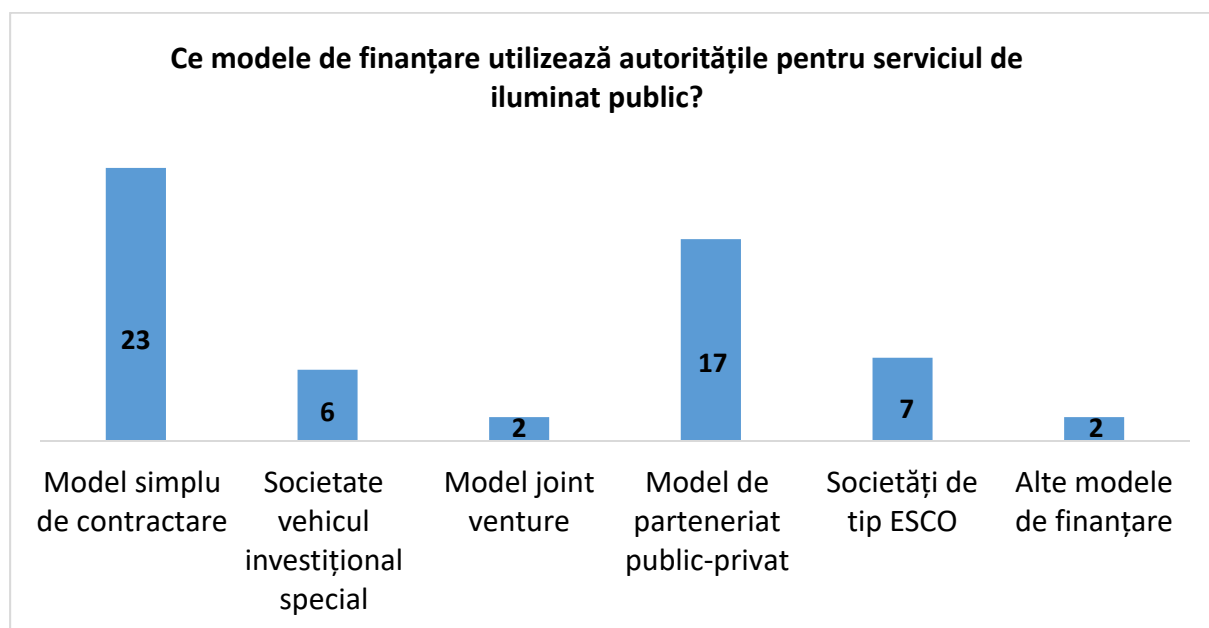
În Franța principalele surse de finanțare pentru iluminatul public sunt enumerate mai jos:

- bugetul autorității publice competente (municipalitate, intercomunalitate etc.);
- încheierea de contracte PPP, în afară de posibilitatea de a furniza și de a beneficia de finanțare publică, autoritatea contractantă beneficiază de prefinanțare privată. Într-adevăr, în cadrul acestui tip de contracte, titularul contractului este responsabil cu finanțarea proiectului și, prin urmare, asigură:
 - fie fonduri proprii (capital propriu);
 - sau finanțare bazată pe împrumuturi.
- Ajutoare de finanțare: instituțiile statului pot oferi, de asemenea, ajutoare de finanțare, în special prin acordarea de subvenții de către ADEME, instituție publică națională responsabilă de promovarea economiilor de energie;
- Fonduri europene: este posibil ca și autoritățile publice franceze să fi beneficiat de fonduri europene - în special FEDR - pentru a-și moderniza infrastructurile de iluminat stradal.

În Finlanda finanțarea poate fi oricare dintre cele de mai sus. Cu toate acestea, deseori sursa de finanțare este direct sau indirect bugetul municipalității locale.

5.3. Ce modele de finanțare utilizează autoritățile pentru serviciul de iluminat public?

- ☐ model simplu de contractare
- ☐ model ce presupune înființarea unei societăți responsabile de implementarea proiectului - societate vehicul investițional special
- ☐ model *joint venture* - asociere în participație
- ☐ model de parteneriat public-privat (achiziție publică / concesiune)
- ☐ societăți de tip ESCO
- ☐ alte modele de finanțare. Vă rugăm să furnizați detalii.



Și în cazul acestei întrebări, răspunsurile primite la acest chestionar relevă că majoritatea statelor membre au mai multe modele de finanțare utilizate pentru serviciul de iluminat public. 23 dintre state utilizează un model simplu de contractare. Statele care nu utilizează acest model sunt Bulgaria, Luxemburg și Belgia.

Țara care utilizează doar acest model este Ungaria, unde contractele privind furnizarea de servicii de iluminat public sunt atribuite în cadrul unei proceduri de achiziție publică, iar furnizorul de servicii își poate asuma modernizarea sistemului de iluminat public.

Modelul de parteneriat public privat este utilizat în Slovenia, Letonia, Bulgaria, Portugalia, Slovacia, Danemarca, Irlanda, Lituania, Luxemburg, Spania, Franța, Croația, Belgia, Italia, Malta, Austria, Cehia, Cipru, Estonia, Polonia, Grecia și Germania.

Societățile de tip ESCO sunt utilizate în Bulgaria, Slovacia, Lituania, Croația, Italia, Polonia și Grecia.

Modelul companiei de proiect (crearea unei societăți vehicul investițional - SPV) a fost selectată de Letonia, Slovacia, Lituania, Franța, Croația și Italia.

Modelul joint venture este utilizat doar de către Bulgaria și Slovacia, în timp ce Lituania și Belgia au selectat alte modele de finanțare.

În Estonia majoritatea sistemelor de iluminat stradal sunt deținute și operate de municipalități sau companii deținute de municipalități, iar costul modernizării infrastructurii de iluminat stradal este, de asemenea, acoperit de autoritățile publice competente, de ex. fie de la un buget local, fonduri proprii ale companiei sau fonduri UE.

Pe de altă parte, 16 dintre statele membre optează și pentru model PPP (achiziție publică / concesiune). Acesta este cazul Luxemburgului unde în ultimii ani, foarte multe PPP-uri au fost dezvoltate în domeniul iluminatului public. Deși nu există nicio lege specifică care să impună acest lucru, în practică există un model utilizat cu titlu general.

Modelul utilizat în Belgia este PSO. Există două tipuri de contracte PSO, care pot fi atribuite fie direct, fie prin licitație, acestea sunt:

- Contracte de cost net în baza cărora operatorul reține toate veniturile din tarif.
- Contracte de cost brut în temeiul cărora autoritatea publică reține toate veniturile din tarife. Toate contractele cu licitație competitivă se încadrează în prezent în această categorie.

Contractele îndeplinesc criteriile actuale stabilite în legislația UE. Contractele stabilesc standarde stricte de performanță operațională și servicii pentru clienți și conțin penalități pentru neexecutare.

În Franța este posibil, pentru autoritatea publică, să beneficieze de o finanțare privată a proiectului de modernizare a infrastructurii, prin încheierea unui contract PPP.

În acest caz, modelul de finanțare se poate baza pe crearea unei companii de proiect (SPV) care va prelua executarea contractului, fiind finanțată prin capitalul acționarilor săi și printr-un împrumut preferențial încheiat cu o instituție financiară, rambursat de către fluxul de numerar rezultat din operarea instalațiilor.

Pentru proiectele mici - precum majoritatea proiectelor privind renovarea și exploatarea iluminatului public - pare preferabil să se utilizeze o formă corporativă de finanțare, în baza căreia un operator unic își asumă finanțarea și performanța proiectului.

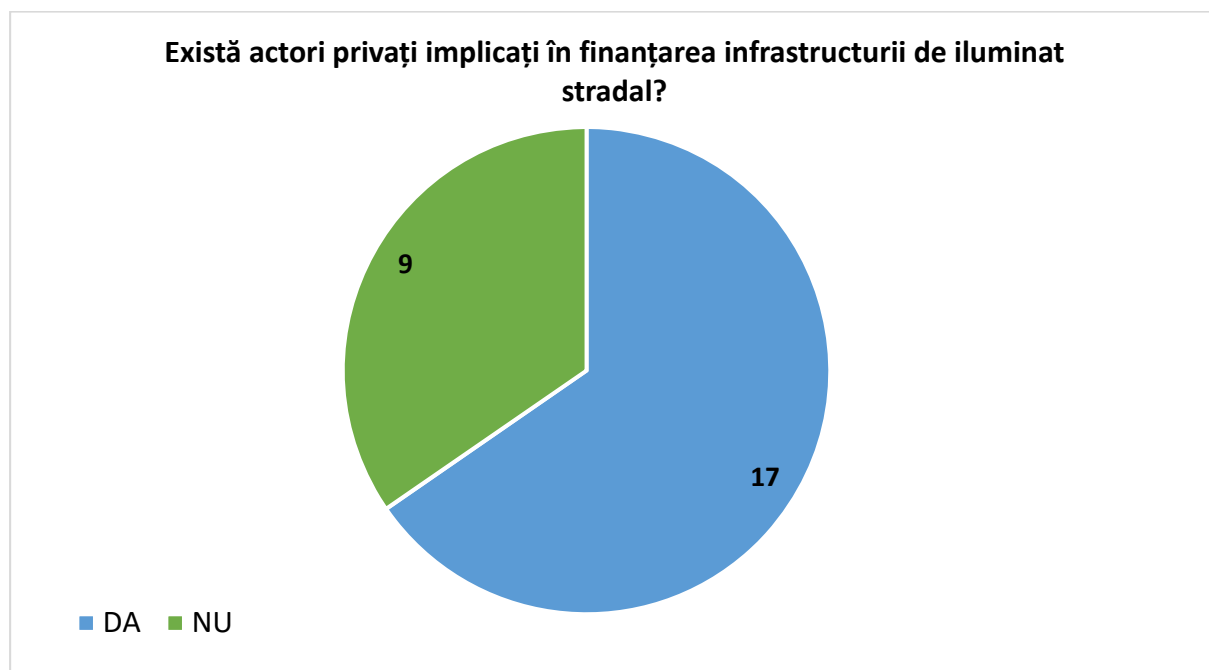
De asemenea, poate fi posibil, deși este mai puțin dezvoltat în practică, să finanțeze proiectul prin încheierea unui contract de leasing financiar pentru infrastructurile construite.

În Lituania, finanțarea pentru modernizarea infrastructurii de iluminat stradal este furnizată ca o subvenție nerambursabilă, adică fondurile sunt furnizate pentru proiect și executantul proiectului nu trebuie să le restituie.

În Slovenia municipalitățile decid singure ce model de finanțare vor alege. Teoretic, toate opțiunile de mai sus sunt viabile, însă, în practică, municipalitățile aleg mai mult sau mai puțin între un model simplu de contractare sau un model de parteneriat public privat.

5.4. Există actori privați implicați în finanțarea infrastructurii de iluminat stradal?

DA ☐ NU ☐



65% dintre entitățile care au răspuns la chestionare au afirmat că în țările de origine există actori privați implicați în finanțarea infrastructurii de iluminat stradal. Țările unde nu există astfel de actori privați sunt Ungaria, Slovenia, Bulgaria, Suedia, Luxemburg, Malta, Austria, Cipru și Germania.

În Ungaria infrastructura poate fi deținută de distribuitorul de energie electrică sau de municipalitate. Dezvoltatorii privați contractați pot investi în infrastructură și pot păstra proprietatea asupra echipamentelor de iluminat public instalate de aceștia în rețea.

În aceeași situație este și Slovenia unde dreptul de proprietate asupra tuturor dispozitivelor instalate de investitorul privat poate rămâne în sarcina acestuia până la rambursarea integrală a tuturor obligațiilor financiare ale municipalității față de investitorul privat. Cu toate acestea, după expirarea perioadei contractuale, toate dispozitivele devin proprietatea municipalității, în timp ce conducerea poate fi preluată de antreprenorul public privat selectat în modul convenit în licitația publică sau în concesiune.

În Belgia actorii privați pot și sunt implicați în iluminatul stradal; totodată, investițiile sunt posibile doar pentru unele componente din infrastructura sistemului de iluminat public. De exemplu, pentru becuri. Cu toate acestea, nu este posibil să se investească privat pentru rețeaua de energie electrică.

În Italia este posibilă investiția privată în infrastructura de iluminat stradal deținută de autoritățile publice, în următoarele circumstanțe:

- o concesiune a serviciului de iluminat public, referitoare și la furnizarea de lucrări la infrastructură (de exemplu, întreținere, modernizare, respectarea legilor și reglementărilor în vigoare);
- PPP (proiectul poate fi propus și de către investitorul privat), de asemenea, odată cu crearea unui SPV;

- un EPC executat între investitorul privat și autoritatea publică.

În Cehia în cazul în care companiei private i se încredințează administrarea și funcționarea iluminatului public, contractul privind funcționarea și administrarea iluminatului public poate include și posibilitatea sau obligația operatorului (compania privată) de a investi în iluminatul public. Dar, în majoritatea cazurilor, investițiile în iluminatul public sunt făcute chiar de municipalități.

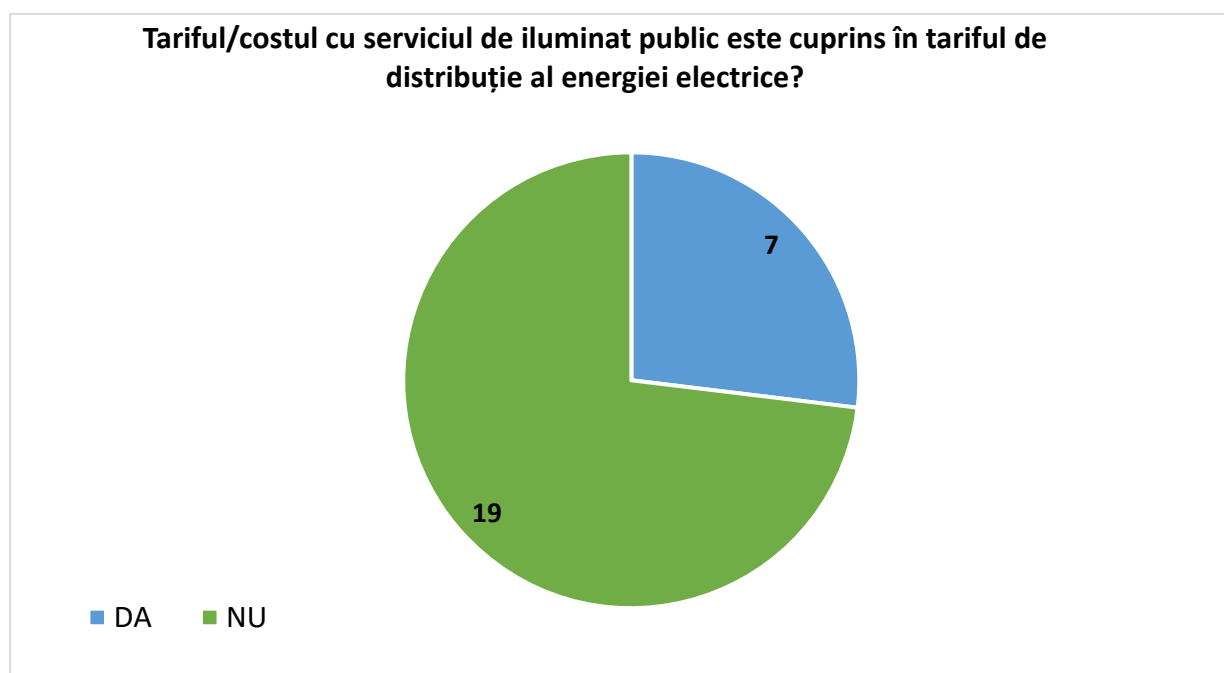
În Olanda, noua dezvoltare este LAAS (Iluminatul ca Serviciu) unde investitorii publici investesc în iluminat, în timp ce primăria încă deține iluminatul, dar investitorul utilizează închirierea celorlalte servicii pentru finanțarea investiției (încă în stadiu de proiecte pilot).

5.5. Care este unitatea de măsură pentru tariful de iluminat public, per km de rețea, tarif lunar, per kWh sau există și altă modalitate de tarifare? Vă rugăm detaliați.

Toate statele membre au răspuns la această întrebare că unitatea de măsură este kWh.

Tariful/costul cu serviciul de iluminat public este cuprins în tariful de distribuție al energiei electrice?

DA ☐ NU ☐



73% dintre respondenți au răspuns că în țările unde activează, tariful/costul cu serviciul de iluminat public nu este cuprins în tariful de distribuție al energiei electrice. Țările care au răspuns afirmativ la această întrebare sunt Slovacia, Danemarca, Suedia, Luxemburg, Croația, Belgia și Malta.

În Slovacia municipalitățile încheie contracte cu un distribuitor (n.a. de energie electrică) în funcție de cantitatea de energie electrică pe care o consumă și, prin urmare, va fi inclus și tariful de distribuție pentru energia electrică consumată pentru iluminatul public.

Tariful pentru iluminatul public nu există în Estonia. Costul iluminatului public este costul energiei electrice consumate (inclusiv costul distribuției acestuia) și al costurilor de întreținere și investiții ale infrastructurii, profitul operatorului (dacă municipalitatea are un operator contractual).

În Slovenia elementele de bază pentru taxarea energiei electrice furnizate clienților, caracteristicile acestor elemente și modalitatea de utilizare a acestora sunt reglementate de Regulamentul privind sistemul tarifar de vânzare a energiei electrice (Buletinul oficial al Republicii Slovenia, nr. 36 / 04 și 51/04 - EZ-A).

În Olanda, există două situații:

- Furnizorul de energie electrică: facturează costul pentru energia electrică consumată (per kWh). Pentru rețelele necontorizate costul energiei electrice se determină pe baza calculului consumului de energie)

- Furnizorul de infrastructură (n.a. - proprietarul sistemului): Costul pentru rețea ca onorariu lunar pentru fiecare punct de racordare

6. Analiza comparată a cadrului de reglementare economică din statele membre ale Uniunii Europene cu privire la modul de stabilire a tarifelor pentru iluminatul public

După cum am arătat și în capitolul 2.1.1 al acestui raport, din perspectivă legislativă nu există, la nivelul Uniunii Europene, o legislație specială în ceea ce privește iluminatul public. Astfel, s-a constatat că în Cadrul Legal European există doar reglementări privind eficiența energetică și proiectarea ecologică.

În urma analizei literaturii de specialitate în ceea ce privește o anumită reglementare a europeană a tarifului pentru iluminatul public nu am identificat în momentul de față o metodologie / ghid de tarifare general valabil și aplicabil.

Așa am prezentat anterior, în urma centralizării și interpretării răspunsurilor primite în cadrul chestionarului transmis către entități din fiecare dintre cele 26 de state membre UE, **25 dintre state nu au o legislație specială pentru serviciul de iluminat public**, majoritatea indicând faptul că iluminatul public este reglementat în baza legislației naționale privind serviciile de distribuție a energiei electrice. În majoritatea statelor europene serviciul de iluminat public este finanțat de municipalitate, aceasta asigurând costurile generate de consumul de energie electrică al rețelei de iluminat public.

Prezentăm în continuare **principalele concluzii** extrase din chestionarele primite din cele 26 de state membre având în vedere cadrul de reglementare economică cu privire la modul de stabilire a tarifelor pentru iluminatul public. Pentru realizarea acestei analize comparate am stabilit trei criterii aplicate fiecărui stat membru și anume:

1. Legislația secundară / normele privind metoda de tarifare;
2. Modalitățile de tarifare (per km de rețea / tarif lunar / per kWh / altă modalitate de tarifare);
3. Structura de costuri pentru operarea serviciului de iluminat public stradal.

Criterii de analiza

Nr. crt.	Țara	Legislația secundară / normele privind metoda de tarifare	Modalitățile de tarifare (per km de rețea / tarif lunar / per kWh / altă modalitate de tarifare)	Structura de costuri pentru operarea serviciului de iluminat public stradal
1	Austria	Legea energiei electrice.	Prețul de achiziție al energiei electrice - aprox. 0,19 c / kWh - 0,52 c / kWh	Nu au fost furnizate informații.
2	Belgia	Există reglementare în acest domeniu doar în regiunea Flamandă și Valonia și nu la Bruxelles. La Bruxelles, iluminatul stradal municipal este în responsabilitatea operatorului de distribuție. Iluminarea stradală regională face parte din jurisdicția administrației regionale (Bruxelles-Mobilité). Iluminarea parcurilor publice este competența administrației de mediu. În Valonia iluminarea publică este efectuată de operatorul de distribuție și de municipalități (n/a – neclar care este delimitarea responsabilităților).		În Valonia: costurile de amortizare, întreținere și investiții fac parte din obligația publică și, prin urmare, pot face parte din tariful de iluminat public. În 2019, aceste costuri au reprezentat 12 milioane de euro (60,4% întreținere, 22% înlocuire) (n/a avem aici o indicație grosieră despre structura costurilor serviciului de iluminat aplicabilă unei țări care are sisteme moderne de iluminat – vedem că nu avem costuri de dezvoltare).
3	Bulgaria	În prezent, întrucât furnizarea serviciului de iluminat public este responsabilitatea municipalităților, nu există o metodologie specifică cu privire la modalitatea de stabilire a tarifelor pentru serviciul de iluminat public. În ceea ce privește prețul energiei electrice utilizate pentru iluminatul public, trebuie precizat faptul că Comisia de reglementare a energiei și apei (EWRC) este o autoritate de stat specializată autorizată să stabilească prețurile maxime ale energiei electrice. În plus, companiile de distribuție / furnizare a energiei electrice (care furnizează în mod eficient energia electrică necesară pentru funcționarea infrastructurii de iluminat) își stabilesc tarifele în baza pieței energiei electrice, dar în limita prețurilor maxime stabilite de EWRC.	Nu au fost furnizate informații.	Datorită faptului că iluminatul public este asigurat de municipalități, nu există reglementări specifice cu privire la formarea prețurilor serviciului de iluminat public. În cazul în care se ia o decizie de construcție / întreținere / modernizare a infrastructurii de iluminat stradal, activitățile relevante vor fi atribuite unei companii private prin intermediul unui contract de achiziții publice. Prin urmare, prețul / metoda de plată pentru astfel de activități vor fi determinate de prevederile contractului de achiziții publice. Infrastructura de iluminat stradal este proprietatea municipalității, prin urmare, costurile aferente amortizării sale nu pot fi reflectate în contabilitatea contractantului.
4	Cehia	În Republica Cehă, nu există nicio legislație specifică cu privire la metoda de stabilire a tarifelor pentru serviciul de iluminat public.	Deoarece iluminatul public din Republica Cehă este de obicei deținut de municipalități, depinde de acordul contractual dintre municipalitate și distribuitorul de energie electrică, de modul în care vor fi plătite costurile cu energia electrică (uneori este plătit prin tariful lunar, în alte cazuri, se plătește pe kWh). Costul cu energia electrică este plătit unui furnizor de energie electrică, pe baza consumului de energie electrică care este înregistrat la intrarea în rețeaua publică de iluminat. Este drept că măsurarea pe contor o face operatorul de distribuție (OD). Însă deoarece activitățile din piața energiei electrice au fost dereglementate, niciun OD nu are dreptul să facă furnizare. De asemenea, dacă administrarea iluminatului public este încredințată companiei private, aceasta depinde de acordul contractual dintre municipalitate și compania privată, care dintre acestea va plăti costurile pentru energia electrică (și dacă va fi	Aceste detalii fac obiectul unor aranjamente contractuale între proprietarul infrastructurii iluminatului public și operatorul iluminatului public (în cazul în care proprietarul nu operează iluminatul public în sine) și, prin urmare, aceste detalii nu pot fi stabilite în general.

Nr. crt.	Țara	Legislația secundară / normele privind metoda de tarifare	Modalitățile de tarifare (per km de rețea / tarif lunar / per kWh / altă modalitate de tarifare)	Structura de costuri pentru operarea serviciului de iluminat public stradal
			plătit prin tarif forfetar sau pentru energie consumată efectiv).	
5	Cipru	Nu au fost furnizate informații.		Nu au fost furnizate informații.
6	Croația	Agenția Croată de Reglementare a Energiei a emis o metodologie oficială pentru determinarea articolelor tarifare pentru furnizarea de energie electrică garantată (Monitorul Oficial nr. 20/2019). Tariful pentru energia electrică consumată pentru iluminatul public este reglementat printr-un model tarifar special „Galben” (tarif unic pentru întreg consumul de energie electrică, indiferent de utilizare).	Modelul tarifar există doar pentru costul cu energia electrică consumată pentru iluminatul public.	Modelul tarifar este prezentat detaliat în capitolul de interpretare a rezultatelor chestionarului.
7	Danemarca	Acest lucru este determinat în principal de contract.		Acest lucru depinde dacă guvernul sau municipalitatea gestionează serviciul sau dacă acesta este delegat unor companii private, iar în acest caz depinde de ceea ce părțile au convenit în contract.
8	Estonia Același principiu ca și în România: Sistemul de iluminat public este, din perspectiva sistemului electroenergetic, un consumator final de energie electrică (distribuit – cu mai multe locuri de consum).	Serviciul de iluminat public nu este un serviciu reglementat, inclusiv nu există o reglementare a prețurilor aplicabilă iluminatului public. De asemenea, iluminatul public nu face obiectul cadrului legislativ aplicabil distribuției de energie electrică, adică instalațiile de iluminat public nu fac parte și nu sunt considerate rețele de distribuție a energiei electrice. Instalațiile de iluminat public sunt instalații care consumă energie electrică, iar persoanele care dețin sau exploatează instalațiile de iluminat public sunt considerate consumatori de energie electrică (utilizatori finali de energie electrică) în sensul Legii privind piața de energie electrică.	Costul iluminatului public este costul energiei electrice consumate (și al distribuției acestuia) și al costurilor de întreținere și investiții ale infrastructurii, profitul operatorului (dacă municipalitatea are un operator contractual) etc.	Nu există o reglementare a prețurilor aplicabilă pentru furnizarea de servicii de iluminat public. Costul furnizării serviciului public de iluminat stradal (de ex. costurile de funcționare și întreținere, costul consumului de energie electrică) este acoperit de proprietarul sistemului de iluminat, de exemplu o municipalitate sau o companie deținută de o municipalitate.
9	Finlanda	Legea pieței energiei electrice (2013/588) se aplică prețurilor la energia electrică (inclusiv electricitatea pentru iluminatul public). În plus, trebuie respectate ordinele impuse de Autoritatea finlandeză pentru energie („FEA”). FEA a dat ordine privind specificațiile facturilor aferente vânzării și distribuției de energie electrică și a prețurilor la energia electrică care trebuie notificate FEA. (n/a – nu are legătura cu serviciul de iluminat, ci cu conținutul facturii emise pentru consumul de energie electrică – reglementări similare există și în România).	Nu avem cunoștință de existența unui tarif pentru iluminat public în Finlanda.	Nu au fost furnizate informații.
10	Franța (reținem următoarele idei: - nu există un tarif specific perceput cetățenilor pentru furnizarea iluminatului public; - operatorul serviciului de iluminat poate prelua responsabilitatea managementului contactului de furnizare a energiei electrice)	În Franța, serviciul de iluminat public este finanțat din bugetul autorității publice locale: • fie direct, când acesta din urmă alege să execute serviciul ea însăși; • fie prin remunerarea operatorului privat, când executarea serviciului de iluminat public a fost externalizată de autoritatea contractantă. În acest cadru, deoarece nu există o normă specifică privind metoda de stabilire a prețurilor pentru serviciul de iluminat public, în cazul externalizării serviciului, prețul serviciului de iluminat public este determinat de contractul încheiat între autoritatea contractantă și titularul contactului. Cu toate acestea, furnizarea de energie electrică este supusă unor norme specifice de	Serviciul de iluminat public nu este facturat cetățenilor, ci finanțat din bugetul autorității publice competente. Prin urmare, nu există un tarif specific perceput cetățenilor pentru furnizarea iluminatului public. În plus, costurile pentru furnizarea iluminatului public nu vor fi luate în considerare în cadrul tarifului perceput utilizatorilor de distribuție a energiei electrice. Cu toate acestea, atunci când serviciul de iluminat public include furnizarea de energie electrică, costul distribuției de energie electrică poate fi luat în considerare pentru stabilirea costului global al iluminatului public	Serviciul de iluminat public poate include: • Furnizarea energiei electrice și managementul contactului de furnizare a energiei electrice; • Întreținerea și renovarea rețelei de iluminat; • Reparații majore la infrastructură; • Lucrări de extindere și îmbunătățire a infrastructurilor. De exemplu, atunci când prestarea serviciului este externalizată, structura costurilor pentru furnizarea iluminatului public depinde de sfera sarcinilor incluse în acesta: • Atunci când serviciul include furnizarea de energie electrică, structura costurilor poate lua în considerare costurile aprovizionării cu energie;

Nr. crt.	Țara	Legislația secundară / normele privind metoda de tarifare	Modalitățile de tarifare (per km de rețea / tarif lunar / per kWh / altă modalitate de tarifare)	Structura de costuri pentru operarea serviciului de iluminat public stradal
		- A existat posibilitatea stabilirii unui tarif reglementat pentru furnizarea energiei electrice pentru iluminat, însă acest lucru nu mai este în conformitate cu prevederile pieței unice UE a energiei electrice tarifare, în special în scopuri de iluminat public. Într-adevăr, administrațiile franceze - inclusiv autoritățile locale competente pentru iluminatul public - achiziționează energie electrică în conformitate cu cadrul legal general al aprovizionării cu energie electrică, ceea ce le oferă posibilitatea de a alege între două metode de preț: 1. Pot achiziționa energie electrică de la furnizorii care au monopol (n/a această situație nu mai este conformă cu prevederile directivelor UE), la prețuri reglementate de guvernul francez, pe baza opiniei autorității de reglementare a energiei ; din ianuarie 2021 , această posibilitate va fi totuși limitată la entitățile mici (adică mai puțin de 10 angajați și mai puțin de 2 milioane de euro venituri anuale), pentru a se conforma legislației UE; În acest context, se aplică un tarif specific reglementat electricității pentru iluminat public . 2. Pot achiziționa energie electrică de la orice furnizor, la prețuri de piață, conform regulilor care guvernează încheierea contractelor de achiziție publică (inclusiv procedurile de achiziție publică). (N/a – este vorba de achiziția energiei electrice pentru locurile de consum în conformitate cu reglementările specifice pieței unice europene a energiei electrice).	și, în special, în tariful operatorului în cadrul unui contract de achiziții publice de iluminat public. În acest cadru, tariful de distribuție a energiei electrice se măsoară în principal în euro pe kVa și în euro pe kWh. De exemplu, atunci când este reglementat pentru iluminatul public, tariful de furnizare a energiei electrice pentru iluminatul public se măsoară pe baza unui model de tarifare care ia în considerare, în special: • Taxa anuală fixă privind furnizarea de energie, stabilită în euro per ani și, dacă este cazul, în euro per kVa, • Un preț pentru fiecare perioadă tarifară privind consumul de energie electrică, în euro per kWh .	• Atunci când contractul include mentenanța rețelei de iluminat, structura costurilor poate lua în considerare în special achiziționarea de articole noi (bec, stâlp etc.) și costurile de instalare; • Atunci când contractul include lucrări de extindere și îmbunătățire, structura costurilor trebuie să ia în considerare costurile de cercetare și dezvoltare (de exemplu, în dezvoltarea unui sistem inteligent de iluminat) și costurile majore de construcție (săparea pentru instalarea liniilor îngropate, conexiunea la rețeaua de distribuție, etc.) • Atunci când serviciul include o prefinanțare privată furnizată de operator, structura costurilor poate lua în considerare costurile de finanțare. Atunci când se determină costul global al serviciului de iluminat public - pentru a determina, de exemplu, remunerația operatorului pentru performanța serviciului de iluminat public - se poate lua în considerare amortizarea investiției. Mai mult, în acest cadru, costul global susținut de autoritatea contractantă poate lua în considerare și profitul așteptat de operator. Cu toate acestea, serviciul de iluminat public nu este taxat în sarcina cetățenilor, ci finanțat din bugetul autorității publice competente. Prin urmare, deoarece nu există tarife percepute cetățenilor pentru furnizarea iluminatului public aceste elemente nu pot fi luate în considerare la determinarea costurilor serviciului.
11	Germania	Este utilizată legea achiziției emisă de Guvernul Uniunii Europene (2014/24/UE, 2014/25/UE, 2014/23/UE)		Procentul depinde de diverși parametri cum ar fi tipul de contract, durata, cota de investiții din stocul total și partea care va fi renovată (stâlp, corp de iluminat, cablu, inginerie civilă)
12	Grecia (Reținem importanța care este acordată îmbunătățirii eficienței energetice a sistemului)	Contractele pentru serviciile de iluminat public sunt reglementate de legea 3855/2010. Acesta definește obiectul contractului și modul de încheiere a contractelor. Obiectivul este: Măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice în utilizarea finală, serviciile energetice și alte dispoziții. Motto-ul este „Plătește în timp ce economisești”. Beneficiul financiar al părții contractante pentru investiție depinde de îmbunătățirea eficienței energetice pe care o realizează.		Nu au fost furnizate informații.
13	Irlanda	Alimentarea (n/a: activitatea de furnizare a energiei electrice) cu energie electrică (n/a – achiziția energiei electrice pentru locurile de consum) Comisia pentru reglementarea utilităților („CRU”) este autoritatea de reglementare a energiei/apei și este în totalitate independentă de participanții la piața de energie electrică inclusiv de ESB, companie deținută de stat. CRU reglementează atât rețeaua de transport, cât și cea de distribuție a energiei electrice și este responsabilă de stabilirea costurilor și		Furnizarea de energie electrică către autoritatea locală pentru rețeaua de iluminat public și întreținerea / îmbunătățirea infrastructurii de iluminat public sunt tratate ca aspecte separate. CRU reglementează rețelele electrice de transport și de distribuție a energiei electrice și este responsabilă de stabilirea costurilor și tarifelor de rețea. Tarifele stabilite de CRU acoperă costurile pentru EirGrid și ESB pentru operarea, întreținerea și extinderea rețelelor de transport și

Nr. crt.	Țara	Legislația secundară / normele privind metoda de tarificare	Modalitățile de tarificare (per km de rețea / tarif lunar / per kWh / altă modalitate de tarificare)	Structura de costuri pentru operarea serviciului de iluminat public stradal
		tarifelor pentru rețele. CRU determină taxele pe care producătorii și furnizorii de energie electrică le plătesc pentru transportul energiei electrice prin rețea (tarifele de utilizare a sistemului de transport și tarifele pe care furnizorii le plătesc ESB pentru distribuirea energiei electrice către case și întreprinderi (tarifele de utilizare a sistemului de distribuție). CRU analizează la fiecare cinci ani veniturile necesare pentru operarea rețelei. (N/A – este vorba de reglementarea tarifelor pentru rețelele de transport și de distribuție a energiei electrice – veniturile /costurile sunt revizuite la sfârșitul fiecărei perioade de reglementare – similar cu reglementarea din România) CRU se referă la astfel de costuri, cu adăugarea impozitelor aplicabile, ca costuri trecute. Costurile de transmitere a energiei electrice includ taxe de capacitate, taxe de operator de piață, taxe nominalizate de operator de piață de energie electrică, taxe integrate legate de piața unică de energie electrică, taxe de imperfecțiuni, taxe TUoS, taxe DUoS, impozit pe obligația de serviciu public și taxă pe electricitate. Piața energiei electrice este alcătuită din patru segmente de piață diferite care acoperă diferite grupuri; Iluminatul public al autorităților locale se încadrează în piața mediului de afaceri. Pentru întreținerea și îmbunătățirea iluminatului public Autoritățile locale contactează operatori privați pentru efectuarea lucrărilor de întreținere și îmbunătățire a sistemului de iluminat public. Angajarea contractanților privați pentru lucrări de întreținere și îmbunătățire se realizează printr-o procedură de licitație deschisă, în conformitate cu cerințele privind achizițiile publice. Tipul procedurii care trebuie urmat și specificațiile lucrărilor/prețurilor vor varia în funcție de contractul care urmează să fie atribuit. O autoritate locală nu este obligată să accepte oferta cea mai mică sau orice ofertă primită.		distribuție. Taxele suportate pentru întreținerea și îmbunătățirea infrastructurii de iluminat public sunt guvernate de condițiile contractelor separate între autoritățile locale și contractanții privați pe care îi angajează.
14	Italia n/a – un exemplu de reținut – tabelul cu costuri medii orientative și principiul recuperării costurilor cu investițiile. Este interesant de analizat componența taxei de concesiune. Înțelegem din context că în sarcina operatorului intră și achiziția energiei electrice pentru	Chiar dacă nu există o legislație specifică care să prevadă în mod expres metoda de stabilire a prețurilor pentru serviciul de iluminat public, anexa 8 la Decretul ministerial din 28 martie 2018 stabilește un tabel cu costurile medii în furnizarea de servicii de iluminat public. Acest tabel este „doar un exemplu” pentru a „sprijini” autoritățile contractante în stabilirea taxei de concesiune care trebuie aplicată. Tabelul este structurat în funcție de nevoile autorităților privind serviciul de iluminat. În special, pot fi identificate 3 niveluri de prestare a serviciilor, care diferă în funcție de durata tipul și frecvența activităților. În cadrul acestor categorii, Anexa 8 recomandă, printre altele, să se ia în considerare următoarele elemente: i) stâlpii de iluminat; ii) costul întreținerii panourilor luminoase;	Unitatea de măsură pentru tariful de iluminat public aplicat de furnizorii de energie electrică este de € / pe MWh, dar poate fi utilizat și € / pe kWh. (n/a - aceasta este unitatea de măsură pentru energia electrică consumată).	Lucrările de investiții executate pe infrastructuri vor fi recuperate de către furnizorul de servicii: prin urmare, acestea sunt luate în considerare la calcularea taxei de concesiune. Remunerația acestor investiții poate fi reglementată de obicei în unul din următoarele moduri: i) prestatorul de servicii recuperează costul investiției pe durata concesiunii - fără a aduce atingere taxei de concesiune (perioada de recuperare este acoperită în totalitate de durata concesiunii); ii) furnizorul de servicii nu este capabil să recupereze costul investiției la expirarea concesiunii - cu referire la cazul specific, municipalitatea contribuie la costurile investiției.

Nr. crt.	Țara	Legislația secundară / normele privind metoda de tarificare	Modalitățile de tarificare (per km de rețea / tarif lunar / per kWh / altă modalitate de tarificare)	Structura de costuri pentru operarea serviciului de iluminat public stradal
		consumul sistemului de iluminat – și prin contractul de concesiune este prevăzut un mecanism de actualizare a prețului energiei electrice. iii) costuri pentru forța de muncă și manoperă. Lucrările de investiții vor fi în toate cazurile recuperate de către furnizorul de servicii și, prin urmare, acestea sunt întotdeauna luate în considerare la calcularea taxei de concesiune. Metoda specifică de stabilire a prețurilor este determinată de autoritatea contractantă prin specificațiile din anunțul de participare la licitația publică. Prin urmare, taxa de concesiune este de obicei împărțită în subsecțiuni în funcție de natura serviciilor și lucrărilor care urmează să fie furnizate. Mai mult, anumite subsecțiuni ale taxei de concesiune pot fi revizuite periodic de către părți (de exemplu, taxa de compensare a tarifului la electricitate).		
15	Letonia	În Letonia există următoarele regulamente: - Regulamentul Cabinetului nr. 50 „Reglementări privind comerțul și utilizarea energiei electrice”; - Regulamentul Cabinetului nr. 262 „Reglementări privind producția de energie electrică utilizând surse de energie regenerabilă și procedurile de determinare a prețului”; - Regulamentul cabinetului nr. 221 „Reglementări privind producția de energie electrică și determinarea prețului la producția de energie electrică în cogenerare”.	De obicei, municipalitatea plătește pentru o lucrare sau un serviciu concret. Societatea care asigură iluminatul stradal trimite lunar o factură și un proces – verbal de transfer - acceptare. Prețurile sunt convenite în baza unui acord și a unei specificații tehnice.	Municipalitatea organizează licitații pentru furnizarea de servicii de iluminat public pe o perioadă determinată de timp. În specificațiile tehnice sunt enumerate toate lucrările și serviciile necesare și cantitățile necesare, iar solicitantul trebuie depună oferta financiară cu prețul propus pentru executarea contractului în condițiile date și să detalieze prețul pentru fiecare serviciu ce va fi furnizat sau lucrare ce va fi efectuată (n/a – similar cu ce se întâmplă în prezent în România). De obicei, municipalitatea plătește numai pentru serviciile oferite efectiv. Furnizorul de servicii trebuie să factureze lunar serviciile, în conformitate cu contractul. Municipalitatea plătește pentru o energie electrică facturată de un furnizor de energie electrică. Unele municipalități organizează o licitație specială pentru achiziția de energie electrică.
16	Lituania	În Lituania există următoarele reglementări: 4 iunie 2012, nr. 1-108 Norme privind comerțul cu energie electrică din Lituania; 20 mai 2019, nr. O3E-139 Metodologie privind procedurile de determinare a prețului la electricitate utilizând surse regenerabile de energie; (n/a – nu se aplică) 15 ianuarie 2015, nr. O3-3 Metodologie pentru stabilirea serviciilor de transport, distribuție și furnizare publică a energiei electrice și a plafonului de preț public. În consecință, nu există o legislație secundară specifică cu privire la tarifele de iluminat public. Prețul pentru energia electrică depinde de tarifele (n/a costul serviciului de distribuție al energiei electrice, inclus în prețul final al energiei electrice) unui furnizor de energie electrică, care sunt aprobate de consiliul național de reglementare a energiei.	Cheltuielile cu întreținerea sunt cuantificate de obicei pe km de rețea.	Costul iluminatului stradal cuprinde funcționarea rețelei de energie electrică (n/a – aferentă serviciului de iluminat) și costurile directe ale energiei electrice. Conform autorității naționale de reglementare a energiei, structura costurilor și tariful pentru iluminatul public (n/a componenta de furnizare) depind de contractul încheiat între administrația municipalității și furnizorul independent de energie electrică, deci variază de fiecare dată.

Nr. crt.	Țara	Legislația secundară / normele privind metoda de tarificare	Modalitățile de tarificare (per km de rețea / tarif lunar / per kWh / altă modalitate de tarificare)	Structura de costuri pentru operarea serviciului de iluminat public stradal
17	Luxemburg	Legea din 1 august 2007 privind organizarea pieței energiei electrice, este cadrul legislativ general care guvernează distribuția energiei electrice.	Unitatea de măsură din Luxemburg pentru tariful de iluminat public este pe kWh. (n/a – aceasta este unitatea de măsură pentru energia electrică consumată în sistem)	Acest lucru diferă de la o municipalitate la alta. De exemplu, municipalitatea Schiffange are un buget anual de aproximativ 80.000 de euro pentru iluminatul public. În cadrul aceluși buget, întreținerea este alocată aproximativ 35.000 de euro anual. Pentru orașul Luxemburg, bugetul alocat iluminatului public în 2020 este de 30.000 de euro, care este utilizat în principal pentru întreținere și lucrări. Nu este clar care este procentul acestor elemente în tarif. (n/a – pentru că nu există tarif – sunt acoperite costurile pentru întreținerea sistemului de iluminat).
18	Malta	Taxa pentru consumul de energie electrică (n/a – costul energiei electrice consumată în sistemul de iluminat) pentru iluminatul public este percepută de Enemalta la tarifele stipulate în Regulamentul privind furnizarea de energie electrică (SL423.012) („ESR”). În practică, având în vedere faptul că Enemalta este singurul furnizor de energie electrică pentru consumatori, revizuirea tarifelor sau metodologiilor de furnizare a energiei electrice către clienții finali este aprobată de REWS în urma consultării cu Enemalta.		Costurile de bază constau în costul energiei electrice (aproximativ 70% din costurile totale) și costurile curente de întreținere (aproximativ 30% din costurile totale). Potrivit ESR, autoritatea de reglementare REWS (Regulator for energy and water services Malta) trebuie să aprobe tarife pentru Enemalta pe baza propunerilor care oferă venituri suficiente pentru acoperirea costurilor privind generarea, distribuția și vânzarea de energie electrică, respectiv: a. să acopere costurile sale integrale, care includ toate costurile operaționale, administrative și financiare suportate în generarea, distribuția și vânzarea cu amănuntul a unităților de energie electrică, inclusiv, dar fără a se limita la, costurile legate de deprecierea activelor operaționale, impozitul nerecuperabil și taxele (fără impozitul pe profit pe profit) , și pierderile acumulate; b. să respecte rambursările periodice la îndatorarea pe termen lung în măsura în care o astfel de rambursare depășește prevederile pentru amortizare; c. să ofere o rentabilitate rezonabilă a valorii capitalului propriu. Spațiile nerezidențiale sunt taxate conform celei de-a doua anexe a ESR.
19	Olanda	Prețurile pentru iluminatul public sunt reglementate conform legislației de achiziție europene	Furnizorul de energie electrică: facturează costul pentru energia electrică consumată (per kWh). Pentru rețelele necontorizate costul energiei electrice se determină pe baza calculului consumului de energie. Furnizorul de infrastructură (n.a. - proprietarul sistemului): Costul pentru rețea ca onorariu lunar pentru fiecare punct de racordare.	
20	Polonia	Nu au fost furnizate informații.	Taxele pentru iluminatul stradal sunt incluse în taxele publice ale municipiului.	Taxele pentru iluminatul stradal sunt incluse în taxele publice ale municipiului și sunt, de asemenea, cofinanțate din venituri bugetare.
21	Portugalia	Regulament tarifar (Regulamentul nr. 619/2017, 18 decembrie. Modificat prin Regulamentul nr. 76/2019, 18 ianuarie; și Regulamentul nr. 496/2020, 26 mai).	Nu au fost furnizate informații.	La stabilirea tarifului de iluminat public se ține cont de redevență, amortizare, cotă de dezvoltare pentru investiții, profit rezonabil dacă există o concesiune. Procentul depinde foarte mult de realitate și negociere, dar există o referință la un procent de 12% în scopul planificării investițiilor.

Nr. crt.	Țara	Legislația secundară / normele privind metoda de tarifare	Modalitățile de tarifare (per km de rețea / tarif lunar / per kWh / altă modalitate de tarifare)	Structura de costuri pentru operarea serviciului de iluminat public stradal
22	Slovacia	Nu există o legislație specială cu privire la metoda de stabilire a prețurilor pentru serviciul de iluminat public. Oficiul de reglementare pentru industriile de rețea stabilește prețurile maxime pentru furnizarea de energie electrică pentru o anumită perioadă în deciziile sale emise periodic.	Autoritatea de reglementare pentru industriile de rețea (n/ energie) stabilește în deciziile sale periodice prețurile maxime pentru furnizarea de energie electrică pentru o anumită perioadă. Tariful (n/a de distribuție a energiei electrice) este stabilit la o taxă lunară fixă pentru fiecare punct de consum și la o compoziție variabilă - consumată de fapt energie electrică în € / kWh (sau € / MWh). La prețul final se adaugă și alte taxe precum: Tariful pentru funcționarea sistemului, Tariful pentru serviciile de sistem, Taxa de transport și distribuție a energiei electrice, Taxa de pierdere (n/a – rezervă?), Contribuția la fondul nuclear și Acciza la electricitate. Municipalitățile încheie contracte (n/a – de distribuție) cu un distribuitor în funcție de cantitatea de energie electrică pe care o consumă și, prin urmare, costul distribuției este inclus în costul cu și energia electrică pentru iluminatul public.	Costurile pentru furnizare servicii constau în: • costuri pentru consumul de energie electrică și materiale; • costuri de personal; • costurile de întreținere și service; • alte cheltuieli de funcționare (de exemplu, audit, contabilitate, servicii juridice etc.); • dacă funcționarea iluminatului public este asigurată de o companie privată sau parțial privată, profitul acestei companii este inclus și în costurile municipalității pentru iluminatul public.
23	Slovenia	Republica Slovenia nu a adoptat nicio legislație secundară privind metoda de stabilire a costurilor pentru serviciul de iluminat public sau iluminatul public, în general. Costul serviciului de iluminat public este determinat printr-o decizie adoptată de fiecare municipalitate, care se bazează, de regulă, pe listele de prețuri propuse de cel care asigură mentenanța serviciului de iluminat public. Cu toate acestea a adoptat Regulamentul privind valorile limită datorate poluării ușoare a mediului (Buletinul oficial al Republicii Slovenia, nr. 81/07 modificat) ca o legislație secundară importantă, care prevede protecția naturii împotriva efectelor nocive ale poluării luminoase, protecția spațiilor de locuit împotriva iluminării ce distrage atenția cauzată de iluminarea suprafețelor descoperite, protejarea oamenilor împotriva strălucirii, protecția observațiilor astronomice împotriva strălucirii cerului și reducerea consumului de energie electrică.	Elementele de bază pentru taxarea energiei electrice furnizate clienților pe teritoriul Republicii Sloveniei, caracteristicile acestor elemente și modalitatea de utilizare a acestora sunt reglementate de Regulamentul privind sistemul tarifar de vânzare a energiei electrice (Buletinul oficial al Republicii Slovenia, nr. 36 / 04 și 51/04 - EZ-A). N/a: este vorba de reglementările care stabilesc tarifele de rețea (transport și distribuție energie electrică) și prețul de furnizare al energiei electrice.	Costurile de bază constau în costul energiei electrice (aproximativ 70% din costurile totale) și costurile curente de întreținere (aproximativ 30% din costurile totale). În cazul investițiilor, cea mai mare parte a costurilor reprezintă costurile de înlocuire a lămpilor și de montare a lămpilor (aproximativ 90% din costurile totale). Costurile de pregătire a documentației proiectului, instalarea balasturilor eficiente, supravegherea tehnică profesională a implementării operațiunii și echipamentele pentru implementarea contabilității energetice reprezintă costurile rămase (aproximativ 10% din costurile totale). În Slovenia, energia electrică este o marfă care este supusă legilor ofertei și cererii începând cu 1 iulie 2007. Piața de electricitate din Slovenia este complet deschisă, ceea ce înseamnă că toți clienții sunt liberi să își aleagă furnizorul de energie electrică. Relațiile dintre clienți și furnizorii de energie electrică sunt reglementate prin contract individual de furnizare a energiei electrice.

Nr. crt.	Țara	Legislația secundară / normele privind metoda de tarificare	Modalitățile de tarificare (per km de rețea / tarif lunar / per kWh / altă modalitate de tarificare)	Structura de costuri pentru operarea serviciului de iluminat public stradal
24	Spania	Cadrul de reglementare pentru distribuția energiei (n/a din surse) regenerabile este reglementat în esență de Legea 24/2013, din 26 decembrie, privind sectorul electricității și de Decretul regal 1955/2000, din 1 decembrie, care reglementează activitățile de transport, distribuție, proceduri de comercializare, furnizare și autorizare pentru instalațiile de electricitate (n/a – nu se aplică serviciului de iluminat). Comisia Națională a Piețelor și Concurenței (CNMC, pentru acronimul său spaniol) a elaborat și aprobat diferite acte de reglementare privind reglementarea tarifelor pentru operatorii de transport și de distribuție: (i) Circulara 3/2020 din 15 ianuarie, de stabilire a metodologiei pentru calcularea taxelor de transport și distribuție a energiei electrice (modificată prin Circulara 7/2020 din 22 iulie); (ii) Circulara 6/2019 din 5 decembrie, de stabilire a metodologiei de calcul a remunerației pentru activitatea de distribuție a energiei electrice; În plus, CNMC emite reglementări cu privire la metodologia și condițiile de acces și conectare la rețelele de transport și distribuție ale instalațiilor de producere a energiei electrice.		Nu au fost furnizate informații.
25	Suedia	Nu există reglementări pentru stabilirea prețurilor. Toate prețurile sunt determinate prin procedura de achiziție publică.		Nu au fost furnizate informații.
26	Ungaria	În Ungaria există următoarele reglementări: • Decretul guvernamental 273/2007 (X.19) (§11) care reglementează conținutul obligatoriu al acordurilor în asociere, cu amplasarea și funcționarea echipamentelor legate de iluminatul public în rețeaua și stâlpii distribuitorului de energie electrică; • Decretul 4/2011 (I.31) NFM se aplică prețurilor energiei electrice prevăzute ca serviciu universal; • Decretul 10/2016 (XI.14) MEKH. se aplică taxei de distribuție a iluminatului public.	Se aplică o taxă de distribuție a iluminatului public.	Conform Legii privind energia electrică nr. 34, este percepută o taxă de distribuție pentru iluminatul public pentru utilizarea rețelei de distribuție a energiei electrice care este destinată să acopere cheltuielile distribuitorului de energie electrică, iar acesta poate solicita doar taxa de distribuție a iluminatului public (cheltuielile de operare, întreținere și dezvoltarea rețelei sunt responsabilitatea distribuitorului de energie electrică). Quantumul taxei este stabilit într-un decret, iar modul de calcul al sumelor nu este publicat în decret. În ceea ce privește prețul energiei electrice, municipalitatea poate achiziționa energie electrică de la furnizorii de energie electrică, caz în care este aplicat prețul pieței, sau poate cumpăra energia electrică de la furnizorul de serviciu universal, caz în care prețul este stabilit anual prin decret. În decret este stabilit cel mai mare preț al energiei electrice care trebuie perceput de furnizorii respectivi de serviciu universal, modul de calcul al celui mai mare preț nu este publicat în decret.

CAP. III STABILIREA STATULUI MEMBRU UE A CĂRUI PERFORMANȚĂ ÎN REGLEMENTAREA SECTORULUI POATE CONSTITUI UN MODEL PENTRU A.N.R.S.C.

7. Analiza din punct de vedere juridic, tehnic și din punct de vedere al reglementării economice

Din analiza informațiilor colectate din cele 26 de state membre pe baza răspunsurilor la chestionare, rezultă că niciunul dintre statele membre nu are reglementată la nivel național o lege specială dedicată serviciului de iluminat public. În unele state iluminatul public este definit ca serviciu public (Italia, Spania, Franța), iar în unele țări nu este definit ca serviciu public de sine stătător. În state ca Belgia, Danemarca, Slovacia, Finlanda, Suedia, Lituania, Luxemburg, Croația, Malta, Cehia, Grecia, nu există un tarif separat pentru întreținerea sistemului de iluminat public și pentru reabilitarea/modernizarea/extinderea acestuia, aceste costuri fiind incluse în tariful de distribuție a energiei electrice.

Mai mult, din analiza răspunsurilor primite rezultă că niciunul dintre statele membre nu are reglementată prin act normativ o metodologie de stabilire/ajustare/modificare a tarifelor pentru serviciul de iluminat public. Dată fiind această situație și având în vedere obiectivul prezentului raport, stabilirea statului membru UE a cărei performanță în reglementarea sectorului poate constitui un model pentru A.N.R.S.C., am apelat la un instrument de analiză care să facă posibilă o alegere obiectivă în funcție de o serie de criterii, pe bază de punctaj acordat fiecărui stat membru analizat.

La stabilirea criteriilor pe baza cărora să se realizeze alegerea unui stat model s-a ținut cont nu numai de aspectele care conduc la performanța în reglementarea sectorului de iluminat public, dar și de performanța tehnică și de mediu. În cadrul analizei s-a luat în considerare faptul că o politică publică în materia serviciului de iluminat public existentă din punct de vedere al reglementării, dar care nu are succes în implementare, nu poate fi considerată performantă.

Astfel, analiza multicriterială s-a axat pe 4 dimensiuni:

1. dimensiunea juridică (similitudinea/apropierea de legislația română, modul de organizare administrativ teritorială a statelor membre și identificarea actorilor cu responsabilități pentru asigurarea serviciului de iluminat public, diversitatea tipurilor de contracte care se pot încheia pentru prestarea serviciilor, aplicarea contractelor de tip ESCO),
2. dimensiunea reglementării economice (tariful pentru serviciul de iluminat public să nu fie cuprins în tariful de distribuție a energiei electrice, existența unor ghiduri referitoare la costuri și tarife),
3. dimensiunea tehnică (utilizarea tehnologiei LED, a sistemelor de dimming și telegestiune, existența și implementarea soluțiilor de tip smartcity, aplicarea standardelor tehnice pe iluminat prevăzute în criteriile de achiziții publice verzi elaborate de către Comisia Europeană și
4. componenta de mediu (existența și aplicarea de norme referitoare la reducerea emisiilor de CO₂ prin reducerea consumului de energie și la poluarea luminoasă).

S-au acordat fiecărui stat punctaje pe o scară a performanței de la 1 la 5, cu următoarea semnificație: 1- Redus, 2 -Medie spre redusă, 3- Medie , 4- Medie spre ridicată, 5- Ridicăta. Punctajul 0 s-a alocat statelor membre care aveau tariful pentru serviciul de iluminat public inclus în tariful de distribuție al energiei electrice, care nu îndeplineau criteriul respectiv sau care nu au furnizat suficiente date relevante pentru aplicarea respectivului criteriu.

În urma aplicării criteriilor menționate, cele mai mari punctaje au fost obținute de Italia și Franța.

Nr.crt.	Analiza variabilelor critice	Austria	Belgia	Bulgaria	Cehia	Cipru	Croația
1	Criterii privind specializarea personalului						
1.1.	Specializarea personalului care proiectează, execută și întreține sistemul de iluminat						
1.2.	Recunoașterea calificării de expert în iluminat: oferantul are cunoștințele și competențele necesare referitoare la deschiderea, amplasarea și să conectarea corpurilor de iluminat, precum și punerea în funcțiune a unui punct de iluminat controlat						
1.3.	Operarea și mentenanța sistemului se efectuează cu personal autorizat (în cazul României, autorizarea electricienilor se face de ANRE)	5	0	5	0	0	5
2	Exista lege speciala pentru iluminatul public	0	0	0	0	0	0
3	Criterii privind eficiența energetică						
3.1.	Cadrul de reglementare încurajează creșterea eficienței energetice și reducerea emisiilor de CO ₂	4	5	5	3		5
3.2.	Standarde minime tehnice impuse SREN 13201, și cele menționate în GPP	5			5		
3.3.	Sistemele de gestionare la distanță - controlează fiecare corp de iluminat care face parte din instalația de iluminat. Acestea sunt capabile să reacționeze automat la influența externă (cum ar fi densitatea traficului, condițiile meteorologice etc.). Prin intermediul acestora se asigură o mentenanță eficientă din punct de vedere al timpului și costurilor, în special în zonele de monitorizare și diagnostic ale lămpilor defecte.		5				
3.4.	Există obligații în sarcina autorităților publice locale privind reducerea emisiilor de CO ₂ ?		5				
3.5.	Există obligații prevăzute pentru realizarea auditurilor energetice (i) base line - la demararea contractului, și (ii) după implementarea soluțiilor?						
4	Mediu						
4.1	Deseuri, cerințe de ecodesign, poluare luminoasă daunătoare pentru biodiversitate și om),		3		5		
4.2.	Poluarea luminoasă - există prevederi în lege/norme tehnice		4				
4.3.	Durata de viață a echipamentului: fiabilitatea unui corp de iluminat cu LED ar trebui să fie apreciată în raport cu totalitatea defecțiunilor a mecanismelor individuale de defecțiune critică, în conformitate și cu Cartea albă publicată de Lighting Europe						
4.4.	Colectarea deșeurilor de echipamente electrice și electronice și să se angajeze să facă acest lucru în cazul în care li se va atribui contractul de achiziție publică						
4.5.	Reparabilitatea este unul dintre principiile cheie pe care produsele trebuie să le adopte pentru a asigura trecerea la o economie circulară						
4	Digitalizare						
4.1.	În ce măsură se implementează soluții de tip Smartcity?		5		5		5
5	Tipuri de contracte permise						
5.1.	Diversitatea opțiunilor în contractare	2	0	3	3		5
6	Metodologia de tarificare		0	0			
6.1.	Tarif de iluminat este separat de tariful de distribuție al energiei electrice	5	0	0		5	0
6.2.	Statele membre încheie contracte pe termen lung pentru realizarea de investiții care sunt în sarcina operatorului. Recuperarea costurilor se poate face printr-un tarif de tip binom (componenta pentru acoperirea costurilor de O&M și componentă pentru recuperare investiție).						
	Punctaj Total	21	27	13	21	5	20
Nr.crt.	Analiza variabilelor critice	Danemarca	Estonia	Franta	Finlanda	Germania	Grecia
1	Criterii privind specializarea personalului						
1.1.	Specializarea personalului						
1.2.	Recunoașterea calificării de expert în iluminat:					5	
1.3.	Operarea și mentenanța sistemului se efectuează cu personal autorizat (în cazul României,	0	0	2		0	5
2	Exista lege speciala pentru iluminatul public	0	0	0	0	0	0
3	Criterii privind eficiența energetică						
3.1.	Cadrul de reglementare încurajează creșterea eficienței energetice și reducerea emisiilor de CO ₂	3	2	5		4	5
3.2.	Standarde minime tehnice impuse SREN 13201, și cele menționate în GPP			5			
3.3.	Sistemele de gestionare la distanță - controlează fiecare corp de iluminat care face parte din instalația de iluminat. Acestea sunt capabile să reacționeze automat la influența externă (cum ar fi densitatea traficului, condițiile meteorologice etc.). Prin intermediul acestora se asigură o mentenanță eficientă din punct de vedere al timpului și costurilor, în special în zonele de monitorizare și diagnostic ale lămpilor defecte.						
3.4.	Există obligații în sarcina autorităților publice locale privind reducerea emisiilor de CO ₂ ?						
3.5.	Există obligații prevăzute pentru realizarea auditurilor energetice (i) base line - la demararea contractului, și (ii) după implementarea soluțiilor?						
4	Mediu						
4.1	Deseuri, cerințe de ecodesign, poluare luminoasă daunătoare pentru biodiversitate și om),			5		3	
4.2.	Poluarea luminoasă - există prevederi în lege/norme tehnice			5			
4.3.	Durata de viață a echipamentului: fiabilitatea unui corp de iluminat cu LED ar trebui să fie apreciată în raport cu totalitatea defecțiunilor a mecanismelor individuale de defecțiune critică, în conformitate și cu Cartea albă publicată de Lighting Europe						
4.4.	Colectarea deșeurilor de echipamente electrice și electronice și să se angajeze să facă acest lucru în cazul în care li se va atribui contractul de achiziție publică						
4.5.	Reparabilitatea este unul dintre principiile cheie pe care produsele trebuie să le adopte pentru a asigura trecerea la o economie circulară						
4	Digitalizare						
4.1.	În ce măsură se implementează soluții de tip Smartcity?			5		3	5
5	Tipuri de contracte permise						
5.1.	Diversitatea opțiunilor în contractare		2	5	4	5	5
6	Metodologia de tarificare		0	0	0	0	0
6.1.	Tarif de iluminat este separat de tariful de distribuție al energiei electrice	0	5	5		5	
6.2.	Statele membre încheie contracte pe termen lung pentru realizarea de investiții care sunt în sarcina operatorului. Recuperarea costurilor se poate face printr-un tarif de tip binom (componenta pentru acoperirea costurilor de O&M și componentă pentru recuperare investiție).			4		5	
	Punctaj Total	3	9	41	4	30	20

Nr.crt.	Analiza variabilelor critice	Irlanda	Italia	Letonia	Lituania	Luxemburg	Malta	Olanda
1	Criterii privind specializarea personalului							
1.1.	Specializarea personalului care proiectează, execută și întreține sistemul de iluminat		5					
1.2.	Recunoașterea calificării de expert în iluminat : oferantul are cunoștințele și competențele necesare referitoare la deschiderea, amplasarea și să conectarea corpurilor de iluminat, precum și punerea în funcțiune a unui punct de iluminat controlat	5						5
1.3.	Operarea și mentenanța sistemului se efectuează cu personal autorizat (în cazul României, autorizarea electricienilor se face de ANRE)	5			0	0	0	0
2	Exista lege speciala pentru iluminatul public	0	0	0	0	0	0	0
3	Criterii privind eficiența energetică							
3.1.	Cadrul de reglementare încurajează creșterea eficienței energetice și reducerea emisiilor de CO ₂	5	5		5	0	5	0
3.2.	Standarde minime tehnice impuse SREN 13201, și cele menționate în GPP	5	5				3	
3.3.	Sistemele de gestionare la distanță - controlează fiecare corp de iluminat care face parte din instalația de iluminat. Acestea sunt capabile să reacționeze automat la influența externă (cum ar fi densitatea traficului, condițiile meteorologice etc.). Prin intermediul acestora se asigură o mentenanță eficientă din punct de vedere al timpului și costurilor, în special în zonele de monitorizare și diagnostic ale lămpilor defecte.							
3.4.	Există obligații în sarcina autorităților publice locale privind reducerea emisiilor de CO ₂ ?							
3.5.	Există obligații prevăzute pentru realizarea auditurilor energetice (i) base line - la demararea contractului, și (ii) după implementarea soluțiilor?							
4	Mediu							
4.1.	Deseuri, cerințe de ecodesign, poluare luminoasă daunatoare pentru biodiversitate și om),	5	5	5	3			
4.2.	Poluarea luminoasă - există prevederi în lege/norme tehnice		5					
4.3.	Durata de viață a echipamentului : fiabilitatea unui corp de iluminat cu LED ar trebui să fie apreciată în raport cu totalitatea defecțiunilor a mecanismelor individuale de defecțiune critică, în conformitate și cu Cartea albă publicată de Lighting Europe							
4.4.	Colectarea deșeurilor de echipamente electrice și electronice și să se angajeze să facă acest lucru în cazul în care li se va atribui contractul de achiziție publică	5						
4.5.	Reparabilitatea este unul dintre principiile cheie pe care produsele trebuie să le adopte pentru a asigura trecerea la o economie circulară							
4	Digitalizare							
4.1.	În ce măsură se implementează soluții de tip Smartcity?		5	3	5	3		2
5	Tipuri de contracte permise							
5.1.	Diversitatea opțiunilor în contractare	2	5	4	2	2	1	5
6	Metodologia de tarify							
6.1.	Tarif de iluminat este separat de tariful de distribuție al energiei electrice	0	3	0	0	0	0	0
6.2.	Statele membre încheie contracte pe termen lung pentru realizarea de investiții care sunt în sarcina operatorului. Recuperarea costurilor se poate face printr-un tarif de tip binom (componenta pentru acoperirea costurilor de O&M și componentă pentru recuperare investiție).	5	5		5	0	0	5
	Punctaj Total	37	47	12	20	5	9	22
Nr.crt.	Analiza variabilelor critice	Polonia	Portugalia	Slovacia	Slovenia	Spania	Suedia	Ungaria
1	Criterii privind specializarea personalului							
1.1.	Specializarea personalului care proiectează, execută și întreține sistemul de iluminat							
1.2.	Recunoașterea calificării de expert în iluminat : oferantul are cunoștințele și competențele necesare referitoare la deschiderea, amplasarea și să conectarea corpurilor de iluminat, precum și punerea în funcțiune a unui punct de iluminat controlat							
1.3.	Operarea și mentenanța sistemului se efectuează cu personal autorizat (în cazul României, autorizarea electricienilor se face de ANRE)	5	0	0	2	0	0	5
2	Exista lege speciala pentru iluminatul public	0	0	0	0	0	0	0
3	Criterii privind eficiența energetică							
3.1.	Cadrul de reglementare încurajează creșterea eficienței energetice și reducerea emisiilor de CO ₂	5	5	5	5	5	0	2
3.2.	Standarde minime tehnice impuse SREN 13201, și cele menționate în GPP			5				
3.3.	Sistemele de gestionare la distanță - controlează fiecare corp de iluminat care face parte din instalația de iluminat. Acestea sunt capabile să reacționeze automat la influența externă (cum ar fi densitatea traficului, condițiile meteorologice etc.). Prin intermediul acestora se asigură o mentenanță eficientă din punct de vedere al timpului și costurilor, în special în zonele de monitorizare și diagnostic ale lămpilor defecte.							
3.4.	Există obligații în sarcina autorităților publice locale privind reducerea emisiilor de CO ₂ ?							
3.5.	Există obligații prevăzute pentru realizarea auditurilor energetice (i) base line - la demararea contractului, și (ii) după implementarea soluțiilor?							
4	Mediu							
4.1.	Deseuri, cerințe de ecodesign, poluare luminoasă daunatoare pentru biodiversitate și om),			2	3			
4.2.	Poluarea luminoasă - există prevederi în lege/norme tehnice				5			
4.3.	Durata de viață a echipamentului : fiabilitatea unui corp de iluminat cu LED ar trebui să fie apreciată în raport cu totalitatea defecțiunilor a mecanismelor individuale de defecțiune critică, în conformitate și cu Cartea albă publicată de Lighting Europe							
4.4.	Colectarea deșeurilor de echipamente electrice și electronice și să se angajeze să facă acest lucru în cazul în care li se va atribui contractul de achiziție publică							
4.5.	Reparabilitatea este unul dintre principiile cheie pe care produsele trebuie să le adopte pentru a asigura trecerea la o economie circulară							
4	Digitalizare							
4.1.	În ce măsură se implementează soluții de tip Smartcity?	2		2		5		2
5	Tipuri de contracte permise							
5.1.	Diversitatea opțiunilor în contractare	3	2	3	5	3	1	1
6	Metodologia de tarify							
6.1.	Tarif de iluminat este separat de tariful de distribuție al energiei electrice	0	0	0	0	0	0	0
6.2.	Statele membre încheie contracte pe termen lung pentru realizarea de investiții care sunt în sarcina operatorului. Recuperarea costurilor se poate face printr-un tarif de tip binom (componenta pentru acoperirea costurilor de O&M și componentă pentru recuperare investiție).	5	5	0	5	5	0	5
	Punctaj Total	20	12	17	25	18	1	15

8. Statele membre UE ale căror performanță în reglementarea sectorului pot constitui un model pentru A.N.R.S.C.

În urma analizei multicriteriale, cele mai mari punctaje au fost: Franța și Italia.

Din punct de vedere al organizării administrative și a legislației privind modul de contractare Franța este foarte similară cu România. Deși în cadrul legislativ și de reglementare național francez **nu există un cadru legal special dedicat serviciului de iluminat public, se remarcă totuși o performanță în reglementare.**

Astfel, pe lângă aplicarea ramurilor generale de drept, cum ar fi dreptul muncii⁸⁴ sau dreptul concurenței⁸⁵, serviciile de iluminat public sunt supuse unei varietăți de legi care reglementează aspecte specifice ale acestor servicii, dintre care principalele sunt enumerate mai jos:

- *Legislația autorităților locale* definește ce autoritate are competența de a organiza serviciul de iluminat public (în principiu, municipalitățile)⁸⁶.
- *Legislația rutieră*⁸⁷ reglementează un sistem de servituți pe proprietăți private pentru înființarea și întreținerea corpurilor de iluminat stradal⁸⁸ și permite un sprijin financiar public pentru instalațiile de iluminat public pe căile private deschise circulației publice⁸⁹.
- Dezvoltarea serviciilor și infrastructurilor de iluminat public poate fi, de asemenea, încadrată de legislația de mediu și, mai precis:
 - prin normele privind prevenirea poluării luminoase⁹⁰,
 - prin regula care interzice reclamele pe infrastructurile de iluminat public⁹¹.
- *Regulile contractului de achiziții publice* - transpunând în special directivele UE 2014/23, 2014/24 și 2014/25 - reglementează atât atribuirea, cât și executarea contractelor în temeiul cărora autoritatea contractantă remunerează operatorul pentru întreținerea, îmbunătățirea și / sau infrastructura de iluminat funcționarea serviciului - așa cum este specificat mai jos (a se vedea răspunsurile la întrebările 1.2, 1.4, 1.6, 1.7, 2.3, 2.6, 2.13, 3.2).

⁸⁴ De exemplu, Circulara ministrului muncii din 9 octombrie 2012, referitoare la prevenirea riscurilor electrice, prevede că articolele R. 4544-1 și următoarele din Codul muncii (care se referă la prevenirea riscurilor pentru activitățile asupra instalațiilor electrice) sunt aplicabile instalațiilor de iluminat public

⁸⁵ De exemplu, a se vedea decizia Consiliului francez al concurenței, 22 noiembrie 2000, privind practicile Electricité de France (EDF) și ale filialei sale Citelum privind contractele de iluminat public, nr. 00-D-47

⁸⁶ Art. L. 2212-2 și L. 2321-2 din Codul general al autorităților locale

⁸⁷ Acest cadru legal se aplică serviciului de iluminat public din Paris, dar și alte orașe și comunități pot alege să îl aplice pentru propriul sistem de iluminat public (articolul L. 173-1 din Codul rutier).

⁸⁸ Articolele L. 171-2 până la L. 171-11 din Codul rutier francez (*Code de la voirie routière*).

⁸⁹ Articolul L. 171-17 din Codul rutier

⁹⁰ Codul francez privind mediul, articolele L. 583-1 și următoarele, articolele R. 583-2 și următoarele; Ordin ministerial din 27 decembrie 2018 privind prevenirea, reducerea și limitarea poluării luminoase.

⁹¹ Articolul R. 581-22 din Codul mediului

Serviciile de iluminat public sunt, de asemenea, reglementate de un set tehnic de reguli, elaborate de autoritățile europene și naționale. De exemplu:

- Norma EN 13201, elaborată de Comitetul European pentru Standardizare, încadrează principalele standarde tehnice aplicabile infrastructurilor de iluminat stradal, pentru a asigura cel mai bun răspuns posibil nevoilor pietonilor;
- Normele AFNOR, elaborate de autoritatea franceză de standardizare, încadrează standardele tehnice referitoare atât la procesul de instalare a infrastructurii de iluminat public, cât și la materialele de bază utilizate în acest scop.

Similar cu România, reponsabilitatea prestării serviciului de iluminat public revine autorităților publice locale, iar distincția dintre contractul de achiziție publică și concesiune este aceeași ca în legea română.

Astfel, o autoritate publică competentă în ceea ce privește iluminatul public (o municipalitate sau municipalități grupate („intercomunalități”, așa cum se specifică mai jos) rămâne liberă să furnizeze serviciul **fără a încheia contracte de achiziții publice**.

Într-adevăr, entitatea competentă poate alege să furnizeze ea însăși serviciul, în general prin crearea unei entități publice autonome - care va avea propriul buget sau chiar personalitate juridică⁹² - controlată în totalitate de autoritatea publică competentă și dedicată executării serviciului („Régie”).

Cu toate acestea, municipalitățile și intercomunalitățile **externalizează adesea asigurarea serviciului de iluminat public**, prin încheierea de contracte de achiziții publice cu operatori privați, în acest scop.

Ca punct preliminar, trebuie remarcat faptul că autoritatea publică competentă poate încheia astfel de contracte cu o societate comercială locală mixtă pe care a creat-o⁹³ - în care autoritatea publică are controlul⁹⁴ - pentru a furniza serviciul de iluminat public⁹⁵.

Această schemă *abordează noțiunea de utilitate* - de ex. companiile de servicii deținute de autoritățile publice - și oferă în special posibilitatea de a implica finanțare privată într-o execuție a serviciului pe care autoritatea publică păstrează un control direct.

Cu toate acestea, în majoritatea cazurilor, contractele de achiziții publice privind iluminatul public sunt încheiate cu un operator privat independent.

În acest context, autoritățile publice franceze pot recurge la mai multe forme de contracte de achiziții publice în domeniul iluminatului public.

⁹² Articolul L. 2221-4 din Codul general al autorităților locale

⁹³ Articolul L. 2221-4 din Codul general al autorităților locale

⁹⁴ Articolul L. 1521-1 din Codul general al autorităților locale

⁹⁵ Dacă o astfel de societate are acționari privați și publici, autoritățile publice pot obține până la 85% din acțiuni: articolul L. 1522-2 din Codul general al autorităților locale

a. Cea mai des utilizată formă de contract public-privat bazat pe parteneriat pentru iluminatul public sunt „marchés de partenariat”⁹⁶. Un astfel de contract este un acord pe termen lung, în temeiul căruia partenerul privat furnizează un bun public sau un serviciu și poartă responsabilitatea de a realiza o misiune globală, implicând:

- cel puțin construcția, renovarea sau transformarea infrastructurilor și rețelelor și finanțarea proiectului; și
- în mod obișnuit, concepția, întreținerea și operarea infrastructurii și prestarea serviciului⁹⁷.

Această formă de contract este frecvent utilizată de autoritățile publice pentru furnizarea iluminatului public⁹⁸.

b. Administrația poate recurge, de asemenea, la o altă formă de contract global de achiziții publice, denumită „*marché global de performance*”.

Conform unui astfel de contract, operatorul poartă responsabilitatea realizării sau întreținerii infrastructurii și a operării serviciului pentru a atinge obiective prestabilite, inclusiv performanța energetică⁹⁹.

c. În caz contrar, administrația poate utiliza și forme mai comune de achiziții publice - „*marchés publics*” pe care le vom numi *contracte simple de achiziții publice* - în baza cărora partenerul privat va fi responsabil de o misiune singulară al cărei subiect este în mare parte furnizarea fie lucrări, servicii sau bunuri, în schimbul unui preț plătit de entitatea publică¹⁰⁰.

În ceea ce privește iluminatul public, aceste contracte pot include, de exemplu, fie construirea infrastructurii, fie renovarea sau transformarea acesteia. În principiu, misiunea nu poate fi globală, deoarece, cu câteva excepții, contractele publice trebuie împărțite.

d. Deoarece nu există o formă specifică de contract de achiziție de performanță energetică (CPE) în Franța, toate formele contractuale descrise mai sus pot constitui contracte de achiziție de energie. Într-adevăr:

- în cadrul unor *contracte de achiziții simple*, misiunea operatorului poate include îndeplinirea obiectivelor de performanță energetică, garantând în același timp întreținerea și exploatarea infrastructurii pe toată durata contractului;
- în cadrul unui *contract global de achiziții publice*, misiunea operatorului poate include obiective de performanță energetică de care este legată remunerația operatorului¹⁰¹.

⁹⁶ Codul achizițiilor publice, art. L. 1112-1 și art. L. 2200-1 și următoarele

⁹⁷ Art. L. 1112-1 din Codul achizițiilor publice.

⁹⁸ Conform statisticilor statului, 98 din cele 581 de contracte principale de parteneriat public-privat în curs se referă la serviciul de iluminat public: a se vedea Suivi des contrats / marchés de partenariats, 3 august 2020, <https://www.economie.gouv.fr/fininfra>

⁹⁹ Articolul L.2171-3 din Codul achizițiilor publice

¹⁰⁰ Articolele L. 1111-1 și următoarele din Codul achizițiilor publice

¹⁰¹ Articolul L. 2213-8, L. 2213-9 și R. 2171-2 din Codul achizițiilor publice

În schimb, sistemul bazat pe concesiune nu pare adecvat în Franța, în majoritatea cazurilor, pentru serviciile de iluminat public.

Într-adevăr, teoretic, în cadrul unei *concesiuni*, operatorul privat suportă un risc operațional substanțial, ceea ce implică o expunere reală la incertitudinile pieței economice¹⁰².

În contractele de iluminat public - contrar serviciului de distribuție a energiei electrice, de care trebuie să se distingă¹⁰³ - acest risc nu există în general, deoarece taxele sunt plătite în totalitate de autoritatea contractantă, la un preț predeterminat, mai degrabă decât de către cetățeni pentru utilizarea serviciului¹⁰⁴.

Italia a organizat recent, la nivelul anului 2018 o achiziție publică centralizată prin intermediul CONSIP (Concessionaria Servizi Informativi Pubblici¹⁰⁵) o licitație pentru atribuirea unui acord cadru pentru un contract de performanță energetică a serviciului de iluminat public pentru întreg teritoriul Italiei.

CONSIP este o societate publică pe acțiuni înființată în 1997 și deținută de către Ministerul Economiei și Finanțelor din Italia; această societate centrală de achiziție este responsabilă cu încheierea de acorduri - cadru centralizate și atribuirea de contracte publice de servicii, produse și lucrări.

Scopul CONSIP este să utilizeze resursele publice într-un mod eficient și transparent, prin furnizarea către autoritățile administrației publice de instrumente și metode în scopul efectuării de achiziții publice care să stimuleze competitivitatea între societățile participante la achiziție.

Toate instituțiile publice din administrația centrală sunt în prezent obligate să-și desfășoare achizițiile publice prin intermediul acestei structuri.

CONSIP încheie două tipuri de contracte publice:

1. contracte-cadru tradiționale, utilizate pentru a procura produse cu un nivel ridicat de standardizare și
2. acorduri-cadru, încheiate cu mai mulți furnizori și care stabilesc regulile de bază care guvernează contractele respective.

În ceea ce privește serviciul de iluminat public, a fost elaborat Contractul - Cadru pentru furnizarea de servicii de iluminat pentru iluminat public, alte servicii și servicii opționale (Ediția a 4-a).

CONTRACTUL - CADRU pentru servicii de iluminat - Ediția a 4-a

Selectarea criteriilor APE avute în vedere pentru organizarea procedurii de atribuire a acordului - cadru pentru servicii de iluminat stradal s-a realizat în baza datelor științifice

¹⁰² Art. L. 1121-1 din Codul achizițiilor publice; a se vedea, de asemenea, Consiliul de stat, 25 mai 2018, Société Philippe Védiaud Publicité, nr. 416825

¹⁰³ Consiliul de stat, 31 iulie 2009, Ville de Grenoble, nr. 296964, distingând costul serviciului de distribuție a energiei electrice, care poate fi plătit de către clienții operatorului, de costul serviciului de iluminat public, care este plătit direct de către autoritatea publică către operator.

¹⁰⁴ De exemplu, administrația franceză a subliniat că forma legală a concesiunii nu se potrivește pentru exploatarea serviciului de iluminat public al orașului Poitiers: Fininfra (ex. MAPPP), aviz nr. 2016-01, Proiect de renovare, gestionare și exploatare a unei părți a rețelei de iluminat public din orașul Poitiers, 30 mai 2016.

¹⁰⁵ Concessionaria Servizi Informativi Pubblici – Serviciul Centralizat de achiziții publice

existente, referitoare la impactul asupra mediului pe care îl au sursele de lumină și semnalizatoarele rutiere din perspectiva ciclului de viață, stabilite prin comparație cu serviciile care asigură aceleași funcții și care ar putea fi achiziționate. Întrebările cheie avute în vedere la selectarea criteriilor au fost: Care impacturi asupra mediului sunt mai importante? Care aspecte vor fi prioritare?

(i) Obiectul Contractului - Cadru presupune executarea de servicii privind:

- Iluminatul rutier, respectiv: furnizarea energiei pentru iluminat, gestionarea serviciului de iluminat rutier, mentenanța curentă și cea impusă de avariile nepreconizate.
- Semnalizarea rutieră, respectiv: furnizarea energiei pentru funcționarea indicatoarelor rutiere electrice, gestionarea serviciului de semnalizare rutieră, mentenanța curentă și cea impusă de avariile inopinate.
- Servicii de *Smart City*: implementarea de senzori și servicii de stocare și schimb al informațiilor prin intermediul unui sistem cloud (servicii de tip cloud), iluminat inteligent, implementarea de măsuri de gestionare a mobilității.
- Servicii de gestionarea a energiei: îmbunătățiri tehnologice sau schimbări tehnologice ale corpurilor de iluminat și a surselor de lumină; instalarea de dispozitive de control la distanță a sistemului de iluminat; monitorizarea consumului de energie și a economiilor realizate.
- Alte servicii: auditul energetic, asigurarea unui sistem de call center și informativ, actualizarea Planului Municipal al Indicatoarelor Rutiere.

(ii) Caracteristicile esențiale ale Contractului - Cadru:

- A fost lansat în anul 2015 și are o valoare estimată de 1,6 bil. EUR. Proiectul este executat în 12 zone geografice din Italia care acoperă peste 1.000 de municipalități. Împărțirea în zone geografice permite creșterea concurenței între participanții la procedura de achiziții și încurajează participarea IMM-urilor.
- Durata Contractului - Cadru a fost inițial de 6 ani, ulterior fiind extinsă la 9 ani.
- Contractul - Cadru este un contract de performanță energetică bazat pe mecanismul care garantează nivelul de economii realizate de către municipalități (Shared Savings EPC), acesta fiind executat de către companii de tip ESCO. Conform contractului, municipalitățile nu sunt obligate să avanseze capitalul necesar implementării măsurilor de îmbunătățire, costurile inițiale fiind suportate de către ESCO, care va recupera sumele investite din economiile realizate de către municipalități pe parcursul duratei contractului prin perceperea unei taxe. Riscul executării contractului este suportat de către ESCO, iar autoritățile beneficiază de costuri economisite încă de la începutul executării contractului.
- Taxa lunară percepută de către ESCO pentru serviciile furnizate depinde de numărul și tipul de corpuri de iluminat utilizate, iar aceasta scade pe parcursul duratei contractului proporțional cu nivelul economiilor realizate prin implementarea proiectului.

- Până la sfârșitul anului 2019, Acordul - Cadru a fost executat numai în zona a 5-a din cele 7 regiuni vizate la încheierea contractului.

(iii) Obiectivele executării contractului:

- Scopul contractului este economisirea de energie - participanții la procedură trebuie să garanteze un nivel de economie de 35% din consumul anual de energie - și efectuarea de îmbunătățiri tehnologice în ceea ce privește sursele de lumină și panourile pentru reglarea aprinderii.
- Începând cu cel de-al doilea an de implementare, prin executarea contractului s-a urmărit atingerea unui nivel considerabil de economii, ajungându-se până la finalul contractului la reduceri de până la 25% din consumul de energie calculat pentru durata de executare dacă nu s-ar fi implementat măsurile de eficientizare.
- **Acțiunile principale pentru economisirea energiei sunt:**
 - Înlocuirea corpurilor de lumină vechi cu corpuri mai eficiente energetic, îmbunătățirea instalației de iluminat.
 - Instalarea de dispozitive de reglare a intensității luminii.
 - Instalarea de ceasuri astronomice capabile să stabilească ora, precum și fluxul traficului de utilizatori.
 - Îmbunătățirea centrelor de producere a energiei electrice prin instalarea de panouri fotovoltaice.

Contractantul trebuie să execute măsurile de îmbunătățire a sistemului de iluminat în primii doi ani ai contractului, după implementarea sistemului de control și monitorizare, pentru a se verifica și certifica rezultatele.

(iv) Proiectul *Public Energy Living Lab*

Contractul - Cadru al Serviciului de Iluminat Ediția a 4a s-a alăturat proiectului Public Energy Living Lab (PELL), lansat de către European Network of Environmental Authorities for Cohesion Policy (ENEA).

Scopul proiectului PELL a fost să promoveze utilizarea unui model de management pentru achiziționarea, transmiterea, prelucrarea și monitorizarea datelor privind infrastructura publică, care să implementeze Directiva INSPIRE - (Directiva 2007/2/CE de instituire a unei infrastructuri pentru informații spațiale în Comunitatea Europeană).

Directiva INSPIRE are ca scop crearea unei infrastructuri de date spațiale la nivelul comunității și național în vederea stimulării dezvoltării și eficientizării serviciilor publice. În acest sens, sistemul de iluminat public a fost identificat ca o structură importantă din punct de vedere strategic în atingerea acestui obiectiv, devenind prima resursă utilizată pentru implementarea Directivei.

(v) Rezultate obținute

Rezultatele obținute de către CONSIP prin executarea contractului în regiunea 5 (Liguria și Emilia Romagna) din cele 7 zone geografice vizate:

- Economii crescute
- Reducerea consumului de energie și a emisiilor de carbon: 35 GWh - corespondentul a 15.050 tone de carbon (reprezentând 10% din totalul procentajului vizat de contractul - cadru)
- La nivel social, durata lungă a contractului a condus la crearea de locuri de muncă.

Beneficiile autorităților publice sunt:

- Plata măsurilor de îmbunătățire în baza economiilor realizate în concret.
- Delegarea executării serviciilor către un singur contractant.
- Furnizarea instrumentelor necesare pentru ca autoritățile publice să poată fi considerate un exemplu în atingerea obiectivelor privind eficiența energetică.

(vi) Evoluția rezultatelor măsurilor de-a lungul celor 4 etape

Implementarea măsurilor de eficiență energetică s-a realizat în patru etape, prin încheierea de contracte pentru servicii de iluminat stradal, iar în fiecare dintre etape au fost aduse îmbunătățiri și elemente de inovație, respectiv:

- În prima etapă a fost îmbunătățită tehnologia utilizată de către corpurile de iluminat. Deși nu au fost setate obiective privind nivelul de economii, în prima etapă, prin economiile cu consumul de energie au fost reduse emisiile de carbon cu 36.830 tone de carbon.
- În cea de-a doua etapă s-a procedat la îmbunătățirea tehnologiei utilizată de către corpurile de iluminat, instalarea de dispozitive de reglare a intensității de lumină, precum și instalarea de panouri pentru reglarea aprinderii.
- În cea de-a treia etapă s-au continuat îmbunătățirile aduse în cea de-a doua etapă, însă a fost crescut nivelul minim de economii necesar să fie atins.
- O altă realizare a statului Italian a fost **adoptarea criteriilor verzi** prin Decretul Ministerului Mediului referitoare la serviciul de iluminat public. În cadrul acestor criterii se precizează că *"Trebuie să se facă distincția între aceste servicii și "alte servicii" care sunt considerate servicii suplimentare care nu îmbunătățesc performanțele instalațiilor de iluminat sau care nu sunt strict legate de performanțele unei instalații de iluminat public*⁴⁰. Adoptarea unor servicii inteligente trebuie corelată cu un proiect aferent care să cuprindă cel puțin:
 - Precizarea funcțiilor sistemului;
 - Precizarea aparatelor care trebuie instalate;
 - Posibilitatea de înlocuire a acestor aparate cu aparate echivalente disponibile pe piață și compatibile cu sistemul hardware și software adoptat;
 - O evaluare a cheltuielilor de capital (capex) sau a costului care va fi suportat pentru achiziția componentelor, instalarea acestora, poziționarea software-ului și toate costurile restante pentru furnizarea unui bun durabil pentru sistem;

- O evaluare a cheltuielilor operaționale (opex) sau a costurilor care vor fi suportate anual pentru gestionarea, întreținerea și funcționarea corectă a acestor sisteme.

În cazul în care serviciul inteligent cuprinde chiar și partea legată de controlul sau analiza punctelor luminoase, se solicită și identificarea nivelului de inteligență al serviciului astfel:

- NIVELUL 1** - *de sine stătător: instalația este dotată cu o soluție de automatizare care modifică automat funcționarea acesteia fără un aport extern.*
- NIVELUL 2** - *Telecomandă sau telecontrol: instalația este dotată cu o soluție de automatizare care prevede o comunicare unidirecțională, mai exact preluarea datelor pentru Centrul de control sau trimiterea comenzilor de către Centrul de control, printr-o rețea de aparate care există în mod general în tabloul de contact sau în interiorul aparatelor individuale de iluminare.*
- NIVELUL 3** - *Telegestiune: instalația este echipată cu o soluție de automatizare care prevede o comunicare bidirecțională, mai exact trimiterea de comenzi și strângerea de date de către și către Centrul de control printr-o rețea de aparate prezente în general în interiorul tabloului de contact sau în interiorul aparatelor de iluminat individuale; Centrul de control poate interacționa cu perifericele pentru a modifica programările, setările, pornirile și opririle.*
- NIVELUL 4** - *Interoperabilitate: instalația este echipată cu o soluție de automatizare echivalentă cu NIVELUL 3 menționat mai sus și în plus poate coopera și face schimb de informații cu alte servicii în mod complet și fără erori, în mod fiabil și cu optimizarea resurselor de tip "smart city".*

Pentru acest document au fost identificate 3 niveluri de gestionare a unei instalații de iluminat public care pleacă de la un serviciu de bază pentru a ajunge la un serviciu complet. Ca ajutor pentru autoritatea contractantă pentru a stabili costurile totale, a fost inclus, doar în scop exemplificativ, un model care ține cont de orele/anul de intervenție și de tariful orar al unui funcționar specializat.

Decretul precizează că folosind acest model și costul indicativ definit pentru materialele de schimb, se poate obține o indicație a costului maxim la punctul luminos al serviciului, pentru a putea ajusta mai bine oferta economică și pentru a verifica respectarea principiilor de responsabilitate socială.

		DURATA INTERVENȚIEI	FRECVENȚĂ ANUALĂ				
		Durata de prestare individuală	Nivelul 1	Nivelul 2	Nivelul 3	Nr. piese	Material
		minute				n.	
			A1 = B1+C1+D1	A2 = B2+C2+D2	A3 = B3+C3+D3		
SUMAR cost			= CADRE, cost + PUNCTE LUMINOASE cost + ÎNȚETINERE cost	= CADRE, cost + PUNCTE LUMINOASE, cost + ÎNȚETINERE, cost	= CADRE, cost + PUNCTE LUMINOASE, cost + ÎNȚETINERE cost		A5 = B5+C5+D5
SUMAR ore de munca/ an			816,63	1152,4	1456,34		
			B1	B2	B3		B5=E5
CADRE, cost			= CADRE, ore X costul orar manoperă	= CADRE, ore X costul orar manoperă	= CADRE, ore X costul orar manoperă		= totale CADRE alimentare X suma cheltuieti
CADRE, ore munca/ an			78,17	188,45	217,92		
			C1	C2	C3		C5
PUNCTE LUMINOASE, cost			= PUNCTE LUMINOASE, ore X costul orar manoperă	= PUNCTE LUMINOASE, ore X costul orar manoperă	= PUNCTE LUMINOASE, ore X costul orar manoperă		
PUNCTE LUMINOASE, ore munca/ an			527,33	788,6	1101,67		
			D1	D2	D3		D5=J5
ÎNȚETINERE, cost			= ÎNȚETINERE, ore = ÎNȚETINERE ore X cost orar manopera	X costul orar manoperă	=ÎNȚETINERE, ore X cost orar manopera		= totale PUNCTE LUMINOASE X Suma cheltuieliilor de întreținere
ÎNȚETINERE, ore munca/ an			217,7	186,6	155,5		
FACTOR DE CONTEMPORANEITATE ȘI DE OPTIMIZARE							
Calcul ore de muncă Serie IP			0,3	0,4	0,5		
CADRE DE ALIMENTARE		Temp de interventie (min/cab/op)	Suma Timpului An (min/cab/ani)	Suma Timpului An (min/cab/ani)	Suma Timpului An (min/cab/ani)	Nr. Piese	E5=F5+H5 = total CADRE de alimentare X Suma cheltuielilor
Tablou de control si protectie		30	30	180	180		
	Nr. de muncitori	Temp de interventie (min/cab/funct.)	Nr. de interventii pe an	Nr. de interventii pe an	Nr. de interventii pe an		
Verificare functionala							
Verificare inchiderii cu cheie a usii							
Verificarea gradului de izolare internă si externa	1	30	1	6	6		
Citirea grupului de masurare							
						F4	F5 = F4 X G4
Echipamente in cadru		160	53	96,4	145	= sursa de alimentare totală și panourile sistemului	= sursa alimentare totala X 10 euro
		materiale intretinere				G4 eur 10	
	Nr. Muncitori	Tempul de interventie (min/cab/op)	Nr interventii anuale	Nr interventii anuale	Nr interventii anuale		
Curatenie generala	1	15	0,2	0,33	0,5		
Verificarea starii de conservare a tamplariei	1	15	0,2	0,33	0,5		
Verificarea functionala a echipamentelor	1	20	0,2		0,5		
Controlul supraincalzirii	1	15	0,2	0,33	0,5		
Verificarea starii de impamantare	1	15	0,2	0,33	0,5		
Verificarea intrerupatorului de aprindere si eventuala calibrare	1	30	0,5	1	1		
Verificarea starii de conservare a cablurilor si cablajelor	1	15	0,2	0,2	0,2		
Verificarea starii de conservare a blocurilor terminale	1	10	0,2	0,2	0,2		
Verificarea functionala a rezistentelor	1	10	0,2	0,5	1		
Verificarea functionala a diferentialelor							
Verificarea functionala a cadrului							
Măsurarea factorului de putere al liniilor	1	15	1	2	4		
Verificarea functionala a protectiilor si coordonarea lor							
Consolidare in dulap		30	30	60	120	H4 = total cadre alimentare si instalatie	H5=H4 x 14 = total cadre alimentare X 10 euro
		Materiale de intretinere				I4 5 euro	
	Nr lucratori	Tempul de interventie (min/cab/op)	Nr de interventii anuale	Nr de interventii anuale	Nr de interventii anuale		
Verificarea functionala a instalatiei							
Verificarea functionala a centralei							
Verificarea si echilibrarea fazelor	1	30	1	2	4		
Verificarea functionala condensatori							
Verificarea functionala a rezistentelor							
Controale Dulap		15	3,0	3,0	3,0		
	Nr lucratori	Tempul de interventie (min/cab/op)	Nr de interventii anuale	Nr de interventii anuale	Nr de interventii anuale		
Controlul conformitatii planului electric	1	15	0,2	0,2	0,2		
Verificarea conformitatii etichetelor de identificare a circuitelor si eventuala integrare, inlocuire, corectare							
Reteaus electrica		15	3	7,5	15		
	Nr lucratori	Tempul de interventie (min/cab/op)	Nr de interventii anuale	Nr de interventii anuale	Nr de interventii anuale		
verificari	1	15	0,2	0,5	1		
Instalații de împământare și verificare dublă izolare		60	15	30	60		
	Nr lucratori	Tempul de interventie (min/cab/op)	Nr de interventii anuale	Nr de interventii anuale	Nr de interventii anuale		
Verificările împământărilor pentru instalații din clasa I sau dublă izolare pentru instalații din clasa II	1	60	0,25	0,5	1		

PUNCTE LUMINOASE		Timpul de interventie (min/pl)	Suma perioadelor anuale (min/pl/yr)	Suma perioadelor anuale (min/pl/yr)	Suma perioadelor anuale (min/pl/yr)	Nr de piese	
Corpul aparatului		15,6	8,1	11,1	11,1		
		materiale intretinere					
	Nr lucratori	Timpul de interventie (min/pl/op)	Nr de interventii anuale	Nr de interventii anuale	Nr de interventii anuale		
Controlul vizual al integritatii corpurilor de iluminare	1	0,6	1	6	6		
Curatarea invelisului exterior	2	15	0,25	0,25	0,25		
Verificarea functionala a invelisului extern							
Curatarea reflectoarelor si refractoarelor							
Verificarea inchiderii si integritatii reflectoarelor si refractoarelor							
Curatarea difuzoarelor							
Curatarea cupelor de inchidere							
Verificarea inchiderii si integritatii cupelor de inchidere							
Verificarea functionala							
Verificarea starii de uzura a duliei							
Tuburile instalatiei		10,0	2,0	3,3	5,0		
	Nr lucratori	Timpul de interventie (min/pl/op)	Nr de interventii anuale	Nr de interventii anuale	Nr de interventii anuale		
Verificare ca tuburile sa fie in pozitia initiala in care sunt instalate sau nu trebuie sa apara sau sa se scufunde in urma unor socuri sau cedari ale terenului	1	10	0,2	0,333	0,5		
Verificarea daca tuburile din beton sau din caramida au semne sau rupturi sau fisurari in urma strivirilor cauzate de tranzitarea autovehiculelor grele sau de lucrari de constructie stradale in imediata vecinatate							
Stalpi si brate		35,0	8,8	17,5	35,0		
	Nr lucratori	Timpul de interventie (min/pl/op)	Nr de interventii anuale	Nr de interventii anuale	Nr de interventii anuale		
Controlul vizual al integritatii stalpilor si suporturilor sau integritatii si acoperirii armaturii stalpilor CAC	1	5	0,25	0,5			
Verificarea bazelor in vecinatatea sectiunii de incastrare	1	5	0,25	0,5	1		
Verificarea starii prinderilor bratelor si polilor instalati la perete si pe polii din CAC	1	5	0,25	0,5	1		
Verificarea alinierii axelor fata de verticala	1	5	0,25	0,5	1		
Verificarea conditiilor de siguranta statica	1	10	0,25	0,5	1		
Controlul usii de inchidere a stalpilor	1	5	0,25	0,5	1		
Suspendari		15	3,8	7,5	15		
	Nr lucratori	Timpul de interventie (min/pl/op)	Nr de interventii anuale	Nr de interventii anuale	Nr de interventii anuale		
Verificarea vizuala a prinderilor	1	5	0,25	0,5	1		
Verificarea vizuala a conditiilor de siguranta statica	1	5	0,25	0,5	1		
Verificarea vizuala a starii prinderilor	1	5	0,25	0,5	1		
LUCRARI DE INTRETINERE		Timpul de interventie	Suma perioadelor anuale (min/pl/yr)	Suma perioadelor anuale (min/pl/yr)	Suma perioadelor anuale (min/pl/yr)	Nr. piese	
Lucrari de intretinere		220	9,33	9,33	9,33	J4 = total puncte luminoase	J5 = J4XK4 = total puncte luminoase X material de intretinere
		Materiale intretinere				K4 = L4xL5 + M4xM5 + N4xN5 + O4xO5 + P4xP5 =	
	Nr lucratori	Timpul de interventie (min/pl/op)	Nr de interventii anuale	Nr de interventii anuale	Nr de interventii anuale	Cost f.p.o. exclus manopera si navosire	% pl interesate
Schimbarea lampilor	2	30	0,25	0,25	0,25	L4 = costul mediu pentru inlocuirea lampilor	L5 = procentul aparatelor descarcate pe teritoriu
Intretinere obisnuita (aprinzatoare, condensatoare, rezistente, piese mici, cadre , etc.)	2	5	1	1	1	M4 = euro 5	M5 = procentul aparatelor descarcate pe teritoriu + 10%
Schimbarea aparatului de iluminat	2	30	1	1	1	N4 = costul mediu pe schimbare a aparatului de iluminat	N5 = procentul de defectare anuala declarat de producator
Schimbarea suporturilor	2	90	1	1	1	O4 = costul mediu pe schimbare a suportului	O5 = Se nivelul 1: 0,1% Se nivelul 2: 0,35% Se nivelul 3: 0,5%
Vopsirea suporturilor	1	60	1	1	1	P4 = costul mediu pentru vopsirea suporturilor	P5 = Se nivelul 1: 1% Se nivelul 2: 2,5% Se nivelul 3: 4%
Intretinere extraordinara de mentinere (interventii pe linii, cadre, stalpi)	2	5	1	1	1	Q4 = eur 10	Q5 = 25%
Referitor la echipamente:							
	ECHIPAMENTE		Pret unitar		Total		
	Nivelul 1		R1		R2		
	Nivelul 2		S1		S2		
	Nivelul 3		T1		T2		
Referitor la cheltuielile generale:							
	CHELTUIELI GENERALE	Incidenta	Cost total manopera	Pret unitar	Total		
Cheltuieli tehnice si personal	U1 10%	U2 = A1+A5+R2 U2 = A2+A5+S2 U2 = A3+A5+T2 (In functie de nivel)	U4 = U1xU2				
Call Center	V1 10% (0% daca nu exista)	V2 = toate punctele luminoase	V3 eur 4,00	V4 = V1xV2xV3			
Sistem informativ	X1 100% (0% daca nu exista)	X2 = toate punctele luminoase	V3 eur 2,00	X4 = X1xX2xX3			
Disponibilitate si interventie rapida	Y1 100% (0% daca nu exista)	Y2 = toate punctele luminoase	Y3 eur 2,50	Y4 = Y1xY2xY3			
Material de consum	Z1 100%	Z2 = toate punctele luminoase	Z3 eur 0,50	Z4 = Z1xZ2xZ3			
TOTAL				AA1 = U4+V4+X4+Y4+Z4			
Astfel, costurile totale pentru fiecare nivel sunt urmatoarele:							
NIVELUL 1 1: A1 + A5 + R2 + AA1							
NIVELUL 2: A2 + A5 + S2 + AA1							
NIVELUL 3: A3 + A5 + T2 + AA1							

CAP. IV. RECOMANDĂRI ȘI PROPUNERI DE ÎMBUNĂTĂȚIRE CU PRIVIRE LA REGLEMENTAREA SERVICIULUI DE ILUMINAT PUBLIC ÎN ROMÂNIA

9. Problemele identificate privind organizarea și funcționarea serviciului de iluminat public. Necesitatea modificării legislației aferente serviciului de iluminat public.

9.1. Problemele identificate privind proprietatea sistemului de iluminat.

În cele mai multe dintre situații, proprietatea infrastructurii sistemului de iluminat public aparține în mare parte distribuitorilor de energie electrică, este neperformantă și învechită, generând probleme în buna funcționare a serviciului de iluminat public.

Legislația în vigoare aferentă serviciului de iluminat public, respectiv Legea nr. 51/2006 și Legea nr. 230/2006, și precum șireglementările tehnice în domeniu (standarde, recomandări europene), nu sunt respectate și aplicate de către toate autoritățile publice locale. Modul neuniform de aplicare a legislației specifice serviciului de iluminat public are ca efect și distorsionarea concurenței între operatorii economici de pe această piață.

De asemenea, în cadrul unităților administrativ teritoriale s-a constatat și o lipsă a personalului instruit.

Există unități administrativ teritoriale cu un număr mic de locuitori, care nu au fonduri suficiente pentru organizarea serviciului, respectiv modernizarea și întreținerea unui sistem de iluminat public performant. Aceste sisteme de iluminat prezintă interes pentru operatorii privați de servicii de iluminat public.

O altă deficiență constatată este reprezentată de neimplicarea inspectoratelor județene de poliție, prin echipajele de circulație, pentru semnalarea problemelor existente pe căile de circulație, în vederea reducerii evenimentelor rutiere, precum: iluminarea necorespunzătoare a unor zone de risc - intersecții, treceri de pietoni, sensuri giratorii, pasaje, etc. - acestea având în competență aprobarea sistematizării pe orizontală și verticală (marcaje pe carosabil, indicatoare, semaforizare, etc.)

De asemenea, din perspectiva performanței tehnice a elementelor componente ale sistemului de iluminat public, s-a constatat lipsa unui organism național de aprobare a introducerii pe piață a componentelor sistemului de iluminat (corpuri de iluminat, stâlpi, aparataj electric, cabluri, etc.), care să asigure conformitatea acestora cu standardele tehnice și cerințele de performanță de la nivel european.

9.2. Problemele identificate privind poluarea luminoasă.

Din analiza cadrului legislativ și standardelor tehnice aplicabile serviciului de iluminat public pe teritoriul României se remarcă faptul că în România nu există o lege care să reglementeze poluarea luminoasă, ca în alte țări precum Franța.

De asemenea, nu există un normativ prin care să se reglementeze iluminatul trecerilor de pietoni. Acestea sunt încadrate la nivelul zonelor de conflict și sunt tratate la fel ca iluminatul celorlalte zone. Există câteva indicații privind poziționarea stâlpilor și alegerea clasei de iluminare însă nu sunt centralizate într-un standard.

Tratarea acestui tip de iluminat poate fi făcută prin normele tehnice care se pot impune prin completarea Regulamentului cadru al serviciului de iluminat public precum și prin modificarea Legii nr. 230 din 7 iunie 2006 serviciului de iluminat public respectiv completarea art. 9 alin. (3) cu o nouă literă, cu următorul conținut: *”(3) Strategiile autorităților administrației publice locale vor urmări cu prioritate realizarea următoarelor obiective”:*

- asigurarea unui iluminat adecvat la nivelul trecerilor de pietoni pentru scoaterea în evidență a acestora și creșterea gradului de securitate în deplasare atât pentru conducătorii auto cât și pentru pietoni.

9.3. Problemele identificate privind organizarea serviciul public de iluminat public.

Regulamentul cadru și Caietul de sarcini cadru nu mai corespund nivelului tehnologiei actuale și nici cerințelor de mediu și eficiență energetică de la nivel național și european.

Există indavertențe și necorelări în legislația aferentă serviciului de iluminat public care generează dificultăți autorităților publice locale atunci când decid delegarea gestiunii serviciului de iluminat public către operatori privați, ca de exemplu:

- stabilirea tipului de contract,
- durata delegării,
- lipsa de cunoștințe pentru a impune indicatori de performanță măsurabili și cuantificabili sau
- lipsa de cunoștințe pentru a redacta un contract de delegare de gestiune care să cuprindă toate clauzele necesare pentru a asigura performanța în prestarea serviciului.

Din perspectiva legislației existente și a deficiențelor identificate în ceea ce privește organizarea și funcționarea serviciului de iluminat public, a rezultat necesitatea actualizării cadrului de reglementare a serviciului în vederea asigurării unui mod unitar și coerent de funcționare a serviciului la nivel național și conform standardelor europene în materie.

În acest sens, se impune atât actualizarea legislației specifice serviciului (Regulament-cadru, Caiet de sarcini cadru, Regulament de acordare a licențelor) cu prevederi privind utilizarea noilor tehnologii în domeniu, obligații privind nivelurile minime de performanță, precum și transpunerea în legislația specifică a recomandărilor europene în privinta produselor și achizițiilor verzi legate de sistemul de iluminat public.

Astfel, primul demers necesar este cel al actualizării legislației aplicabile serviciului de iluminat public în sensul alinierii acesteia la standardele europene, respectiv:

- modificarea Caietului de sarcini - cadru, ținând cont de evoluția tehnologică și recomandările europene;
- modificarea Regulamentului cadru și redefinirea indicatorilor de performanță, ținând cont de evoluția tehnologică, recomandările europene și alegerea unor indicatori relevanți și măsurabili;

- modificarea Regulamentului de acordare a licențelor pentru operatorii de iluminat public, ținând cont de autorizări, personalul propriu autorizat, disponibilitatea personalului și dotărilor, precum și de solvabilitatea firmei și managementul acesteia;

- elaborarea unui model de Contract cadru de delegare de gestiune a serviciului de iluminat, care să conțină clauze generale.

În vederea obținerii rezultatelor optime, actualizarea legislației specifice serviciului trebuie corelată cu demersuri pentru creșterea nivelului de cunoștințe în domeniul iluminatului public pentru personalul din cadrul unităților administrativ teritoriale, precum și sprijinirea acestora în sensul utilizării instrumentelor existente pe piață de tipul ghidurilor pentru achiziții publice în domeniul iluminatului public.

De asemenea, este necesară aplicarea fermă a reglementărilor în vigoare și de către celelalte autorități ce au competențe în materie (ANRSC, Inspectoratele Județene de Poliție), în special implicarea echipajelor din cadrul departamentelor de circulație ale inspectoratelor județene de poliție în respectarea standardelor în iluminat public (în special rutier), pentru prevenirea sau reducerea evenimentelor pe timp de noapte.

9.4. Problemele identificate privind tarifele pentru serviciul public de iluminat public.

În ceea ce privește metodologia de stabilire a tarifelor pentru serviciul public de iluminat, deși în statele membre nu există o astfel de normă, având în vedere că nu există încă un nivel suficient de cunoștințe și conștientizare a importanței modernizării serviciului de iluminat public pentru mediu, siguranță și pentru sănătatea beneficiarilor finali, în acest moment nu se poate renunța la un act normativ care să conțină reguli pentru stabilirea tarifului serviciului de iluminat public

Elementele care trebuie avute în vedere la propunerea modificării metodologiei de tarificare pentru serviciul de iluminat public ar trebui să fie:

(1) Costul energiei electrice consumate în punctele de iluminat:

Se determină pe baza consumului înregistrat la intrarea în sistemul de iluminat și a prețului energiei electrice.

Responsabilitatea gestiunii consumului de energie poate fi în sarcina operatorului serviciului de iluminat sau a autorității publice locale, în funcție de prevederile contractuale.

Citirea contoarelor la punctele de delimitare dintre rețelele de distribuție ale operatorului de distribuție a energiei electrice (ODEE) și instalațiile aferente sistemului de iluminat se fac împreună cu ODEE.

Factura pentru consumul lunar ale energiei electrice este emisă de furnizorul de energie electrică, pe baza consumurilor înregistrate.

Iluminatul public este o activitate economică, care nu are cum să beneficieze de prețuri reglementate pentru energia electrică consumată.

Reținem acest principiu: indiferent dacă activitatea de achiziție a energiei electrice rămâne la AAPL sau este transferată în responsabilitatea operatorului serviciului public de iluminat, prețul energiei electrice nu este reglementat, ci este prețul de achiziție fie din piață, fie direct - prin negocieri - de la un furnizor.

De cele mai multe ori AAPL organizează achiziția publică pe platformele piețelor de energie, deoarece este depășită valoarea unei achiziții directe.

În viitor sunt excluse prețurile reglementate pentru energia electrică furnizată unui sistem de iluminat.

Art. 5 Prețuri de furnizare bazate pe piață din Directiva nr. 944/2019 privind normele comune pentru piața internă de energie electrică și de modificare a Directivei 2012/27/UE (reformare) stabilește următoarele:

(1) Furnizorii sunt liberi să stabilească prețul la care furnizează energia electrică clienților. Statele membre iau măsurile corespunzătoare pentru a asigura concurența efectivă între furnizori.

(2) Statele membre asigură protecția clienților casnici afectați de sărăcie energetică și a celor vulnerabili, în temeiul articolelor 28 și 29, prin intermediul politicii sociale sau prin alte mijloace decât intervențiile publice în stabilirea prețurilor de furnizare a energiei electrice. Statele membre pot introduce măsuri de protecție socială pentru protecția clienților casnici sau a consumatorilor vulnerabili. (art.5)

(2) Costul de întreținere și operare al sistemului de iluminat

(3) Costul de dezvoltare al sistemului de iluminat

9.5. Concluzii

Deși Italia și Franța nu au o lege specială care să reglementeze serviciul de iluminat public și nici metodologie de tarificare prevăzută în vreun act normativ, totuși apropierea față de sistemul românesc de reglementare precum și performanțele obținute în domeniul serviciului de iluminat public le recomandă în mod obiectiv drept state model pentru România, care trebuie aprofundate pentru a alege cea mai bună variantă de urmat.

BIBLIOGRAFIE

- A.N.R.S.C. "Analiza cadrului de reglementare economică în domeniul iluminatului public", 2020.
- Bertoldi, Paolo, and Benigna Boza-Kiss. "Analysis of Barriers and Drivers for the Development of the ESCO Markets in Europe." *Energy Policy* 107 (2017): 345-55.
- Boza-Kiss, Benigna, Paolo Zangheri, Paolo Bertoldi, and Marina Economidou. *Practices and Opportunities for Energy Performance Contracting in the Public Sector in EU Member States*. EUR, 2017.
- COM(2011) 109 final. "Planul 2011 Pentru Eficiență Energetică COMUNICAREA COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR," 2011. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0109&from=RO>.
- COM(2011) 112 final. "Foaie de parcurs pentru trecerea la o economie competitivă cu emisii scăzute de dioxid de carbon până în 2050," 2011. http://publications.europa.eu/resource/cellar/3e89b8f3-d990-4f3d-909b-ce7b779cad17.0021.02/DOC_3.
- COM/2011/0885 final. "Perspectiva energetică 2050 -COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL ȘI COMITETUL REGIUNILOR," 2011. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:52011DC0885>.
- Comisia Europeană. "DOCUMENT DE LUCRU AL SERVICIILOR COMISIEI - Criteriile UE Privind Achizițiile Publice Ecologice Pentru Sistemele de Iluminat Rutier Și de Semnalizare Rutieră." Bruxelles, 2018. <https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/toolkit/traffic/RO.pdf>.
- De Almeida, Anibal, Bruno Santos, Bertoldi Paolo, and Michel Quicheron. "Solid State Lighting Review-Potential and Challenges in Europe." *Renewable and Sustainable Energy Reviews* 34 (2014): 30-48.
- Djuretic, Andrej, and Miomir Kostic. "Actual Energy Savings When Replacing High-Pressure Sodium with LED Luminaires in Street Lighting." *Energy* 157 (2018): 367-78.
- Donatello, Shane, Rocío Rodríguez, Miguel Gama Caldas Quintero, Oliver Wolf JRC, Paul Van Tichelen, Veronique Van, and Theo Geerken VITO Hoof. "Revision of the EU Green Public Procurement Criteria for Road Lighting and Traffic Signals." *Publications Office of the European Union: Luxembourg*, 2019, 127.
- European Commission. "COM(2018) 773 Final - A Clean Planet for All A European Strategic Long-Term Vision for a Prosperous, Modern, Competitive and Climate Neutral Economy." COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL AND THE EUROPEAN PARLIAMENT, 2018. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0773&from=EN>.
- Guvernul Romaniei, and DEPARTAMENTUL PENTRU DEZVOLTARE DURABILA. *Strategia Națională Pentru DEZVOLTAREA DURABILĂ a României 2030*. Paideia, 2018.
- Juntunen, Eveliina, Eino Tetri, Olli Tapaninen, Samuli Yrjänä, Vasily Kondratyev, Aila Sitomaniemi, Harri Siirtola, Esa-Matti Sarjanoja, Janne Aikio, and Veli Heikkinen. "A Smart LED Luminaire for Energy Savings in Pedestrian Road Lighting." *Lighting Research & Technology* 47, no. 1 (2015): 103-15.
- Ministerul Energiei. "Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030 - proiect," ianuarie 2020. http://www.economie.gov.ro/images/transparenata-decizionala/ANUNT%20PNIESC%202020/PNIESC%20revizuit_31%2001%202020.pdf.
- Novikova, A., I. Stamo, K. Stelmakh, and M. Hessling. "Guideline on Finding a Suitable Financing Model for Public Lighting Investment: Deliverable D.T2.3.1 Baseline Inventory. Report of the EU Funded Project 'INTERREG Central Europe CE452 Dynamic Light'," July 2017.
- Polzin, Friedemann, Paschen von Flotow, and Colin Nolden. "Modes of Governance for Municipal Energy Efficiency Services - The Case of LED Street Lighting in Germany." *Journal of Cleaner Production* 139 (December 15, 2016): 133-45. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2016.07.100>.
- Sustainable Energy Authority of Ireland. "A Guide to Energy Performance Contracts and Guarantees." Ireland, 2013.
- COM(2020) 662 final COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR Un val de renovări pentru Europa - ecologizarea clădirilor, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea condițiilor de trai. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=COM%3A2020%3A0662%3AFIN>
- COM/2019/640 final COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR Pactul ecologic european <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?qid=1576150542719&uri=COM%3A2019%3A640%3AFIN>
- COM(2020) 562 final COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR Planul privind obiectivele climatice pentru 2030 - Investind într-un viitor neutru din punct de vedere climatic, pentru beneficiul populației. https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/eu-climate-action/docs/com_2030_ctp_en.pdf

COM(2020) 662 final COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR - “Foaie de parcurs pentru trecerea la o economie competitivă cu emisii scăzute de dioxid de carbon până în 2050,” 2011, http://publications.europa.eu/resource/ellar/3e89b8f3-d990-4f3d-909b-ce7b779cad17.0021.02/DOC_3

COM(2016) 860 final COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR - Energie curată pentru toți europenii - [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016DC0860\(01\)&from=SL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016DC0860(01)&from=SL)

COM/2020/67 final COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR - Conturarea viitorului digital al Europei. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=COM%3A2020%3A67%3AFIN>

ANEXA 1

Tabel 2 - Analiza documentațiilor

Nr. crt.	Localitatea	Numărul de persoane deservite	Tipul achiziției	Prețul serviciilor
1.	Orașul Bragadiru	15.329 (conform recensământului din 2011)	Delegarea gestiunii Selp, constând în: - servicii privind exploatarea, întreținerea, revizia și repararea SiIP, dispecerizarea și monitorizarea SiIP - servicii specifice privind furnizarea prin închiriere, verificare/reparare, montarea/demontarea, conectarea /deconectarea, supravegherea funcționării ornamentelor pentru iluminatul ornamental festiv	Prețul total maxim al contractului este de _____ lei, fără TVA, din care: I. prețul total pentru serviciul de întreținere-menținere a sistemului de iluminat public pe întreaga durată a contractului este de _____ lei, fără TVA; II. prețul total pentru activitatea de montare-demontare a iluminatului festiv pe întreaga durată a contractului este de _____ lei, fără TVA. În ceea ce privește ajustarea sau modificarea tarifelor unitare inițiale, aceasta se face în conformitate cu Normele metodologice emise de A.N.R.S.C.
2.	Municipiul Bistrița	75076	Obiectul concesiunii este SPI care presupune următoarele activități: - Întreținerea și menținerea în funcțiune a Sistemului de Iluminat Public (SIP) care conține: - iluminatul stradal-rutier; - iluminatul stradal-pietonal; - iluminatul arhitectural; - iluminatul ornamental; - iluminatul ornamental-festiv. - Modernizarea rețelelor electrice existente ce deservește SPI; - Extinderea rețelelor electrice existente ce deservește SPI; - Optimizarea consumului de energie electrică pentru iluminatul public; - Dispecerizarea și monitorizarea SIP.	Ajustarea și modificarea tarifelor se face anual, conform Ordinului ANRSC 77/2007. Tarife unitare sunt cele prevăzute în Oferta financiară (OF). Art.13.2. (1) Operațiunile de întreținere-menținere a SiIP se vor achita pe baza tarifelor unitare prevăzute în OF. (2) Operațiunile de realizare a iluminatului ornamental-festiv se vor achita pe baza tarifelor unitare prevăzute în OF. (3) Contravaloarea lucrărilor de extindere și modernizare a echipamentelor și componentelor sistemului de iluminat public

			Practic operatorul Selp își asumă o obligație de finanțare, urmând ca acesta să-și recupereze banii după acceptarea lucrărilor de către Delegatar.	se vor finanța integral de către Delegat, urmând ca Delegatarul să achite contravaloarea fiecărei lucrări de investiții va fi plătită de entitatea contractantă /delegatar în baza situațiilor de lucrări întocmite de operatorul economic/delegat, acceptate de către entitatea contractanta/delegatar.
3.	Orașul Călimănești	21895	Serviciile aferente delegării gestiunii prin concesiune a Selp următoarele prestații și lucrări asigurate de delegat : a. întreținerea și menținerea în starea de funcționare a elementelor aparținând Selp pentru asigurarea funcționării continue și optime a echipamentelor aferente sistemului de iluminat public prin înlocuirea componentelor dictate de menținerea parametrilor lumino-tehnici la nivelele standardului EN 13201-2015 și a unui raport optim între acești parametri și consumul de energie electrică; b. modernizarea și extinderea infrastructurii sistemului de iluminat public - rețea, stâlp, corp, consolă, punct de măsură și control, etc., în baza Programelor stabilite de delegatar. c. realizarea iluminatului festiv/iluminat festiv de sărbători prin închirierea/achiziționarea, montarea și demontarea echipamentelor.	Tarife unitare prevăzute în Oferta financiară. Ponderile sunt stabilite prin: BORDEROU NR.1 - Tarife unitare extindere iluminat public pe strada publică fără iluminat public (7 poziții) BORDEROU NR. 2 - Tarife unitare modernizare iluminat public (7 poziții) BORDEROU NR. 3 - Tarife unitare pentru serviciile de întreținere/revizii/reparații pentru menținerea în parametrii proiectați ai sistemului de iluminat public (119 poziții). Conform Normelor metodologice aprobate prin Ordinul ANRSC nr. 77/2007.
4.	Municipiul Făgăraș	30714	Contract de prestări servicii Nu există Regulament al Serviciului și nici Caiet de Sarcini. Activități / servicii: - întocmirea documentatiei tehnice pentru realizarea tuturor lucrărilor de investiții conform legislației în vigoare; - realizarea unui sistem de iluminat nou compus din rețele de alimentare subterane, stalpi metalici, aparate de iluminat cu tehnologie LED, separarea	Ajustarea tarifelor se face anual, conform Ordinului ANRSC 77/2007, începând cu al doilea an de delegare.

			iluminatului public de rețelele furnizorului de energie prin amplasarea de puncte de aprindere în afara posturilor de transformare - întreținerea și menținerea în funcțiune a sistemului de iluminat public; - Investiția este formată din 624 de puncte luminoase care au în componența: - 23 km de rețea de drumuri publice iluminate; - 594 stalpi metalici pentru iluminat cu suport metalici aferenți; - 624 aparate de iluminat cu surse LED; - 24 cutii electrice; - 17 puncte de aprindere; - 594 cutii stalp; - 10 sisteme semnalizare treceri de pietoni - realizarea iluminatului arhitectural acolo unde este cazul; - implementarea sistemului de telegestiune; - realizarea iluminatului festiv (cu ocazia Sărbătorilor de Crăciun, de Paște și Zilele Municipiului Făgăraș pe durata concesiunii)	
5.	Municipiul Galați	304050 (din Caietul de sarcini al achiziției)	Delegarea gestiunii Selp	N/A (din Caietul de sarcini al achiziției lipsește Cap. 5 - Consultantul intuiește că acest capitol se referă la valoarea contractului, criterii de atribuire și ajustarea prețului). Există precizarea că Devizele de lucrări vor fi structurate pe elemente de cheltuieli: materiale și piese de schimb, manoperă, transport și utilaje. Fundamentarea este făcută în conformitate cu Ordinul ANRSC nr.77/2007.
6.	Comuna Hărman (județul Brașov)	5402 (conform recensământului din 2011)	Obiectul concesiunii este Selp, care presupune următoarele activități: 1. Concesionarea bunurilor ce compun SIP;	Tarifele unitare sunt cele din oferta financiară, justificate în borderouri. Ajustarea prețului contractului. Pe parcursul derulării contractului de delegare, prețul contractului poate fi ajustat

			2. Intocmirea documentatiei tehnice pentru realizarea tuturor lucrarilor de investitii conform legislatiei in vigoare; 3. Intreținerea și menținerea in funcțiune a sistemului de iluminat public ; 4. Modernizarea si eficientizarea sistemului de iluminat public care contine: - iluminatul stradal-rutier; - iluminatul ornamental si stradal-pietonal; - modernizarea punctelor de aprindere; - realizarea unui sistem dimming si telemanagement; - iluminatul arhitectural. 5. Optimizarea consumului de energie electrica pentru iluminatul public; 6. Realizarea iluminatului ornamental festiv de sărbători; 7. Extinderea sistemului de iluminat public; 8. Preluarea reclamatilor sistemului de iluminat public si conducerea operativa prin dispeceratul concesiionarului.	in condițiile prevăzute de normele metodologice de stabilire, ajustare sau modificare a valorii activităților serviciului de iluminat public aprobate prin Ordinul 77/2007, in următoarele situații: a) În cazul modificării majore a costurilor, determinate de realizarea modernizării SiLP; b) În cazul modificărilor determinate de prevederile legislative care conduc la creșterea cheltuielilor materiale, a cheltuielilor cu protecția mediului si a cheltuielilor de securitate si sănătate a muncii. Notă: Nu este clar cum se face ajustarea, deoarece sunt preluate doar prevederile privind modificarea tarifelor. În plus, nu am regăsit în contract precizările privind ajustarea, cuprinse în Fișa de date a achiziției. Termenii nu sunt clari: se folosește actualizare în loc de ajustare: Tariful initial al prestarii serviciului de iluminat public prevazut in contractul de concesiunare se va actualiza, la solicitarea concesiionarului, in baza justificarilor prevazute de Ordinul 77 ANRSC, utilizandu-se formula de actualizare.
7.	Municipiul Hunedoara	60500 (conform recensământului din 2011)	Obiectul concesiunii este Serviciu de Iluminat Public din municipiul Hunedoara, care presupune următoarele activități: 1. activitatea de mentenanță (întreținere, menținere, reabilitare); 2. pentru activitățile de investiții (extindere, modernizare a sistemului de iluminat public care consta în: a) extinderea sistemului de iluminat public; b) modernizarea sistemului de iluminat public prin:	Stabilirea, ajustarea și modificarea se vor efectua în conformitate cu procedura de stabilire, modificare sau ajustare a prețurilor și tarifelor specifice serviciilor delegate și cu respectarea prevederilor legilor speciale. Tarifele practicate și formulele de actualizarea a acestora se vor stabili cu respectarea Ordinului A.N.R.S.C. prin acte adiționale la Contract.

			- asigurarea tele-managementului (modernizarea punctelor de aprindere și asigurarea dispeceratului, soft, tehnica de calcul și a altor echipamente); - activitatea de proiectare și execuție a modernizării iluminat public stradal și/sau pietonal, conform studiului de oportunitate, dar și prin eficientizarea energetica; - modernizarea iluminatului public arhitectural și/sau ornamental	
8.	Municipiul Iași	290000 (conform recensământului din 2011). În analiză am considerat această cifră. Conform Eurostat, Iași-ul avea o populație de 507.100 locuitori (în 2019), zona metropolitană Iași fiind a doua ca mărime din România (după București).	Obiectivele delegării gestiunii SPI în Municipiul Iași”, constau în: - întreținerea și menținerea în funcțiune a sistemului de iluminat public și garantarea permanenței în funcționare a iluminatului public, - realizarea iluminatului ornamental festiv de sărbători; - optimizarea consumului de energie electrică pentru iluminatul public; - asigurarea asistentei tehnice la instalația de iluminat nocturn la stadionul Emil Alexandrescu din Iași și înlocuirea componentelor defecte;	Pe parcursul derulării contractului de delegare, prețul poate fi ajustat în condițiile prevăzute de Ordinul 77/2007 emis de ANRSC, cu modificările și completările ulterioare
9.	Comuna Limanu (județul Constanța)	6120	Obiectul concesiunii: SiLP, care presupune următoarele activități: 1. Concesionarea bunurilor ce compun Sistemul de Iluminat Public (SIP); 2. Intocmirea documentației tehnice pentru realizarea tuturor lucrărilor de investiții conform legislației în vigoare; 3. Întreținerea și menținerea în funcțiune a SiLP ; 4. Modernizarea sistemului de iluminat public care conține: - iluminatul stradal-rutier; - modernizarea punctelor de aprindere;	Prețul total are la baza borderouri de tarife unitare. Prețul nu se ajustează

			- implementarea unui sistem de telegestiune pentru aparatele de iluminat de pe strazile principale; 5. Preluarea reclamațiilor sistemului de iluminat public și conducerea operativă prin dispeceratul concesionarului.	
10.	Comuna Moșnița Nouă	6203 (conform recensământului din 2011)	Delegarea prin concesiune a serviciului public de iluminat public pe raza administrativ-teritorială a comunei Moșnița Noua constând în următoarele servicii/lucrări: -activitățile de gestionare, administrare, exploatare și întreținere a sistemului de iluminat public ; - realizarea la comanda autorității contractante, în a investițiilor de modernizare și dezvoltare în infrastructura aferentă serviciului de iluminat public; -realizarea lucrărilor de iluminat festiv, ce se vor executa anual, la sărbătorile de iarnă	Prețul contractului se modifica prin actualizarea tarifului în funcție de indicii de inflație, în conformitate cu prevederile Ordinului nr.77/2007 pentru aprobarea Normelor metodologice de stabilire, ajustare sau modificare a tarifelor pentru Selp. Prețul contractului de concesiune mai poate fi modificat/ajustat în condițiile prevăzute la art.107 din Legea 100/2016 privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii, atunci când sunt îndeplinite, în mod cumulativ, următoarele condiții: a) valoarea modificării este mai mică decât pragul valoric prevăzut la art. 11 alin. (1) din Legea 100/2016; b) valoarea modificării este mai mică de 10% din valoarea concesiunii inițiale de lucrări sau a concesiunii inițiale de servicii Notă: Acest mecanism l-am găsit explicit în Fișa de date; în contract nu am găsit informații cu privire la ajustare Decontarea serviciilor: Facturi lunare pentru mentenanță și întreținere Selp, pe baza situațiilor de lucrări. Lucrările de investiții privind modernizarea și extinderea SPI se vor face de operator în termen de maxim 24 de luni, urmând ca plata investiției să fie făcută în tranșe egale în

				fiecare lună, în decurs de 5 ani, cu posibilitate de prelungire de maxim 2 ani. În urma recepției fiecărei lucrări finanțate de operator, cele două părți (Achizitorul și operatorul) își vor asuma graficul de recuperare a investiției. Autoritatea contractantă va finanța din bugetul local plata lunară pentru: - lucrările de întreținere-menținere, - valoarea corespunzătoare ratei lunare de plată aferente lucrărilor de investiții (extindere și modernizare) a infrastructurii sistemului de iluminat public și - consumului de energie electrică. Plata lucrărilor de investiții se realizează trimestrial.
11.	Orașul Pantelimon	16000	Delegarea gestiunii Selp (întreținere, mentenanța și modernizare a sistemului de iluminat public, inclusiv realizarea iluminatului festiv), constând în: a) Servicii privind exploatarea, întreținerea, revizia și repararea SiIP, inclusiv activitatea de dispecerizare și monitorizare; b) Modernizarea SiIP prin implementarea unui sistem de telegestiune la nivel de punct de aprindere; c) Servicii privind asigurarea ornamentelor de iluminat festiv, montarea, demontare, conectarea - deconectarea, supravegherea funcționării /repararea acestora.	Pentru elaborarea ofertei financiare au fost completate formularele: F1 - Centralizatorul cheltuielilor pe obiectiv F2 - Centralizatorul cheltuielilor pe categorii de lucrari, pe obiecte; F3 - Lista cu cantitati de lucrari pe categorii de lucrari; C6 - Lista consumurilor de resurse de material; C7 - Lista consumurilor cu mana de lucru; C8 - Lista consumurilor de ore de functionare a utilajelor de constructii; C9 - Lista consumurilor privind transporturile. Ajustarea tarifelor unitare aferente activităților specifice serviciului de iluminat public (după primele 12 de luni): nu mai devreme de 12 luni de la ultima ajustare a

				acestui. Ajustarea tarifelor oferite se va face raportat la indicii de prețuri de consum total comunicat de Institutul Național de Statistică. Tarifele unitare inițiale se vor putea ajusta în raport cu evoluția prețurilor de consum, potrivit următoarelor formule: Cu privire la tarifele aferente: $V(1) = V(0) + \Delta(V)$, unde: $\Delta(V) = [\Delta(ct) + \Delta(ct) \times r\%]$ și $\Delta(ct)n = [V(0) \times RIn-1] / 100$ și $RIn-1 = IPCn-1 - 100$; $r\%$ = cota de profit; $IPCn$ = Indicii de prețuri de consum nou Tarifele unitare inițiale aferente activităților specifice se vor putea modifica în următoarea situație: b) la modificările determinate de prevederile legislative care conduc la creșterea cheltuielilor materiale, a cheltuielilor cu protecția mediului și a cheltuielilor de securitate și sănătate a muncii, a cheltuielilor de personal, potrivit următoarelor formule
12.	Municipiul Pașcani	33745 (conform recensământului din 2011)	Delegarea de gestiune prin concesiune a Serviciului de iluminat public din Municipiul PASCANI Interesant - prin acest contract s-a preluat infrastructura SiIP de la SC DELGAZ GRID SA (V. pag.5 din Caietul de Sarcini al Serviciului) - din fișierul 06. <i>documente înființare serviciu și regulament serviciu iluminat-semnat</i>	Prețurile oferite prin Borderourile de tarife unitare, care fost fundamentate pe baza unui studiu de fezabilitate pentru Modernizarea, Extinderea și Creșterea Eficienței SiIP. Plățile lunare se fac pe baza Prețurilor unitare oferite și a Volumelor de lucrări efectuate și recepționate.
13.	Municipiul Piatra Neamț	82500 (conform recensământului din 2011)	Delegarea gestiunii SiIP prin atribuirea unui contract de concesiune, urmărindu-se realizarea unui sistem de iluminat unitar și eficient, care să corespundă cerințelor de trafic, eficiența, etc. și care presupun următoarele activități: a) Întreținerea/mentinerea SiIP existent și garantarea permanenței în funcționare ;	Tarifă oferită al fiecărei prestații. Plăți lunare se fac pe baza situațiilor de lucrări avizate de reprezentanții concedentului. Este prevăzută doar ajustarea redevenței cu inflația.

			b) Realizarea iluminatului ornamental festiv de sărbători; c) Optimizarea consumului de energie electrica pentru iluminatul public Notă: Obiectivele sunt generoase - nu sunt însă acoperite prin prevederile CDSelP	
14.	Orașul Popești Leordeni	21895 (conform recensământului din 2011)	Concesionarul SelP asigură următoarele categorii de servicii: a) investiții - reabilitare, modernizare, b) extindere finanțarea investițiilor (2 ani) c) iluminat festiv d) întreținere SilP	Deși nu am găsit menționat explicit, intuim că este vorba de borderou cu prețuri unitare în conformitate cu oferta financiară și de un volum de lucrări estimat prin oferta tehnică. Prestația efectuată de concesionar privind lucrările de investiții, va fi rambursată în rate de către concedent, eşalonat în 5 ani (mecanism cu rate lunare, stabilite prin contract).
15.	Municipiul Gheorghe Sfântu	2038 (conform recensământului din 2011)	Delegarea gestiunii SelP, care presupune următoarele activități: • aducerea și menținerea în parametri a SilP; • operarea SilP actual și cel dezvoltat prin intermediul unui dispecerat; • montarea și demontarea iluminatului festiv	Prețurile unitare aferente serviciilor sunt cele prevăzute în oferta financiară depusă de către delegat-prestator. Deducem că 70% din tarife reprezintă costul cu personalul, pentru care se prevede un mecanism de ajustare cu ipbc.
16.	Municipiul Sibiu și stațiunea Păltiniș	147245 (Sibiu, conform recensământului din 2011); Informații Păltiniș - N/A	Delegarea gestiunii SelP - (exploatarea, întreținerea, realizarea iluminatului ornamental - festiv si modernizarea SilP), constând în: • întreținerea și menținerea în funcțiune a SilP și garantarea permanenței în funcționare a iluminatului public;	Conform Normelor metodologice de stabilire, ajustare sau modificare a valorii activităților serviciului de iluminat public: Ajustarea tarifelor unitare aferente activităților specifice serviciului de iluminat public (după primele 12 de luni): nu mai devreme de 12 luni de la ultima ajustare a acestuia. Ajustarea tarifelor ofertate se va face raportat la indicele preturilor de consum total comunicat de Institutul Național de Statistică.

				Tarifele unitare inițiale se vor putea ajusta în raport cu evoluția prețurilor de consum, potrivit următoarei formule: Tarifele unitare inițiale aferente activităților specifice se vor putea modifica în următoarele situații: a) la modificarea majoră a costurilor, determinate de realizarea modernizării sistemului de iluminat public, în vederea îmbunătățirii calitative a serviciului de iluminat public; b) la modificările determinate de prevederile legislative care conduc la creșterea cheltuielilor materiale, a cheltuielilor cu protecția mediului și a cheltuielilor de securitate și sănătate a muncii, a cheltuielilor de personal, potrivit formulei:
17.	Municipiul Suceava	92121 (conform recensământului din 2011)	Delegarea gestiunii Selp, prin contract de concesiune și cuprinde totalitatea acțiunilor și activităților de utilitate publică și de interes economic și social general desfășurate la nivelul unității administrativ-teritoriale sub conducerea, coordonarea și responsabilitatea Municipiului Suceava, în scopul asigurării iluminatului public în Municipiul Suceava, inclusiv dreptul și obligația de a administra și de a exploata infrastructura tehnico-edilitară aferentă acestuia, în conformitate cu Regulamentul serviciului de iluminat public și a <i>Caietului de sarcini specific</i> .	Ponderile stabilite de APL sunt prevăzute în Borderou nr.1, 2, 3 Caietul de sarcini al procedurii competitive (CSPC) În funcție de tarife reale declarate pentru diferite categorii de servicii și volumul de lucrări se determină valoarea lunară a facturii emise de operator. Prin Soluția tehnică a fost stabilit volumul lucrărilor necesare, pe categorii: - Tarife unitare pentru extinderea IP pe străzile publice fără IP - Tarife unitare pentru modernizare SiIP - Tarife unitare pentru lucrări de întreținere / revizii / reparații În conformitate cu metodologia emisă de ANRSC - deci foarte nespecific / neclar (V. art.15 din contract).

18.	Municipiul Târgu Jiu	82504 (conform recensământului din 2011)	Gestionarea Selp constă: • în intervenții la rețeaua de iluminat public pentru asigurarea întreținerii/menținerii acesteia în stare de funcționare, cât și montarea/demontarea instalațiilor ornamentale cu ocazia Sărbătorilor de iarnă	Se face referire la faptul că ajustarea prețului contractului în cursul perioadei sale de valabilitate se va realiza prin aplicarea prevederilor art.1 alin (2) lit.b din instrucțiunea ANAP nr.2/2018, precum și în conformitate cu Normele metodologice-cadru aprobate de A.N.R.S.C., prin act adițional. Însă, art.5, alin. (1) din instrucțiunea ANAP precizează că: În vederea ajustării prin revizuire a prețului contractului de achiziție publică/sectorială, autoritatea/entitatea contractanta va introduce, atât în documentația de atribuire, cât și în contract, o formula de revizuire a prețului contractului. Nu am regăsit aceste elemente. În plus în Caietul de sarcini al achiziției este precizat faptul că prețurile unitare ofertate (pe bază de deviz) se vor aplica pe întreaga durată a acordului cadru.
19.	Municipiul Târgu Mureș	144806	Încheierea unui acord - cadru cu o durata de 4 ani, în baza căruia se vor încheia contracte subsecvente cu durata de 1 ani pentru tipurile de servicii și lucrări solicitate în caietul de sarcini și anexele acestuia.	Criteriu de atribuire: Prețul cel mai scăzut.



Titlul proiectului: ”Întărirea capacității administrative a Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice pentru reglementarea, autorizarea, evaluarea și monitorizarea serviciilor comunitare de utilități publice”, cod SMIS 2014+ 127462

Editorul materialului: Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice

Data publicării: iulie 2020

Material gratuit

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

„Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României”